Herkese KILL BILL: VOL. 2 filminin büyük boy afişi

sinema

MAYIS 2004 SAYI: 5 5.000.000 TL.

MERKEZ
ISSN 1304-5695
K.K.T.C. FİYATI: 6.000.000 TL.

Bilimkurgunun yeni trendi:
Siberpunk

Ayın yeni DVD'leri

"Takvim Kızları"

Uçan Süpürge'nin filmleri

Efsane hiç bu kadar görkemli olmadı
Troy

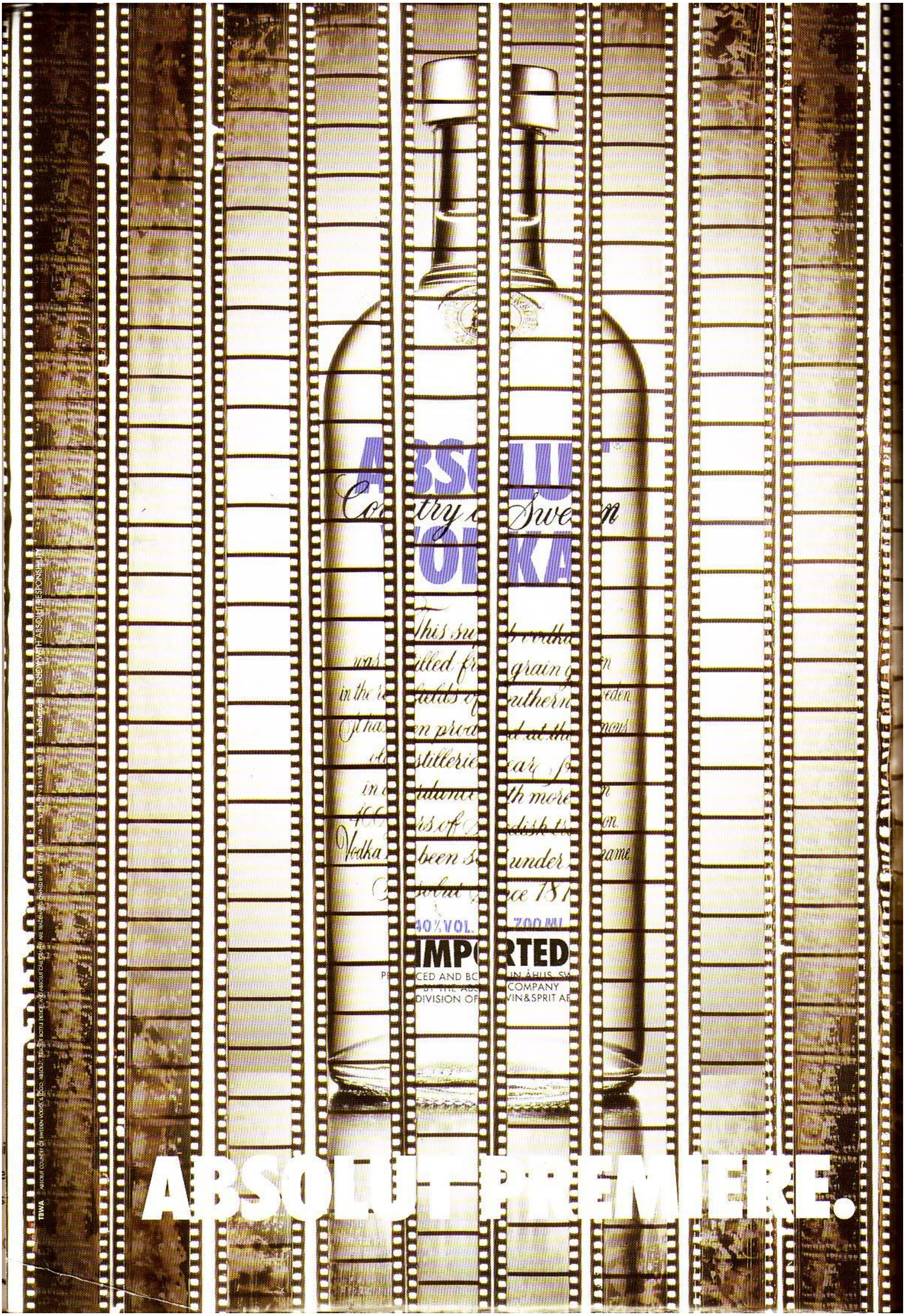
Kahramanlar birarada
"Van Helsing"

Jane Campion ve
"In the Cut"

Felaketlerin sonu gelmiyor
"The Day After Tomorrow"

Hollywood yazının ilk filmleri Türkiye'de

ABSOLUT PREMIERE.

'04
İlkbahar
Yaz

içindekiler

sinema MERKEZ

İmtiyaz Sahibi
Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.S. adına
Turgay Ciner

Genel Müdür
Mehmet E. Demirel

Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet Açar
memacar@yahoo.com

Görsel Yönetmen
Murat Bayar
muratbayar@merkezdergi.com.tr

Yazı İşleri
Senem Erdine
senemerdine@hotmail.com
Engin Ertan
engin_ertan@yahoo.com
Burçin S. Yalçın
burcyalc@hotmail.com

Sorumlu Yazıişleri Müdürü
Yusuf Yazıcıoğlu

Yönetim
Genel Müdür Yardımcıları:
Tülay Tosun (Satış - Pazarlama)
Mustafa Y. Çiftçi (Mali - İdari)
Mahmut Övür (Yayınlar)

Üretim: **Gamze Cin Demir**
Tasarım: **Naci Yavuz**
Teknik: **Engin Altuntas**
Ofset Hazırlık: **Akif Özkaya**

REKLAM SATIS PAZARLAMA

Genel Müdür
Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yardımcısı
Erhan Özdemir *(Finans ve Operasyon)*
Pazarlama ve Arastırma Direktörü
Yonca Ertürk
Reklam Satıs Direktörü
Sevgi Lo
Reklam Müdürü
Funda Tolan
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65
Fax: (0212) 354 33 75

Merkez Dergi Tel: (0212) 426 64 94
Fax: (0212) 354 47 85
Yazısma: Merkez Dergi Grubu
Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi,
No: 24, 34295 - Sefaköy / İstanbul

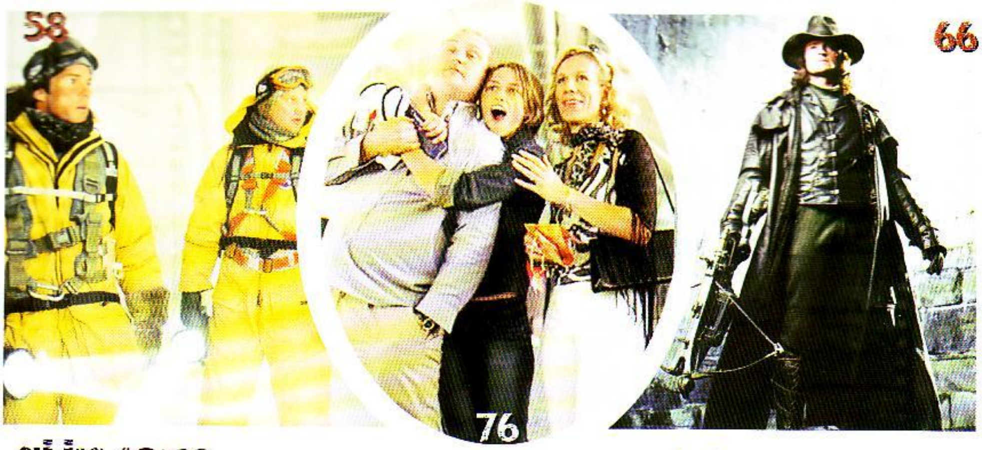
İdare Merkezi: Barbaros Bulvarı,
Cam Han, **No:** 125,
80700 Besiktas İstanbul
Ankara Bürosu: (0312) 468 50 50

Dağıtım
Merkez Dağıtım
Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.S.
(0216) 585 91 00 (PBX)

Baskı:
Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.S. Tel: (0216) 585 91 05

İsletme Müdürü: Kemal Erginsoy
İsletme Koordinatörü: Kazım Varol

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermistir.

gündem

dosyalar

ayın filmleri

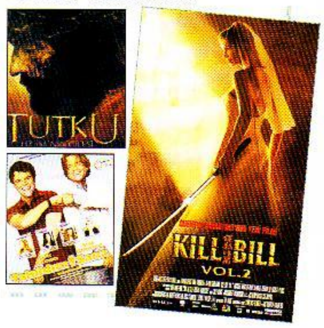

her ay

Armağanlar
Büyük boy afis: "Kill Bill: Vol. 2"
Koleksiyon kartı: "Schindler'in Listesi"
Afisetler: "Ölülerin Şafağı", "Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi", "Sürüsüne Bereket", "Takıldım Sana"

Sinematografik caz...

Siz, festival telaşının İstanbul'u terkedip gittiği günlerde okuyor olacaksınız bu yazıyı. Bense bu satırları yazarken, festival, vizyon filmlerinin ön gösterimleri ve derginin matbaaya teslim günleri arasında sıkışıp kalmış durumdayım. Çok film seyredip, çok şey düşündüğüm ama bunların pek azını yazıya dökebildiğim bir dönem.... En iyisi, zihnimin içinde dolanıp duran dağınık düşüncelerin bir kısmını notlar halinde buraya aktarmak...

John Cassavetes'in filmi, "Çinli Bir Bahisçinin Ölümü"nden başlayalım. Cuma 21.30 seansında gösterilen bu filme dinlenmiş bir zihinle gitmek için 19.00 seansını pas geçmiştim. Doğrusu, isabetli bir karar vermişim. "Çinli Bir Bahisçinin Ölümü", seyirciden çaba bekleyen, zor bir film. Açıkçası, Cassavetes'in ne yaptığına değil, ne yapmadığına bakmak gerekiyor. Çünkü elindeki hikaye ve karakter, ticari sinemanın çok sevdiği türden bir "kara film" malzemesi sunuyor ona. Zaten biz de filmi "bu hikayeyi bir yerden hatırlıyoruz," duygusuyla seyrediyoruz. Ama filmi hatırlamak asla mümkün değil çünkü türe çok yabancı, alışık olmadığınız bir anlatım duruyor karşınızda.

Seyirciyle karakter arasında özdeşleşme kuran, seyircinin duygularını kontrol eden ve etkileyen bir sinema anlayışını savunuyorsanız, Cassavetes'in yönetmenliğine tam bir fiyasko gözüyle bakabilirsiniz. Seçtiği açılar, yaptığı kadrajlar ve sahne düzenlemeleriyle, kendine has, alternatif bir reji anlayışı tutturuyor. Filmin alt başlığı şöyle de olabilirdi: "Bildik bir kara film hikayesi üzerine John Cassavetes'den bir üslup denemesi". Bir adım daha ileri gidip şöyle de diyebiliriz: Kamerayla yazılıp, kurgu masasında son hali verilmiş, enstrüman olarak oyuncuların kullanıldığı doğaçlama bir yönetmenlik gösterisi; bir nev'i sinematografik caz...

Bazı sinemacılar alışıldık anlamda "iyi film" çekmek isteyen yönetmenlerin arasına karışmayı değil, sürüden ayrılıp, başka yollara sapmayı istiyor. Bunlardan bazıları Godard ve Bresson gibi başdöndürücü bir derinliğe dalabiliyor. Cassavetes de "Çinli Bir Bahisçinin Ölümü"nde bence o noktaya ulaşıyor ve yaratıcılıktan yoksun standart "reji teknikleri"nin tek yol olmadığını gösteriyor bize.

Belçikalı Bruno Dumont, 3 yıl önce "L'Humanite / İnsanlık"la İstanbul'da ağır bir etki bırakmıştı. Filmden nefret edenler çoğunluktaydı. Ben beğenenler arasındaydım ve merakla bir sonraki filmini bekliyordum. Bu yılki festivalde seyrettiğim "Twentynine Palms" beni hayalkırıklığına uğratmadı. Bir kere, her şeyden önce Dumont'un söylemek istediği şeyler ve ciddiye alınmaya değer fikirleri olduğuna inanıyorum. İkincisi, yönetmenliğe yaklaşımı öyle pas geçilecek gibi değil; sinema onun için sadece fikirlerini dile getireceği bir araç değil, amaç... Görüntülerle düşünebilme gibi bir özelliğe sahip; bir noktadan sonra, film düşüncenin ta kendisi haline geliyor ki buna ulaşmak kolay bir şey değil.

Dumont çok kaba bir özetle, "Twentynine Palms"da uygarlığın üzerimize örttüğü örtüleri kaldırmaya ve taktığımız maskeleri çıkartmaya ve bizi en temel, derinlerde yatan güdülerimizle ele almaya çalışıyor. Filmin iki ana karakterinin geçmişi hakkında çok ama çok az şey biliyoruz. (Öyle ki festival bülteni bile filmin kendisinden daha çok bilgi veriyor.) İçgüdülerin devreye girdiği, karakterlerin öfkelenip kavga ettiği, seviştiği duygusal anlarda Dumont, bizi onlara çok yakınlaştırırken, diğer anlarda bizi her şeye uzaktan bakan bir gözlemci haline getiriyor. Bir yandan onlarla paylaştığımız ortak güdülerin altını çizerken öte yandan, seyirci olarak gözlemci-röntgenci konumumuzu sürekli vurguluyor. (Katia'yı tuvaletini yaparken gösterdiği anı düşünün: Dumont, "Katia sevgilisinin bakmasına izin vermiyor ama siz bakıyorsunuz, o halde siz bir röntgencisiniz," demeye getiriyor). Gözlemci ve röntgenci olmamıza rağmen bizi oyuncularla aynı ortamın içine çekmek için özel bir çaba gösteriyor ve iki şey yapıyor: Bir, sinemacıların "ortam sesi" dedikleri, genelde miksaj sırasında konuşmaların altına düşük seviyede döşedikleri çevresel sesleri çok yüksek seviyede açık tutuyor. İki, geniş ekran formatındaki resimlerini, uzun ve kesintisiz planlar halinde kuruyor, böylelikle bizi yaşanan anın içine dahil ediyor.

Ortamın etkileyiciliğine estetik anlamda kendimizi kaptırmamamız, görüntülerin güzelliğinden fazla etkilenmememiz için de, filmin renklerini solduruyor; sarı sıcak günışığı yerine, kirli ve soluk bir sarıda karar kılıyor. Filmin diğer bütün renkleri de aynı cansızlıktan nasibini alıyor. Böylelikle kendimizi iki ana karakteri çevreleyen etkileyici doğaya bırakamıyor, tam aksine negatif duygular uyandıran bu soluk renkler sayesinde geriliyor, sürekli kötü bir şey olacakmış endişesiyle koltuklarımızda huzursuzca kıpırdanıp finale doğru ilerliyoruz.

"Twentynine Palms" bitip, ışıklar yandığında salonu terkederken filmden nefret etseniz bile size neredeyse fiziksel olarak dokunup, sarsmış bu yapıtı kolay kolay aklınızdan çıkartamayacağınızı biliyorsunuz.

Özetle, Bruno Dumont "Twentynine Palms" ile bana bir kez daha sinema sanatında yeni film modelleri bulmanın imkansız olmadığını ve daha keşfedilecek birçok bakir bölge olduğunu hatırlattı.

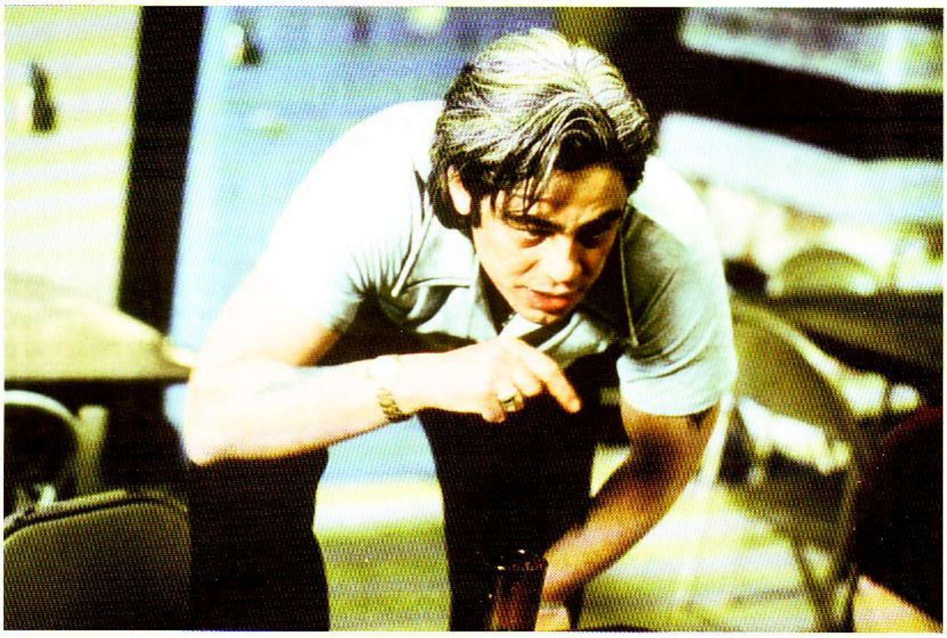
Ticari sinema içinde çalışan yönetmenlerin şüphesiz çok azı, özgün olma endişesi taşıyor. İşte festivaller biz sinemaseverler için bu nedenle çok önemli, özgün olma derdini taşıyan yönetmenlerin filmlerini izleme şansını bulduğumuz için...

Ve son bir not: Dergimizin sürekli okuruysanız ve bizle çalışmak istiyorsanız, bunun nedenlerini sinema@merkezdergi.com.tr adresine yazın, bu arada kendinizi de tanıtın. İsterseniz postayla da başvurabilirsiniz ama telefonla değil. Erkek adayların askerliğini yapmış olması şart. Gelecek ay yeni bir dergide görüşmek üzere...

Mehmet Acar

21 GRAM
21 GRAMS

Yönetmen: Alejandro González Iñárritu. Oyuncular: Sean Penn, Naomi Watts, Benicio Del Toro, Charlotte Gainsbourg, Melissa Leo, Clea DuVall, Danny Huston, Carly Nahon, Claire Pakis. Senaryo: Guillermo Arriaga. Görüntü Yönetmeni: Rodrigo Prieto, Fortunato Procopio. Müzik: Gustavo Santaolalla. Kurgu: Stephen Mirrione. Yapım Tasarımcısı: Brigitte Broch. Yapımcı: Alejandro González Iñárritu, Robert Salerno. Süre: 125 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Cinemedya. Gösterim Tarihi: 21 Mayıs.

Matematikçi Paul Rivers (Sean Penn) İngiliz göçmeni olan karısı Mary'yle (Charlotte Gainsbourg) mutsuz bir evlilik sürdürmektedir. Üst-orta sınıfa mensup sıradan bir evkadını olan Christina Peck (Naomi Watts) ise iki kız annesidir ve görünüşte mutlu bir evliliği vardır. Eski bir suçlu olan Jack Jordan (Benicio Del Toro) ise kirli geçmişini unutup kendisini Hıristiyan inancına ve ailesine vermiştir. Paul, Christina ve Jack'in yolları korkunç bir trafik kazası vesilesiyle kesişir; bu aynı zamanda onları geri dönülemez bir yola sokacaktır.

NOTLAR Dört yıl önce "Paramparça Aşklar ve Köpekler"le hem ülkemizde hem de dünyada adını duyuran Meksikalı yönetmen Alejandro González Iñárritu'nun yeni filmi de "kesişen yollar" üzerine kurulu. Son yılların gözde aktrislerinden Naomi Watts'ın ve çıkıştaki aktör Benicio Del Toro'nun bu yıl Oscar'a aday olan performansları üzerine yaza yaza bitiremeyen Batılı sinema yazarları film hakkında da övgü dolu şeyler yazmışlardı. Aynı zamanda birçok festivalden de ödülle dönen film bir aksilik çıkmaz da gösterime girerse izlenmesi gerekenlerin başında duruyor.

TRUVA
TROY

Yönetmen: Wolfgang Petersen. Oyuncular: Brad Pitt, Eric Bana, Orlando Bloom, Diane Kruger, Sean Bean, Brian Cox, Peter O'Toole, Brendan Gleeson, Saffron Burrows, Rose Byrne, Julie Christie, Garrett Hedlund, Vincent Regan, Adoni Maropis. Senaryo: David Benioff (Homeros'un İlyada isimli şiirinden). Görüntü Yönetmeni: Roger Pratt. Müzik: James Horner. Kurgu: Peter Honess. Yapım Tasarımcısı: Nigel Phelps. Yapımcı: Gail Katz, Wolfgang Petersen, Diana Rathbun, Colin Wilson. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 14 Mayıs.

"Truva"

Eski Yunanistan'da efsaneleşmiş iki sevgilinin aşkı bir medeniyetin çöküşüne neden olacak savaşı başlatmıştır. Bu âşıklar Truva prensi Paris (Orlando Bloom) ile Isparta Kraliçesi Helene'dir (Diane Kruger). Paris'in Helene'i kocası Kral Menelaos'tan (Brendan Gleeson) çalması kabul edilemeyecek bir hakarettir. Mikene Kralı olarak büyük bir güce sahip olan Agamemnon, Helene'i Truva'dan geri getirerek şerefini kurtarmak için kısa sürede Yunanistan'ın tüm ordularını biraraya toplar. Aslında, Agamemnon'un onur peşinde koşması kendi açgözlülüğü için bir kılıftır. Onun amacı Truva'nın kontrolünü ele geçirerek büyük imparatorluğunu daha da güçlendirmektir. Duvarlarla çevrili Truva şehri Kral Priamos (Peter O'Toole) yönetimindedir. Güçlü oğlu Prens Hektor'un (Eric Bana) savunduğu hisarı aşmayı daha önce hiçbir ordu başaramamıştır. Truva'ya karşı girilecek savaşın zafer ya da yenilgiyle sonuçlanmasını belirleyecek olan anahtar kişi ise yaşayan en büyük savaşçı olduğuna inanılan Akhilleus'dur (Brad Pitt). Kibirli, asi ve görünüşe bakılırsa yenilmez Akhilleus hiç kimseye ya da hiçbir şeye karşı sorumluluk hissetmemektedir. Onun tek düşündüğü kendi şanıdır. Agamemnon ve ordusuyla birlikte Truva kapılarına saldırmasının nedeni de şanının sonsuza dek sürmesi için duyduğu sonu gelmez açlıktır.

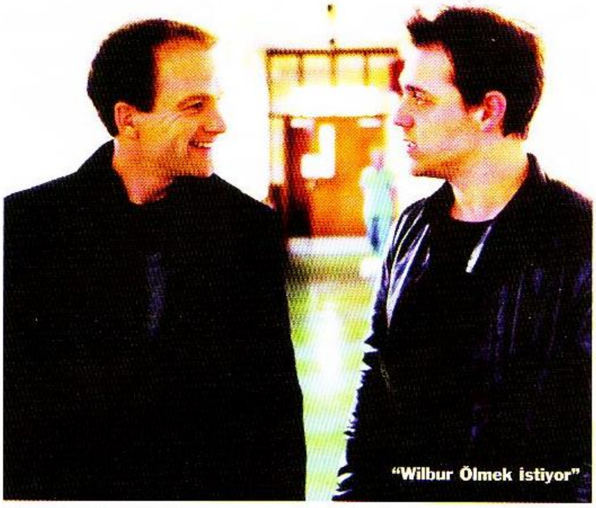
NOTLAR Ortadoğu krizi, terörist

saldırı korkusu, Brad Pitt'in sette sebep olduğu sıkıntılar, bir figüranın ölüşü, Meksika'da seti dağıtan fırtınalar derken "Truva" dünya galasını 13 Mayıs'ta Cannes Film Festivali'nde nihayet yapıyor. Aylarca süren zorlu çekimleri Malta, Fas, Meksika ve İngiltere'de tamamlanan film bir gün sonra da tüm dünyayla aynı anda sinemalarımıza konuk oluyor.

WILBUR ÖLMEK İSTİYOR WILBUR WANTS TO KILL HIMSELF

Yönetmen: Lone Scherfig. Oyuncular: Jamie Sives, Adrian Rawlins, Shirley Henderson, Lisa McKinlay, Mads Mikkelsen, Julia Davis, Susan Vidler, Robert McIntosh, Lorraine McIntosh. Senaryo: Lone Scherfig, Anders Thomas Jensen. Görüntü Yönetmeni: Jørgen Johansson. Müzik: Joachim Holbek. Kurgu: Gerd Tjur. Yapım Tasarımcısı: Jette Lehmann. Yapımcı: Sisse Graum Olsen. Süre: 111 dk. Yapım: Danimarka-İngiltere-İsveç-Fransa. Dağıtımcı: 1Film. Gösterim Tarihi: 21 Mayıs.

Wilbur (Jamie Sives) ve Harbour (Adrian Rawlins) babalarının ölümünün ardından, kendilerine miras kalan kitap dükkanında çalışan, otuzlu yaşlarda iki kardeştir. Harbour mutlu ve huzurlu bir yaşamın özlemini çekmektedir. Ancak Harbour'un önemli bir sorunu vardır: o da kardeşi Wilbur. Wilbur hayata karşı tüm ilgisini yitirmiştir. Sıklıkla intihar girişiminde bulunmaktadır. Hayatları, bir gün kitapçı dükkanlarından içeri giren Alice (Shirley Henderson) ve onun kızı Mary'yle (Lisa McKinlay) birlikte değişir. Yakınlarda bir hastanede temizlikçi olarak çalışan Alice ve Harbour arasında bir ilişki filizlenirken, küçük Mary ve Wilbur arasında da derin bir bağ oluşur. Dörtlünün aynı evi paylaşmalarıyla işler yoluna girmiş gibi görünür; fakat hayat hiç beklenmedik sürprizlere gebedir: Harbour ölümcül bir hastalığa yakalanmıştır.

"Wilbur Ölmek İstiyor"

NOTLAR Dogma romantik komedisi "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"yla etrafında hatırı sayılır oranda yaygara koparılan Danimarkalı yönetmen Lone Scherfig'in yeni filmi "Wilbur Ölmek İstiyor", adının tersine, insana kendini iyi hissettiren bir film. İlk filminin popülaritesinin rüzgarını da arkasına alarak genelde dış çekimlerini Glasgow'da, iç çekimlerini ise Danimarka'daki bir stüdyoda gerçekleştirdiği yeni filmini geçtiğimiz yıl dünyanın dört bir yanındaki festivallere yollayan ve birçok ülkede gösterime sokmayı da başaran Scherfig'in, insanı salondan gülücükle uğurlayan bir film çektiği söyleniyor.

"Van Helsing"

VAN HELSING

Yönetmen: Stephen Sommers. Oyuncular: Hugh Jackman, Kate Beckinsale, Richard Roxburgh, David Wenham, Will Kemp, Shuler Hensley, Elena Ayana, Silvia Colloca, Martin Klebba, Josie Maran, Kevin J. O'Connor, Allison Queal, Samuel West, Marek Vasut. Senaryo: Stephen Sommers. Görüntü Yönetmeni: Allen Daviau. Müzik: Alan Silvestri. Kurgu: Bob Ducsay. Yapım Tasarımcısı: Allan Cameron. Yapımcı: Stephen Sommers, Bob Ducsay. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 7 Mayıs.

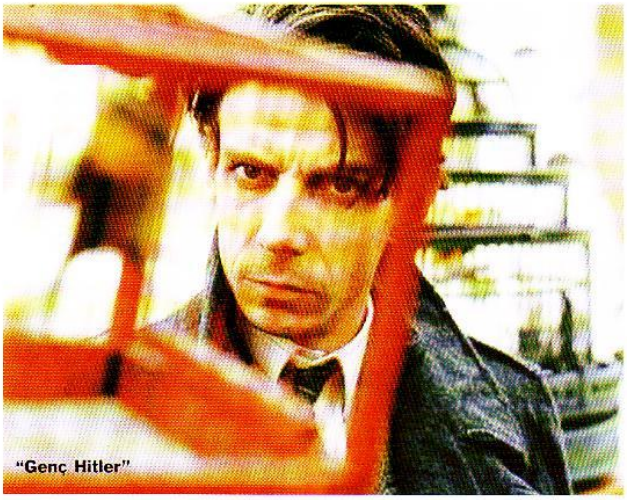
19. yüzyıl Avrupa'sında insanoğlu sürekli tehdit altındadır. İnsan ırkına karşı sonu gelmez bir savaş açmış olan yaratıklar, çok çeşitli biçimlerde bedenlenmiş canavarlara dönüşerek sürekli saldırılar düzenlemektedir. Kont Dracula (Richard Roxburgh), Frankenstein'ın canavarı (Shuler Hensley) ve Kurt Adam Velkan (Will Kemp) gibi yaratıklar insanoğlundan binlerce yılın intikamını almak amacıyla saldırılarını hızlandırmışlardır. Fakat bir kahraman onların önünde engeldir. Bu kahraman efsanevi vampir avcısı Van Helsing'dir (Hugh Jackman). Vatikan'da faaliyet gösteren gizli bir kuruluş adına çalışan Van Helsing bölgeye dehşet saçmakta olan Kont Dracula'yı alaşağı etmek amacıyla Transilvanya'ya gelir. Orada Anna Valerious (Kate Beckinsale) adlı korkusuz bir kadınla tanışır. Anna'nın ailesi kuşaklar boyu vampirler yüzünden lanetlenmiştir. Bu uğursuz lanetten kurtulmasının tek yolunun vampiri yenmek olduğunu öğrenince onunla güçbirliği yapma yoluna gider.

NOTLAR Çektiği iki "Mumya" filmiyle bir anda "büyük bütçeli B-film"lerin babası ilan edilen yönetmen Stephen Sommers 100 milyon doları aşkın bütçeyle "Van Helsing"de de benzeri birşey yapıyor. Çekimleri Prag, Paris, Roma ile Orlando'daki ve Universal'ın Kaliforniya'daki stüdyolarında gerçekleştirilen filmi dünyayla aynı anda seyredeceğiz (Şirket şişen bütçeyi dizginlemeye çalıştıysa da prodüksiyonun maliyetinin en son 150 milyon doları bulduğu söyleniyor). Universal bu yazki en büyük bütçeli filmlerinden biri olan "Van Helsing"den çok şey bekliyor. Ve bir macera filmi olarak bizler de aynı beklentiler içerisindeyiz.

GENÇ HİTLER MAX

Yönetmen: Menno Meyjes. Oyuncular: John Cusack, Noah Taylor, Leelee Sobieski, Molly Parker, Ulrich Thomsen, David Horovitch, Janez Suzman, Peter Capaldi. Senaryo: Menno Meyjes. Görüntü Yönetmeni: Lajos Koltai. Müzik: Dan Jones. Kurgu: Chris Wyatt. Yapım Tasarımcısı: Ben van Os. Yapımcı: Damon Bryant, Andras Hamori. Süre: 106 dk. Yapım: Kanada-Almanya-Macaristan-İngiltere. Dağıtımcı: New Films. Gösterim Tarihi: 7 Mayıs.

I. Dünya Savaşı'nın sonunda Almanya yenilmiş, imparatorluğun yerini yeni Weimar Cumhuriyeti almıştır. Savaş gazisi Max Rothman (John

"Genç Hitler"

Cusack) savaştan sonra kendisini sanata vermiş, bu uğurda Münih sokaklarında genç yetenekler aramaya başlamıştır. Bir gün tuhaf bir genç sanatçı, aynı zamanda savaş gazisi bir adamla tanışır. Bu adamın adı Adolf Hitler'dir (Noah Taylor). Max genç Hitler'in sanatsal yeteneğinden etkilenir ve hem bir dost hem de bir hoca olarak ona başarılı bir sanatçı olma yolunda rehberlik etmeye başlar. Çok geçmeden Hitler sanata olan ilgisini yitirir ve kitleleri etkileme üzerine kafa yormaya başlar. Max bu hevesli genç adamın ilgisini yeniden sanata yöneltmeye çalışacaktır.

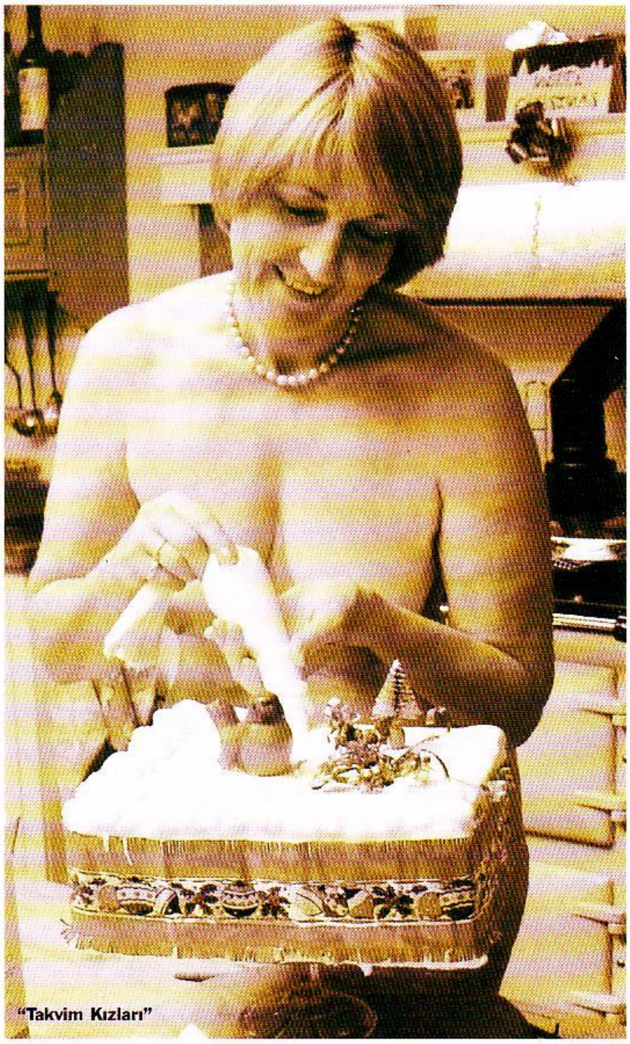
NOTLAR 2002'nin bu ilgi çekici filmini ay sonunda bekliyoruz. Hollanda doğumlu, "The Color Purple / Mor Yıllar" ve "The Siege / Kuşatma" gibi önemli filmlerin senaryo yazarı Menno Meyjes bu ilk yönetmenlik denemesiyle; Noah Taylor ve John Cusack ise filmdeki performanslarıyla Batı'da büyük övgü toplamışlardı.

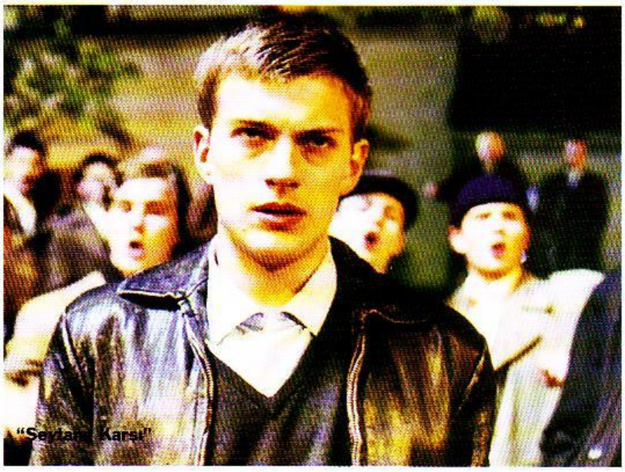
ŞEYTANA KARŞI ONDSKAN

Yönetmen: Mikael Håfström. Oyuncular: Andreas Wilson, Henrik Lundström, Gustaf Skarsgård, Jesper Salén, Marie Richardson, Johan Rabaeus, Kjell Berqvist, Linda Zilliacus. Senaryo: Hans Gunarsson, Mikael Håfström (Jan Guillou'nun romanından). Görüntü Yönetmeni: Peter Mokrosinski. Müzik: Francis Shaw. Kurgu: Darek Hodor. Yapım Tasarımcısı: Anna Asp. Yapımcı: Ingemar Leijonborg, Hans Lönnerheden. Süre: 114 dk. Yapım: İsveç. Dağıtımcı: 1Film. Gösterim Tarihi: 7 Mayıs.

Delikanlılık çağının bildik karmaşasını yaşayan Erik Ponti (Andreas Wilson) aslında 1950'lerin ortasında İsveç'te yaşayan herhangi bir yaşıtından farksızdır. Erik'in hayatını çekilmez kılan şey onu hemen her türlü sebep için dövmekten çekinmeyen üvey babasının baskılarıdır. Üvey babasının da kararıyla uzaktaki bir yatılı okula yollanan Erik için evden ayrılmak başlangıçta kurtuluş gibi görünse de olaylar beklendiği gibi gelişmez. Erik çok geçmeden, öğrenciler arasında acımasız bir kast sisteminin geçerli olduğu ve bu sistemin altındakiler için hayatın cehennemden farksız olduğu, öğretmenlerin bile öğrencilerin baskısının altında ezildiği kapalı bir hapishanede olduğunu farkeder. Erik için bu okulda hayatta kalmak, dış dünyada hayatta kalmaktan bile daha zor olacaktır.

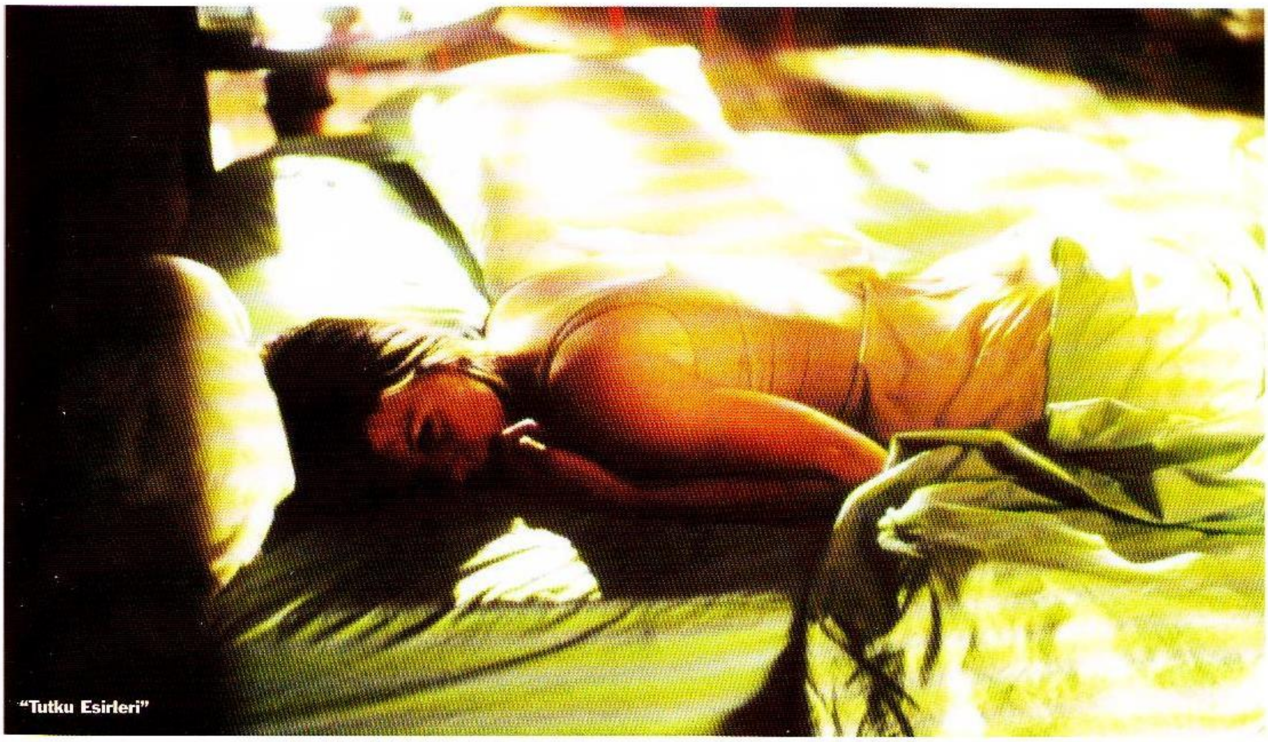
NOTLAR İsveç'in bu yılki en iyi yabancı film Oscar adayı yurtdışında yarı otobiyografik bir romandan uyarlanmış olması, genç ve yetenekli isimlerden oluşan oyuncu kadrosu ve yer yer etkileyici olmayı başaran görüntüleri vesilesiyle adından söz ettirmişti (Bu rol için 120 aday arasından seçilen Andreas Wilson'un çok iyi bir iş çıkardığı söyleniyor). Filmdeki grafik şiddetin bazı seyircileri rahatsız edebileceği, ama aslında filmin bunun üzerinden şiddet ve yansımaları üzerine birşeyler söyleme derdinde olduğu, "Şeytana Karşı"yla ilgili olarak Batı'da yazılıp çizilenler arasında.

"Takvim Kızları"

"Şeytana Karşı"

TAKVIM KIZLARI CALENDAR GIRLS

Yönetmen: Nigel Cole. Oyuncular: Helen Mirren, Julie Walters, John Alderton, Linda Bassett, Annette Crosbie, Philip Glenister, Ciarán Hinds, Celia Imrie, Geraldine James, Penelope Wilton. Senaryo: Tim Firth, Juliette Towhidi. Görüntü Yönetmeni: Ashley Rowe,

"Tutku Esirleri"

Oliver Curtis. Müzik: Patrick Doyle. Kurgu: Michael Parker. Yapım Tasarımcısı: Martin Childs. Yapımcı: Nick Barton, Suzanne Mackie. Süre: 108 dk. Yapım: İngiltere. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 21 Mayıs.

Chris (Helen Mirren) ile Annie (Julie Walters) arasında çok farklı, ama çok yakın bir arkadaşlık vardır. Yorkshire Dales'a bağlı küçük bir köyde huzur içinde sürüp giden yaşamları, Annie'nin kocasının kan kanserinden ölümüyle bir anda allak bullak olur. Bunun üzerine bölgedeki Kadınlar Enstitüsü'nün aktif üyesi olan Chris yerel hastaneye fon sağlayacak bir girişim başlatır. Chris'in geleneksel görünen fikrine göre, her sayfasında farklı bir kadın fotoğrafı olan bir takvim basılacaktır. Kadınların reçel yaparken, örgü örerken ve çiçek baskı yaparken görüntüleneceği bu fotoğraflar için arkadaşlarının desteğini ister. Ancak fikrin radikal bir açılımı da vardır: kadınlar bu işleri yaparken çıplak olacaklardır. Çok geçmeden bu haber ülke ve dünya medyasının manşetlerine taşınır. Hollywood'a düzenlenen tanıtım turnesi sırasında talk show programlarına konuk olurlar ve dergilerin fotoğraf çekimlerine katılırlar. Beklenmedik bir anda gelen bu aldatıcı ve geçici şöhret ortamında Chris ile Annie arasındaki dostluğun ciddi bir sınavdan geçmesi kaçınılmaz olacaktır.

NOTLAR Gerçekten yaşanmış olaylardan yola çıkılarak çekilmiş olan "Takvim Kızları" geçtiğimiz yıl İngiliz film endüstrisinin gişedeki gurur kaynaklarından biri olmuştu. Kariyeri boyunca çıplaklıkla barışık olmuş 58'lik Helen Mirren'in yanısıra filmde soyunan diğer ünlü aktris 53 yaşındaki Julie Walters da film gösterime girdikten sonra erkek dergisi GQ'dan çıplak poz verme teklifi almış ve fakat film üzerindeki dikkatleri dağıtacağı gerekçesiyle bunu reddetmişti. Mirren filmdeki performansıyla müzikal veya komedi dalında en iyi kadın oyuncu Altın Küre'sine aday olmuştu.

KIYAMET MELEKLERI LES RIVIERES POURPRES 2 - LES ANGES DE L'APOCALYPSE

Yönetmen: Olivier Dahan. Oyuncular: Jean Reno, Benoît Magimel, Christopher Lee, Camille Natta, Johnny Hallyday, Gabrielle Lazure, Augustin Legrand, Serge Riaboukine, André Penvern. Senaryo: Luc Besson. Görüntü Yönetmeni: Alex Lemarque. Müzik: Colin Towns. Kurgu: Richard Marizy. Yapım Tasarımcısı: Olivier Raoux. Yapımcı: Alain Goldman. Süre: 97 dk. Yapım: Fransa-İtalya-İngiltere. Dağıtımcı: Avşar Film. Gösterim Tarihi: 21 Mayıs.

Komiser Pierre Niemans (Jean Reno) bir manastırda işlenen cinayeti araştırmakla görevlendirilir. Araştırması sırasında ona eski öğrencisi

"Kıyamet Melekleri"

olan genç dedektif Reda (Benoît Magimel) yardım edecektir. İpuçları ortaya çıktıkça ikilinin peşinde olduğu katiller acımasız yöntemleriyle herkesi hayrete düşürmektedir. Dini konularda uzman olan polis müfettişi Marie (Camille Natta) de bu ikiliye yardım eder.

NOTLAR Jean-Christophe Grangé'ın aynı adlı romanından Matthieu Kassovitz'in beyazperdeye aktardığı ve ülkemizde ticari gösterime girmeyen "Les Rivières Pourpres / Kızıl Nehirler"e çekilen devam filmi. Filmin senaryo yazarı Luc Besson. 30 milyon euro gibi Avrupa standartları için yüksek sayılabilecek bir bütçeyle çekilen film, birçok Avrupa ülkesinden hemen sonra bizde gösterime giriyor.

"Girdap"

TUTKU ESİRLERİ IN THE CUT

Yönetmen: Jane Campion. Oyuncular: Meg Ryan, Mark Ruffalo, Jennifer Jason Leigh, Nick Damici, Sharrieff Pugh, Michael Nuccio, Alison Nega. Senaryo: Susanna Moore, Jane Campion (Susanna Moore'un aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Dion Beebe. Müzik: Hilmar Örn Hilmarsson. Kurgu: Alexandre de Franceschi. Yapım Tasarımcısı: David Brisbin. Yapımcı: Nicole Kidman, Laurie Parker. Süre: 120 dk. Yapım: Avustralya-ABD-İngiltere. Dağıtımcı: New Films. Gösterim Tarihi: 28 Mayıs.

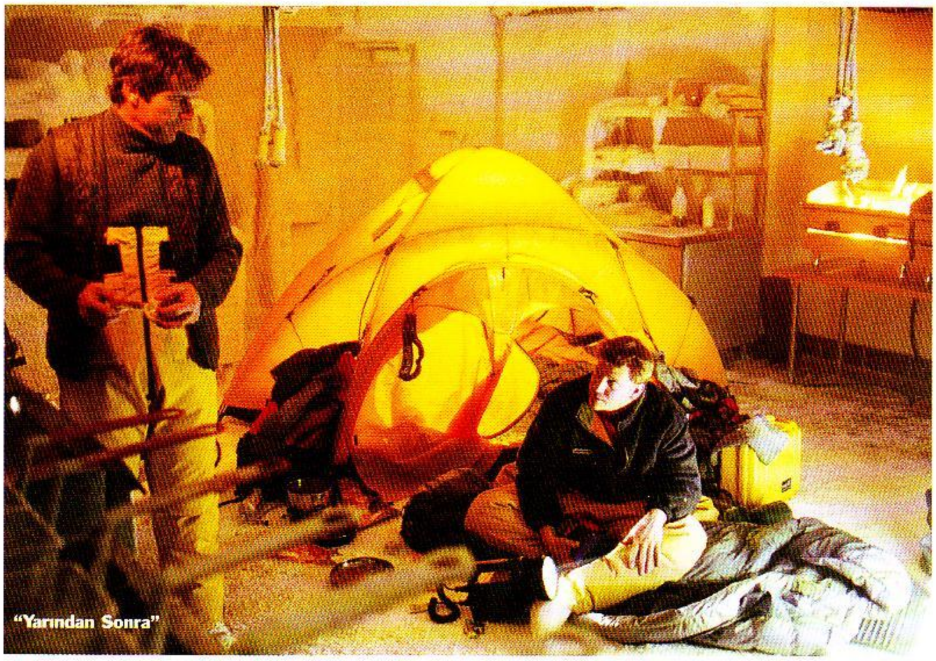
Aşağı Manhattan'da yaşayan Frannie Avery (Meg Ryan) İngilizce profesörüdür. Oturduğu mahallede işlenen bir cinayetin sonrasında dedektif Giovanni Malloy (Marc Ruffalo), Frannie'yi sorguya çeker. Aralarında sıcak bir yakınlaşma olan Frannie ile Giovanni çok geçmeden yalnızca cinselliğe dayalı bir ilişki kurarlar. Fakat mahalledeki cinayetlerin de arkası kesilmez; katil geleneksel biçimde kurbanlarını genç ve güzel kadınlardan seçmektedir. Bu, Frannie ile Giovanni arasındaki kuşku bulutlarının giderek yoğunlaşması ve Frannie'nin hayatının da tehlikeye girmesi demektir.

NOTLAR Özellikle "Piyano" ve "Bir Kadının Portresi" gibi usta işi filmlerden hatırlayabileceğiniz yönetmen Jane Campion yeni filmi "Tutku Esirleri"yle ABD'deki eleştirmenleri genç ikiye böldü. Öte yandan, başlarda Nicole Kidman'ın oynayacağı Frannie Avery rolünü sonradan ondan devralan Meg Ryan, filmde çıplak sahneleri etrafında epeyce fırtına koparılmasına rağmen yapımcı şirketin beklediği hasılatı filme çekemedi.

GİRDAP TWISTED

Yönetmen: Philip Kaufman. Oyuncular: Ashley Judd, Samuel L. Jackson, Andy Garcia, David Strathairn, Russell Wong, Camryn Manheim, Mark Pellegrino, Titus Welliver, D.W. Moffett, Richard T. Jones. Senaryo: Sarah Thorp. Görüntü Yönetmeni: Peter Deming. Müzik: Mark Isham. Kurgu: Peter Doyle. Yapım Tasarımcısı: J. Dennis Washington. Yapımcı: Arnold Kopelson, Anne Kopelson, Barry Baeres, Linne Radmin. Süre: 97 dk. Yapım: ABD-Almanya. Dağıtımcı: Umut Sanat. Gösterim Tarihi: 28 Mayıs.

Jessica Shepard (Ashley Judd), San Fransisco'da çözdüğü zorlu cinayetlerle ünlenmiş bir polis memurudur. Şehirde arka arkaya erkek kurbanlardan oluşan bir faili meçhul cinayetler dizisi başlar. Kurbanların tek ortak noktaları bir zamanlar Jessica'yla ilişki kurmuş olmalarıdır. Elbette, Jessica bir anda kendisini bu cinayetlerin baş zanlısı olarak bulur. Son derece düzensiz bir hayat süren Jessica'nın en büyük

"Yarından Sonra"

Axess ile Koton'da bahar fırtınası!
Tüm ürünler 9 taksit.
Axess
Koton
www.koton.com.tr
Hayatınızda Axess varsa, Koton'da yaptığınız tüm alışverişlere mayıs ayı boyunca 9 taksit var.
Ayrıca tek ödemede %5, taksitli alışverişlerinizdeyse %1 chip-para kazanma fırsatınız var.
Peki sizin hayatınızda ne var?
hayatınızda Axess var
Kampanyaya katılan Koton Mağazaları
Ankara Migros • Tunalı • Armada Antalya Migros • Antalya Merkez İstanbul Bahariye • Bakırköy • Beşiktaş • Beylikdüzü Migros • Beyoğlu • Capitol • Erenköy • Galatasaray • İçerenköy Carrefour • Maltepe • Metrocity • Nautilus • Nişantaşı • Profilo İzmir Karşıyaka Bursa Zafer Plaza Çorlu Orion
444 25 25 www.axess.com.tr
AKBANK

zaaflarından biri de içkiye karşı güçsüzlüğüdür. Fakat her şeye rağmen bir zamanlar departmanda babasının ortağı olan John Mills'in (Samuel L. Jackson) yardımlarıyla kariyerinde ciddi bir yükseliş dönemine geçmiştir. Jessica yavaş yavaş etrafındaki herkesten şüphelenmeye başlar: eski erkek arkadaşı Jimmy'den (Mark Pellegrino) şu anki ortağı yakışıklı Mike Delmarco'ya (Andy Garcia) dek...

NOTLAR "Invasion of the Body Snatchers" (1978), "The Right Stuff" (1983), "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" (1988), "Henry & June" (1990), "Rising Sun" (1993) gibi birçoğu önemli filmlerin yönetmeni Philip Kaufman son olarak Sade'ın hikayesini anlatan "Quills / Düşlerin Efendisi"yle (2000) sinemalaya dönmüştü. Fakat zaten filmlerinin arası üç-beş yıldan aşağı olmayan Kaufman 50 milyon dolar bütçeyle çektiği "Girdap"la da gişede şeytanın bacağını kıramadı.

YARINDAN SONRA
THE DAY AFTER TOMORROW

Yönetmen: Roland Emmerich. Oyuncular: Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum, Sela Ward, Arjay Smith, Tamlyn Tomita, Austin Nichols, Ian Holm, Amy Sloan. Senaryo: Jeffrey Nachmanoff, Roland Emmerich. Görüntü Yönetmeni: Ueli Steiger, Anna Foerster. Müzik: Harald Kloser. Kurgu: David Brenner. Yapım Tasarımcısı: Barry Chusid. Yapımcı: Roland Emmerich, Mark Gordon. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 28 Mayıs.

Profesör Jack Hall (Dennis Quaid) iklimbilim konusunda uzmandır ve son yıllarda yaptığı araştırmalarla da yetkililerin dikkatini küresel ısınmanın olası sonuçlarına çekmeye çalışmaktadır. Bir gün oğlu Sam (Jake Gyllenhaal) okul sınavındayken New York'un ısısında korkunç bir düşüş olur. Bir anda ülke semalarında ortaya çıkan bu iklim karışıklığı tüm Amerikalıları paniğe sevkeder. Aynı dönemde Los Angeles'ta hortumlar, Yeni Delhi'de kar fırtınaları, Tokyo'da greyfurt büyüklüğündeki dolu yağışları başgösterir. ABD'deki herkes daha sıcak bir iklime ulaşmak amacıyla güneye doğru yola çıkmışken Jack tam tersine, kuzeye gider; bir teorisi vardır.

NOTLAR ABD'yle aynı anda izlemeye başlayacağımız 100 milyon dolar bütçeli bu felaket filminin yönetmeni tanıdık bir isim: "Universal Soldier", "Stargate", "Kurtuluş Günü", "Godzilla" ve "Vatansever" gibi A sınıfı filmleri çeken Alman Roland Emmerich... Her filmiyle sinema gişelerinin iddialı isimlerinden olduğunu ispatlama derdindeki yönetmenin yeni macerası son yıllarda dikkatlere takılan küresel ısınmayı baz alıyor.

PRENS VE BEN
THE PRINCE & ME

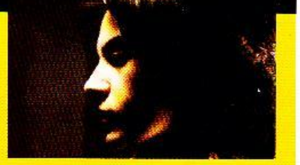
Yönetmen: Martha Coolidge. Oyuncular: Julia Stiles, Luke Mably, Ben Miller, James Fox, Miranda Richardson, Eliza Bennett, Alberta Watson, John Bourgeois, Joanne Baron. Senaryo: Jack Amiel, Michael Begler, Katherine Fugate. Görüntü Yönetmeni: Alex Nepomniaschy. Müzik: Jennie Muskett. Kurgu: Steven Cohen, Audrey Evans. Yapım Tasarımcısı: James H. Spencer. Yapımcı: Mark Amin. Yapım: ABD. Dağıtımcı: PRA Films. Gösterim Tarihi: 21 Mayıs.

Paige Morgan (Julia Stiles) özgür ruhlu, dediğim dedik bir kolej öğrencisidir. Eğitimine devam etmek üzere geldiği Indiana Üniversitesi'nde sınıf arkadaşlarından bir delikanlıyla tanışır ve yavaş yavaş ona âşık olur. Fakat bilmediği birşey vardır: âşık olduğu Eddie Valdemar (Luke Mably) adındaki genç aslında bir Danimarka prensidir ve oradaki "görevinden" sıkıldığı için Amerika'da kılık değiştirmiş bir halde yaşamaktadır. Sıradan olmaya çalışan bu genç adamla sıradışı davranan Paige arasında filizlenecek aşkın yürümesi bu yüzden pek kolay gözükmemektedir.

NOTLAR Ayın gençlik filmi soslu romantik komedisi. Son yılların yetenekli genç aktrisi Julia Stiles'ın başrolünde yer-aldığı film ABD'de hedeflediği genç kız kitlesine rahatlıkla ulaşmıştı. Filmin yönetmeni kariyerine '70'lerde orta metraj belgeseller çekerek başlayan ve sonradan kimisi önemli filmlere de imza atan Martha Coolidge.

NİSAN SÜRPRİZİ

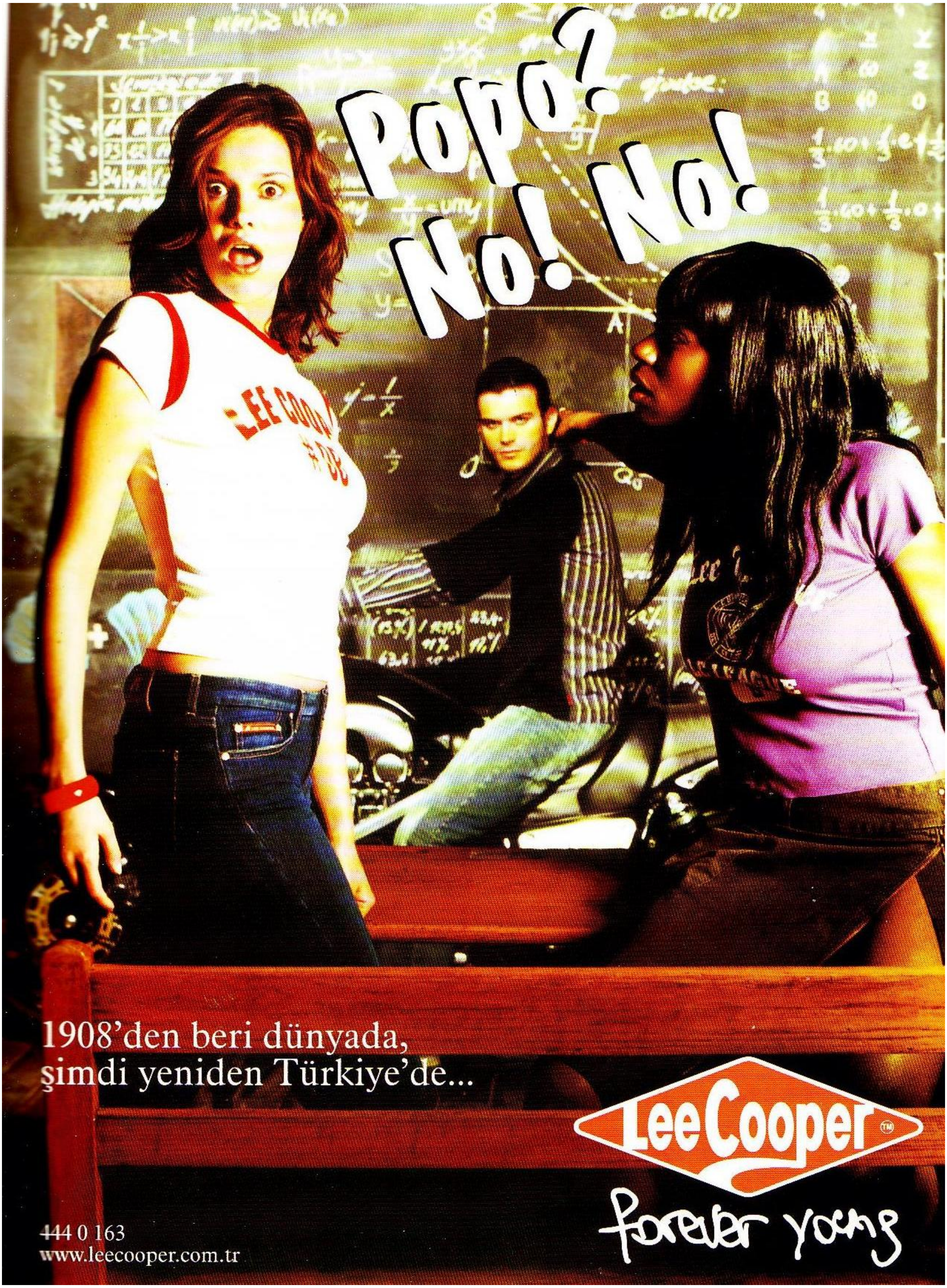
GÜNAYDIN, GECE
BUONGIORNO, NOTTE

Yönetmen: Marco Bellocchio. Oyuncular: Luigi Lo Cascio, Maya Sansa, Roberto Herlitzka, Pier Giorgio Bellocchio, Giovanni Calcagno, Paolo Briguglia. Senaryo: Marco Bellocchio (Paola Tavella ve Anna Laura Braghetti'nin romanından). Görüntü Yönetmeni: Pasquale Mari. Müzik: Riccardo Giagni. Kurgu: Francesca Calvelli. Yapım Tasarımcısı: Marco Dentici. Yapımcı: Marco Bellocchio, Sergio Pelone. Süre: 106 dk. Yapım: İtalya. Dağıtımcı: Belge Film. Gösterim Tarihi: 23 Nisan.

1978'de Kızıl Tugaylar terör örgütü İtalyan başbakanı Aldo Moro'yu (Roberto Herlitzka) kaçırır ve bir eve kapatır. Örgütün en genç ve tek kadın üyesi Chiara (Maya Sansa) yaptıkları eylemi yeniden gözden geçirmeye başlar. Günler geçtikçe ve arkadaşları yetkililerle pazarlıklarını sürdürdükçe Chiara içine düştüğü girdabı sorgular. Moro'nun öldürülüşünden sonra ise çok güçlü bir suçluluk duygusu hisseder.

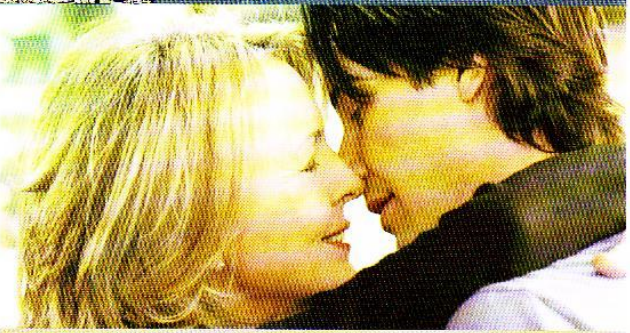
NOTLAR İstanbul Film Festivali'nde gösterildikten hemen sonra ticari gösterime sokulan "Günaydın, Gece" geçen yılın önemli politik İtalyan filmlerinden biri.

Popo?
No! No!
1908'den beri dünyada,
şimdi yeniden Türkiye'de...
Lee Cooper
forever young
444 0 163
www.leecooper.com.tr

bOX OffiCE

Hazırlayan: Tolga Akıncı
tolgaakinci@superonline.com

TÜRKİYE box office — 12 Mart - 08 Nisan 2004

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Seyirci	Toplam Seyirci
1. Askta Her Şey Mümkün Warner Bros.	4	233.361	233.361
2. Neredesin Firuze UIP	7	232.844	1.010.478
3. Vizontele Tuuba WarnerBros.	11	226.672	2.793.805
4. Duvara Karsı Warner Bros.	4	198.610	198.610
5. Son Samuray WarnerBros.	9	79.673	809.574
6. Soğuk Dağ UIP	8	77.222	287.169
7. Ayı Kardeş UIP	5	76.518	121.695
8. Mustafa Hakkında Her Şey Warner Bros.	3	61.009	61.009
9. Polly Gelince UIP	1	49.716	49.716
10. İnsan Lekesi	1	48.532	48.532

...1 Yıl önce — 2003

14 Mart - 10 Nisan
1. O Şimdi Asker
2. Halka
3. New York Çeteleri
4. Gönderilmemiş Mektuplar
5. Chicago

...2 Yıl önce — 2002

05 - 25 Nisan
1. Yeşil Işık
2. Akıl Oyunları
3. Showtime
4. Sevimli Canavarlar
5. D-Tox

...3 Yıl önce — 2001

06 - 26 Nisan
1. Hannibal
2. Dansöz
3. Güzel Dedektif
4. Vizontele
5. Komser Şekspir

2004'ün İlk Çeyreği

Yılın ilk çeyreğini oluşturan 13 haftalık dilimde (02 Ocak - 01 Nisan) toplam 51 film vizyona girdi. Geçen senenin yani 2003'ün ilk çeyreğinde ise (03 Ocak - 03 Nisan) bu rakam 44 idi. Film sayısındaki artışın yüzdesi ise %15.9 olarak gerçekleşti. Kasım 2003 sayısında belirtigimiz, 2003 yılındaki film sayısında yaşanan artış, anlaşılan 2004'te artarak devam edecek.
Bu yılın ilk çeyreğinde vizyona giren 51 filmin seyirci sayısı, 9.757.877 kişi oldu. Bir başka deyişle, bu yılın ilk çeyreğinde geçen seneye göre artış oranı %48 oldu. Hatırlatacak olursak, geçen yılın ilk 13 haftasında vizyona giren filmlerin seyirci sayısı 6.585.768 kişi idi. Bu artıştaki en önemli unsur hiç kuşkusuz ki Türk filmleri. İlk 13 haftalık bölümde en çok iş yapan filmlerin ilk 4 sırasında ard arda Türk filmleri sıralanmakta. Geçen yıl bu periyotta en çok çalışan film, 2 haftalık 699.030 kişilik rakamıyla "O Şimdi Asker" olurken, bu yıl ilk beş sırada yeralan filmler bu sayının üstünde kaldı.

Film	Dağıtım	Vizyon Tarihi	Hafta	Toplam Kişi
Vizontele Tuuba	Warner Bros.	23.01.2004	10	2.610.827
Hababam Sınıfı Merhaba	Özen Film	16.01.2004	11	1.483.620
Neredesin Firuze	UIP	20.02.2004	6	982.814
Okul	Özen Film	09.01.2004	12	811.824
Son Samuray	Warner Bros.	06.02.2004	8	802.086
Kayıp Balık Nemo	UIP	23.01.2004	10	405.132
Soğuk Dağ	UIP	13.02.2004	7	275.428
Gothika	Warner Bros.	30.01.2004	9	264.668
Ask Her Yerde	UIP	23.01.2004	10	263.888
Askta Her Şey Mümkün	Warner Bros.	12.03.2004	3	206.703
Duvara Karsı	Warner Bros.	12.03.2004	3	170.129
Mona Lisa Gülüsü	Warner Bros.	27.02.2004	5	165.310
Looney Tunes: Maceraya Devam	Warner Bros.	16.01.2004	11	155.420
Kill Bill: Vol. 1	Avşar Film	02.01.2004	13	130.912
Karanlıklar Ülkesi	Özen Film	30.01.2004	9	124.683
Ayı Kardeş	UIP	05.03.2004	4	108.423
Korkunç Bir Film 3	Avşar Film	20.02.2004	6	88.770
Kabus	UIP	02.01.2004	13	86.574
Zaman Ötesi	Warner Bros.	09.01.2004	12	77.168
Hesaplaşma	UIP	05.03.2004	4	65.326
Cani	Warner Bros.	13.02.2004	7	60.918
Jüri	Özen Film	27.02.2004	5	52.028
Mustafa Hakkında Her Şey	Warner Bros.	19.03.2004	2	45.340
Zafer Yolu	UIP	13.02.2004	6	44.727
Sürüşüne Bereket	Özen Film	12.03.2003	3	34.137

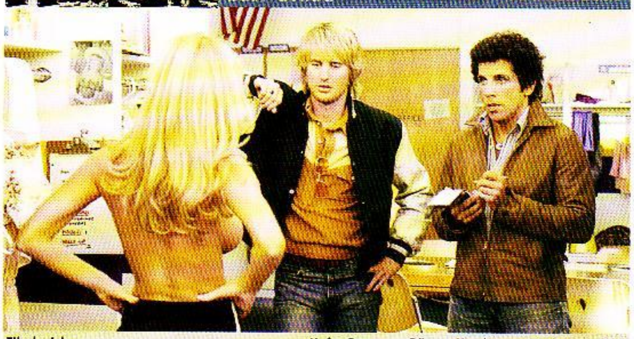
ABD box office — 12 Mart - 08 Nisan 2004

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi New Market	7	120.6	353.1
2. Scooby Doo 2: Canavarlar Kaçtı Warner Bros.	3	62.8	62.8
3. Ölülerin Şafağı Universal	4	55.4	55.4
4. Starsky and Hutch Warner Bros.	6	49.1	84.6
5. Secret Window Sony	5	46.2	46.2
6. Hellboy Sony	2	40.8	40.8
7. Hidalgo BuenaVista	6	39.1	62.9
8. Taking Lives Warner Bros.	4	30.4	30.4
9. The Ladykillers BuenaVista	3	30.3	30.3
10. Walking Tall MGM/UA	2	28.9	28.9

Rakamlar Milyon Dolardır.

B.BRİTANYA box office — 12 Mart - 08 Nisan 2004

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Starsky and Hutch BuenaVista	4	10.9	10.9
2. Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi Icon	2	6.8	6.8
3. Scooby Doo 2: Canavarlar Kaçtı Warner Bros.	1	6.7	6.7
4. Ölülerin Şafağı Entertainment	2	4.5	4.5
5. Mona Lisa Gülüsü Columbia/TriStar	4	4.2	4.2
6. Kedi UIP	1	3.4	3.4
7. Honey UIP	4	3.1	3.1
8. Polly Gelince UIP	6	2.6	7.9
9. Gothika Columbia/TriStar	1	2.4	2.4
10. Welcome to Jungle Columbia/TriStar	2	1.6	1.6

Rakamlar Milyon Paunddur

Hugh Jackman
Van Helsing

2003 X-Men 2	225.080
2002 Büyülü Çift	180.738
2001 Kod Adı Kılıçbalığı	483.683
2001 Bazıları Çabuk Bıkar	92.579
2000 X-Men	279.125

Meg Ryan
Tutku Esirleri

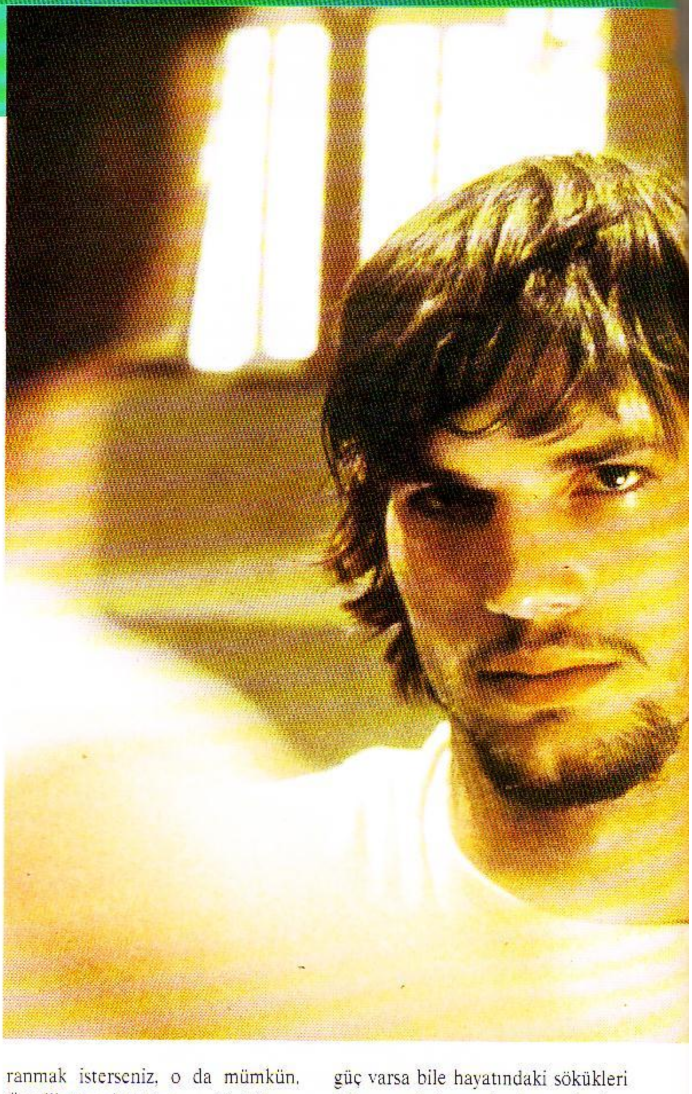
2002 Büyülü Çift	180.738
2001 Yaşam Kanıtı	267.444
2000 Senli Benli	23.928
1999 Mesajınız Var	691.805
1998 Melekler Şehri	562.204

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Tunca Arslan	Burcu Aykar	Cumhur Canbazoğlu	Atilla Dorsay	Engin Ertan	Murat Özer	Kaya Özkaracalar	Uygar Şirin	Yeşim Tabak	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin Yalçın	Kerem Akça
100 Yılın İtirafları	★★★	★		★★	★★★★	★★★★				★★★★	★★★★★	★★★★	★★½	★★★½	
50 İlk Öpücük		★½		★★	★★★					★★½		★★★	★★½		
Babasının Kızı	★★½		★★	★½	★★★		★★					★★	★★★	★★½	★★
Cesaretin Var mı Aşka?	★★★		★★½	★★					★★½	★★		★★★	★★½	★★★	★★★
Çılgın Cuma				★★½						★★★		★★★			★★★
Dost musun, Düşman mı?	★★★			★★★	★★★½						★★★	★★★	★★★	★★½	
Düşler, Tutkular ve Suçlar	★★★½	★★½	★★★★★	★★★★½	★★★½	★★★½			★★★½	★★★	★★½	★★★½	★★½	★★★★½	★★★½
Freddy Jason'a Karşı	★★★	★½		★½	★	★★★½		★★		★★½		★★	★★½	★★★	★★★
Hababam Rock		★½	★★★½	★★★						★★½		★★★½	★★½		★★
İnci Küpeli Kız	★★★	★★½	★★★	★★★★	★★★½				★★★½	★★★	★★★★	★★★★★	★★★½	★★★½	★★
İnsan Lekesi	★★★	★★½		★★½	★★★★			★½		★★★	★★½	★★★	★★★½	★★★	★★
İsyan	★★	★★		★★★					★½	★★½		★★★½			★½
Katil Komşum Geri Döndü	★★	★½		★						★	★	★★½	★★	★★	
Kelebek Etkisi	★★★			★★	★★½				★★	★★½	★★½	★★★½	★★	★★½	★★★½
Kill Bill: Vol. 2	★★★★★	★½		★★★	★★½		★★★★★			★★★★★	★½	★★★½	★★½	★★★★★	★★★★★
Mustafa Hakkında Herşey	★★★		★★½	★★★	★★½	★★	★★	★★½	★★★	★★	★★	★★	★★★	★★★	★★★
Neredesin Firuze	★★★	★★★½	★★	★★	★★★½	★★½		★★★★		★★	★★½	★½	★★½	★★½	★★½
Ölülerin Şafağı	★★★	★½		★★★½	★½	★★★		★★½		★★★½		★★★½	★★★	★★★	★★★½
Perili Köşk	★★½			★★						★★		★★½			★★★
Polly Gelince	★★★			★						★★		★★½			★★★
Scooby Doo 2: Canavarlar Kaçtı				★★	★★½					★	★	★★	★★		
Takıldım Sana				★½	★★★							★★★			★★½
Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi	★★	★★★	★½	★★	★★★½		★★½	★★★	★★★	★½	★½	★★★	★★★½	★★½	

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın

Kelebek Etkisi

Asıl mesele şu: Güç kimin elinde?

Uygar Şirin

Tanrı'ymış gibi davranamazsın." Hollywood filmlerinin çok sevdiği cümlelerden biri... Genellikle, "aklı başında" biri tarafından, bir bilimadamının suratına haykırılır bu cümle. Bilimadamı dediğimiz de büyük ihtimalle tıp doktoru, biyolog ya da genetik mühendisi filan. Biliyorsunuz, onlar filmlerde hep bir şeylerle "oynarlar". Dengeleri sarsarlar. Yolunda giden düzeni bozup kendilerinin ve elalemin başına bela açarlar.

İşte o zaman, bilimadamları oyunbozanlık yapıp yıkıma ve ölüme neden oldukları zaman, biri çıkar ve böyle bağırır: "Tanrı'ymış gibi davranamazsın".

Çok basit bir cümle gibi görünür ilk bakışta. İnsana "e tabii, haliyle" dedirtecek bir ifadeymiş gibi durur. Oysa birçok "kabul"u barındırır içinde: Bir Tanrı vardır, o Tanrı bizden bağımsızdır ve bizden güçlüdür, bir yerlerde durmakta ve bizim hayatlarımızı kontrol etmektedir. Dolayısıyla biz, üzerimize vazife olmayan işlere kalkışıp hayatın gidişatına bir etkide bulunmaya kalkarsak çizmeyi aşmış oluruz, ki sahip olduğumuz "insanoğlu" sıfatıyla, buna hakkımız yoktur. Hollywood bütün bu önermeleri kabullendiği için, sık sık "Tanrı'ymış gibi davranamazsın" diyebiliyor.

Tıpkı "Kelebek Etkisi"nde olduğu gibi... "Kelebek Etkisi"nin kahramanı Evan Treborn'a da babası böyle bağırıyor.

Evan bilimadamı filan değil, meşhur tabirle, içimizden biri. Bir üniversite öğrencisi. Küçükken ikide bir bayılması, beyninin kısa bir süre için devreden çıkmasına ve o süre içinde olup biten hiçbir şeyi hatırlamamasına neden oluyor. Duruma çare bulamayan doktorların önerisiyle günlük tutmaya başlıyor. Yaşadığı her şeyi defterine kaydediyor. Yıllar sonra bunları okuduğunda ise bir doğaüstü güce sahip olduğunu keşfediyor: Geçmişte yaşadığı olayların notlarını okurken, o güne geri dönüp, bugünkü aklıyla olaylara müdahale edebilmektedir. Yani, o gün yapmadığı bir şeyi yapabilir, söylemediği bir şeyi söyleyebilir ve kendisininki dahil birçok insanın hayatını kökünden değiştirebilir.

İşte burası Evan'ın Tanrılaşmaya yeltendiği yer. Tabii, yukarda bahsettiğimiz Hollywood kuralları gereği, cezasını çekiyor. Bazen kendi hayatını çok daha berbat ediyor, bazen de en yakın dostlarının hayatlarını mahvediyor.

İlk denemesinde, aşık olduğu kızın kendisinden nefret etmesi üzerine geçmişe gidiyor. Hayatını, kızla birlikte olacak şekilde yeniden düzenliyor. Fakat bu düzenlemenin ardından, kendini bir "tiki" olarak buluyor, daha sonra da kız arkadaşının abisinin ölümüne neden oluyor. Bu kez, bunu düzeltmek için tekrar geçmişe dönüyor. Ama, anladığınız üzere, yaptığı her düzeltme hayatın başka bir yerini bozuyor. Güya "kelebek etkisi" adı da bu durumdan kaynaklanıyor, ancak filmin başında da gayet net biçimde izah edildiği gibi, kelebek etkisi çok küçük bir hareketin, nasıl şaşırtıcı, devasa sonuçlar doğurabileceğini anlatıyor. Oysa Evan'ın yaptığı, yani geçmişe gidip hayatı kurcalamak, öyle bir kelebeğin kanat çırpması gibi "ufak" bir şey değil.

"Kelebek Etkisi", zamanda yolculuk meselesine bulaşan birçok filmde olduğu gibi, bol bol mantık hatası yapmaktan geri kalmıyor. Zamanda yolculuğun hepimiz için muğlak bir kavram ve eninde sonunda bir fantazi olmasına sığınarak, bu alanda tutarlı davranmaya hiç özen göstermiyor.

En bariz örneği verelim: Evan geçmişe gidiyor, hayatının akışını değiştiriyor ve "zeki ve kültürlü bir genç"ken, "salak, marka düşkünü bir gösteriş budalasına" dönüşüyor (klişeler arasında jet hızıyla yolculuk). Fakat ne gariptir ki, bu yeni haline eski halinin değer yargılarıyla yaklaşıyor ve bu halini hiç sevmiyor. Hayatını değiştirdiyse, artık her şeyiyle bu yeni adam olması ve ona dışardan bakamaması gerekmez mi?

Bu ve benzeri küçük sorunlar işte... Tabii, zamanda yolculuğu konu alan her filmden "Terminator" misali bir akıllılık beklemek yanlış olur.

"Kelebek Etkisi"ndeki bu hataları görmeyi tercih ederseniz, filme burun kıvırmanız da kaçınılmaz olacaktır. Yok eğer bunlar yokmuş gibi davranmak isterseniz, o da mümkün. Üstelik senarist/yönetmen Eric Bress ve J. Mackye Gruber de seyircinin bu "ayrıntılara" takılmamasını sağlamak, ilgisini başka yöne çekmek için bayağı uğraşıyorlar. Filmin ilk yarım saatinde hikayenin temelini attıktan sonra, giderek hızlanan hikaye kurgusu, görsel efektler, gerilim trükleri ve Evan'ın hayatındaki ani ve çarpıcı değişimlerin vur-kaç etkisiyle, seyirciyi önlerine katıp sürüklüyorlar, "dursana bi dakka!", "iyi ama" gibi sitemlere, şikayetlere fırsat bırakmadan getirip finalin kapısına bırakıyorlar. Bir bakıma iyi de oluyor. En azından film, sığ, pırıltısız ve sıkıcı olmak yerine, sadece sığ ve pırıltısız olarak kalıyor.

Bütün bu hengamenin ardından, şunu fark ediyoruz: "Tanrı'ymış gibi davranamazsın", "Kelebek Etkisi"nin ana cümlesi değil. O zamanla, ikinci sıraya düşüyor. Meğer asıl derdi, "hayatta her şey mükemmel gitmez; bir şeyler kazanmak için bir şeyleri kaybetmeyi göze almalısın, mutluluk için bir parça acı çekmeye razı olmalısın" demekmiş. Yani "elinde geçmişi değiştirmek gibi bir güç varsa bile hayatındaki sökükleri dikmeye kalkma, başka yerlerden yırtarsın" demeye getiriyor.

Derler ya, "bu da bir görüş". Mesela bir başka görüş de "şimdiyi değiştir, geçmişi de değiştirmiş olursun" der. Ama bu, "Kelebek Etkisi" gibi sıradan Hollywood filmlerinin hoşuna gidecek bir bakış açısı değil. Ne de olsa gücü, insanoğlunun bizzat kendisine veriyor.

The Butterfly Effect

✪✪

Yönetmen: Eric Bress, J. Mackye Gruber. **Oyuncular:** Ashton Kutcher, Amy Smart, Melora Walters, Elden Henson, William Lee Scott, Eric Stoltz, John Patrick Amedori, Irene Gorovaia, Kevin G. Schmidt, Jesse James. **Senaryo:** Eric Bress, J. Mackye Gruber. **Görüntü Yönetmeni:** Matthew F. Leonetti. **Müzik:** Michael Suby, Staind, Puddle of Mudd. **Kurgu:** Peter Amundson. **Yapım Tasarımcısı:** Douglas Higgins. **Yapımcı:** Chris Bender, A.J. Dix, Anthony Rhulen, J.C. Spink. **Süre:** 113 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Pra Films. **Gösterim Tarihi:** 9 Nisan.

uygarsirin@yahoo.com

PUMA
puma.com
Hello

İnsan Lekesi

Herkes neden geçmişinden kaçıyor?

Burçin S. Yalçın

1940'ların muhafazakar Amerika'sında genç bir beyaz adam düşünün! El attığı her şeyi iyi kıvırıyor. Başarılı olamayacağı neredeyse hiçbir alan yok gibi... Zekası onu nereye isterse oraya taşıyabiliyor. Bir yandan namağlup bir boks yaşantısı kurabilirken, beri taraftan onu yıllar sonra klasik edebiyat profesörlüğüne, hatta bulunduğu bölümün dekanlığına dek götürecek bir akademik kariyer oluşturabiliyor. Karısıyla yıllar boyunca saygın ve tutarlı bir yaşam sürüyor. Ve bir gün sınıfta devamsızlıklarından dolayı hiç görmediği iki siyah öğrenciyi argoda siyahlara hakaret anlamına gelen "spooks" sözcüğüyle nitelendirince emekliliğine ramak kala meslekten ihraç ediliyor. Şimdi bu adamın aslında siyah olduğunu düşünün! Renginin değil, ama kökeninin siyah olduğunu...

Nathan Zuckerman'ın (Gary Sinise) dışsesi 1998 yazını "Komünizmin çöküşü ile terörizmin başlangıcı arasında mola verildiği ve Clinton'ın menilerine odaklanıldığı" bir yıl olarak adlandırıyor. Üç adam bu olay üzerine hararetle sohbet edip yürürlerken yanlarından Coleman Silk (Anthony Hopkins) çerçeveye giriyor. Film de daha başında rengini belli ediyor.

"İnsan Lekesi" işlenen bir suçun veya yapılan bir hatanın bireyler tarafından örtbas edilmeye çalışılması, bastırılması, unutturulması üzerine bir film. Coleman'ın zamanında işe aldığı siyah bir meslektaşı cenazesinde konuşurken onun hakkındaki gerçeği bilmeden neredeyse filmi özetleyen bir cümle sarfediyor: "Coleman Silk ve karısı Iris çürümüş bir toplumun ahlaki aptallığının ihanetine uğradılar. Ben de o toplumun bir parçasıyım. Hepimiz..." Coleman gençliğini sürdüğü 1940'larda, ait olduğu ırkın, içinde bulunduğu toplumda "lekeli" olarak kodlandığını, toplum içerisinde her daim bir "biz" bir de "onlar" olduğunu farkediyor. Damgalanmadan yaşayabileceği bir hayat süremeyeceğini en baştan anlıyor. Ta ilk kız arkadaşını kaybettiğinde... Daha 18 yaşındayken önünde en basit biçimde söylersek iki yol duruyor: zor yol ve ona göre kolay yol... O, kolay zannettiği yolu seçiyor: kendisine ve çevresindeki her Allah'ın kuluna geçmişini yanlış tanıtıyor (Sanki bu kolay birşeymiş gibi).

Peki Coleman Silk'i suçlayabilir miyiz? Gelin, bu soruyu yanıtlamadan önce filmdeki diğer karakterlerin geçmişine bir bakalım ve onların neyle damgalandıklarını görelim. Faunia (Nicole Kidman) kocasından dayak yemenin ve kazara çocuklarını öldürmüş olmanın vicdan azabıyla yaşıyor, artık toplumun saygın katmanlarının çok uzağında. Bunlar yetmiyormuş gibi Coleman'la olan ilişkisi yüzünden kendisini orospu olarak görüyor. Eski kocası Lester'ın (Ed Harris) peşinde hâlâ Vietnam var. Şiddete yatkınlığı ve dengesizliği sürdüğü sürece de bundan kurtulabilecek gibi görünmüyor. Belki de Faunia ve Lester'ın tersine entelektüel birikiminden dolayı Nathan iki başarısız evliliğin ve erkenden tıkanmış bir yazarlık kariyerinin sonrasında teşhir olmaktan kaçmanın daha akıllıca bir yolunu bulmuş: kendisini ormanın ortasına hapsetmiş ve hesapta inzivaya çekilmiş! Hikayenin omurgasındaki bu üç karaktere bakıp yaralı geçmişlerinden dolayı toplumda nasıl bir damga yediklerini gördükten sonra açıkçası insan Coleman'ın o toy haliyle verdiği kararın yanlış olduğuna hükmedemiyor.

O andan itibaren filme bir altmetin eklemleniyor. Usulca tasvir edilen bu çürümüş toplumun yanında Coleman Silk karakteri bir yerden sonra Amerika'nın çok kültürlülüğünün de temsili haline geliyor. Tarihindeki köleliği unutturmaya çalışan, üst kademeleri genellikle Yahudi ve WASP'lardan oluşan, fakat çokkültürlülüğü çok geç hazmetmiş, bu konuda kafası karışık malum ülke ile Coleman Silk'in hikayesi arasında nice paralellikler var!

Film ana hikayesiyle organik bir bağı olan küçük bir sandalı da arkasında taşıyor: Coleman ile Faunia'nın ilişkisini... Nathan'dan avukatına dek herkes gözlerini Coleman'ın genç kadınla kurduğu bu ilişkiye dikiyor ve yeri gelince ona bunun tehlikelerinden sözediyor (Avukatı "O kızı bırak Aşil!" diyor). Kimbilir belki de ömrünün sonlarına yaklaştığını hissettiği için geçmişini itiraf edeceği birini bulduğundan ya da, Nathan'a söylediği gibi, yaşadığı bu son aşk ona şehvetli anları da beraberinde getirdiğinden Coleman ilişkisini sonuna dek savunuyor. Uğruna onlarca insana yalan söyleyip ailesini de bir kenara ittiği toplumsal ahlakçılık bu kez onu o niyetle sarfetmediği bir sözcük yüzünden yargısız infazla toplumun dışına itince o da hiç değilse Faunia'yla olan ilişkisiyle topluma kendince ve geç kalmış bir savaş da açıyor, kimbilir!

"İnsan Lekesi" bir yönetmenin elindeki malzemeyi yüzüne gözüne bulaştırmadan nasıl sinemaya aktarabileceğine de iyi bir örnek esasen. Robert Benton hikayesini zikzaklı bir kurguyla bir geriye dönerek, bir bugüne gelerek, bir ileriye sıçrayarak anlatıyor. Her bir zaman dilimini farklı renk ve tonlara boyuyor. Sahnelerinin dramatik manalarını verirken sıkıntı çekmiyor ve özellikle oyuncularının yüzlerinden iyi performanslar çıkarıyor. Kamerasını soğukkanlı bir şekilde kullanıyor, öyküye hep belirli bir mesafeden bakıyor ve onu ezmiyor (Fakat Faunia'nın konuştuğu karga filmde anlamlı gibi görünse de aslında okyanus ortasındaki bir ıssız ada gibi duruyor: biraz gereksiz).

Filmdeki insan lekesi ne? Clinton'ın menileri değil kuşkusuz! Bir toplum... Tamamen çürük bir ahlak yapısı üzerine inşa edilmiş, bireyleri terbiyesizce ve düşüncesizce etiketlemeye ve onları olmadıkları kişi yapmaya meraklı insanlardan oluşan...

The Human Stain

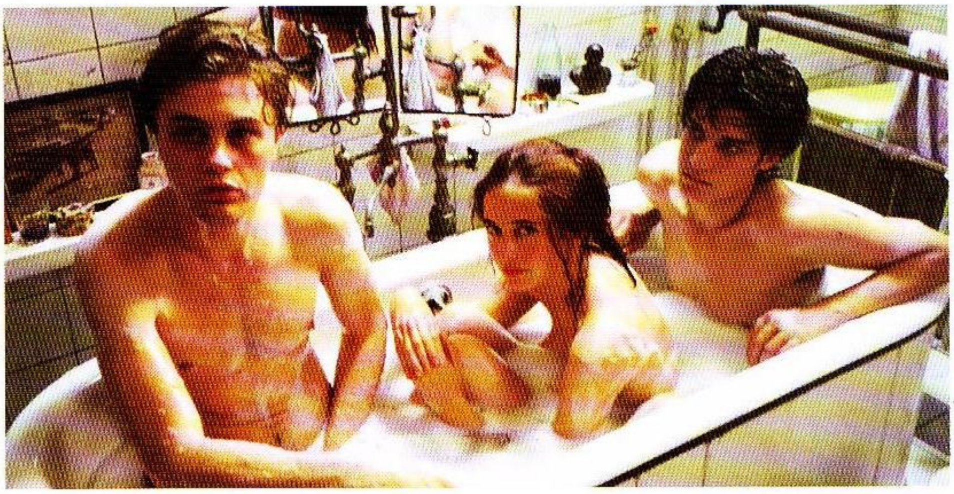
✪✪✪

Yönetmen: Robert Benton. **Oyuncular:** Anthony Hopkins, Nicole Kidman, Ed Harris, Gary Sinise, Clark Gregg, Kerry Washington, Mili Avital, Wentworth Miller, Jacinda Barrett, Harry Lennix. **Senaryo:** Nicholas Meyer (Philip Roth'un aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Jean-Yves Escoffier. **Müzik:** Rachel Portman. **Kurgu:** Christopher Tellefsen. **Yapım Tasarımcısı:** David Gropman. **Yapımcı:** Tom Rosenberg, Gary Lucchesi, Scott Steindorff. **Süre:** 106 dk. **Yapım:** ABD-Fransa-Almanya. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 2 Nisan.

Düşler, Tutkular & Suçlar

Seyirciyi kanatlandıran bir film.

Burcu Aykar

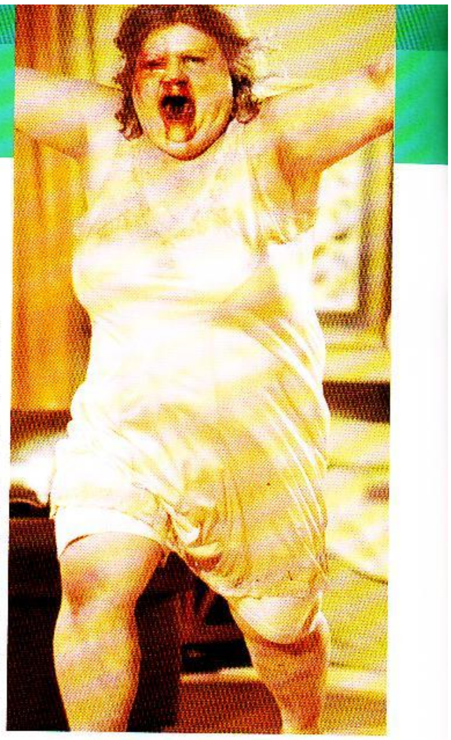
İnsana kendini kuş gibi hafif hissettiren bir film "Düşler, Tutkular & Suçlar." Film, seyirciyi bulutların üzerine çıkarabilme yetisini, öncelikle hikayenin geçtiği dönemin özelliklerinden alıyor. 1968'lerin Paris'indeyiz; değişimin mümkün olduğuna inanılan, her yeni güne umutla başlanan, kıpır kıpır, adrenalini yüksek bir dönem. Hayatın her alanına "değişim" sözcüğü hakim: dünyayı değiştirmek, düzeni değiştirmek, insan ilişkilerini değiştirmek sözkonusu. Theo, Isabelle ve Matthew da, bu değişim dalgasının ortasında, tam da kanlarının kaynadığı, bir yandan da kişiliklerinin temellerini atmaya çalıştıkları bir dönemde karşılaşıyorlar. Ünlü bir şair baba ve İngiliz bir annenin ikiz çocukları olan Isabelle ve Theo ile Paris'e Fransızca öğrenmeye gelen Matthew'u biraraya getiren ise sinema tutkuları. Daha doğrusu, bu tutku, tanışmalarına olanak tanıyor. Sinematek önünde yapılan bir protesto gösterisinde karşılaştıklarında onları esas yakınlaştıran, aralarındaki fiziksel çekim ve birbirlerini egzotik bulmalarından doğan merak duygusu. Zaten Paris sokaklarında başlayan hikaye, filmin sonuna kadar dışarı çıkmamak üzere, ikizlerin yaşadığı bohem Paris dairesinin duvarları arasında devam ediyor. Bundan sonra dönemin politik ortamını ancak üç gencin aralarında geçen, basmakalıp ve yüzeysel yorumlardan oluşan tartışmalarda yakalayabiliyoruz. Dışarıyla alakamız, gençlerin sokaktan gelen gürültüleri duyup, ne oluyor diye pencereden dışarı bakmalarıyla sınırlı. Üçünün arzuları, güdüleri ve ihtiyaçları üzerine kurulu, dışarıya kapalı bir dünyada içsel bir yolculuk yapıyorlar. İkizlerin ateşli bir şekilde savundukları politik inançlarının arkasının boş olduğunu Matthew'un keşfetmesi uzun sürmüyor. Ne de olsa, babalarının çeklerini bozdurup, şaraplarını içerek geçirdikleri sorumsuz günlerde dışarıda olanlar umurlarında bile değil. Özgürlük ve isyan anlayışları daha çok, bir film sahnesindeki gibi Louvre'u baştanbaşa koşarak geçmekten ibaret. Bu Amerikalı çocuğun aralarına girmesiyle sıradışı kardeşlik ilişkilerinde meydana gelen değişiklikler onları politikadan daha çok ilgilendiriyor. Anne rahminde yatar gibi karşılıklı kıvrılıp uyuma alışkanlığına sahip olan, omuzlarından yapışık doğdukları için ameliyatla ayrılmış olan Theo ve Isabelle, başkalarına yer olmayan bir dünya kurmuşlar kendilerine. Ancak yaptıkları tüm eylemler sanki dönemin modasına uyma, havalı olanı yapma motivasyonunu taşıyor. İlk tanışmalarından bahsederken, Matthew Isabelle'in bir aktris gibi havalı göründüğünü söylediğinde, "Tabii, rol yapıyordum," diyor kendisi. Devrim, isyan, özgürlük de benimser göründükleri ama içini dolduramadıkları rollerin tanımlayıcı sözcükleri sanki. Benmerkezci dünyalarının en önemli belirleyicisi ise sinema. Hayatla aralarında bir sinema perdesi varmış gibi, sanki tüm yaşadıkları beyazperdeden geçip onlara ulaşıyor. Hayatı ve başka insanları değerlendiririken referans noktaları yine sinema oluyor. Yeni tanıştıkları birinin adı, yaşı ya da nereli olduğundan daha önemli olan Nicholas Ray'in hangi filmlerini beğendiği. Sinema o kadar girmiş ki hayatlarına, sinemanın nerede bitip de hayatın başladığını ayırdedemiyorlar. Kendilerini film karakterleriyle özdeşleştirip, perdede gördüklerini hayatlarında yeniden yaratmaya çalışıyorlar. Bu yönüyle film bir sinemasever için oldukça cazip, bir sinefil için tadına doyulmaz bir tecrübe. Çünkü bu, filmlerle varolma duygusu, gençlerin günlük hayatının arasına giren kliplerle de, seyirciye iyice geçiyor. Filmlerin yalnızca sinema salonunda seyredildiği, salonların tapınak gibi görüldüğü, oyuncuların ise birer tanrıya dönüştüğü bir zamanda, bu genç (filmin orijinal ismi "Dreamers"ın belirttiği gibi) "hayalperest"lerin güç kaynakları ve aynaları sinema. Kendilerini, vücutlarını ve birbirlerini daha iyi tanımak için yarattıkları oyunlar da hep sinema üzerine. Bu oyunların, evin içinde yaşadıklarının, aralarındaki dengelerin değişmesiyle geçirdikleri evrimin ipuçlarını aynalardaki yansımalarında takip edebiliyoruz. Kamera ise her türlü duyuyu besleyecek kadar duyarlı; bohem Paris apartmanının kokusunu duyabiliyor, yüksek tavanların verdiği ferahlığı hissediyor, banyodaki sıcak su dolu küvetin yakıcılığını duyuyor, içtikleri şarabı tadıyorsunuz. Görüntü yönetiminin başarısına, oyuncuların güzelliği de eklenince seyretmeye doyulmayan görüntüler çıkıyor ortaya. Jimi Hendrix'den, Edith Piaf'a uzanan, hem Theo, Isabelle ve Matthew'un, hem de seyircinin keyfine keyif katan bir albüme sahip film. Böylesine sorumsuzca ve bencilce bir kendinde kayboluş dönemini sona erdiren ve gençleri rüyadan uyandıran, sokaklardan bir taş yoluyla gelen çağrı oluyor. Evin içinde bir şekilde birlikte varolabilen üçlünün yolları sokağa çıktıklarında ayrılıyor. Ama bu çok da önemli değil. Çünkü tıpkı Isabelle'in çakmağının her yere uyması gibi, bu karşılaşmanın da hepsinin hayatında anlamlı bir yeri var. Finaldeki Edith Piaf şarkısıyla, senaryo yazarı Adair ve yönetmen Bertolucci de sanki o zaman yaşananlardan pişman olmadıklarını, her şeyin anlamlı ve gerekli olduğunu, kusur görseler de ne kendilerini ne de başkalarını suçlamadıklarını söylemek istiyorlar. Aslında filmin uyarlandığı, yine Adair'e ait romanın orijinal adını da hatırlamakta fayda var: "The Holy Innocents", yani hem kutsal hem masumlar...

The Dreamers

✪✪✪✪✪

Yönetmen: Bernardo Bertolucci. **Oyuncular:** Michael Pitt, Louis Garrel, Eva Green, Robin Renucci, Anna Chancellor. **Senaryo:** Gilbert Adair. **Görüntü Yönetmeni:** Fabio Cianchetti. **Kurgu:** Jacopo Quadri. **Yapım Tasarımcısı:** Jean Rabasse. **Yapımcı:** Jeremy Thomas. **Süre:** 130 dk. **Yapım:** Fransa-İtalya-İngiltere. **Dağıtımcı:** Umut Sanat. **Gösterim Tarihi:** 26 Mart.

aykarburcu@hotmail.com

Ölülerin Şafağı

Koş zombi koş

Engin Ertan

Yeni "Ölülerin Şafağı"ndan bahsetmeden önce, iki şeyi açıklığa kavuşturmak gerek. Birincisi, bu film zannettiğimiz gibi Romero'nun başyapıtının yeniden çevrimi değilmiş. Zack Snyder daha ziyade Romero'nun filminin adını ve temel fikrini ödünç almış. İki filmin konuya yaklaşımı birbirinden çok farklı. Olsa olsa, yeni filmin esinlenme konusunda ipin ucunu biraz kaçırdığını söyleyebiliriz. Göz önünde bulundurulması gereken ikinci noktaysa, yeni "Ölülerin Şafağı"nın bir korku filmi olmaması. Başkaları nasıl algılamıştır, bilemeyeceğim ama bana göre karşımızdaki aksiyon türüne dahil edilmesi daha yerinde olan bir film.

Romero'nun 1978 yılında yönettiği "Ölülerin Şafağı" dönemin Amerikan sinemasının yeniliklere ve farklı denemelere açıklığının bir kanıtı adeta. Süresi neredeyse iki buçuk saati bulan, şiddeti göstermek konusunda hiç çekinmeyen ve tüm bunları sağlam bir politik söylem üzerine inşa eden bir filmden bahsediyoruz. Böyle bir yapıyı günümüzde çekilen bir Amerikan filminden, hem de görece büyük bütçeli ve gişeye oynayan bir prodüksiyondan beklemek saflık olacağı için, "nerede benim politik altmetnim", diye sızlanmakta fayda yok. Ancak Snyder'ın ilk filmden ödünç aldığı fikre bu derece farklı bir perspektiften yaklaşması insanı hayrete düşürüyor.

Sözkonusu fikri hatırlatmak gerekirse: Romero'nun filminde dört insandan oluşan bir grup, zombilerin saldırısından kaçmak için büyük bir alışveriş merkezine saklanmaktaydılar. Romero baştan sona anti-kapitalist bir söyleme sahip olan filminde, sisteme karşı tavrını bu mekan üzerinden iyice keskinleştiriyor ve insanın tüketmeye yönelik açlığının altını çiziyordu. Yeni filmdeyse mekanın böyle bir anlamı yok. İnsanların sakladıkları alışveriş merkezi sadece ihtiyaçlarını karşılayacak, "güvenli" bir sığınak, hepsi bu... Snyder'ın ne Romero ile aynı dünya görüşüne sahip olması, ne de aynı politik söylemi tekrar etmesi gerekiyor. Ancak mekanı bu derece işlevsiz hale getirmesi, taşıdığı sembolik anlamdan hiç faydalanmaması gerçekten şaşırtıcı. Kuşak farkı, desek, "şimdiki gençler", diye başlayan sitem cümlelerinin arkasına sığınsak, yine kurtarmıyor. Zira Snyder o kadar tıfıl bir yönetmen de değil. Henüz ilk uzun metraj filmini yönetmiş olsa bile kendisi 38 yaşında.

Zaten sorunu yönetmenin kendisinde değil, içinde yaşadığımız dönemde aramak gerekiyor. '70'li yıllarda altın çağını yaşayan korku filmlerinin hem ticari, hem yaratıcı, hem entelektüel, hem de sıradışı ve zorlayıcı olmak gibi bir şansları vardı. Günümüz yönetmenlerinin, hele ki sistem içerisinde çalışıyorlarsa, böyle korku filmleri çekme imkanları yok. Dolayısıyla yeni "Ölülerin Şafağı"nın yüzeyselliği de kaçınılmaz bir sonuç olarak kabul edilebilir. Ancak yönetmenin konuya yaklaşımında bu yüzeyselliğin ötesine geçen bir şey var. Filmde Ving Rhames'in canlandırdığı polis Kenneth gerçekten ilginç bir figür. Snyder'ın, belki de Romero'nun ilk filmine gönderme olarak ("Yaşayan Ölülerin Gecesi"nde başrolde Afro-Amerikalı bir oyuncunun yer aldığını hatırlatalım), otoriteyi siyahi bir karakterin omuzlarına yüklemesi dikkate değer. Ancak polis teşkilatının uyandırdığı korku ve güven ("Sen ne yapıyorsun? O bir polis!" repliğinin filmde en az 2-3 kez tekrarlandığını, ayrıca Sarah Polley ve Ving Rhames'in karakterlerinin ilk karşılaşmalarındaki pozisyonlarını hatırlayın), Romero'nun dünyasından çok uzakta seyrediyor. Hele Ving Rhames'in arkasına Amerikan Bayrağı'nı katmış poz kestiği bir plan var ki...

Snyder'ın filminden politik bir mesaj veya kesin ve net bir tavır beklenmese bile, böylesine zengin bir fikri apolitik şekilde ele almak konusundaki ısrarı, ister istemez filmi statükocu ve muhafazakar bir dünya görüşüne yaklaştırıyor. Filmin hem biçim, hem de içerik açısından şablonlara uygun yapısı da bu standartizasyonun belirgin bir parçası. Bu durum filmi tek başına kötü yapmasa bile, geride buruk bir tat bırakıyor.

Gelelim ikinci meseleye... Adı üstünde, "korku" filminde neyin, niye korkunç olduğu her şeyden önemlidir. O nedenle, hemen tüm korku filmlerinde katil kurbandan daha ön plandadır. "Ölülerin Şafağı"nı korkunç olmaktan alıkoyan şey, zombilerle yeterince uğraşılmamış olması. O kadar hızlılar ki, yer yer onları doğru dürüst seçmemiz bile zorlaşıyor. Hemen bu hız meselesine takılırsak, zombilerin son derece hızlı koşmaları filme ürkütücülükten çok, ritm katıyor. Bu noktada gerilim ve korkuyu da birbirine karıştırmamak gerek. Hızın ve temponun öne çıktığı aksiyon filmlerinde de her şeyden önce hareket gelir. Ayrıca bir aksiyon filminde de pekala kaçanlar ve kovalayanlar veya nefes nefese bir gerilim unsuru yerlerini bulabilirler. Özetle, korku unsurlarından ziyade harekete ve hıza yoğunlaşan "Ölülerin Şafağı", olsa olsa bir aksiyon/gerilim olarak sınıflandırılabilir. Elbette içinde korku sinemasıyla özdeşleşmiş yaratıkların cirit attıkları her filmi, korku türüne dahil etmemiz de gerekmiyor. Tıpkı "28 Gün Sonra"nın da bir korku filmi olmaması gibi (hatırlarsanız, oradaki zombiler de epey hızlıydılar).

Bu ağırkanlı zombi/hızlı zombi karşılaştırması, korkuseverlerin gündemini bir süre işgal edeceğe benziyor. Örneğin Romero'nun hayatımıza soktuğu zombilerin ağırkanlılığı ve yavaş hareket etmeleri başlı başına bir korku unsurudur. Zira, yönetmen seyirciyi ne olacağı veya olmayacağı konusunda meraka düşürmek niyetinde değildir. Mesele tanıklık edilecek şiddetin boyutları ve o anın bir bakıma zombilerin yavaşlığı nedeniyle ertelenmesinden kaynaklanan psikolojik gerginliktir. Snyder'ın filmindeyse zombilerle insanlar bir bakıma yakalamaç oynuyorlar. Dolayısıyla ne göreceğimiz değil, tasarladığımız şeyleri görüp görmeyeceğimiz öne çıkıyor. İşte tam da bu yüzden, yeni film korkutmuyor ama heyecanlandırıyor.

Tüm bu saydıklarım sonrasında yeni "Ölülerin Şafağı"nı beğenmediğime dair bir izlenim uyandırmış olabilirim. Bilakis, "Ölülerin Şafağı" son derece keyifli ve eğlenceli bir film. Prodüksiyon olarak da başarılı olduğunu ve çoğu sahnesinin gayet iyi kotarıldığını eklemek gerek. Elektrikli testere ile imha edilen zombiler, bebek zombi (gerçi daha önce, hem de daha iyisini Peter Jackson'ın "Braindead"inde görmüştük), ünlülere benzetilen zombiler, vs. gibi hoş fikirler ve bu fikirlerin filme taşıdıkları mizah duygusu da cabası. Ancak, orijinal "Ölülerin Şafağı" ile karşılaştırılması ve yanında zayıf kalması da kaçınılmaz. Yine de ortada elden kaçmış bir fırsat olduğunu söyleyemem. Snyder'ın ustayı birebir taklit etmesi, belki de daha korkunç bir sonuç verebilirdi. O nedenle bizler şimdilik hızlı zombilerimizle tatmin olalım ve salonlarda sessiz şekilde tempo tutarak eğlenelim. "Ölülerin Şafağı"nda en azından bu kadarı için gerekli malzemeyi rahatlıkla bulabilirsiniz.

Dawn of the Dead

✪✪✪

Yönetmen: Zack Snyder. **Oyuncular:** Sarah Polley, Ving Rhames, Jake Weber, Mekhi Phifer, Ty Burrell, Michael Kelly, Kevin Zegers, Michael Barry, Lindy Booth, Jayne Eastwood, Boyd Banks. **Senaryo:** James Gunn. **Görüntü Yönetmeni:** Matthew F. Leonetti. **Müzik:** Tyler Bates. **Kurgu:** Niven Howie. **Yapım Tasarımcısı:** Andrew Neskoromny. **Yapımcı:** Marc Abraham, Eric Newman, Richard P. Rubinstein. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Pinema Film. **Gösterim Tarihi:** 9 Nisan.

yaşamın her anında!
Body: 11.950.000 TL
Pantolon: 44.950.000 TL
www.LCWaikiki.com
LCW
LC WAIKIKI
Moda ve kalite en iyi fiyata!
advantage
AXESS
bonus card ÜYESİDİR
maximum
world
VISA

PEK YAKINDA

Bu kez sinema tarihinin iki acımasız uzaylısı karşı karşıya. "Alien vs. Predator" aynı adlı çizgi roman ve bilgisayar oyunundan yola çıkılarak çekilen bir proje.

İyi olan kazansın!

Kim kazanırsa kazansın, biz kaybedeceğiz!" sloganıyla salonlara çıkacak "Alien Vs. Predator"ın yönetmeni Paul W.S. Anderson. "Mortal Kombat", "Event Horizon / Ufuk Facıası", "Soldier / Asker" ve "Resident Evil" gibi bilimkurgu ile fantastik arasında dolaşan filmlere imza atmış Anderson bu proje için "Mortal Kombat" ve "Resident Evil"ın devam filmlerini yönetmekten vazgeçti. 1979'da Ridley Scott'ın çektiği "Alien / Yaratık" ile 1987'de John McTiernan'ın yönettiği "Predator"a adını veren uzaylı yaratıkların karşı karşıya geleceği film bir süredir meraklısı için heyecan kaynağı haline gelmiş durumda. "Yaratık" serisinden Lance Henriksen'in de rol aldığı oyuncu kadrosunda Sanaa Lathan ("Out of Time / Zaman Tükeniyor"), Raoul Bova ("Karşı Pencere"), Colin Salmon ("Resident Evil") ve Ewen Bremner'ı ("Kara Şahin Düştü") görüyoruz. ABD'de 13 Ağustos'ta görücüye çıkacak filmin çekimleri Prag'da gerçekleştirildi. Her şey Antartika'da başlıyor. Buzul kıtada arkeolojik araştırmalar yapan bilimadamları bir Aztek tapınağına rastlarlar. İçeride birtakım uzaylı yaratıklar donmuş halde çözülmeyi beklemektedirler. "Alien"da hep gönderme yapılan Şirket'in de filmin hikayesinin içine yedirildiği söyleniyor. Kimin kazanacağı henüz belli değil ama şimdilik filmin resmi sitesinden gönlünüzün şampiyonuna oy verebilirsiniz.
http://www.avp-movie.com/

KING ARTHUR

Antoine Fuqua - Jerry Bruckheimer işbirliği

"Training Day / İlk Gün" ve "Tears of the Sun / Güneşin Gözyaşları" filmlerinden hatırlayabileceğiniz yönetmen Antoine Fuqua, Kral Arthur efsanesini sinemaya büyük bütçeli bir prodüksiyon olarak aktarıyor. Oyuncular da haliyle ağırlıklı olarak İngilizler'den oluşacak: Clive Owen (Kral Arthur), Stephen Dillane (Büyücü Merlin), Keira Knightley (Guinevere), Ioan Gruffudd (Lancelot), Stellan Skarsgård, Ray Winstone (Bors), Til Schweiger (Cynric) efsaneyi canlandıracak oyuncular. David Franzoni ve John Lee Hancock'un yazdığı senaryodaki öykünün John Boorman'ın "Excalibur"unkinden farklı akacağı yönleri olacak gibi görünüyor. Roma İmparatorluğu'nun çöküşe geçtiği ve sihrin, fantastik olayların hakim olduğu bir zamanda geçen öykünün, Kral Arthur'un macerasını mümkün olduğunca gerçekçi yansıtacağı söyleniyor. 7 Temmuz'da ABD'de gösterime girecek filmin çekimleri İrlanda kırsalında yapıldı.

Soldan sağa: Ioan Gruffudd, Keira Knightley, Clive Owen...

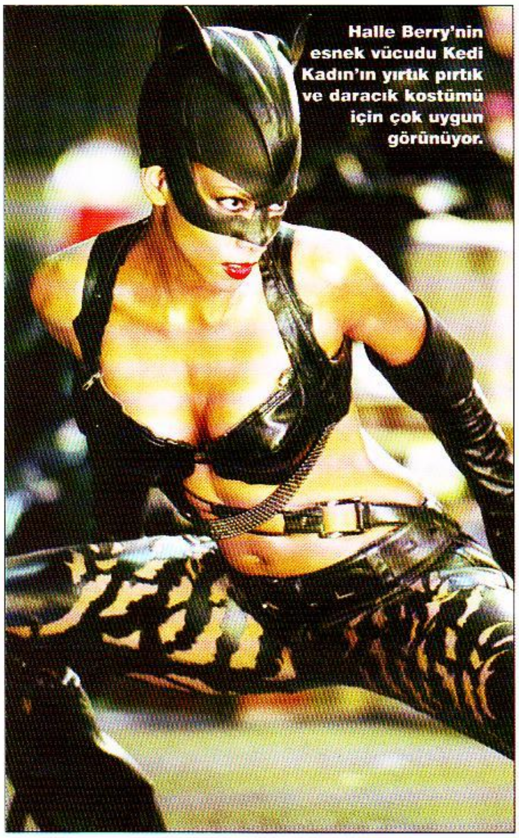

Anlaşılır şekilde, filmin İngiliz ağırlıklı oyuncu kadrosunda Ray Winstone da var.

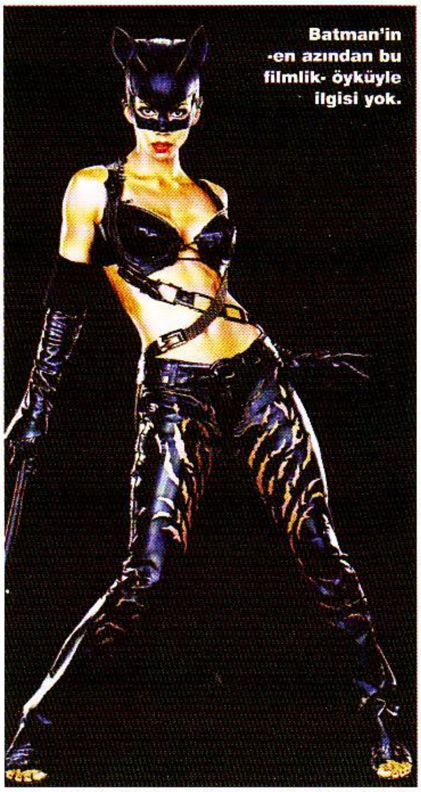
CATWOMAN

Kedi Kadın Kötü Kadın'a karşı

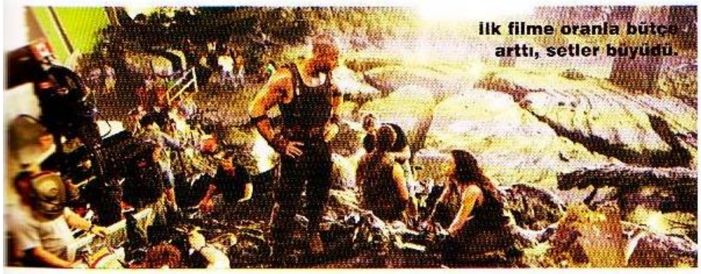
Görsel efekt kökenli, ilk filmi "Vidocq"la yeteneğini kanıtlayan yönetmen Pitof uzun süredir beklenen bu projeyi devraldı ve kalabalık bir yazar kadrosunun elinden çıkma senaryoyu pelikülе aktardı. Proje aşamasındayken, başta "Batman Dönüyor"dan Michelle Pfeiffer'a önerilen rol önce ondan, sonra da Ashley Judd'dan geri çevrilmiş ve Halle Berry'ye gitmişti (Pfeiffer 1992'de giydiği kostümün rahatsız oluşu nedeniyle rolü reddetmiş). Böylece yırtık pırtık deri kostümün içine Berry girecek. Oyuncu kadrosunda ayrıca Sharon Stone, Benjamin Bratt, Lambert Wilson ve Frances McDormand olacak. Stone kötü kadın koltuğunda oturuyor. Grafik tasarımcı Patience Philips faili meçhul bir cinayete kurban gider ve bir kedi tarafından yeniden diriltilerek intakımını almak için damlara çıkar. 100 milyon dolar bütçeli filmin çekimleri Lions Gate'in Vancouver'daki stüdyolarında geçtiğimiz şubatta tamamlandı. 23 Temmuz'da ABD gösterimine başlayacak filmde Batman'in Kedi Kadın'la hiçbir alakası olmadığı, ama Yarasa Adam'ın olası bir devam filminde ortaya çıkabileceği söyleniyor.

Halle Berry'nin esnek vücudu Kedi Kadın'ın yırtık pırtık ve daracık kostümü için çok uygun görünüyor.

Batman'in -en azından bu filmlik- öyküyle ilgisi yok.

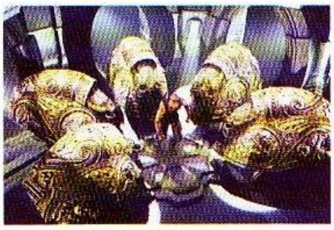

İlk filme oranla bütçe arttı, setler büyüdü.

THE CHRONICLES OF RIDDICK

"Pitch Black"in anti-kahramanı dönüyor

2000 tarihli bilimkurgu / gerilim filmi "Pitch Black"teki Riddick karakteri sinemaseverlerin yoğun ilgisine mazhar olunca yapımcılar Riddick'i bir üçleme haline getirmeye karar verdiler. Hal böyle olunca ilk filmin yönetmeni David Twohy yeniden kaleme kağıda sarılıp "The Chronicles of Riddick"i yazdı. Hikaye 26. yüzyılda bir dönemde, ilk filmdeki hikayenin beş yıl sonrasından devam ediyor ve karanlıkta görebilme yeteneğine sahip kaçak mahkum Riddick yakalandıktan sonra kendisini galaktik bir savaşın ortasında buluyor. Vin Diesel'in yanında Judi Dench, Colm Feore, Alexa Davalos, Karl Urban ve Thandie Newton'ı görüyoruz. 120 milyon doları aşan, ilk filme oranla dev sayılabilecek bir bütçeyle geçtiğimiz ekimde tamamlanan çekimlerin ardından film, şu sıralar post prodüksiyon aşamasını da noktalayıp 11 Haziran'daki ABD gösterimini beklemeye başladı. İlk filmin tersine görkemli özel efektler, apokaliptik savaşlar ve karşısındakine telepatik olarak zarar verebilme yeteneği olan uzaylılar filmin içinde cirit atan onlarca yenilikten birkaçı.

THE VILLAGE

M. Night Shyamalan ormana dalıyor

"6. His", "Unbreakable / Ölümsüz" ve "İşaretler"le korku / gerilim türüne âşık izleyicilerin gönlünde taht kuran Hint asıllı yönetmen Shyamalan yeni filmiyle de bilimkurgu / gerilim sularında yüzüyor. "İşaretler"den Joaquin Phoenix'i de yeni filminin başrolüne taşıyan yönetmen seyirciyi bu kez 1897'ye götürecek. Pennsylvania'nın Covington kasabasında huzur içinde yaşayıp giden insanların ormanın içindeki bazı mitsel yaratıklar tarafından rahatsız edilmeye başlamasıyla gerilimin pimi çekiliyor. Bryce Howard, William Hurt, Sigourney Weaver, Adrien Brody, Judy Greer, Jesse Eisenberg, Michael Pitt, Bredan Gleeson, Celia Weston filmin oyuncu kadrosundaki diğer isimler. Çekimleri Aralık 2003'te tamamlanan filmin ABD'deki gösterim tarihi 30 Temmuz.

Filmin başrolünde Ron Howard'ın kızı Bryce Howard oynuyor.

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

ELIZABETHTOWN

Kirsten Dunst ve Orlando Bloom bu yeni Cameron Crowe filminde yan yana geliyorlar. Hayatı yokuş aşağı giden genç bir adam önce işini, sonra kız arkadaşını, en son da babasını kaybeder. Fakat uçakta tanışacağı hostes hayatını yeniden düze çıkaracaktır. Çekimleri Haziran 2004'te başlayacak filmdeki başrolü Crowe, oyunculuğuna dair şüpheleri olmasından dolayı Ashton Kutcher'dan alıp Orlando Bloom'a vermişti.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

MONSTER-IN-LAW

"Legally Blonde"un yönetmeni Robert Luketic bu romantik komediyi çekiyor. Başrolde ise, inanılması güç ama, Jane Fonda ve Jennifer Lopez'i görüyoruz (Kadronun geri kalanına dair henüz bir açıklama yapılmadı). İkisi filmde muhtemelen anne-kızı canlandıracaklar. Lopez hiçbir ilişkisinde dikiş tutturamayan bir kadın rolünde. Filmin çekimlerine bu ay başlanıyor.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

GRAY MATTERS

Sue Kramer'ın senaryosunu yazıp ilk kez yönetmenliği deneyeceği bu filmin başrolünde Heather Graham'ı, yan rollerde ise Saffron Burrows, Alan Cumming, Jane Krakowski, James Marsden ve Sissy Spacek'i seyredeceğiz. Çekimleri New York'ta yapılacak prodüksiyonla ilgili başka bir ayrıntı henüz netleşmiş değil.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

IN HER SHOES

Son olarak "8 Mile"ı çeken Curtis Hanson yeni projesinin çekimlerine başladı. Cameron Diaz, Toni Collette, Shirley MacLaine, Marc Feuerstein ve Brooke Smith'in oynadığı filmin senaryosunu "28 Gün" ve "Erin Brockovich"i de yazan Susannah Grant, Jennifer Weiner'in aynı adlı romanından uyarladı. Film Diaz ve Collette'in canlandırdığı iki kızkardeşin fikir ayrılığı ve çatışmaları üzerine kurulu.
Gösterim Tarihi: 2005.

THE PINK PANTHER

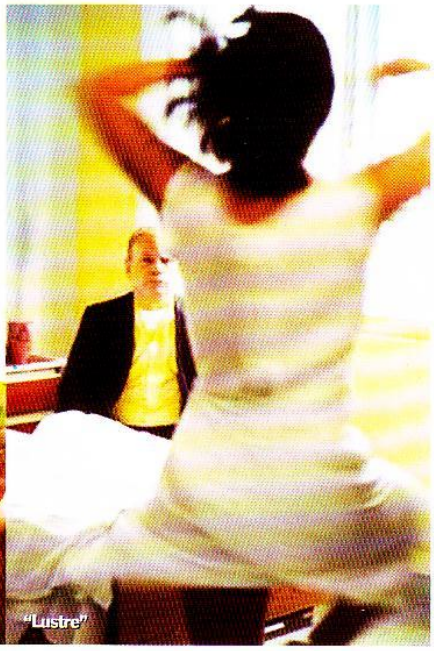

Peter Sellers'ın 1964 tarihli orijinal hikayesine prequel olacak bu filmde Müfettiş Jacques Clouseau'yu Steve Martin canlandıracak. Clouseau bu kez çok ünlü bir futbol antrenörünün cinayete kurban gidişinin ve Pembe Panter elmasının çalınışının arkasındaki gizem perdesini kendi usulünce aralayacak. Çekimleri geçtiğimiz ay başlayan filmde Beyoncé Knowles ve Jean Reno'yu da izleyeceğiz. Jackie Chan'in ise Clouseau'nun hayranları tarafından da çok sevilen saldırgan uşak Kato'yu oynayacağı söylentisi henüz doğrulanmış değil. Filmin çekim mekanları ise Paris ve New York. Filmin yönetmeni Shawn Levy ("Just Married" ve "Cheaper by the Dozen / Sürüsüne Bereket").
Gösterim Tarihi: Temmuz 2005.

THE RING 2

Bilmeyenler için çok şaşırtıcı gelebilir: devam filminin başına orijinal Halka'ların yönetmeni Hideo Nakata geçiyor. Devam filmini de Ehren Kruger yazacak. Naomi Watts'ın yanısıra ilk filmin çocuk oyuncuları David Dorfman (Watts'ın oğluydu) ve Daveigh Chase (filmin korkutucu kız imgesi) de kadrodaki yerlerini aldılar. Başlarda, reklamdan gelen Noam Murro filmin yönetmenliğine getirilmiş, fakat henüz proje aşamasındayken prodüksiyon şirketi DreamWorks'ün fikirleriyle ayrılığa düşünce yerini Nakata'ya terketmişti. DreamWorks bu filmin bir yeniden çevrim olmayacağını, orijinal bir hikaye anlatacağını ısrarla vurguluyor. Filmin çekimleri geçtiğimiz ay başladı.
Gösterim Tarihi: Kasım 2004.

Kültürel çevre ve iklim değişikliği

"Lustre"

TÜRSAK önderliğinde hayata geçen ve bu yıl 21 - 27 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşecek olan Çevre Filmleri Festivali'nin 8'incisi İtalyan Kültür Merkezi'nin işbirliğiyle düzenleniyor.

"Pear ta ma 'on maf"

8. Uluslararası Çevre Filmleri Festivali bu yıl geleneksel temalı filmlerini İstanbullu çevreci sinemaseverlere yine ücretsiz olarak sunacak. TÜRSAK Vakfı: yüzyılın sonuna kadar 1,5 milyar insanın öleceğini, bitki ve hayvan türlerinin dörtte birinin yok olacağını, dünyanın pek çok yerinde çölleşme başlayacağını, hava kirliliğinin geri döndürülemeyecek oranda artacağını belirten bilimsel raporların artık kıyamet senaryoları olmadığını, bu yılki Çevre Filmleri Festivali'nde özellikle vurgulamak istiyor.

Avrupa'da 2003 yılında 19 bin kişinin ölümüne neden olan son 500 yılın en sıcak yazı, 11.000km büyüklüğündeki B15 buzdağının sekiz küçük parçaya bölünmesi, Kyoto Protokolü'ne imza atmakta direnen Amerika'da 2003 yılında 573 yıkıcı fırtınanın ortaya çıkması, iklimlerin erken değişmesi ve bu değişiklikle birlikte yağışların ve kuraklıkların artması gerçeği artık sadece belgesel filmlere değil, toplumun dikkatini çekebilmek için uzun metrajlı filmlerin hikayesine de yansıyor. Festival bu yüzden bu yılki ana temasını "Kültürel Çevre ve İklim Değişikliği" olarak belirledi.

Festival dahilindeki filmler bu yıl da İtalyan Kültür Merkezi, Fransız Kültür Merkezi, Levent Sinema TÜRSAK ve Osmanlı Bankası Müzesi Sineması'nda ücretsiz gösterilecek. Film gösterimleri "Uzun Metraj Film Gösterimleri" ve "Belgesel ve Kısa Film Gösterimleri" olmak üzere iki ana başlık altında toplandı. Birçoğu dünyadaki popüler festivalleri de dolaşan, programdaki bazı filmler şunlar: "Danchaye rize barf" (Ali Rıza Amini, İran), "Pear ta ma 'on maf" (Vilsoni Hereniko, Fiji-ABD), "La Vida que te Espera" (Manuel Gutiérrez Aragón, İspanya), "Gulu, Una Guerra Dimenticata" (Luca Zingaretti, İtalya), "The Blue Butterfly" (Léa Pool, Kanada), "Malabar Princess" (Gilles Legrand, Fransa), "7 día y 7 noches" (Joel Kano, Küba), "Come Fosilsi Cristallizzati nel Tempo" (Luca Pastore, İtalya), "Lustre" (Art Jones, ABD), "La Loi de la Jungle - Chronique d'une Zone de non Droit: La Guyanne Française" (Philippe Lafaix, Fransa)...

Çanakkale geçilmez!

Zeytinburnu Belediyesi'nin hazırlattığı ve Çanakkale Zaferi'ni anlatan belgesel film 30 Nisan'da gösterime giriyor.

Filmde 250 figüran kullanıldı.

Senaryosunu Cemil Yavuz'un yazdığı, yönetmenliğini Ahmet Okur'un, müziklerini ise Ali Otyam'ın üstlendiği "Son Kale Çanakkale" isimli belgesel film bir yıllık araştırmanın ardından başlamış ve dokuz ayda tamamlanmıştı. Mustafa Kemal'i Rutkay Aziz'in seslendirdiği filme usta tiyatrocu İstemi Betil de sesiyle renk kattı. Eşref Kolçak, Kenan Bal gibi deneyimli oyuncuların misafir sanatçı olarak yeraldığı filmde Murat Ergür, Ebru Tekgündüz ve Okay Şenol rol aldı. 106 dakikalık belgeselde yeralan tarihi görüntüler Imperial War Museum'dan, dönem fotoğrafları da Australian War Memorial'dan temin edildi. Dönemin o zamanki görüntü ve fotoğraflarının yanısıra sualtı çekimleri, havadan çekimler, canlandırmalar ve savaşın geçtiği bölgenin farklı mevsimlerde çekilmiş görüntüleri de kullanıldı.

Yönetmen Ahmet Okur daha önce "Buram Buram Anadolu" belgesel dizisini, Kurtuluş Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu anlatan "Bir Milletin Şahlanışı" adlı belgeseli, Nazım Hikmet belgeseli ve ünlü edebiyatçılarımızın hayat hikayelerini konu alan Edebi Evler serisinin yönetmenliğini üstlenmişti. Nazım Hikmet'in şiirinden yola çıkılarak çekilen "Türk Köylüsü" adlı filmi ise yurtdışında birçok festivalde gösterilmişti.

Portakal'da kısalar

10. Altın Portakal Uluslararası Kısa Film Video Yarışması başvuruları başladı.

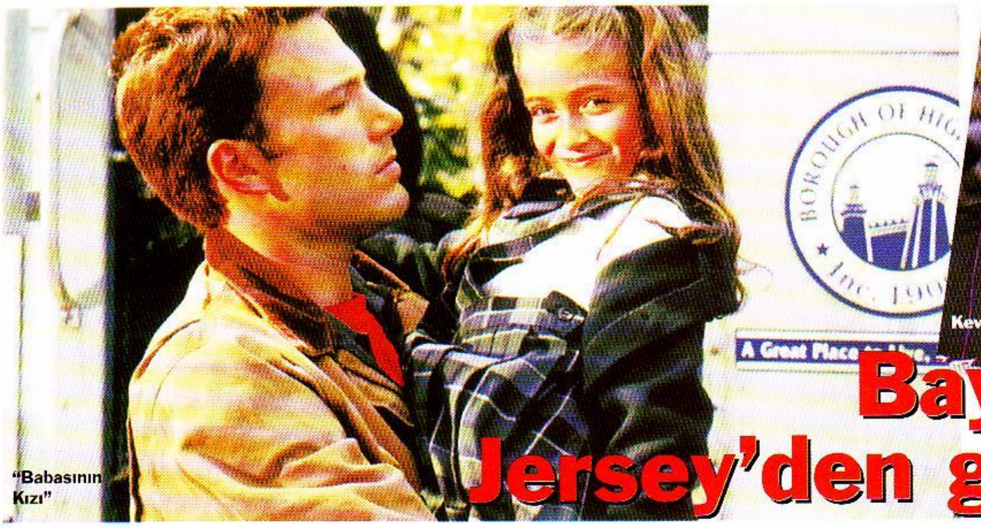
Antalya Büyükşehir Belediyesi ve Antalya Kültür Sanat Vakfı'nın birlikte düzenlediği 41. Antalya Altın Portakal Film Festivali bünyesinde gerçekleştirilecek Altın Portakal Uluslararası Kısa Film-Video Yarışması'na başvurular başladı. Bu yıl onuncusu düzenlenecek Altın Portakal Uluslararası Kısa Film-Video Yarışması 13-16 Eylül 2004 tarihleri arasında yapılacak. Yarışmaya bu yıl 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren, son başvuru ve film teslim tarihi olan 12 Temmuz 2004'e kadar yapılmış kısa filmler başvurabilecek. Seçici kurul tarafından dramatik, deneysel, canlandırma ve belgesel dallarında değerlendirilecek kısa filmlerden yarışmayı kazananlar 1.5 milyar TL ve Altın Portakal heykeliyle ödüllendirilecek.

10. Altın Portakal Uluslararası Kısa Film-Video Yarışması'na 30 dakikayı aşmayan, siyah-beyaz/renkli, 35mm ya da video teknikleri kullanılarak çekilmiş kısa filmler ücretsiz olarak başvurabilir.

Bilgi için:

Antalya Kültür Sanat Vakfı,
10. Altın Portakal Uluslararası Kısa Film-Video Yarışması
100. Yıl Bulvarı, Atatürk Kültür Parkı içi 07070 Antalya
Tel: (0242) 238 54 44 Faks: (0242) 238 52 73
www.altinportakal.org.tr
e-posta: info@altinportakal.org.tr, festival@altinportakal.org.tr

Müziklerin efendisi!
EN İYİ, EN YENİ MÜZİK, EN GÜÇLÜ HABER
POWER FM 100
www.powerfm.com.tr
İSTANBUL 100 / ANKARA 100 / İZMİR 100 / ADANA 103 / ADAPAZARI 100 / ALANYA 100 / ANTALYA 100 / BALIKESİR 100 / BODRUM 100 / BOLU 100 / BURSA 100 / ÇEŞME 100 / ÇORLU 100 / DENİZLİ 100 / ESKİŞEHİR 100.5 / FETHİYE 100.3 / GÖCEK 100 / İSKENDERUN 101 / İZMİT 100 / KAYSERİ 100 / KUŞADASI 100 / MARMARİS 100 / MERSİN 105 / MUĞLA 100.3 / SAMSUN 100 / YALOVA 100 / DIGITURK 407. KANAL
The Power Group
POWER XL
POWER TÜRK
POWER TÜRK TV
POWER RECORDS

"Babasının Kızı"

Kevin Smith

Bay Smith Jersey'den gitmiyor

Geçtiğimiz ay gösterime giren "Jersey Girl / Babasının Kızı"nın yönetmeni Kevin Smith, 1994 yılında çektiği "Clerks"ten bu yana gerçekleştirdiği filmlerle kendine özgü bir seyir izledi. KEREM AKÇA

Smith'in New Jersey'i merkez almasının nedeni, orada doğup büyümesi. Yani New York'un köşe başında, adeta bir taşra edası ile bulunan New Jersey'nin kültürel dünyasına hakim olması. Daha çok romantik-komedi ve komedi türlerine yakın duran Smith, kendine özgü tarzıyla dikkat çeken bir isim. Jersey'nin sokak kültüründen gelen ve çizgi romandan fırlamış (hatta gerçekten çizgi roman karakteri olan) karakterlerle hayatın içinden gelen karakterleri birleştirdiği senaryolarıyla öne çıktı. Gerçek bir çizgi roman fanatiği olan Smith, kendi yarattığı "Bluntman and Chronic" ve "Jay & Silent Bob" çizgi romanlarını da filmlerine yediriyor. İlk filmi "Clerks"ün sonradan 4 tane çizgi romanını çizdiğini de belirtelim.

"Viewaskewniverse" adını verdiği kişisel evreninde yerleştirmeyi tercih ettiği oyuncuların içinde ise şu isimler bulunuyor: Ben Affleck, Jason Lee, Joey Lauren Adams, Matt Damon, Brian O'Halloran. Bu oyuncular, her oynadıkları filmde başka bir karakter olarak karşımıza geliyor ve genelde film için çok büyük bir önem taşıyorlar. Örneğin "Clerks"de tezgahtar olarak karşımıza çıkan Brian O'Halloran, "Chasing Amy"de Bluntman and Chronic dergisinin yazar-çizerlerine zorluk yaratan yayıncıyı canlandırıyordu. "Dogma"da başrolü paylaşan Matt Damon ise "Jersey Girl"de üçüncü dereceden konuşmalı bir rolle karşımıza çıkıyordu.

"Smith evren"inin 2 tane ortak karakteri var: Jay ve Silent Bob ya da Bluntman ve Chronic. Bunlardan Jay (Bluntman) Jason Mewes tarafından canlandırılırken, Silent Bob (Chronic) Kevin Smith tarafından canlandırılıyor. "Jersey Girl" hariç bütün filmlerinde ortaya çıkan bu ikili, bir çeşit "kader bekçisi" görevi görüyorlar. Diğer bir deyişle, baş karakteri ya da karakterleri etkilemek için filmin bir bölümünde ortaya çıkıp, onları Smith'in istediği sona doğru yönlendiriyorlar (Adeta Hollywood mainstream sinemasının mantık boşluklarıyla kurduğu yapının bir eleştirisi). Örneğin "Chasing Amy"de lezbiyen bir kıza aşık olduğu için aşk hayatı konusunda kararsız kalan Ben Affleck karakterine nasihat vermek bu iki karaktere düşüyor. Ama tabii ki kendi üsluplarıyla. Jay, sokak kültürünün getirdiği bol küfürlü dili abartılı-kaba bir şekilde kullanan bir karakter ve aldığı o kültür doğrultusunda yorum yapıyor. Silent Bob ise Jay çok fazla konuştuğu için hiç ağzını açmadan dinlemeyi tercih eden bir karakter, ancak söylediği bir cümleyle de son noktayı koyuyor. Kısacası birbirine zıt bu iki karakter, Smith'in çizgi romanlardan gelen mizah anlayışının bir özeti. Zaten Smith'in kült bir yönetmene dönüşmesinin de en büyük nedeni bu iki uç karakter. Ufak bir not olarak da "Bluntman and Chronic"in bu karakterlerin çizgi romanlarının isimleri olduğunu, "Jay" ve "Silent Bob"un ise "Viewaskewniverse" içindeki isimleri olduğunu belirtelim.

Smith, filmlerinin anlatı yapısı, karakterler arasındaki diyalogları yansıtmak ve oyunculara yol açmak üzerine kurulu. Özellikle de ilk 3 filmi bu tarzdan fazlasıyla nasibini alıyor. Ustalıklı diyaloglar yazıyor ve çekici karakterler yaratabiliyor. Sinema tarihinden de beslenen bu diyaloglar, kimi filmlerinde kilise eleştirisine, kimi filmlerinde ise kadın-erkek ilişkilerine karşı olan muhafazakar tavrın eleştirisine dönüşebiliyor.

Ancak "Jersey Girl" bütün bunlardan epey uzak bir yerde duruyor. Daha önceki filmlerinde Jay ve Silent Bob'a verdiği rolün önemini giderek arttıran Smith, 2001'de tümüyle bu iki karakter üzerine bir film çekmişti. Ancak "Jersey Girl"de onların yerine bir popüler kültür ikonu olan Will Smith, "kader bekçi"liği görevini üstleniyor. Favori oyuncularının bir kısmı da -Jason Lee ve Matt Damon hariç- filmde kısa bir rolde yer almayı reddetmişler. "Chasing Amy"de tipik bir Smith karakteri olan Ben Affleck ise sıradan ve klişe bir Hollywood karakteri olup çıkmış. Film, baba-kız ilişkisini duygu sömürüsüne başvurarak anlatan klasik bir "mainstream" yapımı hikayesine sahip. Yani, kızını çok seven ama hayalkırıklığına uğratan, sonradan ise gönlünü almayı başaran bir baba figürü ve mutlu bir sonla karşı karşıyayız. Smith filmlerinin diyalogları ve karakterleri ön plana çıkaran anlatı yapısı gitmiş yerine akıcı, popüler ve soundtrack tanıtımı gibi düzenlenmiş bir yapı gelmiş.

Filmin bir "Kevin Smith filmi" olduğunu anladığımız bölümler ise çok sınırlı. Sadece Liv Tyler'ın ortaya çıktığı bölümler ve özellikle de lokantadaki "seks" muhabbeti Smith'lik bir sekans olarak zihnimize işleniyor. Sonuç olarak, Smith'in ölen babasına adadığı bu filmi, kişisel ve aşırı duygusal bir dram.

Silent Bob (sakallı) ve Jay ikilisi.

Geleceğin Sineması

Kültür ve Turizm Bakanlığı, TÜRSAK Vakfı'nın danışmanlığında sinema öğrencilerinin eğitimleri sırasında yaptıkları kısa filmlere destek olmayı amaçlıyor.

Proje, aynı alanda eğitim veren özel okullara göre yeterli ekipmana sahip olmayan devlet okullarında okuyan öğrencilerin desteklenmesini hedefliyor. Devlet üniversitelerinin sinema-iletişim alanında 4 yıllık eğitim veren bölümlerinde okuyan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin katılımına açık olarak yapılacak "Geleceğin Sineması" Sinema Öğrencilerini Destekleme Programı ve Kısa Film Proje Yarışması'nda, öğrenciler projelerini okul yönetimine sunacaklar. Her okulun tek bir proje belirleyeceği destekleme programı çerçevesinde, bölüm başkanlıklarınca seçilen projelere 2.500.000.000 TL maddi katkı yapılacaktır. Ayrıca birinci olan projenin sahibi Mini DV Kamera, ikinci ve üçüncü olan filmlerin yönetmenleri ise birer PC ile ödüllendirilecektir. Yarışmaya kurmaca, deneysel, belgesel, animasyon türünde ve 15 dakikayı geçmeyen projeler kabul edilecektir. Okulları tarafından yarışmaya katılması uygun görülen projelerin en geç 07 Mayıs 2004 Cuma saat: 18.00'a kadar elden, kurye veya taahhütlü postayla TÜRSAK Vakfı Gazeteci Erol Dernek Sok. Hanif Han No:11/2 Beyoğlu 34433 İstanbul adresine teslim edilmesi gerekmektedir.

PINAR TINAZ GÜRMEN pgurmen@ixir.com

Bilge Olgaç

Kimdir?

Türk sinemasının önemli kadın yönetmenlerinden Bilge Olgaç, 1940 yılında Kırklareli'nin Vize ilçesinde doğdu. Lise son sınıftayken okuldan ayrıldı. Meslek yaşamına magazin dergileri için kısa öyküler yazarak basladı.

Sinemaya nasıl girdi?

1962 yılında "Kısmetin En Güzeli" adlı öyküsünün Memduh Ün tarafından filme alınması ile kendisini sinema dünyası içinde bulan Olgaç, filmin çekimi sırasında Ün'ün asistanlığını da üstlendi. Aynı dönemde Ün'ün yanısıra Halit Refiğ ve İlhan Engin'e de asistanlık yaptı. Daha sonra Hasan Kazankaya ekibinde yer alan Olgaç, çeşitli senaryo çalışmalarına katıldı.

İlk filmi

1965 yılında Yılmaz Güney'in basrolde olduğu "Üçünüzü de Mıhlarım" adlı avantür film ile ilk kez yönetmenliği denedi. Film, kan davalı bir ailenin tek çocuğu olan Yılmaz'ın düşman ailenin kızı ile yaşadığı umutsuz askı ve törelere baskaldırısını ele alıyordu.

Sinemasının genel özellikleri

Bilge Olgaç, sinemaya basladığı ilk yıllarda genellikle avantür filmler yönetti. Özellikle Yılmaz Güney'in yer aldığı "Üçünüzü de Mıhlarım" (1965) ve "Krallar Kralı" (1965) gibi... 1970 yılında yaptığı Kerim Korcan'ın aynı adlı romanından uyarlanan ve zorlu hapishane koşullarına karsı koyan Arap Kadir'in dramatik öyküsünü anlatan filmi "Linç" ve 1975 yılında senaryosunu Yılmaz Güney'in hazırladığı "Bir Gün Mutlaka" ile dikkatleri üzerine çekti. Ancak sözkonusu dönemde Türk sinemasındaki üretim koşullarının değişmesi, yapımcıların daha çok erotik filmlere yönelmeleri Olgaç'ı sinema dünyasından bir süre için de olsa uzaklaştırdı. 1975 ve 1984 yılları arasında reklam filmleri çekerek meslek hayatını sürdüren yönetmen, 1984'te gerçek bir olaydan yola çıkan ve bir kazada tüm kadınlarını yitiren bir köyün yaşadığı alısılmadık sorunları, sosyolojik bir açıdan ele almaya çalışan "Kasık Düsmanı" ile sinemaya geri döndü. Olgaç, sinemasının bu ikinci döneminde kadın sorunlarına, toplumsal problemlere eğilen, biçimsel olarak da kendi üslubunu ortaya koyan filmlere imza attı. Ücra bir köye terk edilen bir hayat kadınının, köy halkı tarafından bir masal kahramanıymışçasına kabul edilişini, ancak kısa bir süre sonra sırların ortaya dökülmesiyle yaşanan dramatik olayları anlatan "İpekçe", kanserli bir kadının çocuklarını evlatlık verme isteği üzerine kurulu "Yavrularım", çocuğu olmayan bir kırsal kesim erkeğinin, üçüncü eş olarak eve getirdiği kör bir kızın dramını ve buna bağlı olarak kuma sorununu ele alan "Gülüsan" gibi... Yönetmen ayrıca 1992 yılında yine kadın sorunlarını dile getiren bir televizyon projesi de gerçeklestirdi; "Elif Ana Ayse Kız"...

Önemli filmleri

"Linç" (1970), "Açlık" (1974), "Bir Gün Mutlaka" (1975), "Kasık Düsmanı" (1984), "Yavrularım" (1984), "Gülüsan" (1985), "İpekçe" (1987), "Üç Halka Yirmi Beş" (1987), "Yarın Cumartesi" (1988), "Kurşun Adres Sormaz" (1992), "Bir Yanımız Bahar Bahçe" (1994)

En çok çalıştığı oyuncular

Olgaç ilk dönem filmlerinde Tuncel Kurtiz, Yılmaz Güney, Hayati Hamzaoğlu, Aliye Rona, Muhterem Nur, Demir Karahan, Ali Şen, Fatma Belgen, Ahmet Mekin, İrfan Atasoy ve Reha Yurdakul ile, ikinci dönem filmlerinde ise Halil Ergün, Perihan Savas, Berhan Şimsek, Güzin Özipek, Bülent Bilgiç, Erdal Özyağcılar ve Savas Yurttas ile birden fazla projede birlikte çalıstı.

En çok çalıştığı görüntü yönetmenleri

Yönetmen ilk dönem çalışmalarında Vedat Akdikmen, Mustafa Yılmaz, Ali Yaver, Özdemir Öğüt, Nedim Akanlar ve Paşa Gündoğdu ile birden fazla filmde biraraya geldi. İkinci dönemi dahilinde ise özellikle Aytekin Çakmakçı ve Hüseyin Özşahin ile çalışmayı tercih etti.

Ödülleri

Olgaç, 1970 yapımı filmi "Linç" ile, 2. Adana Film Festivali'nde en iyi 3. film ve en iyi yönetmen ödüllerinin sahibi oldu. 1984 yılında çektiği "Kasık Düsmanı" 21. Antalya Film Festivali'nde Olgaç'a en iyi senarist ödülünü kazandırdı. Film ayrıca Paris'te düzenlenen 7. Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nde birincilik ödülü ve Fransız gazetecilerinin verdiği basın özel ödülünün de sahibi oldu. Yönetmenin 1987 yapımı çalısması "İpekçe" Kültür Bakanlığı seçimlerinde basarı ödülüne layık görüldü ve maddi destek aldı. Ayrıca 3. Ankara Film Senliği'ne "Gömlek" adlı filmi ile katılan Olgaç, AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) özel ödülünün sahibi oldu. Bunlardan baska sanatçıya 5. İzmir Film Festivali'nde Altın Artemis ödülü verildi.

Bilge Olgaç'ın ardından

Sinemamızın en önemli kadın yönetmenlerinden biri olan Bilge Olgaç'ı 1994 yılında evinde çıkan bir yangın sebebiyle kaybettik. Sanatçı aramızdan ayrıldığında henüz 54 yaşındaydı...

Sinemaya "avantür"le başlayıp kadın filmleriyle devam etti.

"Viking Hazinesi"

"Şeker Kızlar"

Çocuklar duymasın!

Garanti Bankası'nın ana sponsorluğunda hayata geçirilecek olan Garanti Mini Bank Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali 14 - 17 Mayıs 2004 tarihleri arasında gerçekleştiriliyor.

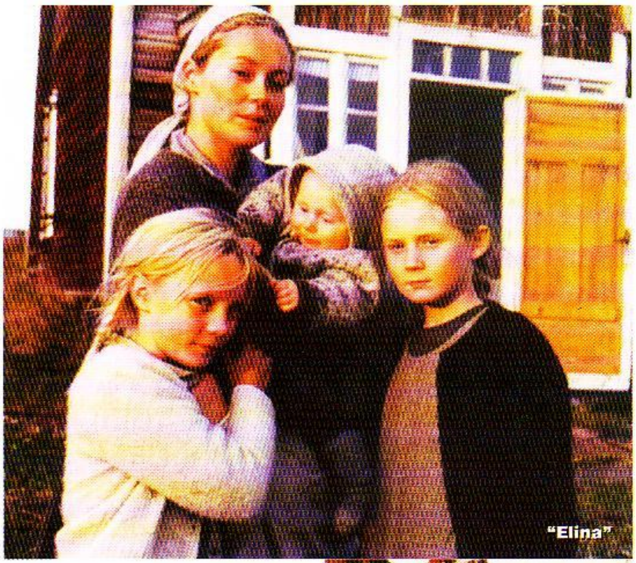
TÜRSAK Vakfı'nın düzenlediği festival T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TRT'nin işbirliğiyle düzenleniyor ve festivalde Columbia TriStar Home Entertainment filmlerine de özel bir bölüm ayrıldı. Festival filmleri "En Sevilen Film Yarışması, "Çocuk Filmleri Gösterimleri", "Aile Filmleri Gösterimleri", "Ali Murat Erkorkmaz Animasyonları" ve "Columbia TriStar Home Entertainment'tan Çocuklara" başlıkları altında toplandı. Program hazırlanırken, çocukların gelişim basamakları ve psiko-pedagojik yapısı dikkate alınarak 3 - 5, 6 - 8, 9 - 11 yaş gruplarına yönelik farklı filmler seçildi. Festival boyunca, dünyanın pek çok ülkesinden, aralarında çizgi ve kukla filmlerin de bulunduğu uzun ve kısa metrajlı 110'a yakın film çocuklarla buluşuyor. Garanti Mini Bank üyeleri, tüm filmleri Garanti Minibank kartlarını göstererek ücretsiz izleyebilecek. İtalyan Kültür Merkezi ve Alman Kültür Merkezi salonlarındaki film gösterimlerinin de ücretsiz yapılacağı festivalde; Beyoğlu Alkazar, Beyoğlu Majestik 1. ve 2. salonları, Levent Sinema TÜRSAK ve Osmanlı Bankası Müzesi sinemalarında yapılacak gösterimlere giriş ücreti 3 milyon TL olacak.

Festivalden önce 7 - 11 yaş grubundaki çocuklar arasında düzenlenecek "Filmimin Hikayesi" yarışmasına, çocuklar hayallerindeki filmin hikayesini yazarak katılıyor. Yarışmada seçilen 50 hikayenin yazarları 14 Mayıs 2004 Cuma günü gerçekleştirilecek ödül töreninde açıklanacak. Öyküler Sevinç Baloğlu (TÜRSAK Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür), Türkay Demir (çocuk psikiyatristi), Yılmaz Erdoğan (yazar, oyuncu ve yönetmen), Tuğrul Eryılmaz (Radikal Gazetesi Ek Yayınlar Yönetmeni), Naciye Günal (Garanti Bankası Reklam ve Halkla İlişkiler Müdürü), Cem Mumcu (yazar), Sevin Okyay (sinema eleştirmeni, çevirmen) ve Ece Temelkuran'dan (gazeteci) oluşan jüri tarafından değerlendirilecek. Seçilen 50 öykü bir kitapta toplanacak.

Bir başka etkinlik ise "Festivalin En Sevilen Çocuk Filmi" yarışması. Yaşları 9 - 11 arasında değişen Fransız, İngiliz, İtalyan, Alman ve Türk çocuklardan oluşan Uluslararası Çocuk Jürisi, "Neredesin Firuze"nin yönetmeni Ezel Akay yönetiçiliğinde "Bir Jüri Üyesi Nasıl Olunur?" konulu atölye çalışmasına katılacaklar. Jüri üyesi çocuklar bu atölye çalışmasının ardından beş filmi izleyip "En Sevilen Çocuk Filmi"ni seçecekler.

Festival haftasında ayrıca, Levent Sinema TÜRSAK'ta Sevin Okyay'ın yönetiminde gerçekleştirilecek atölye çalışmasına 100'e yakın çocuk katılacak. Çocuklara bir kısa film gösterilerek, izledikleri film üzerine Sevin Okyay'la birlikte söyleşip tartışacakları bu atölyede, çocuklar, sinemanın kamera arkası hakkında da merak ettiklerini öğrenme fırsatı bulacaklar.

Festivalde gösterilecek bazı filmler şunlar: Lucia (animasyon, Felix Gönnert, Almanya, 9'), "Wallace & Gromit: Cracking Contraptions" (animasyon, Lloyd Price, Christopher Sadler, İngiltere, 20'), "Kedi mi Köpek mi? / Creature Comforts. Cats of Dogs" (animasyon, Richard Goleszowski, İngiltere, 9'), "Adam Sandler'ın 8 Çılgın Gecesi / Eight Crazy Nights" (animasyon, Seth Kearsley, ABD, 80'), "Afacanlar Yuvada / Daddy Day Care" (kurmaca, Steve Carr, ABD, 90), "Magnifico" (kurmaca, Maryo J. De los Reyes, Filipinler, 123'), "Drengen der Ville Gøre det Umulige / The Boy Who Wanted to Be A Bear" (animasyon, Jannik Hastrup, Danimarka, 75'), "Peter ve Kurt / Peter and the Wolf (animasyon, George Daugherty, Jean Flynn, ABD, 48'), "Heinähattu ja Vilttitossu / Hayflower and Quiltshoe" (kurmaca, Kaisa Rastimo, Finlandiya, 72'), "Merhaba / Hello" (animasyon, Jonathan Nix, Avustralya, 7'), "Küçük Kızla İnek / Moo(n)" (animasyon, Leigh Hodgkinson, İngiltere, 3'), "Gönlümdeki Köşk Olmasa" (kurmaca, Elisabeth Rygaard, Danimarka-Türkiye-İzlanda, 88').

"Elina"

"Gönlümdeki Köşk Olmasa"

"Fesli Hayvanlar"

"Sürpriz Dalış"

İlham perisi filmler

"BRAZIL" (1985, Terry Gilliam)

Zengin hayalgücü, muazzam sinema diliyle, ve çağdaş toplumlara dair keskin bakış açısıyla sinemada bambaşka dünyalar yaratan Terry Gilliam'ın yönettiği "Brazil", '80ler sinemasının ulaştığı en yüksek noktalardan biriydi. ALKAN AVCIOGLU

Nedir?
Öncelikle, Terry Gilliam'ın kendine has tarzını en yaratıcı şekliyle perdeye yansıttığı filmdir. Birçok temayı ve birçok tarzı iç içe geçirip rasyonalizm ve modernite karşıtı bir duruşu olan "Brazil", Gilliam hayranlarının azımsanamayacak bir kesimine göre, ustanın hala en iyi filmi olarak görülmektedir.

Konusu
Bir memur olan Sam Lowry (Jonathan Pryce), makineleşmiş dairesinde, monoton hayatına ve dünyanın akışına teslim olmuştur. Fakat yine de içindeki bu "dünya"dan kaçma arzusu rüyalarında şu yüzüne çıkmaktadır. Rüyalarında kanatlı bir kahramandır ve rüyalarının kızını kurtarmaya çalışmaktadır. İstediğine bir türlü ulaşamadığı rüyalarından, teknoloji ve bürokrasinin ele geçirdiği gerçek dünya tarafından koparılır. İnsani duyguların yok olmaya yüz tuttuğu, terör saldırılarının ise yaygınlaştığı bu dünyada, devlet adına çalışan Sam Lowry, bu totaliter sistemin beyni olan Information Retrieval'a terfi ettirilir. Bu konuda isteksiz olan Lowry, bir gün sürekli rüyalarında gördüğü kızı gerçek hayatta görür ve onun hakkında bilgiye sahip olmanın tek yolu olarak da terfiyi kabul eder. Dış dünyaya açılan pencerelerin olmadığı, insanların adları yerine seri numaralarının olduğu bu kafkaesk iş ortamından ve bireysel özgürlüğün varolmadığı sivil yaşam alanlarından kaçışın tek yolu olarak rüyalarının kızı Jill'i (Kim Greist) gören Lowry, ona ulaşmak için her şeyi yapmaya hazır hale gelecektir.

Özellikleri
1980'lerin Reagan-Thatcher döneminde, "The Terminator"den "Robocop"a, "Brave New World"ten "Blade Runner"a kadar çeşit çeşit anti-ütopyalar perdeye yansıdı. Ridley Scott'ın "Blade Runner"ı kusursuz, Von Trier'in "Element of Crime"ı zeki ve soğuk, Michael Radford'un "1984" uyarlaması merak uyandırıcıydı fakat bu alt-janr için hiçbir film "Brazil" kadar fantastik olamadı. Gilliam'ın ilerideki filmlerinde de tekrarlayacağı özgün tarzı ve bakış açısı, "Brazil"de çok başarılı bir sinemasal dünya yaratıyordu. Gilliam'ın filmin her alanına serpiştirdiği benzersiz mizah duygusu, retro-futurist set dizaynları, yine Gilliam'a özgü olarak zaman zaman plonje zaman zaman fazlasıyla yakın planların olduğu garip kamera açıları ve anti modernist tavrı ile çağdaş sinemayı derinden etkileyen bir film haline geldi "Brazil". Özgürlüğe dair bir düş olarak yorumlanabilecek "Brazil"i, sinemaya gittiğinde gerçek dünyayı orada görmek istemeyenlerin filmi olarak ilan etmek hata olmasa gerek. Çekim ekibinin ayrıntılara verdiği önem ise, filmi defalarca izlenilebilir kılan öğelerden biri sayılabilir.

Rüyaların kızı Jill (Kim Greist)

Uç Sam uç!

Beyinlerin yıkandığı yer

Kafkaesk bir bunaltıcılık ve Jacques Tati'nin sinizmi...

Öncesi ve sonrası
Terry Gilliam'ın Monty Python sonrası kariyerinin dönüm noktası olduğunu hatırlatarak belirtelim: '40ların ünlü hit şarkısı Brazil'in sözlerinden esinlenerek oluşturduğu proje için Terry Gilliam, Universal ile oldukça büyük bir anlaşma yaptı. Film tamamlanıp Universal yöneticilerine sunulduğunda hepsi şaşkındı, çünkü karşılarında para kazandırmayacak bir sanat filmi vardı. Filmin sonunu değiştirseler de, bazı sahneler kesilse de film gişede başarısız oldu.. Universal yöneticisi Shienberg'in son dokunuşları yaptığı versiyon, filmin hayranlarını günümüzde oldukça kızdırıyor ve hatta "Aşk her şeyin üstesinden gelir" adıyla anılıyor.

Kimleri etkiledi?
Geçtiğimiz senenin en önemli filmi "Donnie Darko"dan ünlü İngiliz grubu Radiohead'in müziklerine kadar birçok şeye ilham kaynağı oldu "Brazil". Jeunet ve Caro ikilisinin çektiği filmlerde "Brazil"i anmamak imkansız. Bunlardan özellikle "Şarküteri", karakterleri, sinema dili ve atmosferi ile yaşam kaynağını "Brazil"den alıyordu. Ülkemizde birtakım festivallerde de gösterilmiş olan Veit Helmer'in "Tuvalu"su ise adeta "Brazil"in değişik (daha Buster Keaton-vari) bir yorumuydu. Ayrıca Rus yönetmen Alexei Balabanov ve Richard Kelly en çok etkilendikleri filmlerin başında "Brazil"i sayarlar.

Ne derler?
Geleceği, geçmişten ödünç aldığı objelerle, hatta kitsch bir tavırla yaratan retro-futurist tasarım adına eşsiz bir film olduğunu.

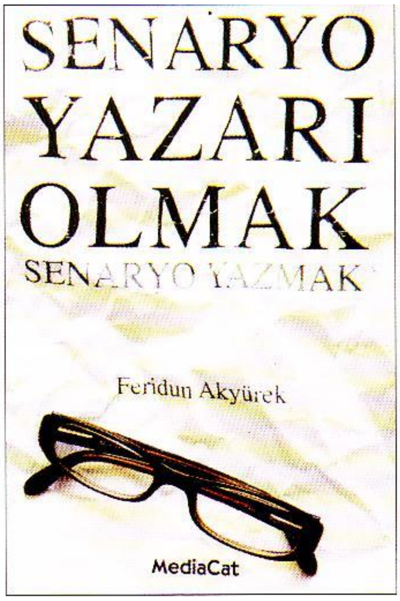
Hafızalara kazınan karakter
Harry Tuttle (Robert De Niro), Coen'lerin "Big Lebowski"sindeki The Dude'dan sonra sinema tarihinin kahraman olmayıp da en kahraman olan karakteriydi belki de. Terry Gilliam devleti ve sistemi o kadar kötü resmediyordu ki, bir terörist olan Harry Tuttle'ı kahraman olarak görüyordu izleyiciler (tıpkı Sam Lowry gibi). Filmde çok boy göstermese de Robert De Niro gerçekten filmde iz bırakan bir performans sergiliyor. Senaryoyu ilk okuduğunda Jack Lint'i oynamak isteyen fakat yönetmenin ısrarları sonrası Harry Tuttle'ı oynayan De Niro, boruları tamir ettiği sahne için kendi fikri olarak o komik ısıklı gözlüğü getirmiş.

Yönetmen
22 Kasım 1940 doğumlu Terry Gilliam, Amerikan sinemasının en sıradışı isimlerinden biri.
Fassbinder'in "Aklı başında bir yönetmenin çektiği her film daima aynı filmdir aslında" sözünü doğrulayan ve de oldukça etkileyici olan bir filmografiye sahip Gilliam. Onun ve filmlerinin meziyetlerini buraya hatta bu sayfaya sığdırmanın mümkünatı pek yok. O yüzden ortalama 3-4 senede bir yönetmenlik koltuğuna oturan Terry Gilliam'ın her filmini izlemekte yarar var.

Son söz
George Orwell'in 1984'ünün atmosferine, Franz Kafka'nın dünyasının bunaltıcı baskınlığını, Jacques Tati'nin komik sinizmini ekleyip bunları Fritz Lang'ın "Metropolis"inde eritirseniz, siz de kendinizi Xavier Sugat'ın 1939 tarihli şarkısı "Brazil"i söylerken bulabilirsiniz.

A'dan Z'ye senaryo yazma tekniği

Akademisyen Feridun Akyürek tarafından yazılan kitap "Herkes senaryo yazabilir!" iddiasıyla yola çıkıyor.

"Senaryo yazımı konusunda o denli çok kitap yazılmış, o denli ortak noktalara varılmış ki... Peki bu kitabın piyasadaki diğer senaryo yazım tekniğini anlatanlardan ayrımı nedir, diye düşünüyorsanız... Açıkça söyleyeyim, kitabın içeriğinin diğer kitaplardan ayrımı yok. Kaynakçada göreceğiniz gibi, senaryo yazımına ilişkin ulaşabildiğim tüm kitaplardan yararlandım." Senaryo Yazarı Olmak adlı kitabının Sunuş'unda yer verilen bu tümce, alanı konusunda tevazu sahibi bir yazarın satırlarına benziyor. Fakat her şeye rağmen kitap zengin içeriğiyle senaryo yazımı konusunda neredeyse A'dan Z'ye okuyucusuna her türlü enformasyonu vermeyi amaçlayan bir yapıt. Kitap temelde dört bölümden oluşuyor.

İlk bölüm "Nereye ne yazacaksınız?" başlığı altında. Bu bölümde sinemanın önce işlevlerine göre tanımlarını bulacaksınız. Ardından sırasıyla senaryo yazarı olmak isteyenlerin kendilerine yapmaları gereken bilgisel yatırımlar ve çalışma yöntemlerine dair neler yapılabileceği tartışılıyor.

İkinci bölüm "Senaryoda İçsel Yapıyı Oluşturan Öğeler"e ayrılmış. Temalar, öykü ve öyküleme, öykü uyarlaması gibi başlıklar bu bölümü içeriğini oluşturuyor.

Üçüncü bölüm ise "Senaryo Öyküsünü Oluşturan Öğeler"e dair geniş bilgiler döküyor. Kişileştirme, devinimler, zaman ve mekan, konuşma örgüsü ve diyalog, müzik ve diğer sesler gibi senaryo iskeletinin önemli ve olmazsa olmaz parçaları hakkında geniş bir döküman var bu bölümde.

Kitabın son bölümünde ise senaryonun dışsal yapısı, sinopsisten çekim senaryosuna dek evreleri gibi başlıklar bulunuyor. Mümkün olduğunca açık bir dille ve örneklendirmelerle senaryo yazımı konusunda eğitici bilgiler veren kitap konuya meraklı sinemaseverler tarafından ilgiye layık bir çalışma. Kitap **www.mediacatonline.com** internet adresinden de temin edilebilir.

Gezici Festival'de Paris havası

Signes de Nuit Festivali bu yıl Gezici Festival içerisinde yeni sinemacılara filmlerini gösterme fırsatı sunuyor.

Her yıl mart ayında Paris'te gerçekleştirilen uluslararası film festivali Signes de Nuit farklı ülkelerden kısa, orta metraj, deneysel ve belgesel filmlerin gösterildiği, performans ve sanatsal etkinliklerin sunulduğu, bir gece boyunca sabaha dek süren bir festival. Programıyla değişik sanat dalları arasındaki sınırları yok etme amacını taşıyor. İşte bu Signes de Nuit, 1 - 24 Ekim 2004 tarihleri arasında düzenlenecek 10. Avrupa Filmleri Festivali'ne bu yıl konuk olacak. Eğer yeni bir sinema dili arayan, gerçekçi yaklaşımla yaşamsal sorunlara değinen, güncel konulara eleştirel yanıtlar arayan toplumsal içerikli kısa ve orta metraj filmleriniz varsa, DVD formatında, İngilizce veya Fransızca altyazılı olmak şartıyla, 15 Temmuz 2004 tarihine dek aşağıdaki adrese yollayabilirsiniz. Ön elemeden geçen filmler Ekim 2004'te 10. Avrupa Filmleri Festivali'nde Signes de Nuit kapsamında gösterilecek, ayrıca Mart 2005'te Paris'teki gösterimlere katılacaklardır.

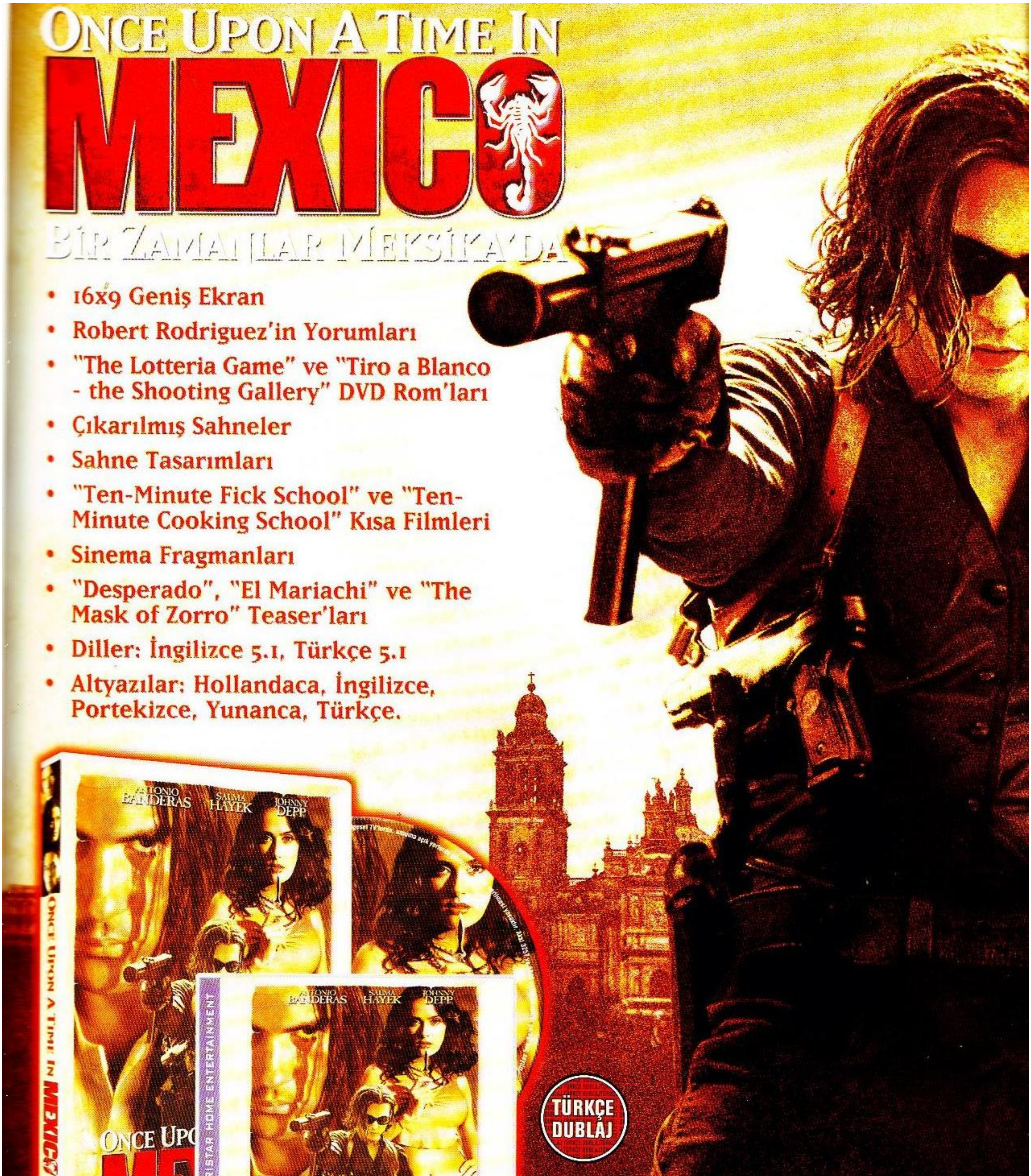
Basvurular için:
Basak Emre
Ankara Sinema Derneği
Avrupa Filmleri Festivali - Gezici Festival
Abay Kunanbay Cad. 20/13
06700 Kavaklıdere Ankara
Tel: (0312) 466 34 84 / 466 47 28
e-posta: info@europeanfilmfestival.com

Kısa yarışma

"METRO Group Kısa Film Yarışması" için başvurular başladı.

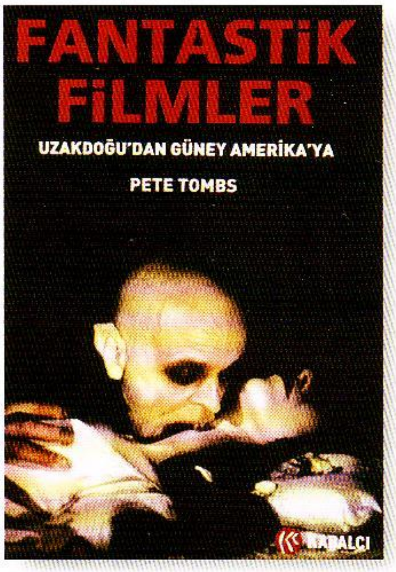
Metro Group 2. Kısa Film Yarışması, sinema eğitimi alan yaratıcı gençlerin keşfedilmesine ve onların sinema eğitimine uluslararası platformda katkıda bulunmayı amaçlıyor. Türkiye'de 'Sinema ve İletişim' alanında ön lisans, lisans ve lisans üstü eğitim gören gençlerin katılımına açık olarak düzenlenen yarışmaya 2004 yılında mezun olan öğrenciler de filmleriyle katılabilecekler. Herhangi bir tema sınırı olmayan yarışmada kurmaca, deneysel, belgesel, animasyon türlerinde 15 dakikayı geçmeyen projeler kabul edilecektir. VHS, VCD, DVD veya Mini DV formatında kabul edilen filmlerin en geç 4 Kasım 2004 Perşembe saat: 18.00'a kadar elden, kurye veya taahhütlü postayla TÜRSAK Vakfı Gazeteci Erol Dernek Sk. Hanif Han No:11/2 Beyoğlu 34433 İstanbul adresine teslim edilmesi gerekmektedir. Yarışmanın şartname ve katılım formları; TÜRSAK Vakfı'ndan, üniversitelerin ilgili bölümlerinden, **www.metrokisafilm.com** ya da **www.tursak.org.tr** web adreslerinden temin edilebilir.

ONCE UPON A TIME IN
MEXICO
BİR ZAMANLAR MEKSİKA'DA
• 16x9 Geniş Ekran
• Robert Rodriguez'in Yorumları
• "The Lotteria Game" ve "Tiro a Blanco - the Shooting Gallery" DVD Rom'ları
• Çıkarılmış Sahneler
• Sahne Tasarımları
• "Ten-Minute Fick School" ve "Ten-Minute Cooking School" Kısa Filmleri
• Sinema Fragmanları
• "Desperado", "El Mariachi" ve "The Mask of Zorro" Teaser'ları
• Diller: İngilizce 5.1, Türkçe 5.1
• Altyazılar: Hollandaca, İngilizce, Portekizce, Yunanca, Türkçe.
ANTONIO BANDERAS
SALMA HAYEK
JOHNNY DEPP
ONCE UPON A TIME IN MEXICO
BİR ZAMANLAR MEKSİKA'DA
COLUMBIA TRISTAR HOME ENTERTAINMENT
TÜRKÇE DUBLAJ
DVD VIDEO
VCD VIDEO
SATIŞ NOKTALARINDA!
COLUMBIA TRISTAR
HOME ENTERTAINMENT

Daha neler var neler...

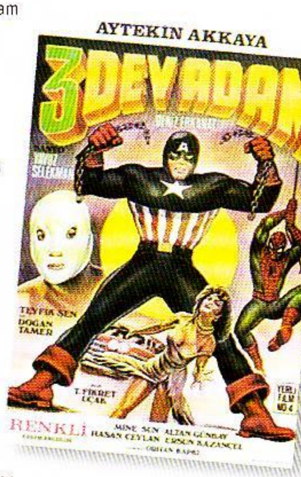
B filmi meraklıları keşfedecek film kalmadı, diye sızlanırken, Pete Tombs'un kaleme aldığı "FANTASTİK FİLMLER" dertlere derman oldu. Kitap sinemaseverlere adı duyulmamış, taze keşifler ve olabildiğince garip filmler sunuyor.

Pete Tombs fantastik sinema ve B filmleri meraklıları için tanıdık bir isim. Tıpkı, "dünyanın dört bir yanından gelen 'garip' ve 'muhteşem' filmlere" adanmış kitabı "Mondo Macabro" gibi. Bu tarz filmlerin ülkemizdeki hayranlarıysa Mart ayı içerisinde hoş bir sürprizle karşılaştılar. "Mondo Macabro", Nilgün Birgül'ün çevirisiyle ve "Fantastik Filmler" ismiyle Kabalcı Yayınevi tarafından Türkiye'de yayımlandı. "Fantastik Filmler" farklı bir sinemanın peşinden koşanlara ilaç gibi gelebilir. Bir dönem Ed Wood'u veya Peter Jackson'ın ilk dönemini keşfetmek olayken, artık internet çağında her şey daha kolay ulaşılır durumda. Merak edilen filmler kolaylıkla elde edilebiliyorlar. Bir filmin peşinden koşmanın, garip ve kimsenin bilmediği bir şey keşfetmenin neredeyse imkanı kalmadı. Bizler böyle zannederek sızlanmaya devam edelim, Tombs, Uzakdoğu'dan Güney Amerika'ya uzanan detaylı bir araştırmayla önümüze bir kitap dolusu yeni film koyuyor. Her şeyleriyle farklı ve garip, üzerlerine yazılmış her cümleyle merak uyandıran filmler.

"Şeytanın Rahibeleri" (1975)

Kitabın arka kapağındaki tanıtım yazısına bakarsak, Tombs "Fantastik Filmler" ile bizleri sinema dünyasının arka sokaklarına, karanlık bodrum katlarına götürmek istiyor. Yıllar boyunca eleştirmenler tarafından görmezden gelinmiş veya böylesi bir şansa dahi ulaşamayacak derecede az gösterilmiş filmler, kitabın sayfalarında bizleri bekliyorlar. Aralarında neler mi var dersiniz? Örneğin "Dracula"nın Bollywood usulü müzikal bir uyarlaması ("Bandh Darwaza/Kapalı Kapı", 1990/Tulsi ve Shyam Ramsay), yine Hindistan'dan gelen bir "Elm Sokağı'nda Kabus" uyarlaması ("Khooni Murdaa/Ölümcül Ceset", 1989/Mohan Bhakri), kanın gövdeyi götürdüğü Endonezya filmleri, Brezilya'nın kendine has B filmleri kralı José Mojica Marins'in (kendisi Zé do Caixão/Coffin Joe diye de bilinir) ultra garip sinemasal fetişleri ve elbette Türkiye'den gelen tarihi aksiyonlar, emsalsiz süperkahraman filmleri, vd.

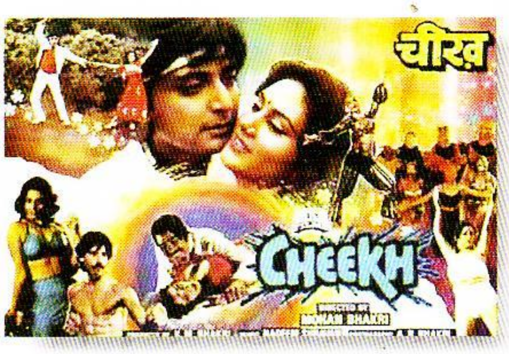
Böylesi bir seçkinin her garip film meraklısının aklını başından uçurması muhtemel. İçerik konusundaki bilgileri biraz daha netleştirmek gerekirse; kitap farklı ülkelerin sinemalarına ayrılmış 9 bölümden oluşuyor. Kendi içlerinde alt başlıklara sahip bu bölümler, Hong Kong, Filipinler, Endonezya, Hindistan, Türkiye, Brezilya, Arjantin, Meksika ve Japonya adlarını taşıyorlar. Tombs bu ülkelerde korku, fantastik, macera, dövüş filmi, seks filmi gibi farklı alanlarda üretilen işleri ele alıyor. Alt türlere dair başlıklar, daha ziyade yönetmen, oyuncu veya yapımcı filmografilerinin kronolojik sırayla yapılmış incelemelerini ve filmlerin detaylı şekilde anlatılan hikayelerini barındırıyorlar. Tombs ülkelerin kendi kültürel referansları veya prodüksiyon koşullarıyla ilgili bilgileri de yazılarına eklemeyi ihmal etmiyor. Elbette ele alınan filmlerin, hangi yönleriyle hangi büyük yapımlara öykündükleri de belirtiliyor.

Kitapta ayrıca bu alanda uzmanlaşmış eleştirmen ve yazarların favori filmlerine dair listeler de yer alıyor. Bu listelerden birisinde, Metin Erksan'ın "The Exorcist" uyarlaması "Şeytan"a rastlamaksa gerçekten ilginç. Elbette Tombs bunca araştırma yazısı ve ilk 10 listesi ertesinde hevesimizi kursağımızda bırakmıyor. Kitapta bahsi geçen filmlerin büyük bölümüne ne şekilde ulaşılabileceğine dair öneriler de eksik kalmıyorlar.

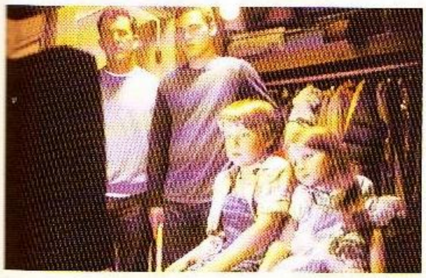

"Aswang, Ang" (Vampir, 1932)

Bollywood filmlerinde tanık olduğumuz, insanların öpüşmekten bile imtina ettikleri yapıya birebir ters düşen, Hint yapımı seks filmleri... Endonezya veya Filipinler'den gelen, düşük bütçelerine rağmen grafik şiddetten vazgeçmeyen korku filmleri... Garip ve yer yer sadizme yakın bir erotizme yer veren Japon filmleri... Bunların hepsi çok ilginçler. Ancak "Fantastik Filmler"in Türk sinemaseverler için en ilgi çekici yönlerinden birisi, kitapta Türk filmlerine ayrılan bölüm. Bu bölümde televizyonda defalarca kez izlediğiniz filmlerle ilgili şaşırtıcı yorumlara rastlamanız veya yaşadığınız topraklarda çekilmiş olsa bile, varlığından haberdar olmadığımız mücevherler keşfetmeniz mümkün. Ayrıca Tombs'un kitabın hazırlık aşamasında sık sık Türkiye'ye geldiğini ve birinci elden topladığı bilgilerle yazılarını zenginleştirdiğini biliyoruz. Bu nedenle teşekkür bölümünde Giovanni Scognamillo'nun, Yılmaz Atadeniz'in, Çetin İnanç'ın, Metin Demirhan'ın ve Kaya Özkaracalar'ın isimlerini görmek sizleri şaşırtmasın.

Evet, karşımızdaki Jean Rollin ve onun küçük yetim vampirlerine adanmış bir kitap. Biliyoruz, bu kadarı bile kimilerini en yakındaki kitapçı dükkanına yöneltmek için yeterli. Ancak yazının başından beri andığımız üzere, "Fantastik Filmler" tahmin edebileceğinizden çok daha fazla sayıda keşif barındırmakta. Bu filmlerin tümüne ulaşmaya hem zaman ve para açısından, hem de elinizdeki mevcut imkanlarla yetişemeyecek olmak sizlere acı verecekse, o zaman kitaptan uzak durmak için bir bahaneniz olabilir. Ancak Tombs'un bu eşsiz araştırmasını edinmemek için, has bir sinemaseverin öne sürebileceği başka bir özür aklımıza gelmiyor. Unutmadan ekleyelim, www.mondomacabrodvd.com adresinde kitapta bahsi geçen filmlerle ilgili çeşitli detaylara ulaşmanız da mümkün.

Ayın televizyon filmlerinden seçmeler

İsaretler

"Altıncı His"le büyük bir çıkıs yapan ve yeni bir "dâhi" olarak görülen, ardından gelen "Korkusuz - Unbreakable" ile, çizgi roman dünyasıyla gerçek dünyayı çok ince bir çizgide bulusturan Hint asıllı yönetmen M. Night Shyamalan'ın simdilik seyirci önüne çıkan son çalısması... Yönetmenin hayranları tarafından büyük bir heyecanla beklenen "Signs" (2002), karısını kaybettikten sonra iki çocuğu ve kardesiyle beraber yaşayan bir rahibin, günün birinde tarlasında gördüğü dev isaretlerin yol açtığı gerilimi konu alıyor. Basta gayet merak uyandırıcı ve heyecanlı akan film, bir noktadan sonra "inanç" sorgulamasıyla birlikte "dini" bir kulvara yelken açıyor ve finale ulasıldığında, neredeyse "komik" bir hal alıyor. Yine de Shyamalan'ın sinemasını ve birkaç aydır "Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi" ile fırtınalar koparan Mel Gibson'ı sevenlerin görmek isteyecekleri bir yapıt. ***25 Salı MovieMax***

Jesus Christ Superstar

"Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi"nden bahsetmisken, konuyla ilgili, mutlaka görülmesi gereken bir "kült" film çıkıyor karsımıza... İsa peygamberin son 6 gününü, "rock-opera" olarak anlatan, Broadway'de yıllarca sahnelendikten sonra Norman Jewison tarafından sinemaya uyarlanan "Jesus Christ Superstar" (1973), 1970'lerin gençliğini epeyce etkilemis bir kült film. Ülkemizde önce soundtrack plağı elden ele dolasan ve filmi de özellikle video furyası döneminde izlenen bu nefis müzikal, Andrew Lloyd Webber ve Tim Rice ortaklığıyla hazırlanmıs bir basyapıt. 6 dalda Altın Küre'ye ve müzikleriyle Oscar'a aday olan film, "Tutku: Hz. İsa'nın Çilesi" bu kadar gündemdeyken, farklı bir bakıs olarak mutlaka görülmeli... ***12 Çarşamba PrimeMax***

Ascı, Hırsız, Karısı ve Asığı

İngiliz sinemasının "nev'i sahsına münhasır" yönetmeni Peter Greenaway'in basyapıtı olarak kabul edilen "The Cook, The Thief, His Wife & Her Lover" (1989), festivalde ve sinemalarımızda seyircileri büyüledikten yıllar sonra ekranda... Büyük bir restoranda birkaç saatlik zaman diliminde yasanan ve yamyamlığa kadar varan insan iliskilerini anlatan yapıt, ilk gösterime girdiğinde Thatcher döneminin alegorisi olarak da algılanmıstı. Helen Mirren, Tim Roth gibi ünlülerin de oynadığı, 1990'ların sonunda Kanal D'de epeyce sansürlenerek ekrana gelen basyapıt, bu kez PrimeMax'te gece yarısından sonra kesintisiz haliyle ekranda olacak. ***28 Cuma PrimeMax***

Gothic

Ayın bir baska aykırı yönetmeni, aykırı filmi... Mary Shelley'in ünlü "Frankenstein" romanını yarattığı gece, çatlak Lord Byron'ın satosunda yasananları anlatan "Gothic" (1986), çılgın yönetmen Ken Russell'ın hayal gücü ve sınır tanımazlığından bolca nasibini alan, sinemalarda oynarken bir kısım seyirciye salonu terk ettiren, sert, epeyce müstehcen ve uçlarda gezinen bir yapıt. Gabriel Byrne, Julian Sands ve Natasha Richardson gibi starların rol aldığı filmin ne kadarının ekrana yansıyacağı da merak konusu. ***28 Cuma cnbc-e***

Kısa ve Acısız

"Duvara Karsı" ile bu yıl Altın Ayı kazanan, filmin basrolündeki Sibel Kekilli ile de magazin medyasında adından epeyce söz ettiren Fatih Akın, ilk yönetmenlik sınavıyla ekranda. 1998'de çektiği filmiyle ilk kez Antalya Film Festivali'nde seyirciyle bulusan ve o dönemde de övgüler alan Fatih Akın'ın filmi, ne yazık ki Türkiye sinemalarına henüz geçen sene gelmis ve hak ettiği ilgiyi görememisti. Üç arkadasın Almanya'da suç aleminde yasadıklarını konu alan "Kurz und Schmerzlos", Almanya'da yasayan Türk gençliğiyle ilgili, gerçekten basarılı bir yapıt. (Bu filmin ardından aynı gece Fatih Akın'ın "Temmuz'da" adlı 3. filmi de aynı kanalda gösterilecek.) ***8 Cumartesi PrimeMax***

1984

"Biri Bizi Gözetliyor", "Ben Evleniyorum" tarzı "dikizsov"ların ana fikrini olusturan, yayımlandığı dönemde sok etkisi yaratmıs romanın, aynı oranda basarılı sinema versiyonu. George Orwell'in romanı, insanların gün boyu her an gözlendiği bir distopya ortamında geçiyor. Ve düzene baskaldırdıkları anda, sistem tarafından cezalandırılıp, yeniden "düzene" entegre ediliyorlar. John Hurt'ün müthis bir performans sergilediği film (bilinçli bir seçimle ve ironik bir biçimde 1984 yapımı), İstanbul Film Festivali'nde Altın Lale ve pek çok festivalde ödüller almıstı. ***3 Pazartesi cnbc-e***

Asılsız Haber

Geçen ay İstanbul Film Festivali'nde gösterilen ve epeyce ilgi gören yapıt, medyanın uydurma haber mekanizmasını gözler önüne sererken, gerçek bir öyküye bizi ortak ediyor. Charles Lane rolündeki Peter Sarsgaard'ın Altın Küre'ye aday olduğu "Shattered Glass" (2003), sinemaseverlerin kaçırmaması gereken bir bağımsız sinema örneği. ***21 Cuma PrimeMax***

Kurdun Günü

İnsan davranıslarının uç noktalara vardığı ve derinlemesine irdelendiği filmleriyle kendine apayrı bir seyirci kitlesi edinen Michael Haneke'nin son filmi. Üstad bu kez, kaotik bir ortamda ayakta kalma mücadelesi veren bir aileyi mercek altına alıyor. "Le Temps du Loup"da (2003), Isabelle Huppert ve Béatrice Dalle basrollerde. ***10 Pazartesi PrimeMax***

Sinema Büyüsü TRT 2

Atilla Dorsay ve Alin Tasçıyan, bu ay yine birbirinden önemli yapıtlara yer veriyor. İlk haftanın filmi, geçen aydan sarkan "Düğün ve Cenaze Müziği" (Music for Weddings and Funerals, 2002). Ünlü müzisyen Goran Bregovic'in bir anlamda kendi öyküsünü anlattığı, güzel bir kara-komedi. Kocasının öldürülmesi üzerine sehir dısına tasınan ve evin alt katını müzisyenlere kiralayan yazar Sara'nın öyküsü, hem sinema hem de müzikseverlere iyi gelecek. 1936 yapımı "Desire", Marlene Dietrich ve Gary Cooper'ı bulusturan, unutulmaz bir klasik. İspanya'ya tatile giden bir otomotiv mühendisinin, burada seksi bir hırsızın tuzağına düsüsünü anlatan siyah-beyaz yapıt, altyazılı olarak ekrana gelecek. "The Benny Goodman Story" (1956), swing müziği yapan grubun lideri Benny Goodman'ın hayatını, 10 yasından itibaren perdeye aktarıyor. İyi müzik, iyi bir anlatım. Sırada, Clint Eastwood filmografisinin en çarpıcı örneklerinden biri var; "Beguiled" (1971). Thomas Cullinan'ın romanından uyarlanan bu tuhaf gerilim, yatılı kız okuluna yaralı olarak gelen bir askerin, buradaki kadınlar tarafından arzu nesnesine dönüsmesini ve adeta esir alımısını, çok basarılı bir senaryoyla anlatıyor. En görkemli melodramların yönetmeni Douglas Sirk ise, dul bir kadının kendinden genç bir adamla yasadığı askı anlatan "All That Heaven Allows" (1956) ile karsımızda. Rock Hudson ve Jane Wyman'ın mükemmel performansına hayran kalacaksınız. ***Her Cumartesi TRT 2***

Sineklerin Tanrısı

William Golding'in "sinemaya aktarılamaz" gözüyle bakılan romanından, müthis bir uyarlama. Baslarında anne-baba ya da öğretmen olmaksızın, bir adada biraraya gelen bir grup gencin zamanla kendi aralarında baslayan savasımı aktaran "Lord of the Flies" (1990), izlenmesi gereken bir yapıt. ***14 Cuma cnbc-e***

Karsı Pencere

Yurt dısında yasayıp, yüzakı filmlere imza atan yönetmenlerimizden Ferzan Özpetek, İtalya'da çektiği "La Finestra di Fronte"de (2003), yolda rastladıkları yaslı adamı eve getiren bir çiftin değisen hayatını ve bu yaslı adamın geçmisini, çarpıcı bir kurguyla aktarıyor. Filmde Serra Yılmaz da önemli rollerden birinde... ***7 Cuma Salon 3 - DIGITURK***

Değisen Dünyanın İnsanları

Ray Bradbury'nin ünlü romanından uyarlanan ve atesin en yüksek ısıya ulastığı derecenin adı olan Fahrenheit 451, ürkütücü bir gelecek tablosu çiziyor. Kitapların yakılıp yok edildiği bu ortamda, bir "uygulayıcı" görevini sorgulamaya baslıyor ve... François Truffaut ustanın imzasını tasıyan 1966 tarihli klasikte, Oskar Werner ve Julie Christie var. ***5 Çarsamba PrimeMax***

Yasamın Kıyısında

Amerikan sinemasının en büyük yönetmenlerinden Martin Scorsese, bizleri ambülans soförlerinin dünyasında "karanlık" bir geziye çıkarıyor. Joe Connelly'nin romanından uyarlanan ve Amerikan rüyasını tersine çeviren bu "klostrofobik" yapıtta, Nicolas Cage kendisine Oscar kazandıran "Elveda Las Vegas"taki karakterine yakın, basarılı bir portre çiziyor. "Bringing Out the Dead"de (1999) ayrıca Patricia Arquette ve John Goodman da rol alıyor. ***21 Cuma MovieMax***

Sinema ve Edebiyat

Rekin Teksoy'un hazırlayıp sunduğu kusakta, bu ay sinemanın usta yönetmenlerinin yapıtları boy gösteriyor. Costa-Gavras'dan, Yahudi soykırımına baska bir gözle bakan "Amin" (Amen, 2002)... Blake Edwards'dan, kendisini zirveye tasıyan serinin son ve belki de en "basarısız" halkası olan ama Roberto Benigni'nin varlığıyla renklenen "Pembe Panter'in Oğlu" (Son of the Pink Panther, 1993)... Amerikan bağımsız sinemasının en büyük isimlerinden olan Robert Altman'ın Raymond Chandler romanından uyarladığı klasiği "Uzun Veda" (The Long Goodbye, 1973)... Daha çok dizi yönetmeni olarak tanınan Henry Winkler'ın yönettiği, Billy Crystal'ın oynadığı keyifli komedi "Memories of Me" (1988)... Ve politik-gerilim filmlerinin babası John Frankenheimer'in veda filmi olarak Vietnam konusuna el attığı "Path To War" (2002) kusağın filmleri... ***Her Pazar TRT 2***

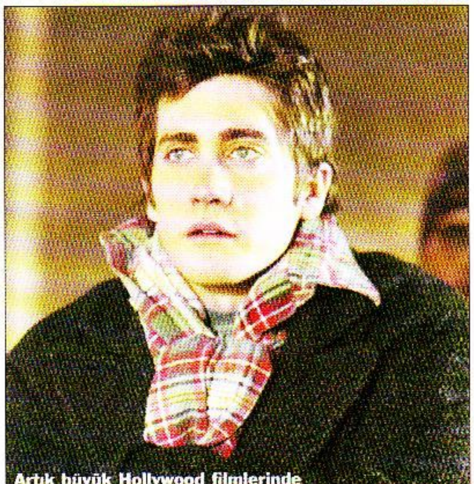
Jake Gyllenhaal

starlık yolunda bir anti-star

"October Sky"ı seyredip "Bu çocukta iş var" diyenler yanılmadı. Gyllennhaal, sıradışı bir genç oyuncu olarak her yeni filmiyle yerini sağlamlaştırıyor.

DERLEYEN: MÜJDE PEKER

Jacob Benjamin Gyllenhaal, bilinen adıyla Jake Gyllenhaal, takvimler 19 Aralık 1980 tarihini gösterirken Los Angeles Kaliforniya'da dünyaya gelir. Yönetmen bir baba ve senarist bir annenin oğlu olan Gyllenhaal (Jill-en-hall olarak okunuyor) sinemayla içiçe bir ailede yetişmenin avantajıyla henüz 11 yaşındayken kameralarla tanışır. "City Slickers" adlı 1991 yapımı bu ilk filminde Billy Crystal'ın oğlunu canlandırır. Film çok fazla dikkat çekmez ancak Jake'in kariyerinde bir ilk olması açısından önemli bir yere sahiptir. Ertesi sene, Disney'in başarılı hokey komedisi "The Mighty Ducks"da oynaması için teklif alır. Ancak henüz 12 yaşındadır ve ailesi onun iki ay sürecek çekimler için uzaklara gitmesine izin vermez. Böylelikle başarılı bir Disney serüveninden mahrum kalan Jake'in imdadına "Josh and S.A.M." isimli bir başka çocuk macera filmi yetişir. Yan rollerden birinde kötü üvey kardeşi canlandıran Jake, kameralar önünde pişmektedir.
Yönetmen baba Stephen Gyllenhaal ve senaryo yazarı anne Naomi Foner'ın beraber çalıştıkları bir filmde oğullarına rol vermeleri kaçınılmazdır. 1993 yapımı "A Dangerous Woman"da annesi ve babasıyla birlikte çalışan Jake, bu deneyimden ancak beş yıl sonra yeni bir filmde rol alır ve baba yönetmenliğinde ikinci kez rolünün hakkını verir.
Yukarıda bahsedilen deneyimlerini çaylaklık dönemi tecrübeleri olarak kabul edersek, Jake'in 1999 yılında ilk büyük rolünü aldığı "October Sky" için bu döneme noktasını koyan film demek hiç de yanlış olmaz. Zira eleştirmenlerin ortak kanısı, Jake'in bu filmdeki rolüyle starlık için ilk adımı attığı yönünde. NASA'da mühendis olarak görev yapan Homer Hickham'ın gerçek yaşam hikayesini konu alan filmde Jack, özel yeteneklere sahip lise öğrencisi Hickham'ın, hayatını madencilikle kazanan babasının makus kaderini paylaşmayı reddederek roket mühendisi olmayı seçmesini başarılı bir biçimde izleyiciye aktarır. Filmin neredeyse her karesinde görünen Gyllenhaal, buna rağmen izleyiciyi sıkmayan, etkileyici ve içten bir performans sergiler.
Bütün bunlar bir kenara, Jake Gyllenhaal ismini geniş kitlelere duyuran film kuşkusuz "Donnie Darko"dur. Richard Kelly'nin bu ilk yönetmenlik denemesi başta Sundance Film Festivali olmak üzere birçok festivalde gösterilir. Fantastik bilimkurgu ve gençlik sorunlarını 80'ler Amerikasında işleyen "Donnie Darko", birçok sinemaseverin en sevdiği filmler listesinde üst sıraları alırken, Jack de kızkardeşi Maggie ile birlikte oynadığı bu filmde oyunculuğunu konuşturarak En İyi Aktör dalında Independent Spirit Award'a aday gösterilir.
Aynı yıl rol aldığı Disney'in romantik komedisi "Bubble Boy"da ise aktör "Donnie Darko"daki rolüyle uzaktan yakından ilgisi olmayan bir biçimde izleyicinin karşısına çıkar. Asıl amacı insanların seneler sonra da hatırlayabilecekleri filmlerde oynamak: "Gerçek şu ki gişede çok fazla para yapan filmleri kimse hatırlamıyor ve ben de kimsenin hatırlamadığı filmlerde bulunmak istemiyorum". Gyllenhaal'ın bir başka kayda değer sözü de onun tiyatro oyunculuğuna ne kadar önem verdiğinin bir kanıtı: "Kusursuz bir dünyada her üç film için bir oyunda oynamak isterdim". Kusursuz bir dünyada yaşamıyor olabiliriz ancak buna rağmen Gyllenhaal şimdiden ilk tiyatro oyunculuğu denemesini de gerçekleştirmiş. Kenneth Lonergan'ın "This is Our Youth" isimli oyununda Hayden Christensen ve Anna Paquin gibi son dönemde yıldızı parlayan isimlerle Londra'da 8 hafta süresince oyun sergileyen Jack'in bu kısa denemesinden bir tiyatro ödülü dahi bulunmakta.

Artık büyük Hollywood filmlerinde başrol oynamaya da başladı.

2002 yılına gelindiğinde Columbia Üniversitesi'ndeki eğitimini yarıda bırakan oyuncu, "Lovely and Amazing" ve "Good Girl" adlı iki komedi filminde rol alır. Ardından gelen "Highway"de ise Kurt Cobain'in ölümünden sonra iki arkadaşıyla (ki bunlar Jared Leto ve Selma Blair'dir) Seattle yollarında kendini keşfe çıkmış Pilot Kelson'u canlandırır. Değişik rollerin altından başarıyla kalkabildiğini ispatlayan Jack, "Moonlight Mile"da beraber rol aldığı Dustin Hoffman ve Susan Sarandon'ın profesyonellikleri karşısında ezilmez ve bu zor rolden de alnının akıyla çıkar. Bu ay onu "The Day After Tomorrow"da izleyeceğiz. Ardından sonbahar aylarında gösterime girmesi planlanan "Proof" adlı Pulitzer ödüllü oyunun beyazperde adaptasyonunda Gwyneth Paltrow ve Anthony Hopkins gibi kayda değer isimlerle tiyatro ve sinema sevdasını birleştirecek olan Gyllenhaal'ın şu sıralar yapım aşamasında üç filmi bulunmakta. Üç filmden çekimlerine bu yaz başlanacak olan Ang Lee yönetmenliğindeki "Brokeback Mountain" oldukça ses getireceğe benziyor. Son olarak 24 yıllık hayatına bu kadar başarıyı sığdırabilmiş olan aktörün en az kendisi kadar başarılı bir başka oyuncu Kirsten Dunst'la kızkardeşi Maggie aracılığıyla tanıştığını ve şu anda ikilinin mutlu bir beraberlikleri olduğunu biliyor muydunuz?

"Yarından Sonra", 28 Mayıs'ta gösterimde.

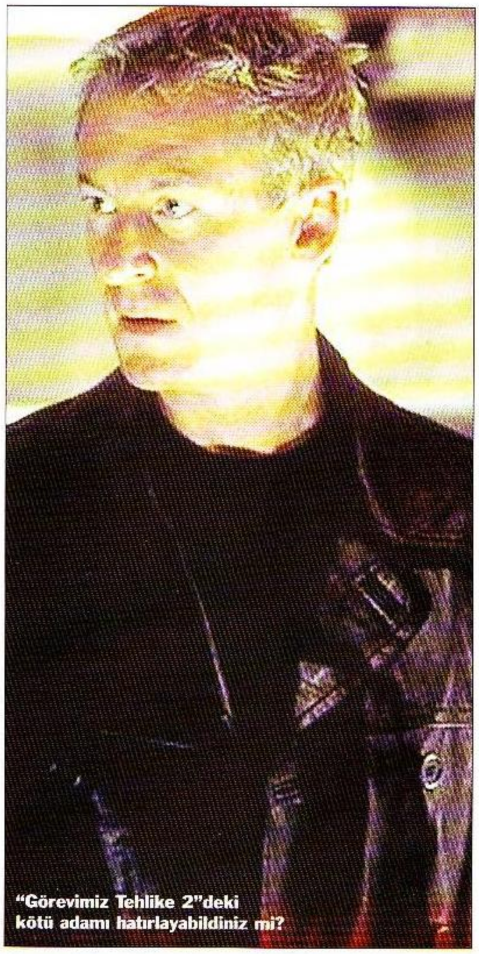
Richard Roxburgh

yeni kont drakula

"Görevimiz Tehlike 2"deki kötü adam rolüyle şöhrete kavuşan, "Moulin Rouge"daki sevimsiz para babası kompozisyonuyla akıllarda kalan Roxburgh, Avustralyalı bir tiyatro oyuncusu

DERLEYEN:
ECE GAMZE ATICI

Moulin Rouge" ile kariyerindeki en önemli çıkışlardan birini yapan Avustralyalı aktör Richard Roxburgh, aynı zamanda Avrupa'ya kadar uzanan üne sahip olan bir tiyatro oyuncusu. 1962'de Albury'de altı çocuklu bir ailenin en küçük çocuğu olarak dünyaya gelen Roxburgh, oyunculuk sevdasına tutulmazdan evvel başarılı bir hesap uzmanı olan babasının izinden gitmek üzere yola çıkar. Üniversitede ekonomi eğitimi alan aktör, okuduğu bölümden hazzetmediğini fark etmesiyle tiyatronun büyüsüne kapılır ve hayalinin peşine düşüp Sydney'de National Institute of Dramatic Arts'ta oyunculuk eğitimi almaya başlar. Aralarında Shakespeare, Oscar Wilde ve Harold Pinter'ın yer aldığı yazarların oyunlarında sergilediği dikkat çekici performanslar ile kısa zamanda tiyatro sahnesinin tanınır -ve pek sevilir- simalarından biri haline gelir. 1987'de TV için çekilen "The Riddle of the Stinson" ile ilk kez kamera karşısına geçer. İki sene sonra küçük bir rolle katıldığı ve yine TV için çekilen "The Saint: Fear in Fun Park"ta, tiyatro kökenli bir oyuncu olarak kamera karşısında hatırı sayılır bir karizmaya sahip olduğuna dair yorumlarla karşılaşır. 1995'e kadar "Tracks of Glory" (1991), "Seven Deadly Sins" (1993) ve "Blue Murder" (1995) gibi pek çok TV yapımında rol alır. Bir yandan tiyatroya -hem yönetmen hem de oyuncu olarak- devam eden aktör 1991'te "Dead to the World" ile merhaba dediği sinema dünyasında da kalıcı olacağının mesajlarını 1995'te küçük roller aldığı "Billy's Holiday" ve "Lessons in the Language of Love" gibi filmlerle vermiştir bile. "Doing Time for Patsy Cline" (1997) ile sinemadaki ilk başrolünü alan aktör oldukça başarılı bir oyunculuk sergilemiş olacak ki bu rolle en iyi erkek oyuncu dalında AFI kazanır. Aynı yıl gerçek yaşam öykülerinden uyarlanan "Frontier" adlı dizide canlandırdığı William Hobbs karakteri ve TV filmi "Last of the Ryans"daki Ronald Ryan rolü, televizyon izleyicisi tarafından sevilen bir oyuncu haline gelmesine neden olur. Yine 1997'de romantik komedi "Thank God He Met Lizzie"de Cate Blanchett ile karşılıklı rol almasıyla Avustralyalı izleyicilerin de sempatisini kazandığına dair işaretleri -şöhretin minik kıpırtılarını- hissetmeye başlar aktör. 1999'da tekrar gerçek hayat kahramanlarından birini canlandırdığı bir yapımda yer alır; bu kez "Passion"da ünlü piyanist Percy Grainger'dir. Oyuncu olarak şöhreti en fazla Avrupa sınırlarını zorlamışken 2000'de "Mission: Impossible II"de aldığı "kötü adam" Hugh Stamp rolü -her ne kadar kısa bir rol olsa da- uluslararası üne sahip bir oyuncu haline gelmesini sağlar. 2000'de Roxburgh'un kapısını çalan şans hemen bir yıl sonra "Moulin Rouge" ile tekrar gösterir kendini; böylece dünyaca tanınan bir aktör olarak anılmaya başlamıştır. Roxburgh, bir yandan -aralarında diziler de olmak üzere- TV yapımlarında rol almaya devam eder. Bunlardan en önemlilerin arasında Sir Arthur Conan Doyle'nin eserinden uyarlanan "The Hound of the Baskervilles"i sayabiliriz. Burada canlandırdığı -uyuşturucu bağımlısı- Sherlock Holmes karakteri nedeniyle ile bir sürecliğine gündemi meşgul eden tartışmaların içinde yer alır ister istemez. 2003'te "The League of Extraordinary Gentlemen" ile önemli çıkışlarından birini daha gerçekleştirir. Oyunculuk kariyerinde birbirinden farklı karakterleri canlandırmaya özen gösteren aktör 2004 yapımı "Van Helsing"de efsanevi Kont Dracula olarak çıkıyor karşımıza. Roxburgh, İtalyan oyuncu Silvia Colloca ile birlikte İngiltere'de, Notting Hill'de yaşıyor.

"Görevimiz Tehlike 2"deki kötü adamı hatırlayabildiniz mi?

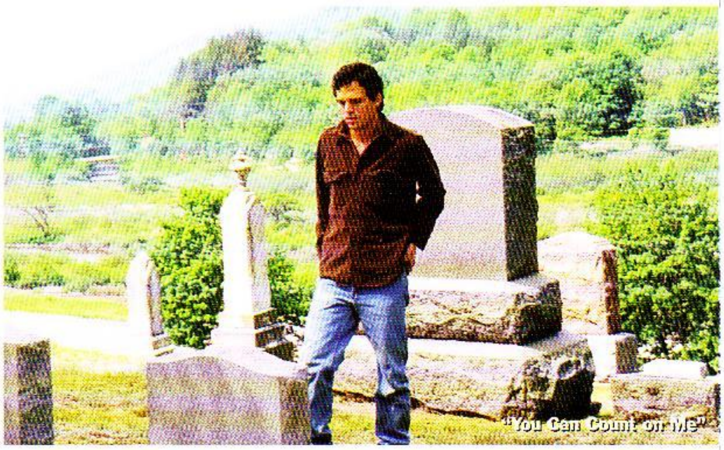
"Van Helsing", 7 Mayıs'ta gösterimde.

Mark Ruffalo

marlon'un gençliği

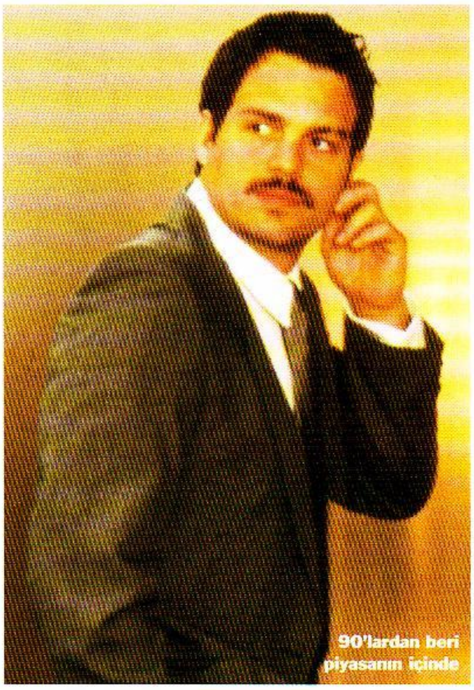
Bu ay "In The Cut"ta karşımıza çıkacak olan Ruffalo, çok genç değil ama tırmanışa geçen yeni bir sima...

DERLEYEN:
ECE GAMZE ATICI

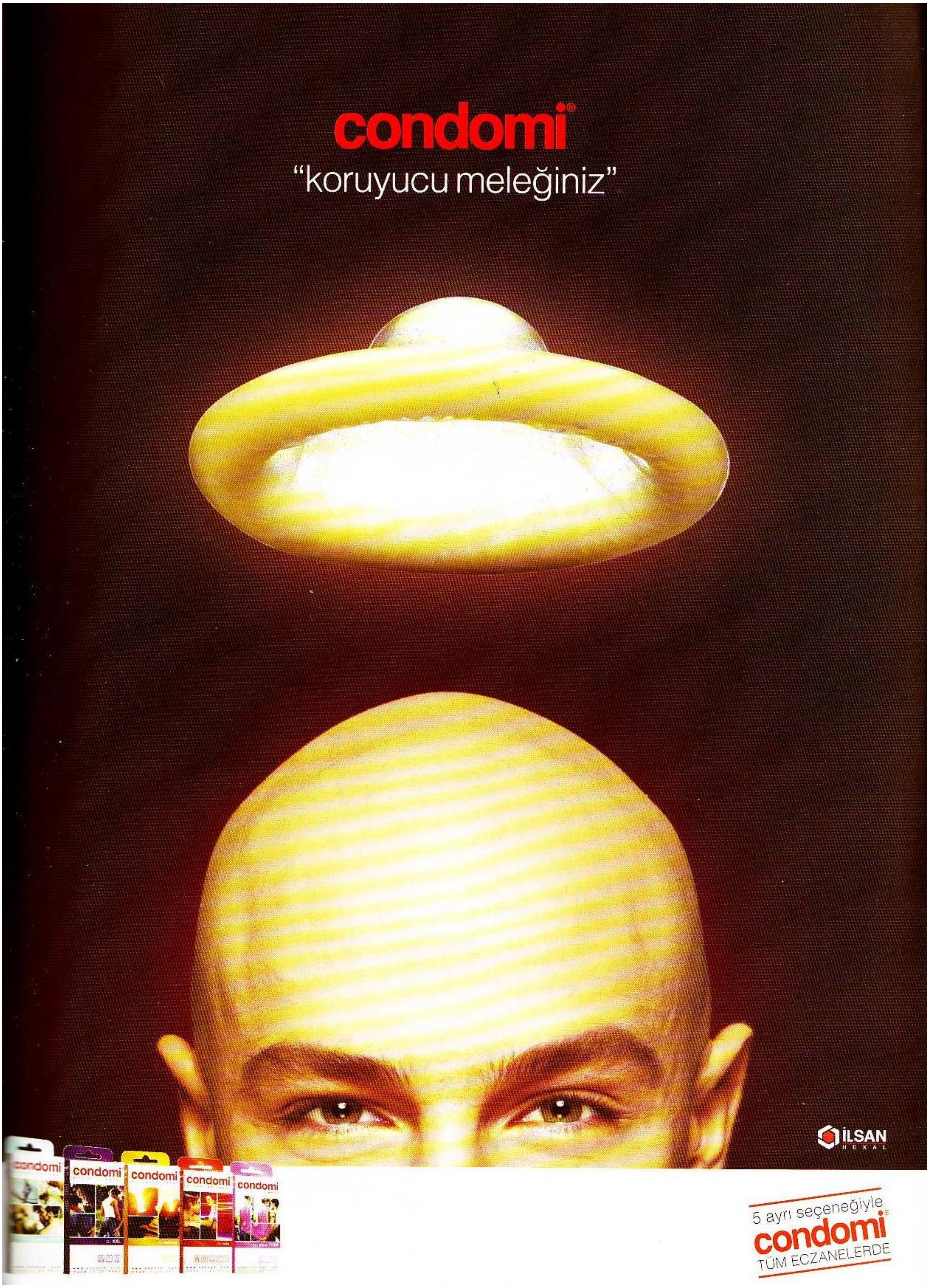

Yeni jenerasyonun en yetenekli oyuncuları arasında ismi geçen, kimi eleştirmenler tarafından Marlon Brando'nun gençliğine benzetilen aktör Mark Ruffalo, 1967'de Wisconsin'de dünyaya gelir. Mesleğinin oyunculuktan başka bir şey olamayacağını küçük yaşlarında fark eden aktör, bu konuda çalışma şansını ancak liseyi bitirdikten sonra elde eder. Efsanevi Stella Adler Konservatuarı'nda oyunculuk eğitimi alan Ruffalo kısa bir süre içinde tiyatronun parlak oyuncularından biri olarak anılmaya başlar. Tiyatrodaki performansları sayesinde eleştirmenler aldığı övgünün yanısıra aralarında Dramalogue Award ve Theater World Award'un yer aldığı birçok ödül de kazanır. Oyunculuğun yanısıra yapımcılık ve oyun yazarlığı da yapan aktör 1990'lı yıllarda TV dizilerine ve bağımsız sinemaya merhaba der. Ancak birkaç televizyon dizisinde aldığı küçük rollerin ardından "Mirror, Mirror 2: Raven Dance" (1994), "A Gift From Heaven" (1994) gibi ne yazık ki pek fazla dikkat çekmeyen üstelik aktöre çok fazla şans tanımayan filmlerle başlar sinema oyunculuğu. Sinemada iddialı olmayan hatta başlarda kendine pek de güvenmediğini söyleyen Ruffalo'nun tiyatroda yakaladığı başarıya beyazperdede ulaşması biraz zaman alacaktır. Bir seri fiyaskonun ardından "The Destiny of Marty Fine"de (1996) hem oyuncu hem senarist olarak çıkar karşımıza. 1999'da kariyerindeki kırılma noktası olarak nitelendirilebilecek "This Is Our Youth"da sahne alana kadar aralarında "The Dentist" (1996), "The Last Big Thing" (1996), "Safe Men" (1998), "54" (1998) ve "Ride with the Devil"ın (1999) olduğu birkaç filmde rol alır. "This Is Our Youth" da -alışılagelmiş- üstün performansı sayesinde aldığı övgülerin yanısıra oyunun yazarı Kenneth Lonergan ile tanışmasına ve 2000'de yazarın ilk filmi olan "You Can Count on Me"de rol almasına neden olacaktır. Ruffalo, Oscar'a aday olan filmde canlandırdığı Terry Prescott rolü sayesinde sinemadaki en önemli çıkışını yapar. 2000'de L.A. Sinema Yazarları Derneği yeni jenerasyon ödülü ile 2000 Montreal Film Festivalinde en iyi erkek oyuncu ödüllerini kazanır. Nihayetinde "You Can Count On Me" ile sinema izleyicisinin de güvenini kazanan aktör, Hollywood'un bütün kapılarını aralamış olur. 2001'de "The Last Castle"de Robert Redford ve James Gandolfini ile birlikte rol alır oyuncu. 2000'de filmin çekimleri sırasında önemli bir rahatsızlık teşhisiyle bir sonraki projesi olan "Signs"daki (2002) rolünü Joaquin Phoenix'e devretmek durumunda kalır. Geçirdiği operasyonun ardından nekahet sürecini de atlatan aktör, çalışmalarına kaldığı yerden devam eder. 2002'de karmaşık aşk üçgeni temalı "XX/XY"de ve John Woo filmi "Windtalkers"de çıkar karşımıza. 2003'te "View From the Top" fiyaskosunu Gwyneth Paltrow ile paylaşan aktör aynı yıl bağımsız sinema örneği olan "My Life Without Me" ile izleyiciyle buluşur. Hollywood'a da, bağımsız sinemaya da, hemen hemen aynı mesafede durduğunun mesajlarını veren oyuncu -yine 2003'te- Meg Ryan ile rol aldığı Jane Campion filmi "In the Cut"ta dedektif Giovanni Malloy'u canlandırır. Aktörün 2000 yılında evlendiği eşi Sunrise Coigney'in de "In the Cut"ta küçük bir rolü olduğunu belirtmekte fayda var. 2004'te "We Don't Live Here Anymore"de oyunculuğun yanısıra yapımcılığı da üstlenen aktör, yakın tarihli bir Charlie Kaufman senaryosu olan "The Eternal Sunshine of the Spotless Mind"de (2004) Jim Carrey ve Kate Winslet'e eşlik ediyor.

"In the Cut", 28 Mayıs'ta sinemalarda.

90'lardan beri piyasanın içinde

condomi®
"koruyucu meleğiniz"
İLSAN
HEXAL
5 ayrı seçeneğiyle
condomi®
TÜM ECZANELERDE

Julia Stiles

potansiyel yıldız

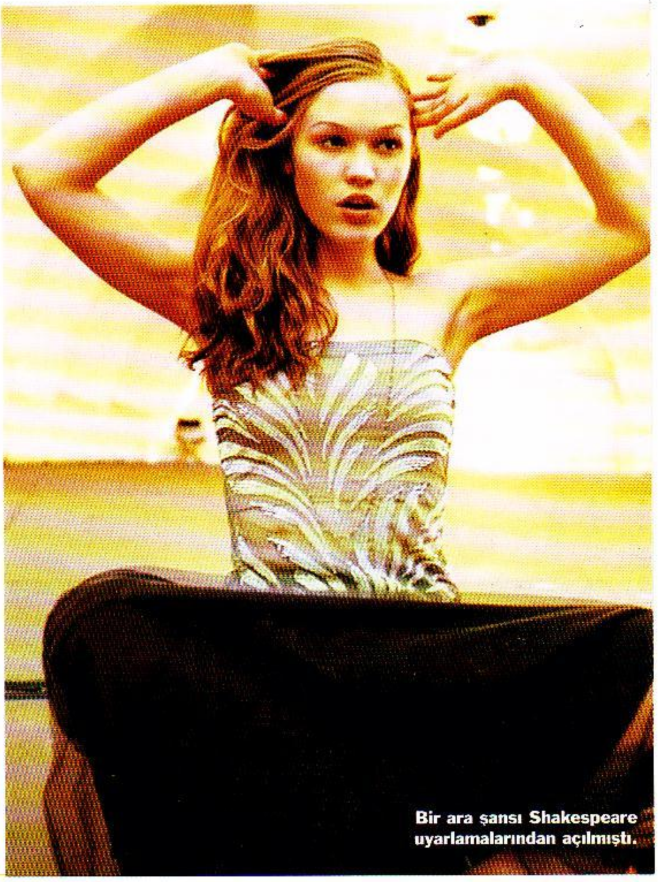
İşte Kirsten Dunst ve Reese Witherspoon ile birlikte şu an geleceğin Julia Roberts'ı olmaya en yakın duran isimlerden biri onlar kadar el üstünde tutulmasa da.

DERLEYEN:
ENGİN PALABIYIK

Geleceğin Julia Roberts'ı" tanımlaması, genç aktrisleri etiketlemenin son yıllardaki en popüler yollarından biri. Tahtı birileri devralıp Hollywood'un yeni sevgilisi olmalı ama kim? Nasıl geleceğin Julia Roberts'ı olunur ki zaten? Bakalım. Bir, filmleriniz çok iyi hasılat yapmalı. İki, o filmlere insanları çekebilecek kadar kuvvetli bir ekran hakimiyetiniz olmalı. Üç, arada eleştirmenlere de göz kırpıp iyi bir aktris olduğunuzu hatırlatmalısınız. Belki de Stiles kendisi olmayı tercih eder. En iyisi biz onu daha yakından tanıyalım.

1981'de New York'ta doğan Julia O'Hara Stiles'ın oyunculuk serüveni, 11 yaşında seyrettiği bir oyunun yönetmenine bir sonraki projesinde yer almak istediğini belirten fazlasıyla şirin bir mektup yazmasıyla başlar. Küçük Julia'nın numarası işe yarar ve yönetmen sadece onun için bir karakter ekler oyuna. Öğrencilerini sanat dallarında kariyere hazırlayan New York Professional Children's School'da eğitim görmeye başlayan Stiles, 1996'da kalabalık kadrosuna rağmen ses getirmeyen "I Love You, I Love You Not"ta (1996) küçük bir rolle film dünyasına adım atar ve akabinde Harrison Ford'un kızını canlandırdığı "The Devil's Own" (1997) ile parlak geleceğinin sinyallerini vermeye başlar. Başrolünde gözüküp posterini süslediği gerilim filmi "Wicked" (1998) ve M. Night Shyamalan'ın "The Sixth Sense"den önce çektiği "Wide Awake"de (1998) rol aldıktan sonra asıl çıkışını yaptığı "10 Things I Hate About You" (1999) gelir. Shakespeare'in "Hırçın Kız"ından modern güne uyarlanan gençlik filmi, Stiles'a Chicago Film Eleştirmenleri Birliği'nden ümit vaat eden oyuncu ödülünü kazandırır. Freddie Prinze Jr. ile oynadığı "Down To You" (2000) ve diğer bir modern Shakespeare uyarlaması olan "Hamlet" (2000) pek ilgi çekmezler. David Mamet'in kurnaz Hollywood taşlaması "State and Main"de (2000) Alec Baldwin'i baştan çıkaran genç garson rolünde övgü toplayan aktris, balerin olma hırsıyla yanıp tutuşan genç bir kızı canlandırdığı MTV yapımı "Save the Last Dance" (2001) ile ilk büyük gişe başarısını yakalar. Stockard Channing ile karşılıklı döktürdükleri bağımsız yapım "Business of Strangers"ın (2001) ardından "Othello"dan esinlenen "O" (2001) ile Stiles, üçüncü ve şimdilik son kez modern bir Shakespeare uyarlamasında karşımıza çıkar. "The Bourne Identity"de (2002) ufak bir rolde görünen aktris, "A Guy Thing" (2003) ile gençlik komedilerine dönüş yapar ve nihayetinde "Mona Lisa Smile"da (2003) diğer rakibeleriyle birlikte, tahtına halef gösterildiği Julia Roberts'ın öğrencilerinden birini canlandırır. Columbia Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı eğitimini sürdüren oyuncunun sınıf arkadaşlarından biri de Anna Paquin. People dergisinin en güzel insanlar listesinde boy göstermişliği de olan Stiles'ı bu sene göreceğimiz filmler, bu ay gösterime giren masalsı romantik komedi "Prince & Me", ilkinin başarısından sonra gelen devam filmi "The Bourne Supremacy" ve Shirley MacLaine'in kızını canlandırdığı "Carolina". Adaşıyla benzer bir gelecek paylaşır mı bilinmez ama Julia Stiles bir süre daha perdeden bize göz kırpacakmış gibi görünüyor.

"Prince & Me", 28 Mayıs'ta gösterimde.

Bir ara şansı Shakespeare uyarlamalarından açılmıştı.

tv8
"hayat burada"
The Sopranos
HER SALI VE CUMA
22:00
The Practice
AVUKATLAR
HER CUMA
21:00
bu Tony
bu da Bobby
ikisi de yakışıklı
dikkat çekici
kendilerine özgü
güçlü
İkisi de gözlere hitap ediyor
ancak artık
kulaklara da
hitap edecekler
AMERİKA'NIN EMMY ÖDÜLLÜ, EN ORİJİNAL İKİ DİZİSİ, ÖZEL İSTEK ÜZERİNE
20 NİSAN'DAN İTİBAREN ORİJİNAL SESLİ, TÜRKÇE ALTYAZILI
www.tv8.com.tr

Atilla Dorsay
at.dorsay@superonline.com

Perdelerden geçen yeni hayaller, gölgeler...

Bir festival daha geldi geçti. Yalnız sinemasal anılarımızın değil, Beyoğlu'nun da yazılmamış tarihine, ilerde ancak yaşayanların hatırlayacağı, başka kimselerin kimselere güzelliğini, heyecanını, yoğunluğunu ve telaşını anlatamayacağı eşsiz bir deneyim olarak çakıldı kaldı.

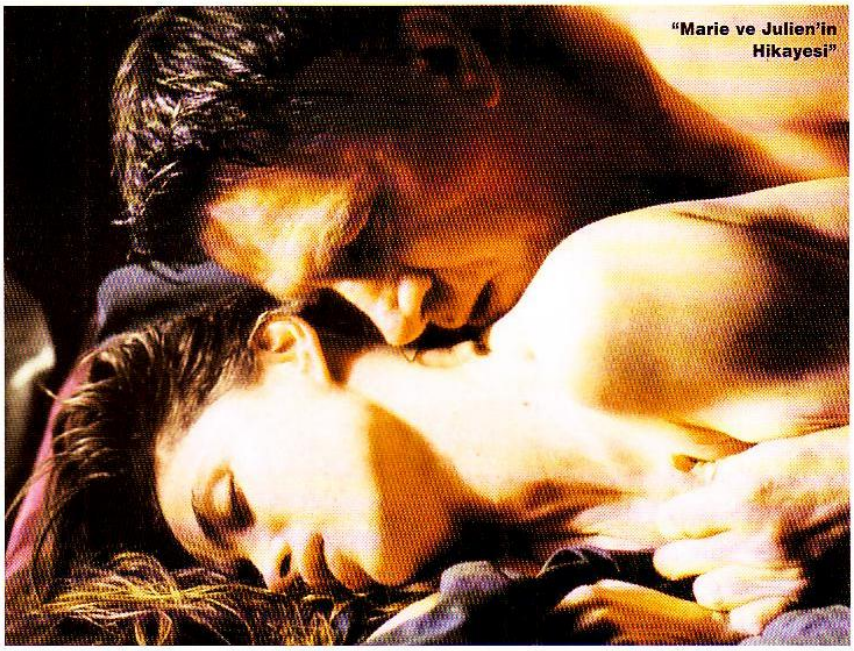
Gerçi şu satırları yazdığımda festival henüz bitmedi, en azından Altın Lale'nin ve önemli yabancı konukların heyecanı yaşanmadı. Ama biz yine de ilk 10 günün izlenimlerini, biraz da ilerde bir küçük belge oluşturması için yazmaya ve birçok sinemaseverle ortak yaşadığımız şeyleri paylaşmaya çalışalım.

İnsanlık durumu üzerine

Benim festivalde izlediğim filmleri birkaç guruba ayırabilirim. Örneğin bir gurupta 'insanlık durumu üzerine' duygulandırıcı ve düşündürücü filmler vardı denebilir. Kaynakları, kökenleri ne olursa olsun... Böylece, ilk günün filmlerinden "Pieces of April - Annemler Yemeğe Geliyor", Peter Hodges'in ustalıkla kotardığı bir modern aile dramı, parçalanmış bir ailenin 'şükran günü'nde yeniden biraraya gelmesini, gözyaşı bezlerimizi yapay biçimde harekete geçirmeden incelikle anlatan bir filmdi. Finalini hiç unutmayacağımız...Danimarkalı Lone Scherfig, "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"nın başarısının bir raslantı olmadığını gösteren yeni filmi "Wilbur Ölmek İstiyor"la, intihar saplantılı bir genç adamın öyküsünü sıpsıcak bir filme dönüştürürken, yine aile ve iletişim temalarını öne çıkaran ve yine yıllarca unutulmayacak bir kara komediye imza atıyordu.

'Hayaletli hikayeler'.

Kimilerinin tutmadığı "Kiss of Life - Hayat Öpücüğü"nü de sevdim kendi adıma... Bosna savaşına katılmış bir İngiliz'le Londra'da bıraktığı ailesi arasında mistik gelişmelerle oluşan garip ilişkinin öyküsü, bu filme kendine özgü bir gizem katıyordu. "Hayaletli hikayeler", zaten bu yıl şenliğin gözde temalarından biriydi. Deneyimli Jacques Rivette'in "Marie ve Julien'in Hikayesi"nin 'dirilerle ölüler arasında geçen bir aşk öyküsü' olduğunu söylemek, bilmem bu kendine özgü filmi açıklamaya yeterli miydi? Ama perdede gözlemlediğimiz, Fransız usulü kadın-erkek ilişkilerinin bu kez gizemli bir boyut kazandığıydı. Benzer şeyler Raul Ruiz'in caz ve devrim kaynayan, ama katilleri ve cinayetleriyle sanki 19. yüzyıl Londra'sına daha çok benzeyen 1950'ler Paris'inde geçen filmi "Canlılar Arasında Bir Yer İçin" de söylenebilirdi. Filmin finalinde birden dirilen ölülerle oluşan benzersiz etki, bu filmi de kendine özgü bir kara film örneği haline getirmişti.

"Marie ve Julien'in Hikayesi"

İnsan ilişkileri yumağı

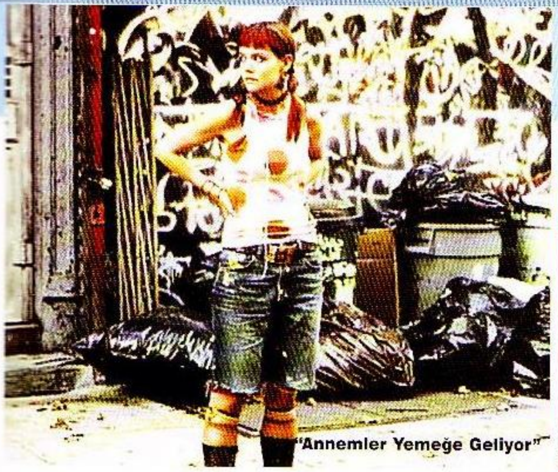
Farklı koşullarda yeşeren değişik, kimi zaman çarpıcı insan ilişkileri... Sinema için ne bitmez tükenmez bir kaynak... Örneğin Arjantinli Alejandro Chomski'nin "Bugün ve Yarın"ı aslında çok klasik bir konuyu, parasızlık yüzünden sokak fahişeliğine kayan genç bir oyuncunun öyküsünü anlatıyordu. Ama öykünün fonunda Arjantin'i altüst eden büyük ekonomik bunalımın yer alması, filmi ayni zamanda sosyal/siyasal bir belge haline de sokuyordu. İspanyol Cesc Gay'in "Şehirde"si, bir gurup arkadaşın aralarına yeni karışan birkaç kişinin de dahil olduğu aşk ve duygu ilişkilerini, ağır ağır örülen bir çok-renkli kumaş gibi anlatıyordu. Filmin bıraktığı sonsal izlenimse nedense yine hüzündü. Rus yönetmeni Lydia Bobrova'nın "Babusya - Nine" adlı filmi, odak noktasını 80 yaşlarında bir kadının oluşturduğu bir ailenin öyküsünü anlatırken, çağdaş Rusya'da alkolizm, yoksulluk, aile kavramının yitişi, kariyerizm gibi çeşitli temaları ilginç biçimde bir potada kaynatıyordu. Oyuncu Valerie Bruni-Tedeschi'nin ilk yönetmenliği olan "Bir Deve İçin Daha Kolay", başlıca sorunu çok zengin olmak olan biraz dengesiz bir genç kadının hikayesini bir tür hüzünlü komediye dönüştüren hoş bir Fransız filmiydi ve kendine özgü atmosferi ve oyuncu kadrosuyla akıllarda yer ediyordu.

Umutsuz aşk vakaları

Umarsız ve umutsuz aşk öyküleri vardı. Bahram Bayzai'nin "Belki Bir Başka Vakit"i kadar kıskançlık olayına böylesine yoğun biçimde eğilen bir başka film pek hatırlamıyorum. İranlı yönetmenin tipik İran filmlerine hiç benzemeyen bu kendine özgü yapıtı, özellikle kadını tümüyle kişisel bir mal gibi sayıp maddi-manevi saklayan ve koruyan bir toplumdan gelmesi açısından son derece ilgi çekiciydi. Sue Brooks'un filmi "Bir Japon'un Öyküsü" ise kimileri tarafından etnik soslu bir aşk hikayesi olarak yorumlanabilirdi, ama kadın yönetmen belki Nicolas Roeg'un "Sonsuz Çöl"ünden beri Avustralya kıtasının ürkünç sonsuzluğunu en iyi veren bir film yaptığı gibi, öyküsünü aniden koyu bir melodrama kaydırma sınavını da belli ölçüde atlatıyordu.

Siyasal filmler

Bir başka dalda siyasal filmler vardı. Yine çokluk acı ve hüzün çağrıştıran... Michael Winterbottom'un nihayet görebildiğim Berlin 2002 Altın Ayı ödüllü "In This World - Bu Dünya-

"Annemler Yemeğe Geliyor"

"Kaçış"

"Damgalı Kadın"

da"sı, genç yönetmenin Afgan trajedisinin bağrından koparıp çıkardığı müthiş bir çağdaş göç ve vatan arayışı öyküsüydü. Aktüaliteden yola çıkıp yapılmış önemli filmlerden biri daha... Sıddık Barmak'ın "Osama"sı ise yine Afganlı bir küçük kızın hayatta kalma öyküsünü belgesele yakın bir sıcaklık ve yalınlığa getirmeyi başaran önemli bir filmdi. Sri Lanka filmi "Ağustos Güneşi" ise hiç de önemli olmamakla birlikte, bu uzak ülkenin 1995'lerde Tamil savaşçılarıyla başının derde girmesini içiçe örülmüş üç hikayeyle anlatması açısından ilgi çekiciydi.

Gerilimler

Gerilimler vardı. Vincenzo Natali'nin "Şifre"si belki çok şey bekleyenleri düşkırıklığına uğratmış olabilir. Ama ben kendi adıma, acımasız bir teknolojk dünya tasviri kadar, şu ana motifi de sevdim: birisini arıyorsunuz, gizemli bir kişiliğin peşinde koşuyorsunuz... Ve sonra o kim çıkıyor dersiniz? Neyse, ilerde görecekler için açıklamayayım!... Amerikan bağımsızlarından gelen Alan Mindel filmi "Milwaukee, Minnesota"yı da bir tür gerilim saymak mümkün, aslında bir karakter irdelemesi olsa da... Geri zekalı ve balıkları insanlardan daha iyi tanıyan genç adamın çıkar, hırs ve entrikayla çevrilen öyküsü, çok çağdaş ve merakla izlenen bir kara komediye, bir tür "Fargo"ya dönüşüyordu.

Kategoriye sığmayan filmler

Hiçbir kategoriye kolay sığmayan filmler de vardı kuşkusuz... Yıllar önce festivaldeki "Yumurta" filmiyle tanıdığımız Norveç'li Ben Hamer "Kitchen Stories - Mutfak Hikayeleri" ile parlak bir dönüş yapıyor ve hayatları kar-buz içinde geçen bir avuç taşralı insanın ilişkilerini son derece kişisel bir tür komedi biçiminde veriyordu. Ya Jim Jarmusch'un "Kahve ve Sigara"sı?... Festivalin belki en ilgi gören filmi oldu bu... Anlaşılan Jarmusch hayranları bu dikbaşlı ve kişilikli çağdaş Amerikan Don Kişot'unu özlemişlerdi!... Yıllar önce yaptığı ayni adlı bir kısa filme zaman içinde ve en son eklenen çeşiti skeçlerle, karşımıza bitmeyen bir "kahve ve sigara muhabbeti" getiren filmin tüm skeçleri belki ayni akıcılıkta değildi. Ama genelde bu özgür ve esprili film, Jarmusch severleri yeterince doyurdu ve sanırım herkes salondan mutlu ayrıldı. Festivalde izlediğimiz "Luna Papa"sını unutamadığımız Tacik yönetmen Bahtiyar Khudojnazarov'un "Takım Elbise" adlı yeni filmi, Kırım sahillerinde avare-

"Kahve ve Sigara"

liklerine bir amaç arayan üç genç insanın öyküsünü anlatırken, çağdaş Rusya'nın sorunlarını evrenselleştirmeyi biliyordu.

En zevksizler!..

Amerikan bağımsızı, Mark Rucker imzalı "Geber Anneciğim"se başarısız ve soğuk bir travesti komedisi idi ve vaadlerinin hemen hiçbirini yerine getirmiyordu. Belki festivalin en zevksiz filmi ünvanını ondan alacak bir film var: Ken Russell üstadın son filmi, bir tür uzatılmış tek esprili soğuk şaka, yolunu şaşırmış bir John Waters filmine benzeyen "Usher Bitinin Çöküşü". Elbette herkes, hele bir usta istediği şeyi yapabilir, yapmalı. Ama yine de Russell bu günahı işlemeseydi de hatıramızda o güzel filmlerin yaratıcısı olarak kalsaydı dememek elde değil...

Belvaux üçlemesi

Lucas Belvaux'nun üçlemesinin iki bölümünü izleyebildim. Ayni kişileri her filmde kullanmak, ama birinde ön planda olanları diğerlerinde ikinci plana itmek ve hepsinde de ayni 24 saat içinde geçen olayların değişik yüzünü anlatmak, elbette ilginç bir çıkış noktasıydı. Ama beni en çok ilgilendiren, yönetmenin bunu yaparken her filmde farklı bir ton tutturması oldu. Bir tür Belçikalı Tarantino havası içinde çekilmiş ilk film sert bir gangster dramıyken, ikincisi tam bir komedi atmosferinde anlatılıyordu. Üçüncüsü galiba 'evlilik dramı' imiş... Belvaux kuşkusuz ilgi çekici ve izlenmesi gereken bir yönetmen.

Bir armağan: 'blues' filmleri

Blues filmlerini apayrı bir kategoride ele almak ve bu yılki festivalin aslında müzikseverlere büyük bir armağanı olarak düşünmek gerekiyor. Şu ana dek 7'sinden dördünü izlediğim (ama diğerlerini de mutlaka izleyeceğim) bu filmler, bir müzik tutkunu olarak önümde yeni ufuklar açtı. Caz ve blues ve genelde müzik tarihinden

"Bugün ve Yarın"

eşsiz bilgiler edindim, hiç bilmediğim şeyler öğrendim, çok farklı olan müzikler arasındaki çok doğal bağları keşfettim. Bu filmler her müziksever tarafından izlenmeli, mümkünse edinilmeli. Piyasada tüm filmlerden seçmeler içeren bir CD ve ayrıca "Piano Blues"un CD'sinin bulunduğunu da ekleyeyim.

Ve emsalsiz Garbo

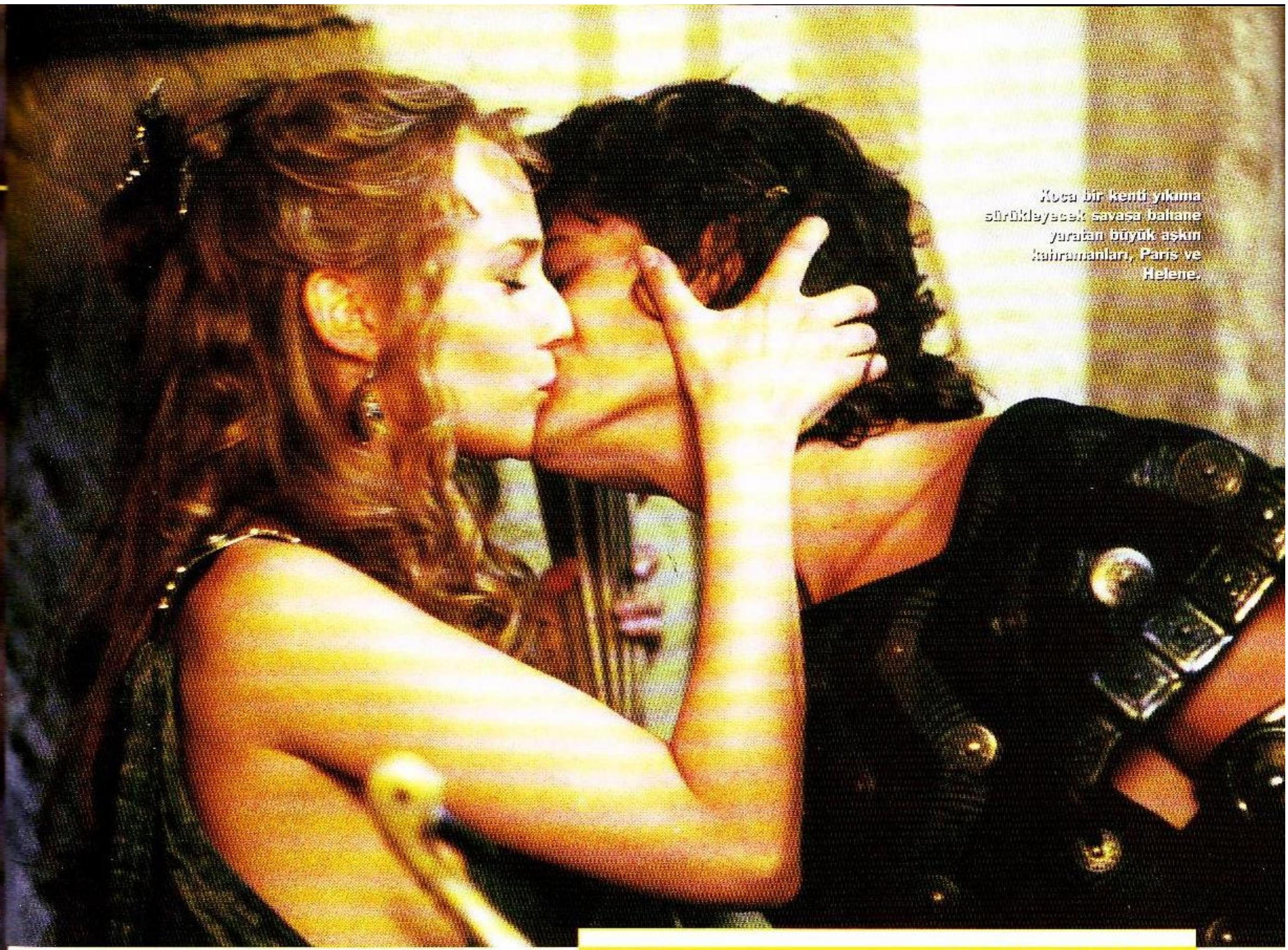
Ve de emsalsiz Garbo gösterisi. Yani Cemal Reşit Rey'de 20 kişiye yakın bir Borusan orkestrasının çaldığı canlı müzik eşliğinde izlediğimiz onun sessiz filmi "A Woman of Affairs - Damgalı Kadın". Tüm sinema yazarlarının orda olup bu filmden süzülen güzelliği tatmalarını nasıl isterdim!.. Film biz üç şey öğretti ya da hatırlattı. Clarence Brown'un kıymeti bilinmeyen nasıl iyi bir yönetmen olduğunu... Greta Garbo'nun sinema tarihinin belki yüzünü en iyi kullanan yıldızı ve gerçekten de gelmiş-geçmiş en etkileyici starı olduğunu... Ve de, doğru hızla gösterilip o komik koşuşmalardan sıyrıldığında, sessiz sinemanın, özellikle son döneminde, hemen tüm anlatım sorunlarını çözmüş yüksek düzeyde bir sanat haline geldiğini. Tek bir şey eksikti: ses. O da bulundu ve sinemanın önünde, artık majör bir sanat olmayı engelleyen hiçbir şey kalmadı. ■

1981 yapımı ünlü klasiği "Das Boot"un başarısı üzerine Hollywood'a transfer olan Alman yönetmen Wolfgang Petersen'in, büyük bir bütçe ve yıldız oyuncularla çektiği İlyada uyarlaması, bu yazın merakla beklenen süper prodüksiyonlarından biriydi. Bu ay gösterime giren "TRUVA" (Troy), Homeros'un ölümsüz eserine konu olan, tarihin en eski savaşlarından birini ve bu savaşa sebep olan büyük aşkın hikayesini perdeye yansıtıyor.

DERLEYEN: SENEM ERDİNE

Destanların anası Truva

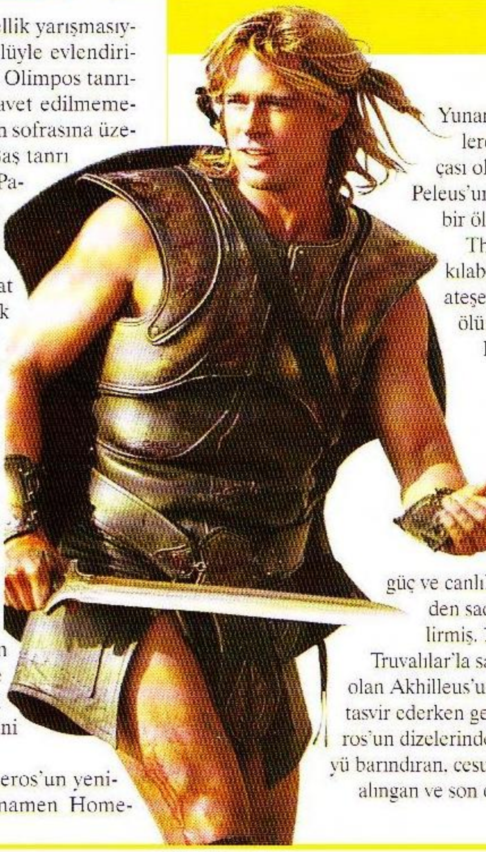
Koca bir kenti yıkıma sürükleyecek savaşa bahane yaratan büyük aşkın kahramanları, Paris ve Helene.

Şöylenceye göre her şey o meşhur güzellik yarışmasıyla başlar. İstemeye istemeye bir ölümlüyle evlendirilen deniz tanrıçası Thetis'le Peleus'un Olimpos tanrılarının düzenlediği düğün törenine davet edilmemesine içerleyen kavga tanrısı Eris, düğün sofrasına üzerinde 'en güzele' yazılı altın bir elma bırakır. Baş tanrı Zeus'un isteği üzerine seçimi yapacak olan Paris'tir. Üç tanrıça elmaya sahip olabilmek için birbirleriyle yarışa girerler. Her biri kendisini seçmesi karşılığında Paris'e bir bağışta bulunmaya söz verir. Zeus'un karısı Hera güç vaat eder, savaş tanrıçası Athena akıl ve başarı, aşk tanrıçası Afrodit ise dünyanın en güzel kadınının yani Helene'in aşkını. Paris aşkı tercih eder ve elmayı Afrodit'e verir. Güzeller güzeli Helene, Sparta kralı Menelaos'un karısı olsa da Paris'in hediyesinden vazgeçmeye niyeti yoktur. Helene'i Sparta kralının sarayından kaçırıp Troya'ya getirir. Homeros'un destanda aktardığı efsaneye göre, binlerce kişinin ölümüne ve bir medeniyetin çökmesine neden olacak on yıl süren uzun ve kanlı Troya Savaşı bu yüzden çıkar. Kardeşi Menelaos'a yapılan hakaretin intikamını almak ve aile onurunu kurtarmak için Yunanistan'ın bütün ordularını toplayan Miken kralı Agamemnon, Troya'ya saldırmak üzere harekete geçer. İşte film, İlyada'da yalnızca son 50 günü anlatılan bu büyük savaşın hikayesini perdeye yansıtıyor.

Troya Savaşı gerçekten yaşandı mı yoksa Homeros'un yeniden şekillendirdiği eski bir efsane ya da tamamen Home-

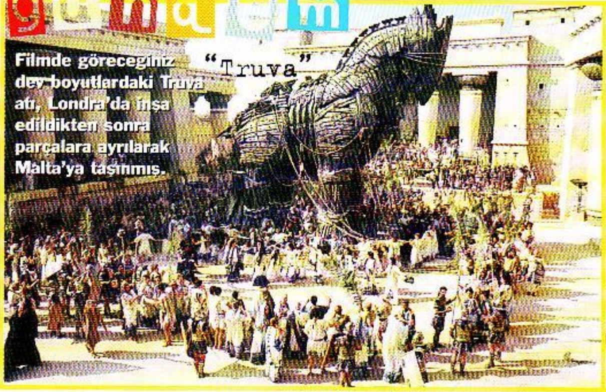
AKHİLLEUS

Brad Pitt

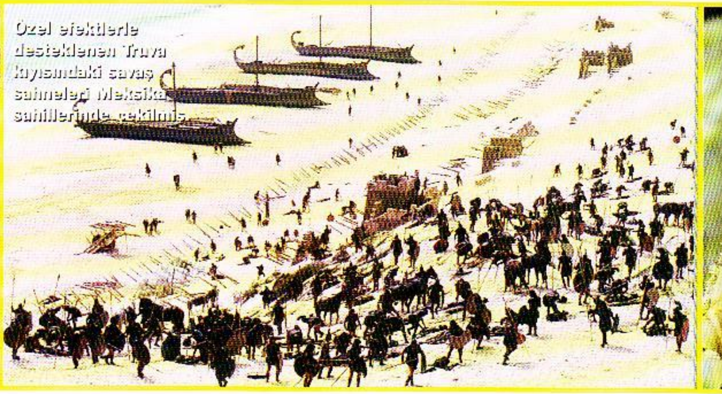

Yunan mitolojisine en fazla konu olmuş kişilerden biri olan Akhilleus, bir deniz tanrıçası olan Thetis ile ölümlü kocası, Phtia kralı Peleus'un oğullarıdır. Baş tanrı Zeus'un zoruyla bir ölümlüyle evlenmiş olmaktan esef duyan Thetis, çocuğunu da kendisi gibi ölümsüz kılabilmek için geceleri kalkıp gizli gizli onu ateşe tutarmış. Amacı çocuğun bedenindeki ölümlülük tohumlarını yok etmekmiş. Akhilleus'un aşık kemiği bu sırada yandığı için en zayıf noktasının orası olduğu söylenir. Bir başka söylenceye göreyse Thetis, onu Styks ırmağının suyuna batırarak silah işlemez kılmış. Ancak topuğundan tuttuğu için bu bölgesi suyun dışında kalmış. Tanrıların soyundan gelen ve bütün bedeninden güç ve canlılık fışkıran bu cesur savaşçı işte bu yüzden sadece topuğundan vurularak öldürülebilirmiş. İlyada'nın, aslında Truva şehrinin değil, Truvalılar'la savaşan Akhalar'ın en büyük kahramanı olan Akhilleus'un destanı olduğu söylenir. Bu karakteri tasvir ederken gerçek bir romancı gibi davranan Homeros'un dizelerinde Akhilleus, içinde hem iyiyi hem kötüyü barındıran, cesur, gururlu, yiğit ama aynı zamanda çok alıngan ve son derece zalim bir adam, çelişkilerle dolu gerçek bir insan olarak canlandırılır.

"Truva"

Filmde göreceğiniz dev boyutlardaki Truva atı, Londra'da inşa edildikten sonra parçalara ayrılarak Malta'ya taşınmış.

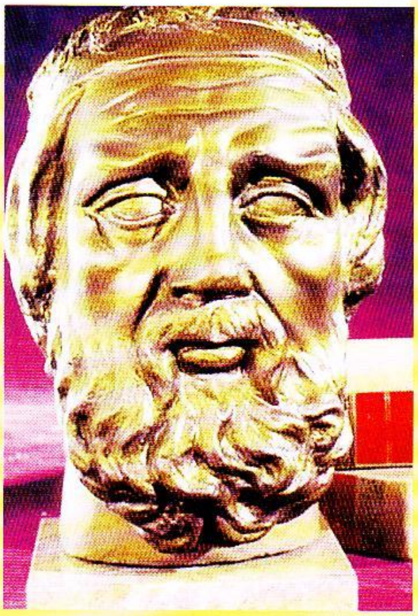

Özel efektlerle desteklenen Truva kıyısındaki savaş sahneleri Meksika sahillerinde çekilmiş.

ros'un uydurduğu bir hikaye mi tam olarak bilinmiyor. Uzun müddet savaşın Homeros'un hayal gücünün eseri olduğuna inanılmıştı ancak Troya medeniyetinin kurulduğu yer olduğu sanılan bugünkü Çanakkale sınırları içindeki Hisarlık tepesinde yapılan kazılarda üst üste yedi kentin kalıntılarına rastlanmasından sonra bilim adamlarının bu konudaki görüşü büyük oranda değişti. Şimdi uzmanların çoğu, İ.Ö. 1250 ile 1183 yılları arasında yıkıldığı anlaşılan bu kentlerden altıncı katta olanının Truva Savaşı'na sahne olan kent olduğu konusunda birleşiyorlar. Öyleyse Homeros, İlyada'yı Truva'nın yıkılışından neredeyse 400 yıl sonra yazmıştı. Kendisinden önceki sözlü destan geleneğini sürdüren ünlü ozanın, dağarcığındaki eski efsanelerden, mitolojik hikayelerden ve kahramanlardan yola çıkarak yorumladığı Truva Savaşı'nın hikayesi, İlyada'nın dizelerinde bize kadar ulaştı. Savaşın gerçek sebebi, Truvalı Paris ile Sparta Kraliçesi Helene arasındaki aşk değildi muhtemelen. Homeros'un eserlerini Türkçe'ye çeviren Azra Erhat, İlyada'da bunun açıkça görüldüğünü söylüyor. Truva'ya saldıran Yunan ordularının asıl amacı, stratejik öneme sahip Çanakkale Boğazı'nın kontrolünü ele geçirmek ve krallıklarının sınırlarını Anadolu'dan başlayarak Asya'ya doğru genişletmekti büyük olasılıkla. Ancak gerçek sebep ne olursa olsun, bir kralın karısının kaçırılmasının, hele de o zaman için, bu çapta bir savaşı başlatmak için yeterince iyi bir bahane olduğuna şüphe yok.

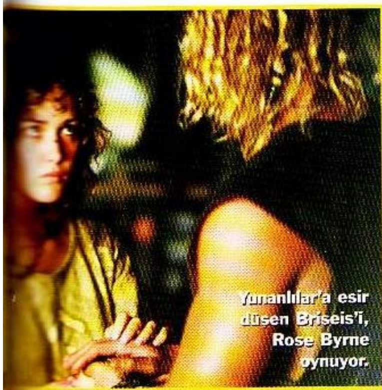
Bu büyük savaş, Brad Pitt'le Eric Bana'nın başrol aldığı, 200 milyon dolar bütçeli epik bir filmin konusu şimdi. Bu ay gösterime girecek filmin yönetmeniyse, 1981'de çektiği filmi "Das Boot"un büyük başarısı üzerine Hollywood'a transfer olan ve "Air Force One" ve "Perfect Storm" gibi hem seyirciyi hem de eleştirmenleri memnun etme becerisini gösteren gişede başarılı stüdyo filmleriyle tanınan Alman yönetmen Wolfgang Petersen. Warner Bros.'un bu proje için düşündüğü ilk yönetmen olduğu söylenen Petersen, "Troy" için aynı stüdyonun bir süredir hazırlık sürecinde olan bir başka büyük projesi olan "Batman vs Süpermen"in yönetmenliğinden vazgeçmişti. "Ben Hur" tarzı epik filmlerin çekildiği dönemi hatırlatan bir prodüksiyon anlayışıyla gerçekleştirildiği söylenen filmin yönetmeni, "belki de bütün zamanların en güzel hikayesini anlattık" diyor ve şöyle devam ediyor. "Savaş, insanoğlunun içindeki en büyük kötülüğü ve en büyük iyiliği ortaya çıkarır, diye eski bir söz vardır, ama aynı zamanda katılan herkes için büyük bir felakettir. Filmimiz, on binlerce askerin karşı karşıya geldiği korkunç bir savaşın, sinemada az rastlanır bir gerçeklikle perdeye yansıyan şiddetini gözler önüne seriyor. Hikayemizin merkezindeyse, zaferin ve yenilginin, Homeros'un yüzyıllar önce dizelere döktüğü ve zaman içinde neredeyse hiç değişmeyen insani yönü var. Son 3000 yıl için-

Homeros muamması

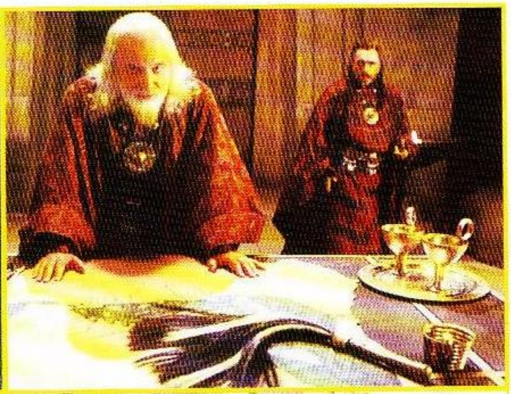

Homeros'un kim olduğu, nerede doğup, nerede yaşadığı tam olarak açıklığa kavuşması mümkün görünmeyen bir muamma. İlkçağ Yunan inanışının ve efsanesinin temelini oluşturan, daha sonra da Yunan eğitiminin ve kültürünün başlıca kaynakları haline gelen İlyada ve Odysseia destanlarının yaratıcısı olan ozanın eserleri gibi kimliği de ilkçağdan bu yana hala tartışılıyor. İ.Ö. 7. Yüzyıl'dan beri çeşitli Yunan bilginlerinin, düşünürlerinin ve tarihçilerinin eserlerinde adı geçen Homeros'un, İsa'dan önce 9. Yüzyıl'da yaşadığı sanılıyor. İ.Ö. 450 yıllarında yaşayan ünlü tarihçi Heredotos da bunu doğruluyor. Heredotos, ünlü ozanın kendisinden 400 yıl kadar önce yaşadığını ve çağdaşı Heseidos'la birlikte Yunan dininin ve efsanesinin yaratıcısı olduğunu söylüyor. Homeros üzerine çalışan araştırmacılar arasında, ozanın kimliğiyle ilgili muammayı adından yola çıkarak açıklığa kavuşturmaya çalışanlar olmuş. Doğuştan kör olduğu yolundaki iddialar da bu tür bir akıl yürütmeden kaynaklanıyor zaten. Güya Homeros, Aiol lehçesinde 'gözü görmeyen' anlamına gelen bir sözcükten türemiş ve bu ad ona kör olduğu için verilmiş. Ancak eserlerini inceleyen araştırmacıların çoğu, bu iddiayı son derece akıl dışı buluyorlar. Onlara göre İlyada ile Odysseiea gibi iki eserin gözleri görmeyen biri tarafından yaratılmış olması imkansız çünkü.

Dünyada Homeros'un yurdu olmakla övünen başlıca yedi kent var. Bunların beşi Anadolu'da ya da adalarda, diğerleriyse Yunanistan'da. Ancak güvenilir kaynakların çoğu, Homeros'un İzmir'de doğmuş, İonyalı bir ozan olduğu konusunda birleşiyorlar. İlyada ve Odyssei destanlarını A. Kadir'le birlikte Türkçe'ye çeviren ve Homeros'la ilgili bilimsel tartışmaları yakından takip eden Azra Erhat, İlyada çevirisine yazdığı önsözde Homeros'un eserlerini okuyan herkesin kendine ait bir izlenim edineceğini söylüyor ve kendi izleniminden yola çıkarak Homeros'un, İ.Ö. 9. yüzyılda yaşamış, İzmir'de doğmuş, kendinden önce gelişmiş sözlü destan geleneğini sürdürmüş, Anadolulu bir ozan olduğunu söylüyor. Destanların gerçekten Homeros'un kaleminden çıkıp çıkmadığı, ne kadarının sonradan eklendiği, İlyada'ya konu olan Truva Savaşı'nın gerçekten yaşanıp yaşanmadığı ve Homeros'un destanda Truvalılar'dan mı yoksa Akhalar'dan yana mı olduğuyla ilgili onca tartışmadan sonra içinden çıkılmaz bir hal alan "Homeros sorunu"nuysa "bilimin şişirdiği yersiz bir çıkmaz" olarak görüyor. İşte bu yüzden ona göre Homeros'u anlamanın en iyi yolu, eserleri üzerine yazılmış binlerce cilt kitabı bir kenara koyup yalnızca İlyada ile Odysseia'yı okumak. İlyada'dan uyarlanmış Hollywood yapımı görkemli bir prodüksiyonun gösterime girmek üzere olduğu şu günler, insanlık tarihinin en eski anlatıları olan bu iki büyük destanı Homeros'un dizelerinde keşfetmek için iyi bir zaman olabilir, tabii henüz keşfetmediyseniz.

Yunanlılar'a esir düşen Briseis'i, Rose Byrne oynuyor.

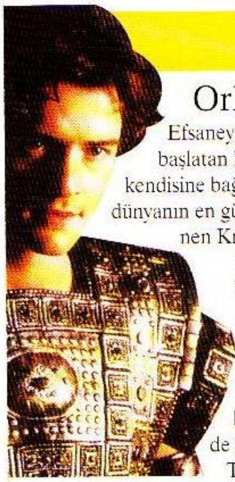

Helene rolü için fazla tanınmamış bir yüz arayan yönetmen, Alman oyuncu Diane Kruger'i seçmiş.

de savaşın dehşetini Homeros kadar gerçekçi ve çarpıcı bir şekilde anlatan bir başka yazar olmadığını düşünüyorum. Ancak onun destanlarında insanın dramı, bu şiddetin gölgesinde kalır. Bugünün seyircisiyse, bu dehşet verici savaşın ortasında, insani tutkuları ve zaafları olan gerçek insanlar görmek isteyecektir. Biz de bunu gözeten bir film çektik." diyor.

Tıpkı İlyada'da olduğu gibi Petersen'in filminin merkezinde de zamanın en güçlü ve yenilmez savaşçısı sayılan Akhilleus var. Filmde, yalnızca ismini duyan düşmanlarını bile korkudan titreten dillere destan bir savaşçıdır Akhilleus. Annesi Thetis'in bir tanrıça, kendisinin de onun gibi bir ölümsüz olduğuna dair söylentiler dolaşır hatta. Oysa aslında ölümsüz falan değildir ve her ölümlü gibi bu dünyada iz bırakarak ölümsüzlüğe ulaşmanın peşindedir. Akhilleus'un giderek yayılan şöhreti sonunda Truva'ya saldırmak üzere ordularını toplayan Agamemnon'un da kulağına gelir. Akhilleus, kardeşi Menelaos'un onurunu kurtarmayı bahane eden Agamemnon'un aslında yalnızca kendi çıkarları uğruna savaşa giden bir adam olduğunu anlasa da, kendi zafer tutkusu ve ölümsüzlüğe ulaşma arzusunun verdiği heyecanla Yunan ordusunun ön saflarında savaşa katılmayı kabul eder. Paris ve Helene, Truva'ya Yunan ordusundan hemen önce varmıştır. Truva kralı Priamos, ya Yunan güçlerine karşı direnişe geçecek ya da Menelaos'un karısıyla birlikte

PARİS

Orlanda Bloom

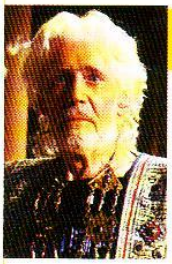
Efsaneye göre Truva Savaşı'nı başlatan kişi, tanrıça Afrodit'in kendisine bağışladığı hediyeyi, yani dünyanın en güzel kadını olarak bilinen Kral Menelaos'un karısı Helene'i almak üzere Yunanistan'a giden ve dönüşte yalnız Helene'i değil Menelaus'tan çaldığı birçok değerli hazineyi de beraberinde getiren Paris'tir. Paris, Truva Kralı Priamos ile karısı Hecabe'nin en küçük oğullarıdır. Kraliçe onu doğurmadan birkaç gün önce karnından çıkan bir alevin Truva'yı ateşe verdiğini görür. Bu düşü kötüye yoran falcılar daha Paris doğmadan ileride sebep olacağı felaketleri tahmin etmiş ve Paris'in şehri yıkıma götürecek kişi olduğunu söylemiştir. İlyada'da, Menelaos'la teke tek dövüşmekten kaçarak Truva'yı savaşa sürükleyen zayıf, korkak, bencil ve sorumsuz bir adamdır. Yine de destanın bazı yerlerinde birçok Akhalı'nın hakkından gelen, iyi silah kullanan, yakışıklı ve çevik bir savaşçı olarak çıkar karşımıza.

HELENE

Diane Kruger

Efsaneye göre tanrı Zeus bir ölümlü olan Leda'ya aşık olmuş ve bir kuğu biçiminde ona yanaşmış. Bunun üzerine Leda bir yumurta yumurtlamışlar. Yumurtadan Helene ile kardeşleri Klytaimestra ve Tyndareos çıkmışlar. Yunan mitolojisinin en ünlü kahramanlarından biri olan güzeller güzeli Helene, aynı zamanda en çok tartışılanlarından biridir. Tartışmaların konusu genellikle Helene'nin bir çok hikayede farklı yorumlanan kişiliğidir. Binlerce insanın telef olmasına yol açan Truva Savaşı'nın sorumlularından biri olan bu kadın, tanrıların iradesine boyun eğmek zorunda kalan bir kurban mıdır yoksa aşkı uğruna insanları yıkıma sürüklemekten çekinmeyen bir zalim mi? Homeros'un destanlarındaki Helene'nin birincisine daha yakın bir şekilde yorumlandığını söyleyebiliriz. Daha önce birçok filme konu olan Helene'nin hikayesinin nasıl yorumlandığı Petersen'in filmine ilişkin merak konularından biri.

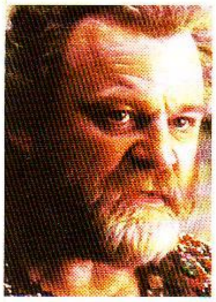
PRiAMOS

Peter O'Toole

Truva kralı Priamos, Laomedon ile ırmak tanrı Skamandros'un kızı Strymo'nun oğlu olarak kral soyunun doğrudan varisidir. İlyada'da hem ülkesini korumaya çalışan bir kral hem de acılı bir baba olarak karşımıza çıkar. Truva Savaşı sırasında çok yaşlı olduğu için savaşa katılamaz ama ihtiyarlar derneği üyeleriyle birlikte orduyu uzaktan kumanda eder.

MENELAOS

Brendan Gleeson

Agamemnon komutasındaki Akha ordularının Truva'ya saldırmasının başlıca gerekçesi Sparta kralı Menelaos'un kırılan onurunu kurtarmaktır, çünkü Menelaos'un genç ve güzel eşi Helene, Truva kralının küçük oğlu Paris tarafından kaçırılmıştır. Kral Menelaos, İlyada'da temiz kalpli, dürüst ve biraz yumuşak başlı bir karakter olarak tasvir edilir, ama aynı zamanda yüreklidir. Akha yiğitlerinin en seçkinlerinden biridir. Paris'le kozunu paylaşmak için onunla teke tek savaşmak için can atar.

THETiS

Julie Christie

Deniz ihtiyarı Nereus'un elli kızından biri, yani bir deniz tanrıçasıdır. Olimpos'un tanrılarından ikisi, Poseidon ve Zeus ona gönül vermiş ancak Thetis'ten doğacak bir oğulun babasından daha güçlü olacağı yolundaki kehanet üzerine onu bir ölümlüyle evlendirmeye karar vermişlerdir. Akhilleus işte bu evlilikten doğar. Yıllar sonra Paris'in Helene'i kaçırmasına ve Truva Savaşı'nın patlak vermesine sebep olacak ünlü güzellik yarışması da Thetis'le Peleus'un Olimpos'taki tanrılar sofrasında kutlanan düğünü sırasında gerçekleşir.

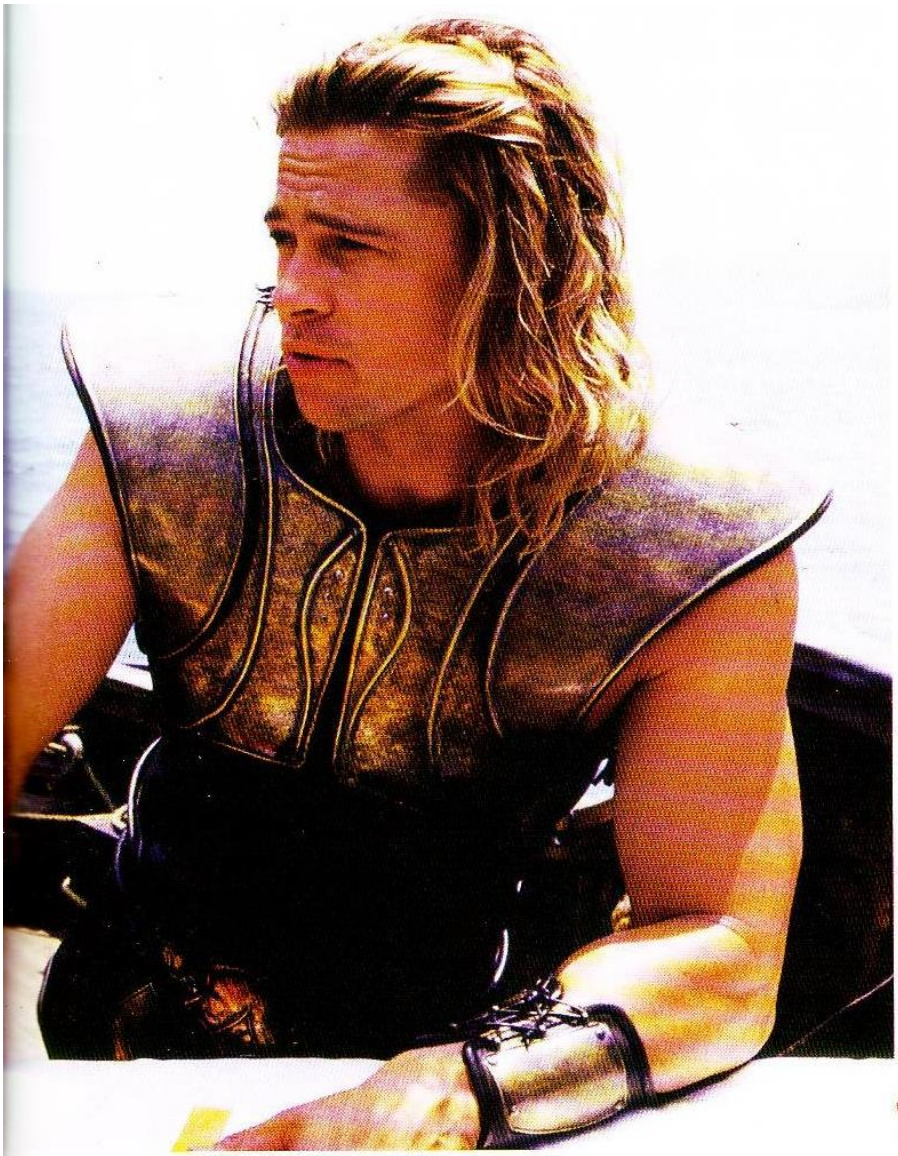
Tarihin en güçlü savaş kahramanını canlandıran Brad Pitt, Akhilleus'un ürkütücü görüntüsüne kavuşabilmek için altı ay vücut çalışmış.

kendi oğlunu da cezalandırılmak üzere onlara teslim edecektir. Paris, Helene'i bırakmak istemez. Priamos'un da oğlunu feda etmeye razı değildir. Bu durumda savaşmaktan başka çare yoktur. Binlerce Yunan savaş gemisi Truva kıyılarına yanaşır. Akhilleus'un liderliğindeki Yunan ordusuyla Truva'nın en güçlü savaşçısı olan, Priamos'un büyük oğlu Hektor'un liderliğindeki Truva ordusu kıyıda karşı karşıya gelir. Ertesi sabah kumsal her iki taraftan binlerce askerin ölüleriyle kana bulanmıştır. Helene, kendi mutluluğunun nelere mal olduğunu görünce kahrolur ama elinden bir şey gelmez. Truva fazla dayanamayacak, Yunanlılar kolay bir zafer elde edecek gibi görünmektedir, ancak Agamemnon ile Akhilleus'un bir savaş esiri yüzünden birbirlerine girmesi üzerine savaşın seyri değişir...

Akhilleus rolünde Brad Pitt'i izleyeceğiz. Rol için sıkı bir fiziksel eğitimden geçen, biraz kilo alan, saçlarını uzatan ve İlyada'yı defalarca okuyan aktör, "Homeros, destan boyunca Akhilleus'un kişiliğini yavaş yavaş ve çok ustaca ortaya koyuyor" diyor. "Bir an soğuk kanlı bir katil olduğunu düşünüyorsunuz ama sonra geçmişe dönüyor ve Akhilleus'un bambaşka bir yüzünü gösteriyor. Bu üstün insanı, kişiliğindeki çelişkiler ve zıtlıklardan yaratıyor."

Akhilleus'un savaştaki en zorlu düşmanı Prens Hektor'u, en son Ang Lee'nin filmi "Hulk"ta izlediğimiz Eric Bana oynuyor. Hektor'u "Çok soylu ve cesur bir adam" diye tanımlıyor Bana. "Hem sinemasal anlamda hem de kişisel olarak etkileyici bir karakter. Bir karısı ve çocuğu var ama yalnız onları değil bütün Truva halkını ailesi gibi gördüğünü hissediyorsunuz. 'Truva'nın, epik bir film olmasına rağmen insana dair çok derin bir hikaye anlattığını düşünüyorum."

Helene'i baştan çıkaran yakışıklı Truva Prensi Paris rolündeyse Orlanda Bloom var. "Yüzüklerin Efendisi"nde Legolas rolünde izlediğimiz Bloom, Paris karakterini bir anti kahraman olduğu için ilgi çekici bulduğunu söylüyor. "Daha önce oynadığım hiçbir karaktere benzemiyor" diyor. "Priamos'un küçük oğlu olarak çok korunaklı bir hayat yaşamış. El üstünde tutulmuş ve o güne kadar bir kral ya da savaşçı olmanın sorumlulukları hakkında düşünmek zorunda kalmamış hiç. Çok politik ve tehlikeli bir dünyanın içinde olmasına rağmen bir kadına duyduğu aşk yüzünden bu korkunç savaşa sebep olana ka-

dar kendi basit dünyasında yaşamış."
Helene rolü için genç ve tanınmamış bir yüz arayan Petersen, altı aylık bir araştırma sonucunda, Diane Kruger'da karar kılmış. Eski bir balerin ve model olan 27 yaşındaki Alman oyuncu, Petersen'in onu seçmesine çok şaşırdığını ve dünyanın en güzel kadını olarak efsaneleşmiş bir kadın rolünde kamera karşısına geçmenin onu biraz gerdiğini itiraf ediyor. "Güzelliğin göreceli bir şey olduğunu düşünüyorum" diyor. "Herkesin kafasındaki güzel kadın imajı farklıdır. Fazla dikkat çekmeyen klasik bir tipim, onun için herkes farklı bir şey bulabilir bende ama dünyanın en güzel kadını olduğumu iddia edecek değilim." Kruger, Helene'in hikayesini bir hayli trajik buluyor. "Güzelliğinin ona hiçbir faydası olmamış" diyor. "Hayatı boyunca mutsuz olmuş. 16 yaşında istemediği biriyle evlendirilmiş. Sonunda aşkı buluyor ama sırf bu yüzden koca bir savaş çıkıyor ve binlerce insan ölüyor. İlyada'da bencilce davranışları yüzünden affedilmesi kolay olmayan bir kadın gibi gelebilir insana ama filmin senaryosu seyircinin ona biraz daha anlayışlı yaklaşmasını sağlıyor."
Kimi genç kimi usta oyunculardan oluşan zengin bir oyuncu kadrosunu biraraya getiren filmde, Sparta kralı Menelaos rolünde Brendan Gleeson'ı, Miken kralı Agamemnon rolünde Brian Cox'u, Akhilleus'un annesi Thetis rolünde Julie Christie'yi, Priamos'un düşmana esir düşen genç yeğeni Briseis rolünde Rose Byrne'ı, Akhilleus'un yakın dostu olan İthaka kralı Odysseus rolünde Sean Bean'i, Hector'un sadık eşi Andromache rolünde Saffron Burrows'u ve Truva kralı Priamos rolünde usta aktör Peter O'Toole'u izleyeceğiz.
Priamos'la Akhilleus'un karşı karşıya geldikleri sahnenin filmin en etkileyici anlarından biri olduğunu söyleyen yönetmen, oyuncuların konsantrasyonu açısından mutlak bir sessizlik gerektiren bu sahnenin çekimi için seti Meksika'daki bir otelin balo salonuna taşımış. Hem oyuncuları hem de yönetmeni çok etkileyen bu sahneyi çektikleri günü hiç unutmayacağını söyleyen Petersen, "Çekimden sonra

AGAMEMNON

Brian Cox

Krallar kralı Agamemnon, Sparta kralı Menelaos'un erkek kardeşidir. Truva Savaşı'nda Yunan orduları onun komutasındadır. İlyada destanının temel konularından biri olan Agamemnon ile Akhilleus arasındaki kavga, Agamemnon yüzünden çıkar. Agamemnon'un bu kavgadaki tavrı, kişiliğini ve karakterini bütün açıklığıyla ortaya serer. Kendi çıkarlarını ve isteklerini emrindekilerden üstün gören tipik bir kraldır. Kendi tutsağını geri vermek zorunda kalınca Akhilleus'unkine el koymakta hiçbir sakınca görmez. Kavganın sebebi de budur. Homeros'un, Agamemnon'un kişiliğinde krallık kurumunun zaaflarını ve kusurlarını ortaya koymak istediği söylenir.

HEKTOR

Eric Bana

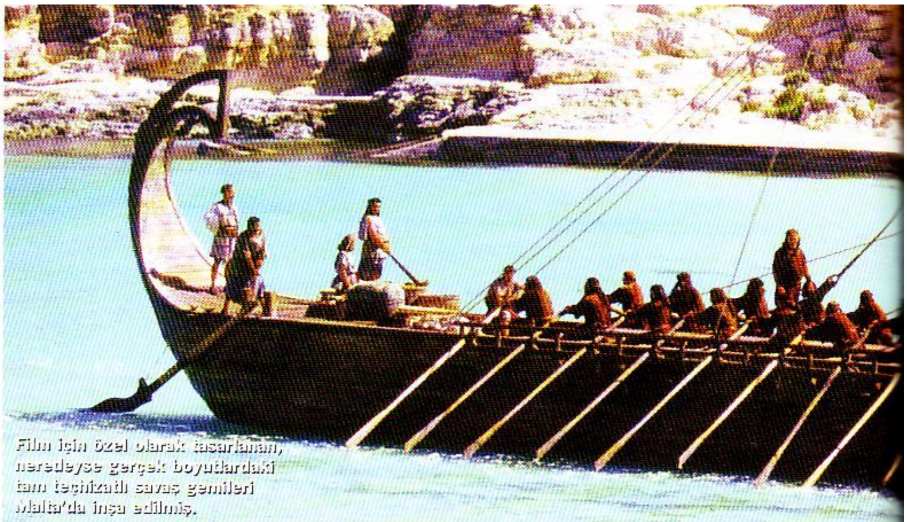
Troya kralı Priamos ile Hekabe'nin büyük oğlu Hektor, hem savaşçı kişiliği hem de günlük yaşamdaki tavrıyla Homeros'un en derinlemesine işlediği karakterlerden biridir. Troya halkının Akhalılar'a karşı verdiği mücadelede çok önemli rol oynar. Akhilleus'un tam tersi bir kişiliği vardır. Duygularını onun gibi açığa vurmaz, öfkesinin esiri olmaz. Ailesi ve halkıyla paylaştığı büyük dramını kendi içinde yaşar. Kardeşi Paris'in sorumsuzluğu yüzünden patlak veren savaşta ülkesini savunmak için gösterdiği olağanüstü kahramanlığın yanı sıra güçlü kişiliği, adalet duygusu, zekası ve sağduyulu davranışlarıyla da hayranlık uyandıran ve Troya halkının gönlüne tahta kuran yiğit bir halk kahramanı olarak tasvir edilir destanda.

Brad olduğu yerde hiç kıpırdamadan oturuyordu" diye anlatıyor. "Sanki şoktaydı. Bu işi yapan insanların hayatı boyunca unutamayacağı anlardan biriydi." Aynı sahne için Brad Pitt de "Oynadığım en muhteşem sahnelerden biriydi" diyor. "Beni çok heyecanlandırdı gerçekten; üstelik Peter O'Toole gibi bir aktörle karşı karşıya oynayacak olmak daha da heyecan vericiydi. Bugüne dek yaptığımız bu işi, neden yaptığımızı bir kez daha anladığımız o anlardan biriydi kesinlikle."

Londra, Malta ve Meksika'da çekilen filmin görüntü yönetmeni, 1970'lerden itibaren uzun zaman Terry Gilliam'la çalışan, Neil Jordan'ın "End of the Affair" filmindeki çalışmasıyla Oscar'a aday gösterilen ve en son "Harry Potter The Chamber of Secrets" filminin kameramanlığını yapan Roger Pratt. Prodüksiyon tasarımını ise 3000 yıl öncesinin dünyasını olabildiğince gerçekçi şekilde perdeye yansıtmak için Türkiye'deki kazılardan çıkarılan objelerin sergilendiği British Museum'ın koleksiyonundan yararlandığını söyleyen Nigel Phelps yapmış. İç mekan çekimlerinin çoğu Londra'daki stüdyolarda inşa edilen setlerde. Truva'da geçen sahnelerin dış mekan çekimleri Malta adasının bozulmamış tarihi mekanlarında yapılmış. Başlangıçta Fas'ta çekilmesi planlanan savaş sahneleriyse, Irak savaşının patlak vermesi üzerine Meksika'da çekilmiş.

Savaşın şiddetini Homeros'un dizelerindeki kadar canlı ve etkileyici kılmak istediğini söyleyen yönetmen, "Savaş sahnelerimizde kan, ter ve gözyaşı var" diyor. "Böyle bir savaşın ortasında olmanın nasıl bir duygu olduğunu seyirciye hissettirmek istedik. Onun için de görkemli sahneler tasarlamaktan çok her şeyin mümkün olduğunca gerçekçi görünmesini sağlamak için uğraştık. Savaş sahnelerindeki askerlerin arasına başlarında miğferleriyle çekim yapan kameramanlar koyduk. İlyada'yı çekiyorsanız Truva'ya yanaşan yüzlerce savaş geminiz, 50.000 askeriniz ve onlarla savaşacak 25.000 Truvalı'nız olmalı. Bu da ne boyutlarda bir prodüksiyondan bahsettiğimizi biraz olsun açıklıyor. Bu arada Akhilleus ile Hektor'un karşı karşıya geldiği sahnenin filmin en çarpıcı dövüş sahnelerinden biri olduğunu söylemeliyim. Yaklaşık dört buçuk dakika süren bu karşılaşmanın bugüne kadar gördüğünüz en etkileyici ve en heyecanlı dövüş sahnesi olacağından emin olabilirsiniz; mızraklarla başlıyor sonra kılıçlarını çekiyorlar. Dönemin insanlarının ne tür silahlar kullandıklarını gösteren yazılı kaynaklardan ve bazı çizimlerden başka hiçbir şey yoktu elimizde, onun için biraz hayal gücümüzü kullanmak zorunda kaldık." Petersen filmine güveniyor. Savaş sahneleri bir yana, filmdeki etkileyici dramın "Truva"yı sinema tarihinin unutulmaz filmlerinden biri yapmaya yeteceğinden kesinlikle emin. "Seyirci ömründe İlyada'yı duymamış olsa bile, söylenti çabucak yayılacaktır" diyor. "Sinemada görülmeye değer, muhteşem bir filmin onları beklediği eninde sonunda kulaklarına gelecektir."

Wolfgang Petersen'ın seyirciyi salona çekmeyi bilen bir yönetmen olduğuna şüphe yok. Dolayısıyla iddiasında haklı çıkarsa şaşmayız. Yüzyıllardır tartışılan ve insanlık tarihinin en büyük zenginliklerinden biri olan bu destanı nasıl yorumlayacağı insanda endişeyle karışık bir merak uyandırmıyor değil yine de. Ama filmin senaryo yazarı David Benioff'un karşı sayfada yer verdiğimiz röportajında da söylediği gibi "Homeros Hollywood"a karşı koyabilecek güçtedir" öyle değil mi? Öyleyse endişeye gerek yok. En fazla kötü bir film seyretmiş oluruz o kadar. ■

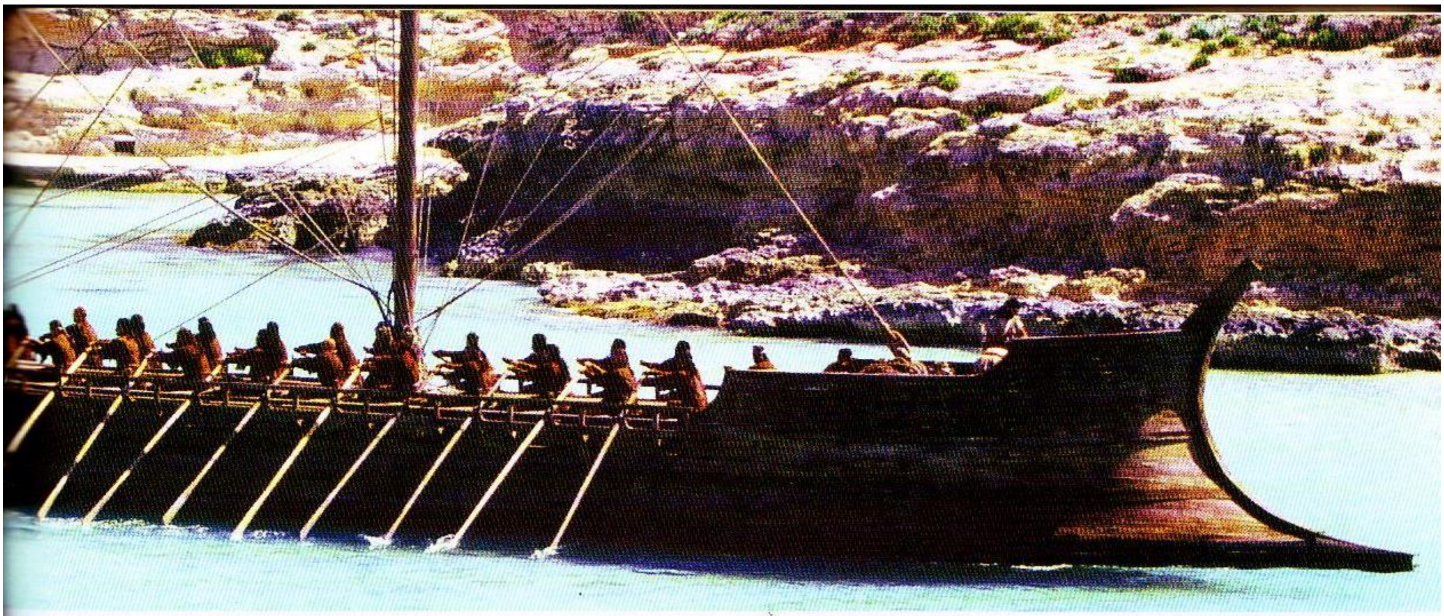

Film için özel olarak tasarlanan, neredeyse gerçek boyutlardaki tam teçhizatlı savaş gemileri Malta'da inşa edilmiş.

Hektor'un karısı Andromache rolünde Saffron Burrows.

Ithaka kralı Odysseus rolünde Sean Bean.

"Homeros Hollywood'a karşı koyabilecek güçtedir"

Spike Lee'nin geçtiğimiz yıl gösterime giren filmi "25. Saat" bir hayli iyi elestiriler almıstı. Cezaevine girmek üzere olan bir adamın özgür geçireceği son 24 saatinin hikayesini anlatan filmin senaryo yazarı **DAVID BENIOFF**'un adını ilk kez o zaman duyduk. Kendi romanından uyarladığı "25. Saat", 34 yasındaki yazarın filme çekilen ilk senaryosuydu ama Hollywood'da birdenbire bütün dikkatleri üzerine çekmesine yetti. Hemen ardından "Truva" gibi büyük bir stüdyo prodüksiyonunun senaryosuna imza atan yazarın, "Monster's Ball" filminin yönetmeni Marc Forster tarafından çekilmekte olan üçüncü senaryosunu ise 1.8 milyon dolara sattığı söyleniyor. Bugünlerde Hollywood'un en iyi kazanan yazarlarından biri olarak görülen Benioff'un adı bundan sonra sık sık karşımıza çıkacak gibi görünüyor. "Truva"nın gösterime girmesinden önce verdiği asağıdaki söyleside film için yaptığı senaryo çalısmasıyla ilgili sorulara cevap veren genç yazar, çalısırken kalabalıkları memnun etmek güdüsüyle hareket etmediğini söylüyor.

Edebiyat tarihinin en önemli eserlerinden biri olan İlyada destanını sinemaya uyarladınız. Bu işin getirdiği sorumluluk ve baskı senaryo çalışmanızı nasıl etkiledi?

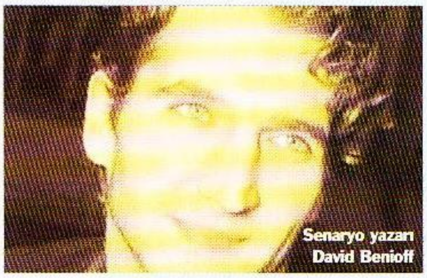
Bağırıp çağırıp çılgınca tezahürat yapan binlerce seyirciyle dolu bir arenanın ortasında çalısmıyorum. Herhangi bir kalabalığı memnun etmek gibi bir zorunluluk hissetmiyorum açıkçası. "Truva"nın senaryosu üzerinde çalısırken de "Aman Tanrım, bu destan bütün destanların anası, Batı edebiyatının temel tası. Mahvedecek olursam hayranların çıkardığı bir fetvayla ölüme mahkum edilebilirim" diye düsünmedim. Homeros'la boy ölçüsemem elbette. İlyada, neredeyse üç bin yıldır varlığını sürdüren bir eser, dünyanın belki de en güzel ve en dokunaklı savas tasviri. Yalnız Truva Savası'nın hikayesini ilk anlatan Homeros değil. Destandaki karakterler, o doğmadan çok önce efsanelesmis. Aynı savas, bir sürü değisik sekilde anlatılmıs. Bu filmse, tam bir İlyada uyarlaması sayılmaz. İlyada, Truva Savası'nın yalnızca bir bölümünü ele alır çünkü, oysa ben savası bastan sona yeniden anlatıyorum. Yani bir klasiği katletmekten korkarak çalısmadım; zaten Homeros Hollywood'a karsı koyabilecek güçtedir.

İlyada destanı dısında hangi kaynaklardan yararlandınız öyleyse?

Odysseia ve Aenias destanları, Ovid'in "Metamorfoz"u, Robert Graves'in "Yunan Mitleri" ve edebiyat elestirmenlerinin birçok eseri... özellikle de Bernard Knox'un çalısmalarından yararlandım. Knox'un, Robert Fagles'ın muhtesem İlyada çevirisine yazdığı önsözün en iyi Homeros analizlerinden biri olduğunu düsünüyorum.

İlyada destanında büyük rol oynayan Olimpos Tanrıları'na neden hiç yer vermediniz?

Bu film, Truva Savası'nın yalnızca İlyada destanında anlatılan bölümünü değil savasın bütününü ele alan bir uyarlama. Destan, savasın dokuzuncu yılında, Akhilleus'la Agamemnon'un Briseis adlı köle kız yüzünden tartısmalarıyla baslar. Bu sahne, benim senaryomun ortalarında yer alıyor. Ayrıca, yine İlyada destanı, Truva Atı'nın insa edilmesinden çok önce sona erer. Oysa senaryo savası basından sonuna kadar izliyor. Dolayısıyla iki buçuk saat içinde anlatmaya çalıstığımız kocaman bir hikaye bu; üstelik, Akhilleus, Hektor, Helene, Paris, Priam, Odysseias, Agamemnon ve Patroklus gibi edebiyat tarihinin en ilginç karakterleriyle dolu bir hikaye. Bu karakterlerin her birisinin bütün insani özellikleriyle perdeye yansıması lazımdı. Savas sahneleri, Homeros'un tasvir ettiği destansı çarpısmalara ayna tutmalıydı. Yunanistan'dan Truva'ya doğru yola çıkan binlerce geminin yolculuğunu tüm gerçekliğiyle perdeye yansımalıydı. Bütün bunlar için zaman gerekiyor, oysa 12 bölümlük bir mini dizi ya da üçer saatlik filmlerden olusan bir üçleme çekmiyoruz. dolayısıyla sadık uyarlamalığa diye bir sey olamaz. Bu hikayeyle karsılastırıldığında çok küçük bir hikaye olmasına rağmen kendi romanımı uyarlarken bile en sevdiğim karakterlerden birini çıkarmak zorunda kaldım çünkü zaman yoktu. Bir senaryo yazarı her uyarlamada zor tercihler yapmak zorundadır. Ben de "Truva"da insana iliskin bir hikaye anlatmayı tercih ettim. Helen'le Paris'in askını, Akhilleus'la Hektor'un hesaplasmasını, Odysseus'un Truvalılar'a kurduğu ölümcül tuzağın hikayesini anlattım. Tanrılarsa, perdede görünmüyor belki ama güçlü varlıkları her yerde hissediliyor.

Senaryo yazarı David Benioff

Truvalı Helen'in hikayesini nasıl yorumladınız? Helen kötü bir kadın olarak mı yoksa kontrolünü asan sartların kurbanı bir kadın olarak mı çıkıyor karsımıza?

Her ikisi de değil, aslında. Mitolojiye çok sadık bir uyarlama yapmıs olsaydık Helen'in, içinde bulunduğu sartların kurbanı olduğunu söylemek yanlıs olmazdı, çünkü mitolojiye göre Helen, altın elmayı kazanan güzellik tanrıçası Afrodit tarafından Paris'e hediye edilmistir. Ama az önce de söylediğimiz gibi bu anlatıda Olimpos'un tanrılarına rastlanmıyor. Dolayısıyla Helen iradesinde özgür bir karakter. Öyleyse kendi seçimini kendi yapmıstır ve sonuçlarının da bilincindedir. Sonuç olarak sanırım bu, seçiminden dolayı onu yargılamayan ama bu seçimin masum insanları nasıl bir yıkıma götürdüğünü göstermekten de çekinmeyen bir senaryo oldu, yani öyle olduğunu umuyorum.

Film iyi tepkiler alırsa devamı gelir mi sizce? Örneğin diyelim ki Odysseia'dan uyarlanan bir devam filmi gündeme geldi, senaryosunu yine siz yazmak ister misiniz?

Bu bir Hollywood yapımı olduğuna göre, para getirdiği takdirde devam filminin gündeme gelme olasılığı gayet yüksek olacaktır tabii. Odysseia olabilir ya da stüdyo bambaska bir yöne gidip Aeneis destanını uyarlamaya karar verebilir. Her iki durumda da kendimi pesinen isin dısında bırakmak istemem ama su anda çok istekli değilim açıkçası.

Filmin kurmaca bölümlerinde Joyce'u Hope Davis, Harvey'yi de Paul Giamatti canlandırıyorlar.

Hayatım çizgi roman

Yolu Sundance'den Oscar'a uzanan bağımsız filmlerden olan "GÖRKEMLİ HAYATIM" (American Splendor), geçtiğimiz yılın en beğenilen filmlerinden birisi. Belgesel sinemacı bir karı-kocanın, Shari Springer Berman ve Robert Pulcini'nin beraber yönettikleri film, kendisiyle aynı adı taşıyan çizgi romanın oluşum sürecini ve yaratıcısının hayatını konu alıyor. **ENGİN ERTAN**

Sinemada anti-kahramanlara yer var, bunu biliyoruz. Peki çizgi romanlarda? Bu sorunun cevabının evet olduğunu bilmiyorsanız, "Görkemli Hayatım"ı (American Splendor) görmeniz faydalı olabilir. Zaten film de bu duruma vurgu yapan bir sahneyle açılıyor. Cadılar Bayramı'nda bir evin kapısını çalan çocuklar, çeşitli süper kahramanların kostümleri içerisindeler. Yalnızca bir tanesi herhangi bir kostüm giymeye gerek duymadan, kendisi gibi gelmiş. Ev sahibi kadın "Sen kimsin?", diye sorduğunda da gerçeği söyleyerek cevap veriyor: "Ben Harvey Pekar'ım". Beraber ve ayrı ayrı çektikleri belgesellerle tanınan Shari Springer Berman ve Robert Pulcini'nin yönettikleri "Görkemli Hayatım", Amerika'nın en meşhur çizgi romanlarından birisinin ve onun yaratıcısının hikayesini anlatıyor. Bir hastanede dosyaları düzenleyen bir görevliyken, kendisini konu alan "American Splendor" isimli çizgi romanları yazmaya başlayan Harvey Pekar'ın hayatını, son derece orijinal bir dille sinemaya aktarmışlar. "Görkemli Hayatım" belgeselle kurmacanın iç içe geçtiği, farklı bir biyografik film. Pekar veya hayatındaki kimi önemli kişiler oyuncular tarafından canlandırılırken, zaman zaman kendileri de kameranın önüne geçiyorlar. İkili yer yer arşiv görüntülerini de filme yedirmeyi beceriyor.

Pekar, sanki bir Woody Allen filminden fırlamış gibi. İçine kapanık, kadınlarla ilişkilerini sürdürmekte zorlanan, takıntılı bir adam. Filmin tanıtım cümlesi onun hayatının da mottosu; "Gündelik hayat son derece karışıktır". Bit pazarlarından eski plaklar ve çizgi romanlar toplamaya meraklı olan Pekar, benzer ilgi alanları olan ve henüz ünlenmemiş Robert Crumb ile tanıştığında hayatında önemli bir değişiklik oluyor. Crumb ile arkadaş olan Pekar, bir gün çizere projesinden bahsediyor. Kendisinin deneyimlediği, her gün yaşadığı ufak olaylardan oluşan bir çizgi roman yapmayı planlayan Pekar, cazip bir teklif alıyor. Pekar'ın kaleme aldıklarını, Crumb çiziyor ve böylece "American Splendor" isimli çizgi roman serisi doğuyor. Serinin ileriki sayılarında Pekar ve hayatı farklı çizerlerin elinden geçiyor. Bu arada "American Splendor" da yavaş yavaş bir külte dönüşüyor.

Söylediklerine göre Berman ve Pulcini, Pekar'ın hayatını filme almaya karar verdiklerinde bir belgesel çekmeyi düşünmüyorlarmış: "Bir belgesel çekmek bize hiç cazip gelmiyordu. 'Crumb'a (Terry Zwigoff'un 1994 yılında yönettiği, Robert Crumb'ı konu alan

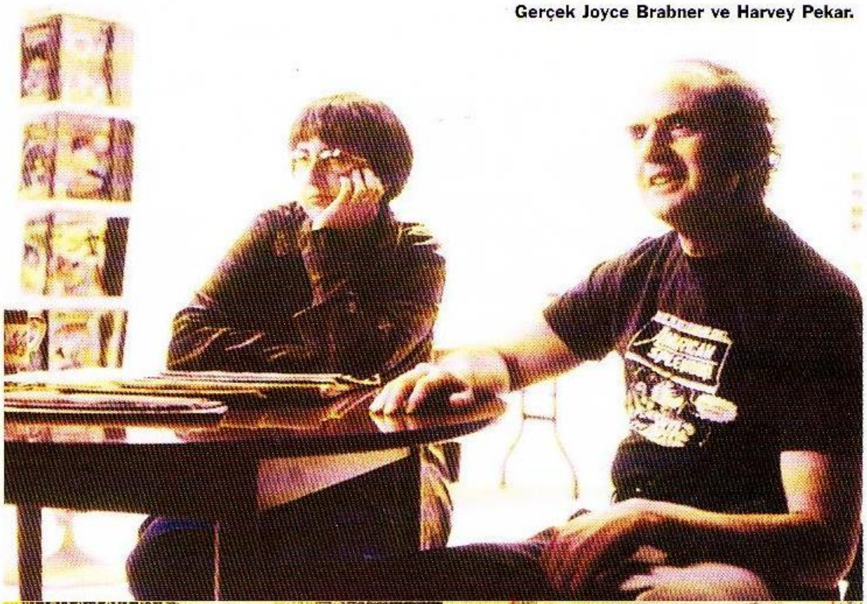
bir belgesel) büyük hayranlık duyuyorduk. Elimizdeki malzemenin daha önce son derece iyi şekilde sinemaya aktarıldığını ve aynı alana girmenin çılgınlık olduğunu düşünüyorduk. Harvey bir çizer değil, ancak Crumb bir çizer ve bu çok daha sinemasal. Harvey'nin işleri iç dünyasına ait. Bu nedenle belgesel olarak çekmesi çok daha zor gibi gözüküyordu. 'Cinema Verite' (Gerçek Sinema) tarzı bir şey çekmeyi ise istemiyorduk. Bu nedenle yazmaya karar verdik ve sınırları belirli bir senaryo kaleme aldık. Ancak senaryoda 'hayal ürünü belgesel anlar' yazdığımız boşluklar bıraktık. Daha sonra bu bölümlere gerçek belgesel anlar yerleştirdik. Senaryoda yapmaya çalıştığımız şey, esas materyalden uzaklaşıp belgesele geçmek ve daha sonra hikayeye dönmekti. 'Görkemli Hayatım'ı belgesel teknikleri kullanan bir kurmaca film olarak tasarladık", diyor Berman.

Filmin esas ilginç yönüyse çok katmanlı anlatı yapısından kaynaklanıyor. Yönetmenlerin hedefledikleri teknik, Pekar'ın kendi çizgi romanlarındaki yaklaşımla da örtüşüyor. Pulcini'nin söyledikleri bu duruma biraz daha açıklık getirebilir: "Belgeselciler için en önemli mücadelelerden birisi, insanları nasıl göstereceğinizdir. Harvey'nin hikayesinde ilgimizi çeken de buydu. 'American Splendor'ı okuduğumuzda, Harvey'nin bir bakıma belgeselci olduğunu fark ettik. Yazdıklarıyla kendi hayatını belgeliyordu. Kaçınılmaz şekilde kendisi bir karaktere dönüşmüştü ve bunun bedelleri ne olabilirdi? Bunlar çizgi romanlarında onun da üzerine gittiği konulardı. Ayrıca Harvey çizgi romanlarda farklı çizerler tarafından resmedilmişti. Aynı kişinin farklı bakış açılarından, farklı şekillerde tasvir edilmesi son derece ilginçti. Bizler de filmimizle yeni bir tasvir ortaya koyuyorduk".

Berman'ın bahsettiği gerçek belgesel anlar, Pekar ve yakın çevresiyle yapılan röportajlara tekabül ediyor. Filmin belirli noktalarında bu görüntüler devreye giriyorlar. Ayrıca Pekar'ın hayatına dair kaydedilmiş kimi görüntüler de (örneğin David Letterman'ın talk şovuna katılması gibi) kurguya yedirilmiş şekilde karşımıza çıkıyorlar. Oyuncuların olduğu, canlandırma bölümlerse çizgi roman estetiğiyle çekilmişler. Ancak yönetmenlerin tercihleri, son dönemdeki diğer çizgi roman uyarlamalarından farklı. Örneğin Sam Raimi'nin "Örümcek Adam"da veya Ang Lee'nin "Hulk"ta kurguyla yaptıklarının bir benzeri değil söz konusu olan. Çoğunlukla sabit bir kamera kullanmayı tercih eden Berman ve Pulcini, hemen her planı bir çizgi roman karesi gibi tasarlamışlar. Hatta filme konuşma balonları veya zamanın akışını vurgulamak için çeşitli yazılar eklemekten de çekinmemişler.

Filmin gördüğü ilgi ve topladığı övgüler özgün sinema dilinden kaynaklanmakta. Biyografik filmleri yeniden tanımlayan, hatta kurmaca ve belgeseli birleştirmesiyle yepyeni bir anlatım tarzı yakalayan filmin yönetmenleriyse bu derece "yeni" bir şey yaptıklarının bilincinde değillermiş: "Filmi çekerken, herkesin söylediği gibi, eşsiz bir şey yaptığımızın farkında değildik. Her ne kadar bir belgesel yapmak istemesek de, sanırım 'Görkemli Hayatım'a belgesel mantığıyla yaklaştık. Bir belgesel çekerken elinde sonsuz olasılık veya sonsuz arşiv görüntüsü yoktur. Hikayeyi anlatmak için elindeki imkanları kullanırsın. Biz de bir bakıma aynı şeyi yaptık. 'Hadi Letterman'ın şovundan görüntüleri de kullanalım', gibi bir tavrımız vardı. Başka bir deyişle, kendimize sınırlar koymadık ve filme uyacak her şeyi kullanmayı denedik", diyor Berman.

Son yıllarda Amerikan Bağımsız sinemasından gelen ilginç ve parlak örneklerden birisi olan "Görkemli Hayatım"ın başarısında oyuncularının da rolü var. Çoğunlukla yardımcı rollerde izlediğimiz Paul Giamatti, Harvey Pekar'ı akılda kalıcı bir performansla canlandırıyor. Pekar'ın eşi Joyce Brabner olarak izlediğimiz Hope Davis de ondan aşağı kalmıyor. Zaten filmin geçtiğimiz yıl içerisinde kazandığı veya aday olduğu ödüllere bakıldığında, iki oyuncunun adına da rastlamak mümkün. Hazır ödüllerden bahsetmişken, filmin geçtiğimiz yıl Cannes Film Festivali'nin "Belirli Bir Bakış" bölümünde FIP-

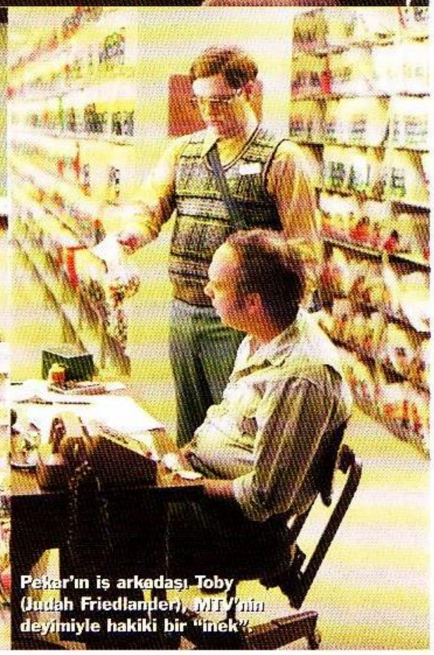
Gerçek Joyce Brabner ve Harvey Pekar.

Bir aktivist olan Joyce, boş zamanlarında mahkumlara yaratıcı yazarlık dersi veriyor.

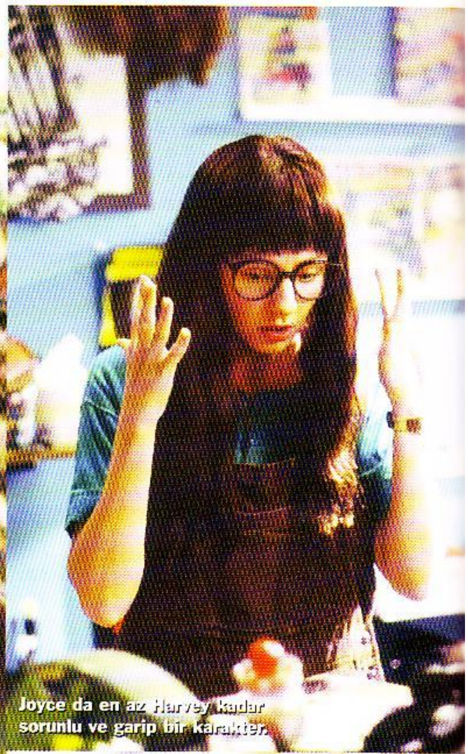
Süpermarket sıralarındaki yaşlı Yahudi kadınlar, Harvey'nin dayanamadığı şeylerden sadece birisi.

Pekar'ın iş arkadaşı Toby (Judah Friedlander), MTV'nin deyimiyle hakiki bir "inek".

"Görkemli Hayatım"

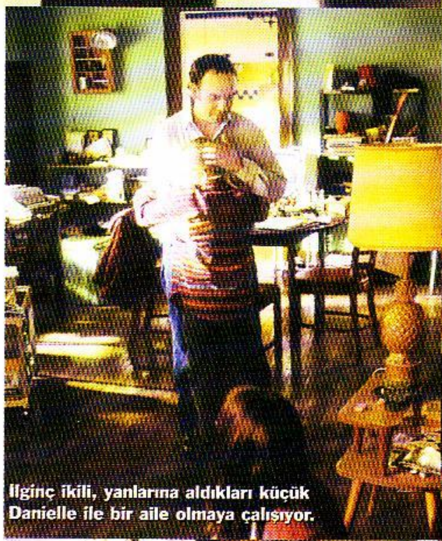

Harvey Pekar'ın günleri hastanede dosyaları düzenlemekle geçiyor.

Joyce da en az Harvey kadar sorunlu ve garip bir karakter.

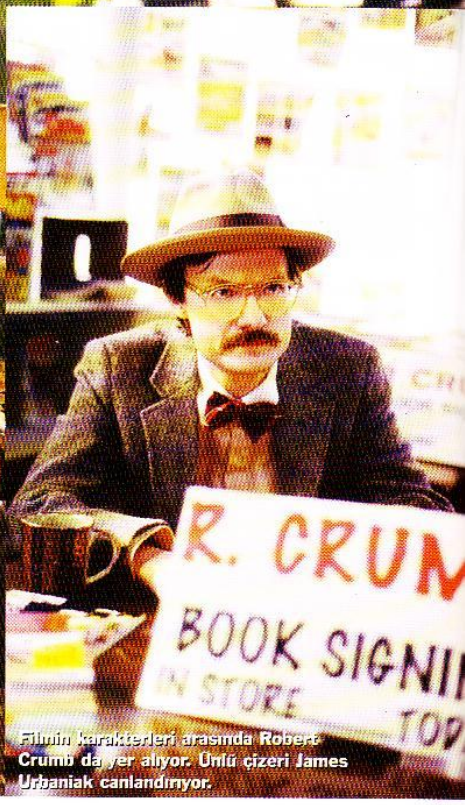
RESCI ödülüne layık görüldüğünü, ayrıca Berman ve Pulcini'nin En İyi Senaryo dalında Oscar adaylığı kazandıklarını eklemekte fayda var.

Pekar'ın filme adını veren çizgi roman serisi aslında "Amerikan Görkemi" anlamına gelmekte. Pekar'ın çizgi romanlarını bilmesek de, filmi izlediğimizde küçük Amerika üzerine net bir görüş yakalayabiliyoruz. Büyük şehirlerin dışında kalan, küçük mekanlara sıkışmış bu dünya ve sakinleri, ülkenin genel yapısı ve tavrını tasvir etmekte kullanılabilecek bir alan. Buradaki küçük insanların, sömürülebilecekleri anlarda medyanın oyuncağına dönüşmesi de etkileyici şekilde karşımıza çıkıyor. Pekar'ın Letterman'ın şovuna çıkması ertesinde hayatının televizyon için ilgi çekici bir alana dönüşmesi, yerinde bir medya eleştirisini beraberinde getiriyor. Bu arada Pekar'ın çizgi roman serisiyle, günümüz medyasının gözdesi olan, küçük insanların gerçek hayatlarını olduğu gibi resmetme fikrini çok daha önce kullanmış olduğunu da görüyoruz. "Harvey tüketiciler için video kameraların geliştirilmesinden ve televizyondaki 'reality' programlarının patlamasından çok önce, gösterişsiz varoluşunu yıllar boyunca, o güne kadar sadece ilgiyi hak edenler için ayrılmış bir ortamda sergiledi: çizgi romanlarda. Biz onun, gerçek insanlar üzerine gerçek hikayeler anlatma içgüdüsüyle bir gönül bağı kurduğumuz için bu filmi yapmamız gerektiğini hissettik", diyen Berman ve Pulcini, hikayenin bu yönünü filmleri için önemli bulduklarını da belirtmiş oluyorlar.

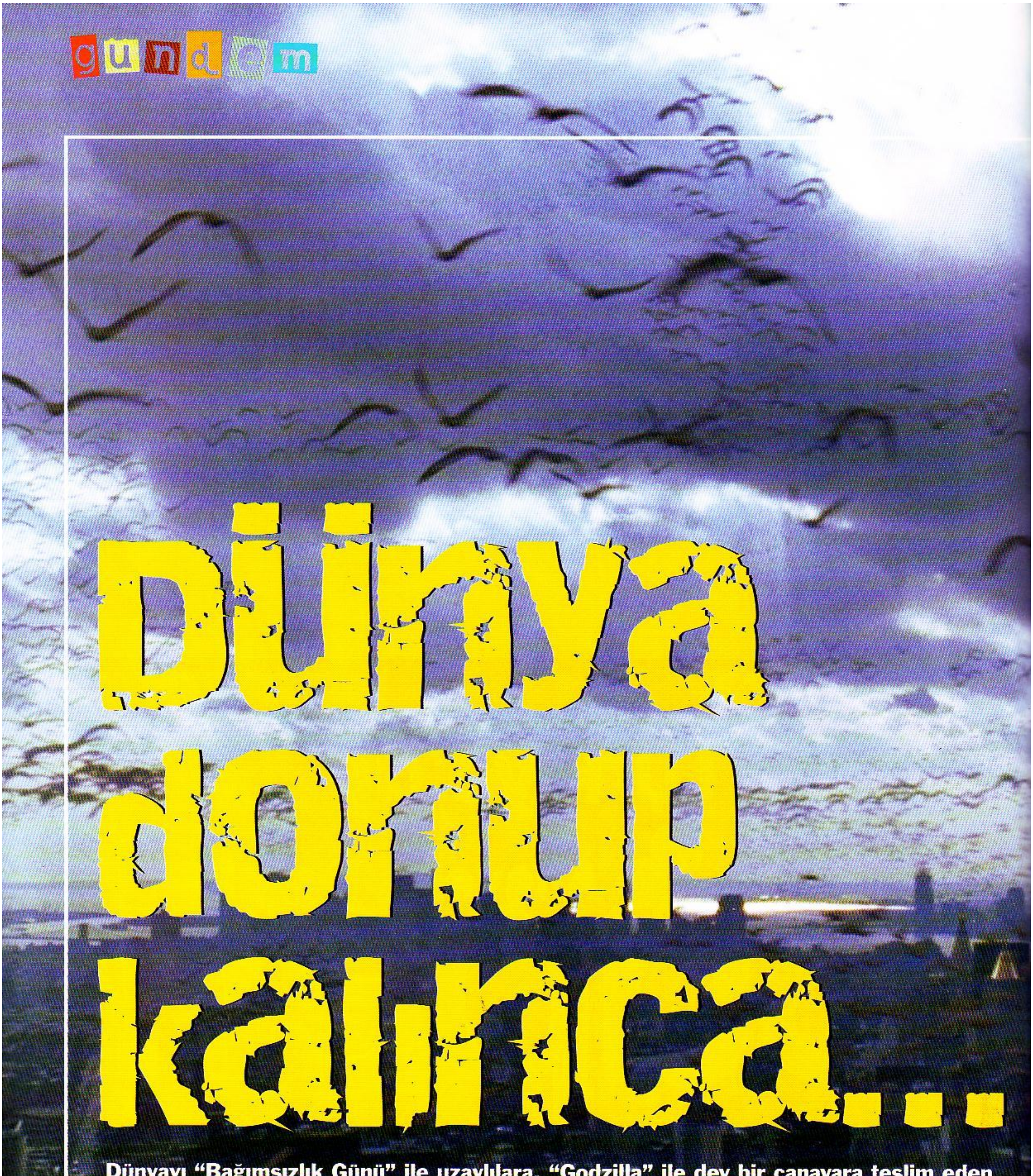
Geçtiğimiz yılın eleştirmenler nezdinde en iyilerinden olan "Görkemli Hayatım", kolay kolay karşımıza çıkmayacak derecede orijinal bir film. Hem Amerika'nın en ilginç çizgi roman serilerinden birisi ve onun baş kahramanının hayatı hakkında fikir sahibi olmak, hem de eşsiz bir sinema deneyimi yaşamak için görmenizde fayda var. Unutmadan, filmi izleyip beğenenler, daha önce İstanbul Film Festivali'nde gösterilmiş olan Terry Zwigoff'un belgeseli "Crumb"ı ve yine Zwigoff'un yönettiği, ne yazık ki bizim buralara uğramayan "Ghost World"ü de görmeye çalışsınlar. ■

Ilginç ikili, yanlarına aldıkları küçük Danielle ile bir aile olmaya çalışıyor.

Harvey ve Joyce bir imza günündeler.

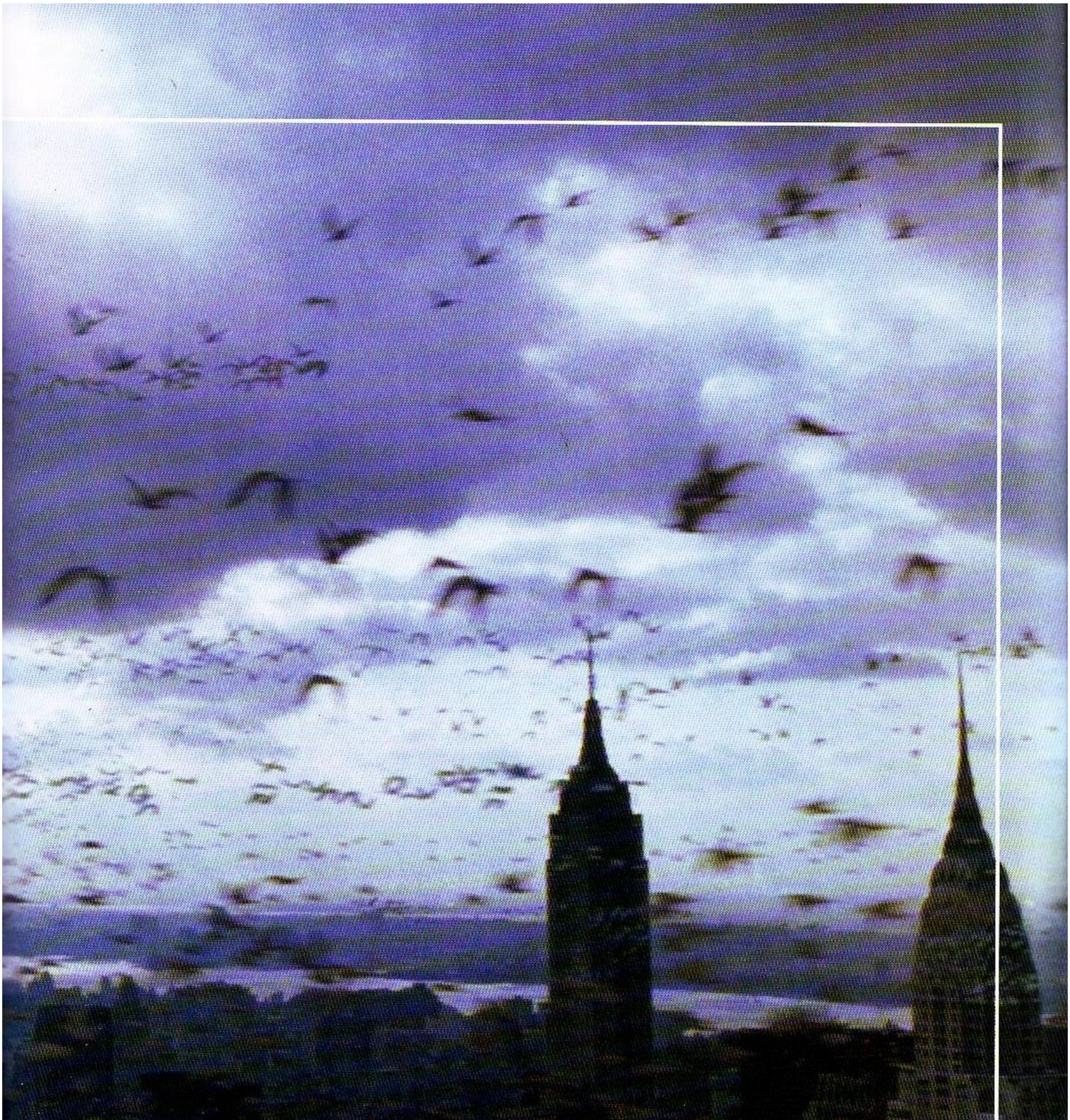

Filmin karakterleri arasında Robert Crumb da yer alıyor. Ünlü çizeri James Urbaniak canlandırıyor.

Dünya donup kalınca...

Dünyayı "Bağımsızlık Günü" ile uzaylılara, "Godzilla" ile dev bir canavara teslim eden yönetmen Roland Emmerich "THE DAY AFTER TOMORROW / YARINDAN SONRA"da bizi yine yok olma korkumuzla burun buruna getirecek. Küresel ısınma sonucu 10.000 yıldan sonra ilk kez Buzul Çağı'na giren Yeryüzü'nde başlayan yaşam mücadelesini anlatan filmin bugüne kadar görülmemiş derecede heyecan verici görsel efektlerle desteklendiği söyleniyor. Son yılların en iddialı felaket hikayesi, tüm dünya ile aynı anda 28 Mayıs'ta gösterimde. DERLEYEN: ENGİN PALABIYIK

1800'lerin sonlarından beri toplanan verilere göre, geçtiğimiz yüzyılda Dünya'nın yüzey sıcaklığı 0.5 derece civarında artış gösterdi. Son 20 yılda kendini daha çok hissettiren ve yükselmeye devam eden küresel sıcaklık, kendini en çok buzulların erimesinde, yükselen deniz seviyesinde ve erken gelen baharda gösteriyor. Gözlemlere göre artık kuşlar bile daha erken göç etmeye başlamışlar... Gelgelelim, tüm felaket senaryolarına karşın küresel ısınmayı insanlığın kendi elleriyle getirdiği sonucuna henüz ulaşılamadı. Bilimadamlarına göre sıcaklıktaki bu kadar küçük bir artışın buzulları eritip şehirleri sel altında bırakacağı öngörüleri ise sadece bilimkurgudan ibaret. İşte felaket tellalı yönetmen Roland Emmerich'in devreye girdiği yer de tam burası...

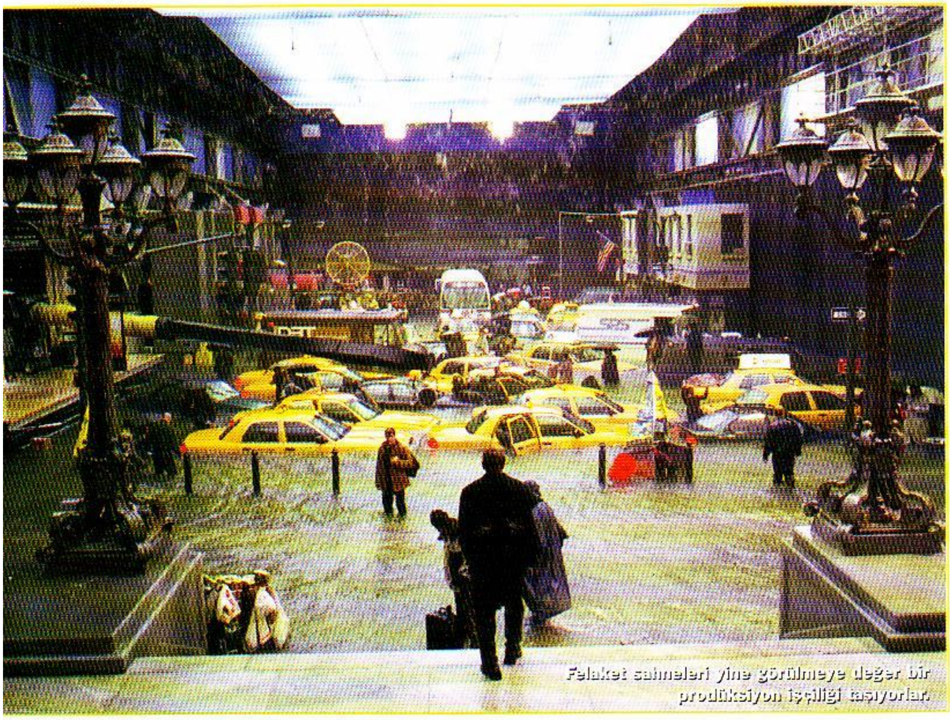
Küresel ısınma nedeniyle meydana gelen tufanlar, depremler ve sellerden sonra dünyada hüküm sürmeye başlayan buzul çağında geçen "The Day After Tomorrow"un kahramanı, tarihi iklim gidişatı üzerinde uzmanlaşmış bir paleoklimatolojist olan 45 yaşındaki Adrian Hall (Dennis Quaid). Felaketlerden kurtulmayı başaran az sayıdaki insan güneye doğru göç ederken, Hall trafiğin aksi istikametinde yol alarak tek oğlu Sam'i (Jake Gyllenhaal) kurtarmak için kuzeye, New York'a doğru meşakkatli bir yolculuğa çıkar. Bir yandan dünyayı kurtarmaya da çalışan babası ona ulaşmaya çalışadursun, aniden buzlar altında kalan şehirde bir kütüphanede mahsur kalan Sam ve kız arkadaşı Laura (Emmy Rossum) ise hayatlarını tehlikeye atarak New Yorklular'a yardım etmeye çalışırlar.

⇨

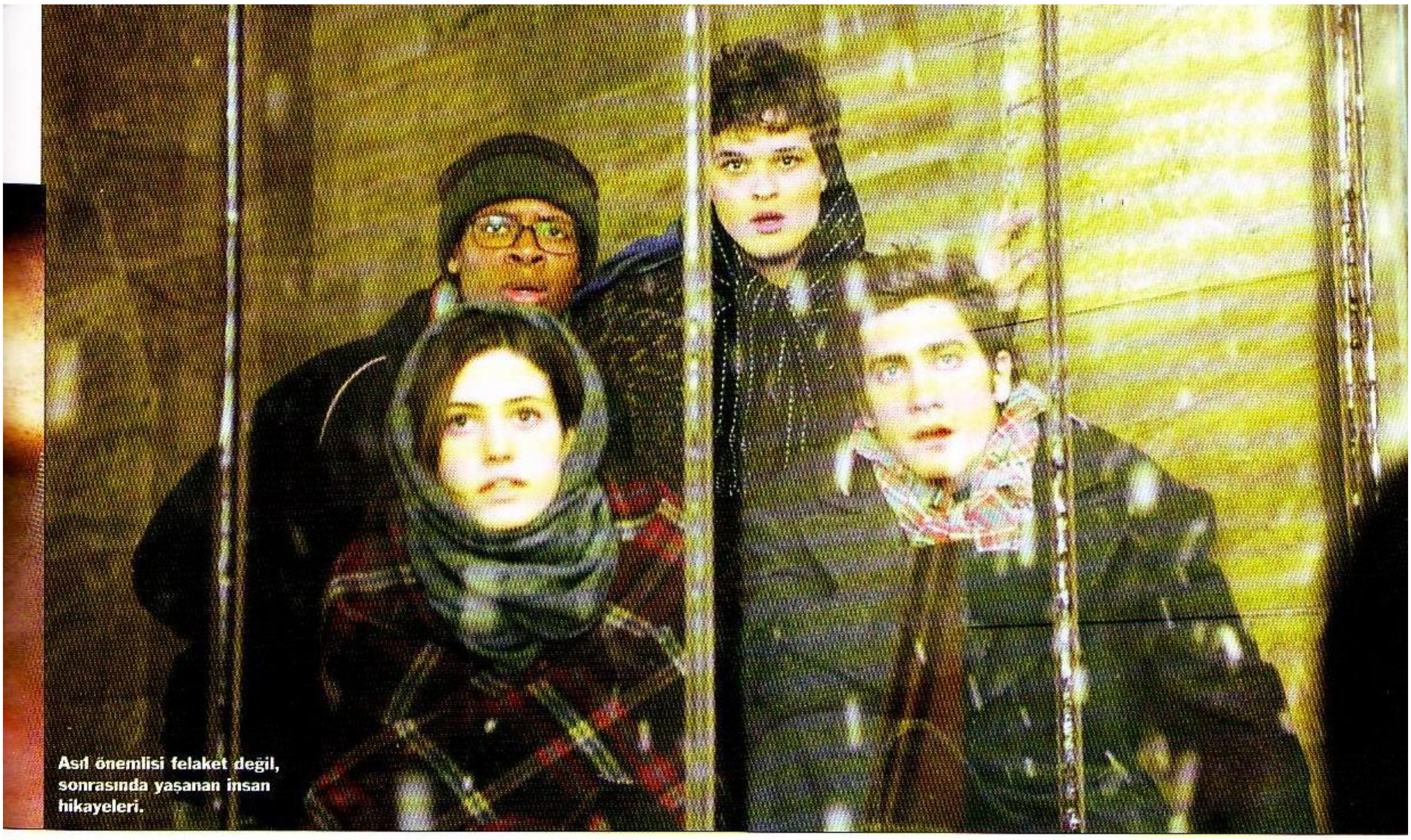

"Bağımsızlık Günü"nden sonra Emmerich bir kez daha dünyanın sonunu getiriyor.

Mel Gibson'ın başrolünde olduğu "Vatansever" gibi tarihi bir savaş filmiyle gişe başarısına ulaşmış olsa da, yönetmen Emmerich'in en iyi yaptığı şey tüm insanlığı bir tehlikeye karşı savaşmak için birleştiren hikayeleri anlattığı büyük bütçeli bilimkurgu filmleri. "Godzilla"da bu düşman dev bir sürüngenken, bir anlamda felaket filmleri türüne yeniden hayat veren "Bağımsızlık Günü"ndeki düşman, dünyayı istila eden teknolojik olarak gelişmiş uzaylılardı. "The Day After Tomorrow"da bizi ortadan kaldıracak güç ise belki de hepsinden daha harap edici ve karşı konulmaz olan doğa. Nitekim, önceki Emmerich filmlerinde büyük şehirlerin yok olmasını görmeye doymadıysanız, "The Day After Tomorrow" sizin için kaçırılmaz bir fırsat olacaktır. Bu sefer hortumlar Los Angeles'ı yıkacak, Yeni Delhi kar fırtınasında boğulacak, Tokyo haritadan silinecek ve New York bir günde buzdan bir şehir haline gelecek. Bizi bu türe ait filmlere çeken belki de bu: yaşadığımız ya da ziyaret ettiğimiz yerlerin yok olabileceğini görmenin dehşetini yaşamak. Felaket filmlerinin odak noktaları çoğunlukla kendi şehirleri olduğu için haliyle Amerikalılar yok olma deneyimini yaşamak konusunda daha "şanslı" bir noktada duruyorlar. Ancak yine de 11 Eylül olaylarından sonra ülkede süregelen hassasiyet havası, Emmerich'in bu konuda biraz daha temkinli olmasına neden olmuş. "Patlayan binalar artık perdede görmek isteyeceğiniz bir görüntü değil" diyor yönetmen "Bağımsızlık Günü"nde havaya uçan Beyaz Saray sahnesine gönderme yaparak. "Zaten bu film 'Bağımsızlık Günü'nden son derece farklı. Açıkçası kendimi tekrar etmek istemiyorum ve 'The Day After Tomorrow'u yapmak istememdeki sebeplerden biri de iki filmin ruh halinin birbirinden farklı olması. Bazen ikisi arasında yapılacak karşılaştırmaların bu filme zararlı olabileceğini bile düşünüyorum." Yapımcı şirket 20th Century Fox bu fikre katılmıyor olacak ki iki film arasındaki bağlantıyı reklamlarında sonuna kadar kullanıyor. "The Day After Tomorrow"un 125 milyon dolarlık bütçesini karşılamış olmaları da gişe başarısızlığı riskine girmemeleri için yeterli bir sebep tabiiki. Bütçeyi daha da şişirmemek için gişe yapan oyuncuları kullanmaktan vazgeçmek zorunda bile kalmışlar. Önceleri projeye bağlı olan Mel Gibson'ın yerine, "Çaylak" ve "Cennetten Çok Uzakta"dan sonra ikinci baharını yaşamaya başlayan Dennis Quaid getirilmiş. "Donnie Darko" ve "Moonlight Mile" ile son yılların gözde genç oyuncularından biri haline gelen Jake Gyllenhaal, "Gizemli Nehir"de Sean Penn'in öldürülen kızını canlandıran ve bu sene Joel Schumacher'in "Operadaki Hayalet"inde başrolde gözükecek olan yıldız adayı Emmy Rossum ve karakter oyuncusu Ian

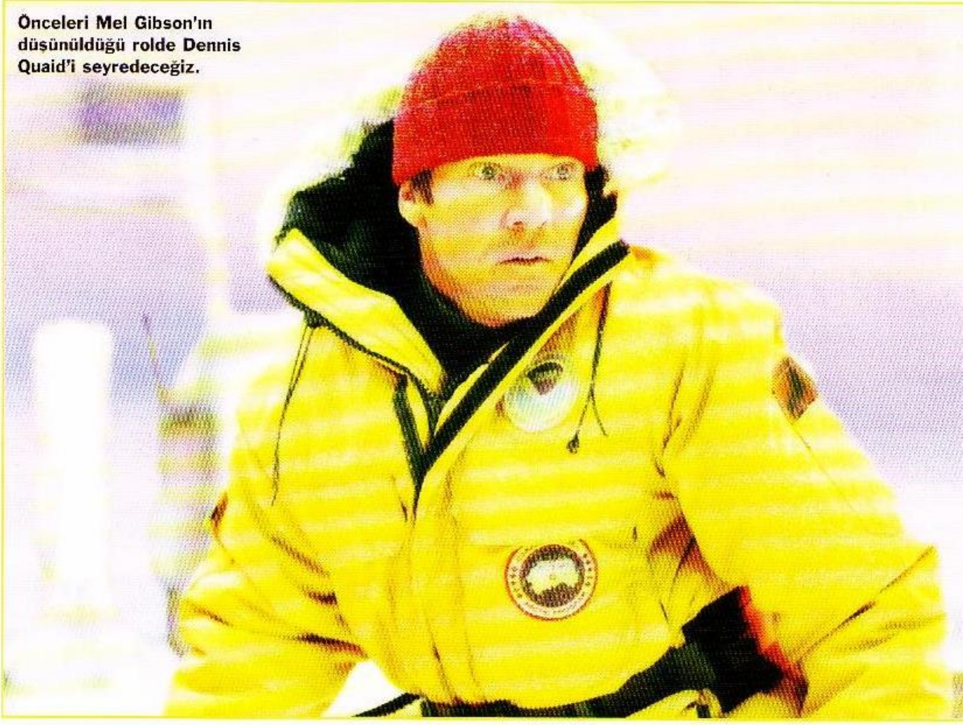

Felaket sahneleri yine görülmeye değer bir prodüksiyon işçiliği taşıyorlar.

Asıl önemlisi felaket değil, sonrasında yaşanan insan hikayeleri.

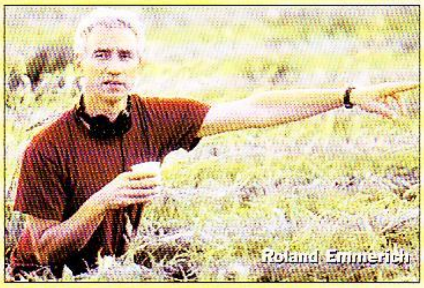
Holm'un da kadroda yer alması, bizi Emmerich'in bu sefer karakterleriyle de olabildiğince göz dolduran bir film yapmayı istediği düşüncesine itmiyor değil.
Ancak bilinen bir gerçek var ki, yönetmenin filmleri oyunculuklardan ve senaryodan ziyade görsel efektleriyle adlarından söz ettiriyorlar. Görünen o ki "The Day After Tomorrow" da bu konuda öne çıkmakta zorlanmayacak. Los Angeles'ın Tabiat Ana tarafından yok edildiği sahnenin son yılların en iyi efekt çalışmalarından biri olduğu söyleniyor. İki hortumun birleşerek tüm siklonların anasını oluşturmaları ve şehri yıkmaları, 1997'nin hortum hikayesi "Twister"ın bütününden daha heyecan vericiymiş. Su efektlerinin hayata geçirilmesi en zor efektler oldukları göz önüne alınırsa, seller altında kalan New York imgesinin olabilecek en gerçekçi efekt çalışması olduğu da söylenenler arasında. Nitekim 2003 yazında gösterime girmesi planlanan filmin bu yaza sarkmasının sebebi de bitmek bilmeyen efekt çalışmaları. Yönetmen Emmerich ise filmi sırtında taşıyanın sadece görsel öğeler olmadığı, hikayenin ve karakterlerin dengeleyici unsurlar oluşturduğu konusunda ısrarcı. Filmin asıl enteresan kısımlarının yıkımlardan sonra gelen kurtulma mücadelesi olduğunu söylüyor. Küresel ısınma konusunda ortaya koyduğu politik söylem de cabası.
Yoğun özel efektlerine rağmen oyuncuların mavi ekran önünde oynadıkları sahne sayısının azlığı belki de Emmerich'in söylediklerini destekliyordur. "Her şey gerçek gibiydi" diyor Jake Gyllenhaal. "Filmde 400 kadar görsel efekt sahnesi var ancak her şey bizde bitiyor. Roland'ın oyuncuları ilgilendiren sahnelerde görsel efektlere bu kadar az bel bağlaması gerçekten inanılmazdı." Mavi ekran önünde oynama zorunluluğunu azaltan en büyük etkenlerden biri de film için özel olarak kurulan devasa setler. Sular altında kalmış New York sokakları ve sel sonrasında şehrin içinde gezinmeye başlayan petrol tankeri tamamen stüdyoda yaratılmış.
Görsel efekt teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte 90'ların ortasında tekrar popüler olan felaket filmlerinden (geçtiğimiz sene gösterime giren B-filmi tadındaki "The Core" dahil) nicedir dişe dokunur bir örnek çıkmıyordu. Bu boşluğu dolduracak olan yapım büyük ihtimalle çapıyla etkilemek için yola çıkan "The Day After Tomorrow" olacak. Roland Emmerich'in ve yapımcı yoldaşı Dean Devlin'in, sonuçlarıyla benzer bir hikayeyi perdeye aktardıkları "Bağımsızlık Günü" ile dünya çapında 817 milyon dolarlık hasılata ulaşmış olmaları, "The Day After Tomorrow"un gişede başarılı olacağının sinyallerini de veriyor. Eğer inandıkları gibi her yönüyle kuvvetli bir film yapmışlarsa, bu yaz sinema salonlarında bir paranoyamızın daha gerçekleştiğini görmemek için bir sebebimiz olmayacakmış gibi gözüküyor.

Önceleri Mel Gibson'ın düşünüldüğü rolde Dennis Quaid'i seyredeceğiz.

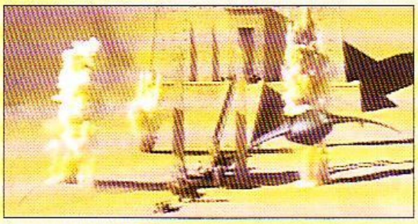
SUÇ ORTAKLARI: ROLAND EMMERICH VE DEAN DEVLIN

"The Day After Tomorrow"da ortağını yalnız bırakan Devlin bir keresinde "Rahat seyredilen büyük bütçeli filmler yapıyoruz çünkü biz de o tür filmlere gidip patlamış mısır yemeye bayılıyoruz," demişti.

Roland Emmerich

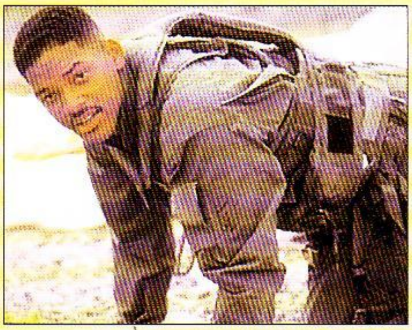
Roland Emmerich, ilk olarak öğrencilik yıllarında çektiği ilk filmi "Nuh'un Gemisi Prensibi"nin 1984'te Berlin Film Festivali'nin açılış filmi olmasıyla adından söz ettirmişti. Daha sonra kurduğu yapım şirketi Centropolis ile çok da önemli olmayan "Joey", "Ghost Chance" ve "Moon 44" gibi filmlere imza attı. Bu filmlerden "Moon 44", gelecekteki yapımcısı Dean Devlin ile tanışmasına önayak olacaktı. O sıralar paraya ihtiyacı olduğu için filmde rol almayı kabul eden Devlin, Alman yönetmenin yazdığı İngilizce senaryodaki diyalogları düzeltmeyi teklif edince ortaklıklarının ilk adımlarını attılar. Sonrasında Centropolis'e de ortak olan Devlin'in senaryosunu yazdığı, Jean-Claude Van Damme ve Dolph Lundgren'li "Universal Soldier" ikilinin birlikte kotardığı ilk film oldu. "Roland'la aynı tarz filmleri seviyoruz" diyor Devlin. "Rahat seyredilen büyük bütçeli filmler yapıyoruz çünkü biz de o tür filmlere gidip patlamış mısır yemeye bayılıyoruz. Eğer böyle bir tutkunuz varsa, o tutku büyük ihtimalle bulaşıcı olacaktır." Birlikte çoğunlukla felaket filmleri yaptıkları gözönüne alınırsa, ikilinin en sevdiği filmlerin "The Poseidon Adventure", "The Towering Inferno" ve "Earthquake" olduğuna şaşırmamak gerekiyor. Gelin bizi yok etmekte kararlı olan Emmerich ve Devlin'in "Universal Soldier"dan sonra ortaklıklarını sürdürdüğü diğer filmlere göz atalım:

Dean Devlin

Stargate (1994)

Başka bir gezegene kapı açan Eski Mısır'a ait bir nesne bulunur ve gezegeni incelemek üzere başlarında kumandanlarıyla (Kurt Russell) birlikte bir manga ve bir Mısır bilimcisi (James Spader) kapının öteki yanına gönderilir. Ekip burada, uzay yolculuğu yapabilen ve vaktiyle Mısır'a ayak basmış olan gelişmiş bir medeniyetle karşılaşacaktır. "Kimse bu filmin bu kadar özenli yapılıp 100 milyon dolara mal olmayacağına inanmıyordu" diyor Devlin. "Stüdyoya her şeyi 55 milyon dolara halledebileceğimi söylediğimde bana inanmadılar. Yapımcıların ve yönetmenlerin bütçeyi aşmamalarına alışık değillerdi." Zaman zaman mantık sınırlarını zorlasa da, olduğundan farklı birşeymiş gibi gözükmeye çalışmayan ve iyi vakit geçirten bir seyirlik olan "Stargate", en azından Emmerich ve Devlin'in o güne kadar tasarladıkları en büyük projelerine başlamalarına önayak olacak kadar başarı elde etmişti.

Independence Day / Kurtuluş Günü (1996)

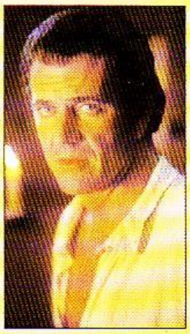
Tek amaçları insanlığı yok etmek ve dünyanın kaynaklarını kurutmak olan uzaylılar, devasa gemileriyle birlikte çeşitli şehirlerin semalarında belirirler. Dünya başkentlerini yok edip savunma ağını yerle bir eden uzay gemilerini durdurmak, Amerika Başkanı'nın (Bill Pullman) toparladığı birliklere, vatansever bir pilota (Will Smith) ve bir bilimadamına (Jeff Goldblum) düşecektir. Emmerich ve Devlin'in senaryosunu da birlikte yazdıkları "Bağımsızlık Günü" dünya çapında bir sinema olayı haline gelerek, gösterime girdiği yıl tüm zamanların en çok hasılat yapan ikinci filmi olacak kadar para kazanmıştı. Şu anda listede 11. sırada olan ve Will Smith'i yıldızlık mertebesine taşıyan filmin devamının çekilmesi de gündemde. "Roland ve ben bu işi sadece devam filmi yapmış olmak için yapmayı istemiyoruz" diyor Devlin. "James Cameron'ın 'Aliens'ı nasıl ilk 'Alien' kadar özgünse, 'Bağımsızlık Günü'nün devamı da o kadar özgün olmalı. 11 Eylül olaylarından sonra aklımıza üzerinde çalışmaya değecek bir fikir geldi ve şu an onun üzerinde çalışıyoruz"

Godzilla (1998)

1960'larda Fransız Polonez'inde yapılan nükleer testler sürüngenlerin mutasyona uğramasına neden olmuş ve en sonunda dev canavar Godzilla'yı doğurmuştur. Yaratıldığı adada yumurtalarını saklayacak güvenli bir yer bulamayan yaratık, annelik içgüdülerine ses vererek yüksek binaları ve metro sistemiyle yumurtlamaya elverişli gördüğü New York'a yönelecek, şehri yerle bir edecektir... Kült statüsündeki Japon yapımı orjinalinden uyarlanan "Godzilla", beklentileri karşılamakta zorlanacağı için belki de baştan bahtsız bir projeydi. "Bence başarısızlığımızda beklentilerin de etkisi vardı ama doğrusu yapabileceğimiz kadar iyi bir film yapmamıştık" diyor Devlin. "Tüm sorumluluğu ben alıyorum. Roland'ın yönetmenliği, görsel efektler ve oyuncular harikaydı ama filmin sorunları benim yazdığım senaryodan kaynaklanıyordu." Büyük bir reklam kampanyasıyla ve yapımcıları için eşit derecede büyük umutlarla vizyona giren film, yerden yere vurularak beklenenden daha az hasılata ulaşsa da, elde edilen gelir yine de yabana atılacak kadar az değildi.

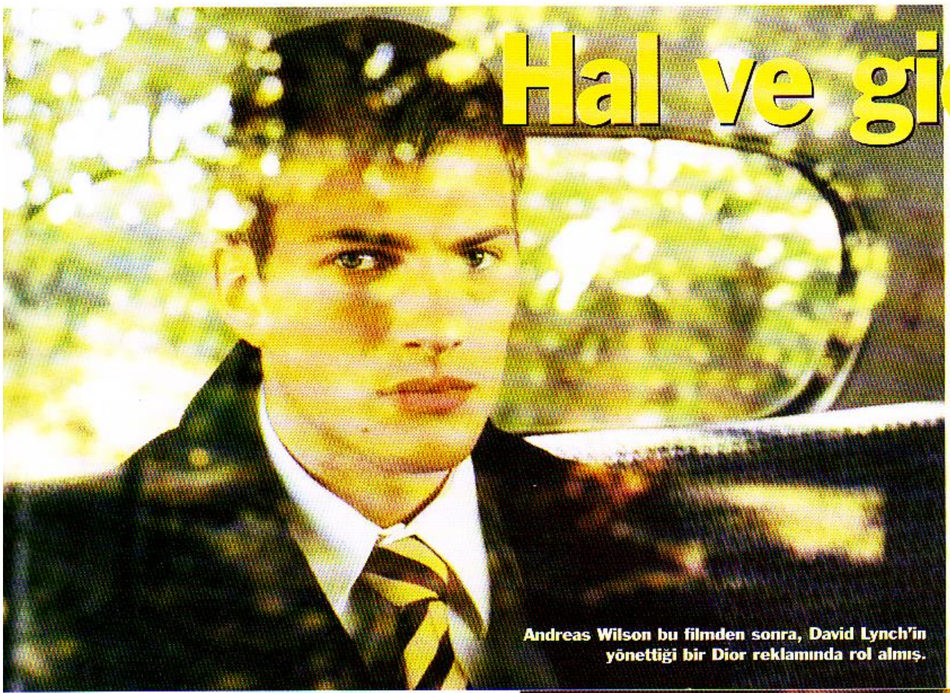
The Patriot / Vatansever (2000)

Başarısızlıklarının yarasını saran Emmerich ve Devlin, "Godzilla"dan sonra bilimkurgu olmayan ilk filmlerine imza attılar. "Herkes bizi tipik yaz filmi yapmakla suçluyordu" diyor Devlin o zamana dönerek. "Biz de 'Vatansever' ile farklı bir film yapabileceğimizi gösterdik: Karanlık ve uzun bir dönem draması." Amerikan Devrim Savaşı sırasında geçen "Vatansever", bir oğlu öldürüldükten ve diğeri (Heath Ledger) tutsak alındıktan sonra istemeyerek de olsa İngilizlerle yapılan savaşa katılan Benjamin Martin'in (Mel Gibson) destansı hikayesini anlatıyordu. Diğer Emmerich-Devlin filmleri gibi "Vatansever" de eleştirmenlerce beğenilmemişti ancak "Godzilla" felaketinden sonra ikilinin imajını biraz daha hallice bir konuma getirmeyi başardı. Teknik özellikleriyle öne çıkan film, görüntü yönetmenliği dahil 3 dalda Oscar adayı olmuştu.

Hal ve gidiş fena

Andreas Wilson bu filmden sonra, David Lynch'in yönettiği bir Dior reklamında rol almış.

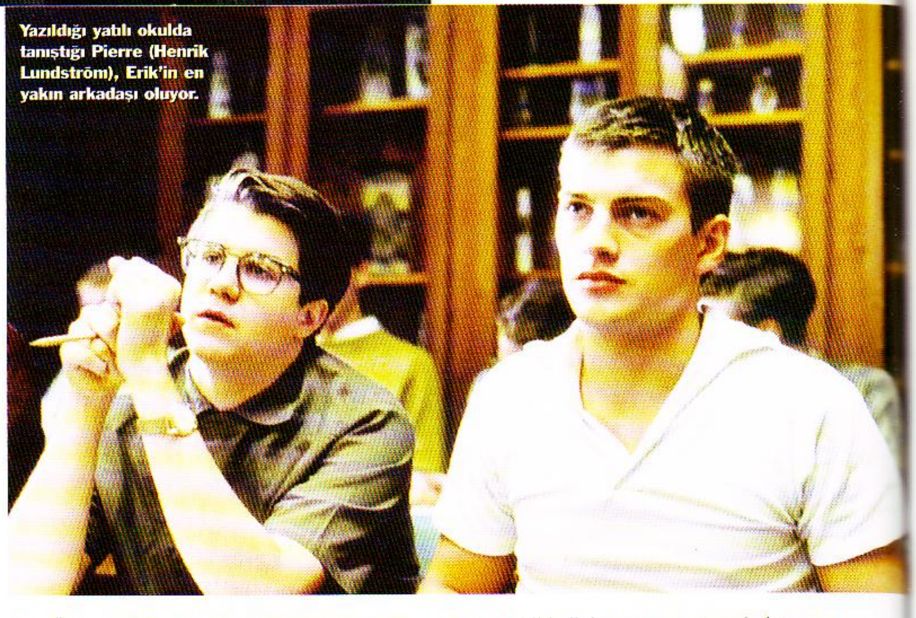
Geçtiğimiz yıl ülkesinde büyük bir gişe başarısı kazanan ve En İyi Yabancı Film dalında Oscar'a aday gösterilen "Şeytana Karşı" (Ondskan), '50'li yıllarda bir yatılı okulda geçiyor. Sisteme ve otoriteye karşı durma üzerine, sert ve etkileyici bir dram olan film, Türkiye'de ABD'den önce gösterim imkanı buluyor.

ENGIN ERTAN

Öğrencilik hayatı sayısız filme konu olmuştur. Kimileri bir orta yol bulmaya çalışırken, kimileri öğrencilerin, kimileriyse otoritenin tarafını tutarlar. İsveçli yazar Jan Guillou'nun, otobiyografik etkiler taşıdığı söylenen ve ülkesinde çok satmış romanından uyarlanan "Şeytana Karşı" (Ondskan) da aynı konu hakkında. Film okul ortamını, hayatın diğer alanlarındaki hiyerarşiyi eleştirmek için bir araç olarak kullanıyor.

Üvey babasından yediği dayaklar nedeniyle şiddete teşvik olan Erik Ponti (Andreas Wilson), devam etmekte olduğu devlet okulundan, disiplinsizliği ve karıştığı kavgalar nedeniyle atılır. Aldığı ceza sonrasında başka bir devlet okulu tarafından kabul edilmesi imkansızdır. Bu nedenle annesi aileden kalma bazı değerli eşyaları satar ve eline geçen parayla Erik'i özel bir okula yazdırır. Ancak burada Erik'i daha korkunç günler beklemektedir. Zira okulda disiplini öğrenciler kendi aralarında sağlamaktadırlar. Gücü elinde tutan büyük sınıflar ve soylu ailelerin çocukları, kendi koydukları kurallar çerçevesinde diğer öğrencilere işkence etmektedirler. Erik onlara kafa tutmakla boyun eğmek arasında kalır. Karşı çıktığı takdirde okuldan atılması kaçınılmazdır. Bir kez daha okuldan atılmasıysa geleceğini yok edecektir.

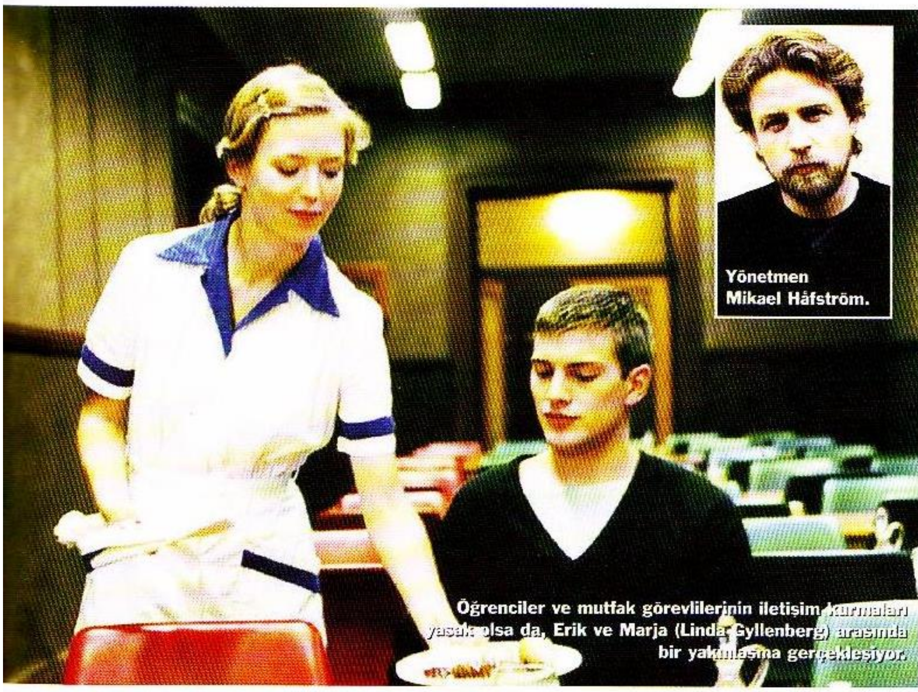
"Şeytana Karşı", açılışından itibaren seyirciyi avcuna alan, başarılı bir popüler sinema örneği. Filmin ülkesi İsveç için iddialı bir prodüksiyon olduğu şüphesiz. Hatta Guillou'nun romanının sinemaya uyarlanacağının açıklanmasının bile ülkede heyecan yarattığı söyleniyor. Öyle ki, Erik Ponti'yi canlandırmak için deneme çekimlerine başvuran oyuncuların sayısı 120'yi bulmuş. Seçilen isimse, 1981 doğumlu ve daha önce uzun metrajlı bir filmde rol almamış Andreas Wilson olmuş.

Yazıldığı yatılı okulda tanıştığı Pierre (Henrik Lundström), Erik'in en yakın arkadaşı oluyor.

Film için popüler sinema örneği demişken, ülkesinde kazandığı gişe başarısını da es geçmemek gerekiyor. İsveç'te bir milyonun üzerinde seyirciyi salonlara çeken "Şeytana Karşı", geçtiğimiz Akademi ödüllerinde de En İyi Yabancı Film dalında Oscar adayıydı. Altın heykele uzanamadı ancak çeşitli uluslararası festivallerde topladığı başka ödülleri ve sağlam bir eleştirmen desteği var. Seyircilerin de benzer şekilde ilgi ve övgüsünü topladığını atlamamak gerek.

Filmin bu derece beğenilmesindeki öncelikli etken, zaman ve mekanın ötesinde, her dönem her yerde insanların karşısına çıkan bir sorunun üzerine gitmesi: otoriteye boyun eğmekle, karşı durmak arasındaki korkunç ikilem. Hayatın her alanına sızmış olan hiyerarşiyi ele almak içinse, okul yerinde bir metafor. Filmin bu konuyu ele alırken ve okuldaki hiyerarşiyi resmederken lafını sakınmamasıysa en büyük meziyeti. Seyirciye kesin bir tarih vermese de, popüler kültüre dair kimi referansları ve atmosferiyle '50'li yıllarda geçtiği

Yönetmen Mikael Håfström.

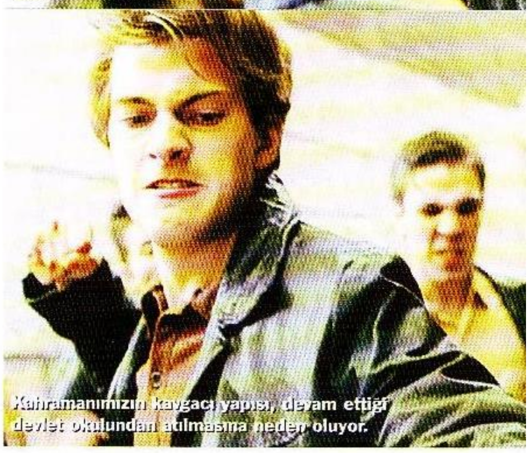
Öğrenciler ve mutfak görevlilerinin iletişim kurmaları yasak olsa da, Erik ve Marja (Linda Gyllenberg) arasında bir yakınlaşma gerçekleşiyor.

Genç Erik'in sorunlu bir aile yaşantısı var.

Aşk öyküsü de eksik kalmamış.

Kahramanımızın kavgacı yapısı, devam ettiği devlet okulundan atılmasına neden oluyor.

belli olan "Şeytana Karşı"da, derslerde alenen Nazizm propagandası yapan bir öğretmene bile rastlıyoruz. Olayların geçtiği yatılı okuldaki öğrencilerin birbirlerine uyguladıkları işkencelerse hiç masumane değiller. Sert kavgaların ve sadizmin ardı arkası kesilmiyor. İkinci uzun metraj filmini çeken Mikael Håfström'ün, öğrenciler arasındaki şiddeti resmedişinde kuşkusuz bir cesaret var. Ancak bu sahnelerde şiddetin açık şekilde kullanılması, aynı zamanda seyirciyi gaza getirecek bir unsur. Filmin yüksek ritmi ve neredeyse gerilime varan yapısı, şiddet kullanımından açıkça besleniyor. Diğer yandan, "Şeytana Karşı"nın söylemeye çalıştıkları, yine şiddeti kullanış şekliyle netleşiyor. Ancak filmin yeniyetme gençlerin birbirlerine uyguladıkları şiddeti göstermekle hata ettiğini söylemek yanlış olur. Zira özendirici bir yönü kesinlikle yok. Ayrıca filmde şiddet, otoriteye karşı verilen mücadelede de önemli bir nokta. "Şeytana Karşı" hem şiddetin şiddeti beslediğini, hem de gücü eline geçirenin kolayca içindeki kötülüğe yenilebileceğini etkileyici şekilde anlatıyor.

Filmin sergilediği hiyerarşik yapı, beraberinde sosyal bir eleştiri de taşıyor. Okulda üst sınıftan gelen öğrencilerin sahip oldukları dokunulmazlık ve kazandıkları sonsuz hak, gerçek hayatta da sınıflararası mücadeleye denk düşüyor. "Şeytana Karşı" bir bakıma, üst sınıfların gücü ellerinde tuttukları sürece, kendilerinden aşağıda gördüklerine acı çektirmeye devam edeceklerinin de altını çiziyor.

Elbette Guillou'nun romanı ve Håfström'ün sinema adaptasyonu akla başka filmleri de getiriyor. Özellikle Jean Vigo'nun "Hal ve Gidiş Sıfır"ının ve Lindsay Anderson'ın "If..."inin, bu filmi izlerken akla gelmemesi imkansız. "Şeytana Karşı" hem sinema, hem de konuya yaklaşımındaki tavır açısından bu başyapıtların düzeyinde değil. Belirli bir cesaret taşısa bile, adını andığımız diğer iki filmin öfkesinden yoksun. Yine de öğretmen ve öğrenciler arasında bir orta yol bulmanın izinden giden filmlere kıyasla, çok daha tercih edilesi bir noktada duruyor.

Håfström'ün "Şeytana Karşı"da atlanmaması gereken bir diğer başarısıysa, oyuncu yönetimi. Genç oyuncuların hemen hepsi inandırıcı ve akılda kalıcı performanslar veriyorlar. Gerçi Erik Ponti bu derece kahramanlaştırılmasa, sonuç daha etkili olabilirmiş. Ancak karşımızdakinin bir popüler sinema örneği olduğunu düşününce, bu durumu sineye çekebiliyoruz. Ne de olsa geniş seyirci kitlesini cezbedecek bir filmin, kolayca özdeşilecek ve görsel anlamda cazip bir baş karaktere ihtiyacı var.

Tüm bunların ötesinde bir dönem filmi olan "Şeytana Karşı", kostüm ve prodüksiyon tasarımıyla da belirli bir düzey tutturuyor. Olayların geçtiği yatılı okulun dış dünyadan kopuk haliyse son derece anlamlı. Benzer temalar üzerine giden distopyaların ayrı bir dünya tasarımı yaratmaları gibi, "Şeytana Karşı" da yasaların geçerliliğini yitirdiği yatılı okula kendine has bir atmosfer veriyor. Okulun büyük bahçesi ve etrafını çevreleyen orman, mekanın sınırlarını açık şekilde belirliyorlar.

Kayda değer bir hiyerarşi ve faşizm eleştirisi olan "Şeytana Karşı", stilize görselliğiyle de dikkat çeken bir film. Yönetmen Håfström, izleyicinin ilgisini sürekli ayakta tutacak, akıcı bir kurgudan yana tercih kullanıyor. Müzik kullanımı ve görüntü yönetimi de yine popüler sinemaya uygun bir çerçevede filmdeki yerlerini alıyorlar. Söylediklerinin yanında filmin biçim olarak da belirli bir düzeyi tutturması, "Şeytana Karşı"yı rahat izlenen bir seyirliğe dönüştürüyor.

Elbette, yeniyetme döneminin asi ruhu ve sistemle uyuşmazlığı üzerine giden pek çok başyapıt varken (daha önce andığımız iki filmin yanına "400 Darbe"yi ve "The Breakfast Club"ı da ekleyelim), "Şeytana Karşı"ya yüksek bir paye vermek pek mümkün değil. Ancak hem izlenmeye, hem de ciddiye almaya değecek bir film olduğu da şüphesiz. Avrupa sineması meraklıları kadar, popüler sinema diline alışkın seyirciyi de tatmin edecek "Şeytana Karşı", rahatlıkla ayın görülmesi gereken filmleri arasında sayılabilir.■

"X-Men"de Wolverine rolünde izlediğimiz Hugh Jackman, "Van Helsing"te profesyonel bir canavar avcısı.

Frankenstein'ın canavarı rolünde daha önce "Oklahoma" adlı oyunda Hugh Jackman'la aynı sahneyi paylaşan tiyatro oyuncusu Shuler Hensley oynuyor.

Canavarların ekip çalışması

DERLEYEN: SENEM ERDİNE

Bu yazın en iddialı yapımlarından biri olan "VAN HELSING", günün modasına uygun şekilde sinemanın ünlü kahramanlarından bazılarını aynı hikayede buluşturan fantastik bir korku filmi. "Mumya" filmlerinin yönetmeni Stephen Sommers'ın yazıp yönettiği filmde, Kont Dracula, Frankenstein ve Kurt Adam gibi yakından tanıdığımız klasik korku kahramanları çıkacak karşımıza. Ama hikayenin merkezinde Bram Stoker'ın romanının ünlü karakterlerinden biri olan Van Helsing var.

Radikal Gazetesi yazarı Yeşim Tabak, geçtiğimiz günlerde, "Freddy vs. Jason"ın gösterime girişi vesilesiyle yayınlanan yazısında, geçmişin ünlü film kahramanlarını aynı macerada biraraya getiren yapımların, bir tür trend'e dönüştüğünden bahsediyordu. Çok iş yapan iki korku serisinin kahramanlarını aynı macerada karşı karşıya getiren "Freddy vs. Jason" bu trend'in son örneklerinden biriydi. Önümüzdeki aylarda benzer bir proje olan "Alien vs. Predator" gösterime girecek. Wolfgang Petersen'ın yönetmenliğini üstlenmekten vazgeçmesi üzerine ertelenen "Batman vs. Superman" projesi ise yolda. Kimbilir belki şu anda Hollywood'da bir yerlerde birileri de Örümcek Adam'la Hulk'u aynı hikayede buluşturmanın bir yolunu arıyordur. Uzun lafın kısası, para getiren hiçbir trend'e sırtını döndüğü görülmemiş olan Hollywoodlu yapımcılar bu furyadan sebeplenmek üzere kolları sıvamış durumdalar. Her zaman olduğu gibi bu kez de işin suyunu çıkaranlar ve çıkarmayanlar, bu eski yıldızları orijinal bir fikir etrafında toplamayı başaranlar ve başaramayanlar olacak. İşte bu ay da sözkonusu eğilimin yeni örneklerinden biri olan iddialı bir Universal prodüksiyonu geliyor sinemalarımıza. 160 milyon dolar bütçesiyle "Van Helsing", bu yaza damgasını vurması beklenen büyük stüdyo prodüksiyonlarından birisi. "The Mummy" ve "The Mummy Returns" gibi gişede başarılı aksiyon macera filmlerinin yaratıcısı Stephen Sommers'ın yazıp yönettiği film, bakalım bu furyadan alnının akıyla çıkan yapımlardan biri olacak mı? Bizde de dünyayla aynı anda gösterime gireceği için bu kez yurtdışındaki film eleştirilerinden ipucu alma şansımız yok; ancak ilk bakışta, Universal'in 1930'lu yıllarda ürettiği korku filmlerinin ünlü kahramanlarının boy gösterdiği bir geçit törenini andırıyor film. Kimler yok ki... Bram Stoker'ın birçok filme kaynaklık eden ünlü romanının kahramanı, karanlıkların efendisi, Kont Dracula; aynı romanda Dracula'yı alt etmenin yolları hakkında fikir sahibi olan yegane insan olarak karşımıza çıkan Dr. Van Helsing; Dr. Jekyll ve Mr. Hyde; edebiyat dünyasından sinemaya transfer olan bir başka ünlü korku kahramanı olan Mary Shel-

ley'nin Frankenstein'ı ve Kurt Adam.
Gazeteci John Millar'a verdiği bir röportajda projenin nasıl ortaya çıktığını anlatan Stephen Sommers, son zamanlarda Hollywood'u etkisine alan sözkonusu trend'in etkisiyle değil daha kişisel sebeplerle böyle bir film çekmek istediğini kanıtlamaya çalışıyor sanki. Söylediğine göre yönetmen, özel efekt ve aksiyon ağırlıklı iki büyük macera filminin ardından, daha küçük, duygusal bir film çekmek niyetindeymiş aslında. Bu niyetle, her zaman yaptığı gibi çalışma masasının başına oturmuş ve düşünmeye başlamış, ama bir türlü hayalgücünü harekete geçirecek bir fikir gelmemiş aklına. Saatler sonra sıkıntıyla etrafına bakınırken gözü odasının duvarlarını süsleyen sevdiği filmlerin afişlerine takılmaya başlamış ve sonunda yeni filmiyle ilgili düşüncelerini şekillendiren de bu afişlerde gördüğü klasik canavar figürleri olmuş. "Yeni bir Dracula filmi çekmezdim çünkü daha önce çok iyileri çekilmişti" diyor. "Coppola en iyilerinden birisini çekmişti. Frankenstein için de aynı şey geçerliydi. Son iki yılımı bir Kurt Adam filmiyle geçirmeyi de hiç istemiyordum. Hepsini biraraya getirebilir miyim acaba diye düşünmeye başladım. Böylece eski canavar filmlerini yeniden izlemeye karar verdim. İzledikçe hepsini ne kadar sevdiğimi hatırlıyordum. Ne kadar iyi olduklarını unutuyor insan. Mesela Frankenstein'ın canavarı, 'Fareler ve İnsanlar'daki Lenny karakterini andırıyor biraz. Ne yaptığının farkında olmadığı için ona üzülüyorsunuz. Biraz da 'Fil Adam'a benziyor çünkü görüntüsü çok korkutucu. Bu ürkütücü canavar görünümünün arkasında ne kadar trajik bir kişilik olduğunu sonradan anlıyorsunuz. Kurt Adam'ıysa bir alkolik ya da bir uyuşturucu bağımlısı gibi düşünebilirsiniz. Gün boyunca sevdiğiniz bir arkadaşınız ya da belki kardeşiniz, gayet iyi bir adam yani ama gece olunca, ister alkol ister uyuşturucu ister dolunay yüzünden fark etmez, kötü güçler onu etkisi altına alıyor. Böylece kendi bedeninden sıyrılıp bir canavara dönüşüyor."
Bütün bu canavarların, ünlü vampir avcısı Van Helsing gibi bir karakter etrafında gelişen bir hikayede biraraya getirildiğini duyunca, insanın aklına Helsing'in hepsini teker teker hakladığı bir film geliyor hemen. Ancak bu pek orijinal bir fikir sayılmaz doğrusu. Sommers da öyle düşünüyor zaten. "Böyle bir film çekseydim korku filmi hayranları beni bir kaşık suda boğmak isterdi herhalde" diyor. "'Van Helsing'in çok daha karmaşık ve eğlenceli bir hikayesi var. Muhteşem bir hikaye ve dolayısıyla da benim en önemli kozum. Ayrıca seyrettiğiniz zaman, bu filmi çeken her kimse bu karakterleri ve bu tür

Josie Maran, Dracula'nın üç gelininden biri.

filmleri gerçekten seviyormuş diyeceksiniz, ki bu da benim ikinci kozum."

19. Yüzyıl'da, Londra'dan Roma'ya, Paris'ten Transilvanya'ya uzanan tüyler ürpertici bir coğrafyada geçtiği söylenen sözkonusu hikayenin ayrıntıları ve incelikleriyle ilgili pek fazla bilgimiz yok henüz ama özetle şöyle bir tablo var karşımızda: 19. Yüzyıl'da, insanlara yönelik esrarengiz saldırıların çok yoğunlaştığı bir dönemdeyiz. Yüzlerce yıldır varlığını sürdüren kötü güçler, insanoğluna karşı verdikleri sonu gelmez savaşta saldırılarına hız vermiş durumdalar. Bu arada Vatikan'da, Kilise adına faaliyet gösteren gizli bir kuruluş için çalışan Gabriel Van Helsing (Hugh Jackman), bölgeye dehşet saçmakta olan Kont Dracula'yı (Richard Roxburgh) altetmek üzere Transilvanya'ya geliyor ve orada Anna Valerious'la (Kate Beckinsale) karşılaşıyor. Ailesini yüzlerce yıllık bir lanetten kurtarabilmek için Kont Dracula'yla savaşmak zorunda olan bu korkusuz kadın, profesyonel bir canavar avcısı olan kahramanımızla güçbirliği yapıyor. Birlikte, Frankenstein'ın canavarı ve Kurt Adam gibi insanoğluna öfke duyan başka canavarları da etkisi altına alarak gücüne güç katan efsanevi vampire karşı amansız bir mücadeleye girişiyorlar.

Gabriel Van Helsing, Bram Stoker'ın romanı "Drakula"nın kahramanlarından biri olan Prof. Abraham Van Helsing'den esinlenerek yaratılmış bir karakter. Önceki birçok Dracula uyarlamasında, vampirlerle ilgili her türlü faydalı bilgiye sahip, yaşını başını almış, saygın bir bilimadamı olarak karşımıza çıkan Prof. Abraham Van Helsing, Sommers'ın filminde Hugh Jackman'ın canlandırdığı genç ve dinamik bir canavar avcısına dönüşerek filmin merkezine yerleşmiş. "Peter Cushing'in ve Anthony Hopkins'in oynadığı Van Helsing'leri seyretmiştim" diyor yönetmen. "Ama ben daha farklı bir kahraman yaratmak istedim. Daha genç, daha yakışıklı, profesyonel bir canavar avcısı. Önce adını Gabriel olarak değiştirdim. Abraham'ın bu filmdeki kahraman için iyi bir isim olmadığını düşünüyorum o kadar, başka bir nedeni yok. Bütün bu canavarlar 19. Yüzyıl'da yazılan edebiyat eserlerinde ortaya çıkmış, 20. Yüzyıl'da ortadan kaybolmuşlardı. 19. Yüzyıl'ın sonunda hepsi birden nasıl birdenbire yokolmuş olabilir, diye düşündüm. Biri onları öldürmüş olmalıydı. Van Helsing karakteri ve onu bu canavarlarla savaşmak üzere görevlendiren Vatikan'a bağlı gizli dini örgüt fikri böyle ortaya çıktı."

Sommers, "Van Helsing"de bu filme esin kaynağı olan klasik korku filmlerine duyduğu hayranlığın izlerine rastlayacağımızı söylüyor. Siyah beyaz açılış sahnesi de bunun örneklerinden biri. "Bu sahne filme çok yakıştı çünkü orijinal Frankenstein filminin en önemli bölümünün yedi dakikaya sıkıştırılmış bir versiyonu gibi" diyor Sommers. "Açılış repliği olan 'Yaşıyor! Yaşıyor! Yaşıyor!' da orijinal Frankenstein'a bir çeşit saygı duruşu aslında. Eski canavar filmlerini sevenlerin aklını başından alacağım. Bu tür filmlere özgü bütün ikonları kullandım neredeyse."

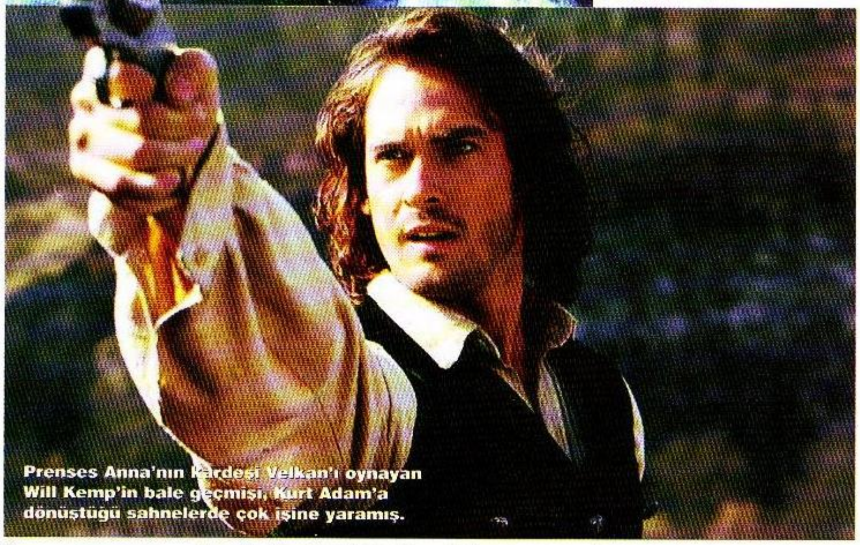

Dracula'yla mücadelesinde Van Helsing'in yanında yer alan çingene prensesi Anna rolünde Kate Beckinsale.

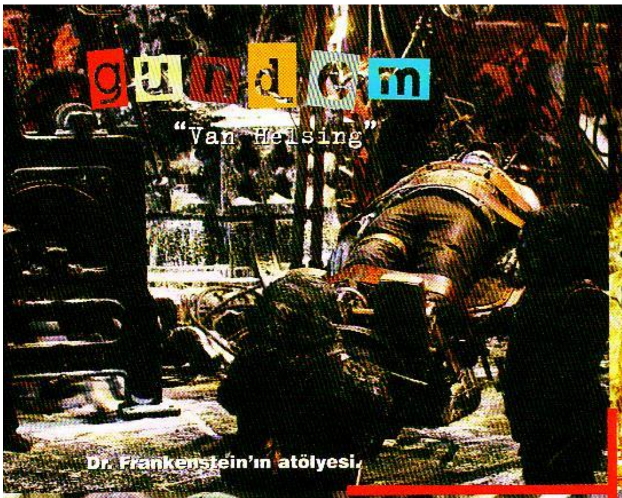
Eski canavar filmlerinin tadını arayan Sommers, efekt kullanımını sınırlı tutmaya çalışmış.

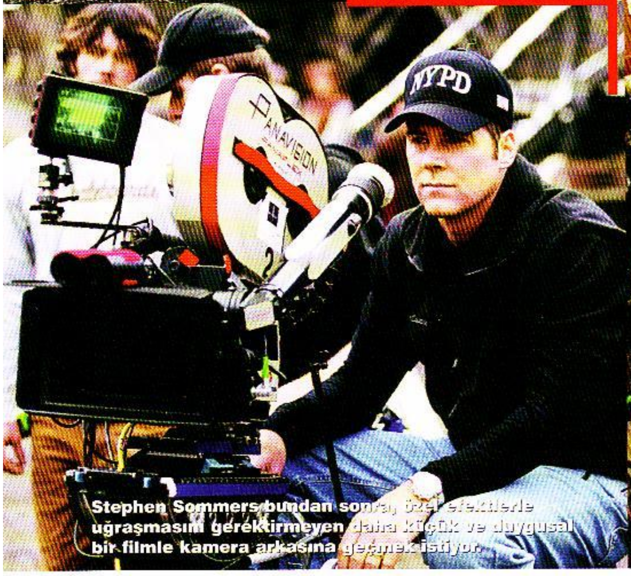
"Eski filmlere göre daha fazla efekt ve aksiyon var tabii. Bence çok ürkütücü ama aynı zamanda romantik bir film oldu." Stephen Sommers

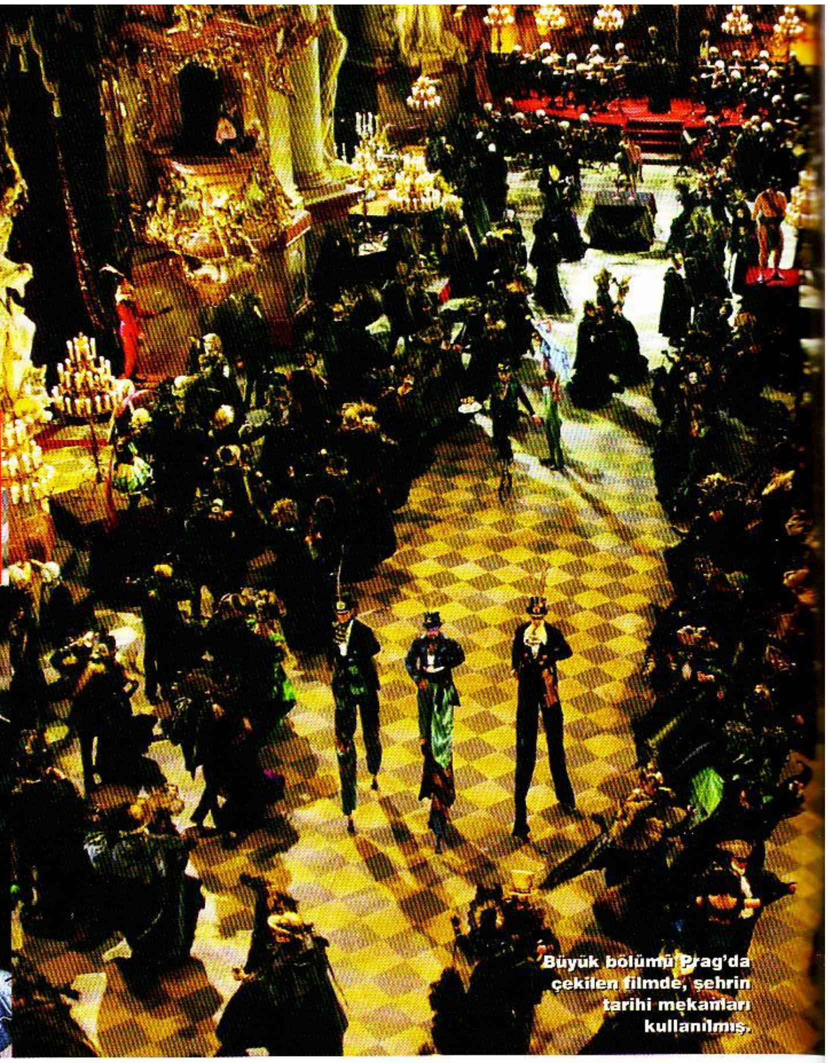
Prenses Anna'nın kardeşi Velkan'ı oynayan Will Kemp'in bale geçmişi, Kurt Adam'a dönüştüğü sahnelerde çok işine yaramış.

Genç canavar avcısı Van Helsing'i "X-Men" fimlerindeki Wolverine rolüyle dikkatleri çeken Avustralyalı oyuncu Hugh Jackman oynuyor. Hugh Jackman'ı Van Helsing rolüne öneren, Sommers'ın yapımcı ortağı ve öğrencilik yıllarından beri bütün filmlerinin kurgusu yapan arkadaşı Bob Ducsay olmuş. Oyuncu seçimi konusundaki yeteneğine çok güvendiği arkadaşının önerisini kabul eden yönetmen "X-Men"i seyrettikten sonra Hugh Jackman konusunda iyice ikna olmuş. Teklif geldiğinde "X-Men"in devam filmi için sete çıkmak üzere olan Jackman, başlangıçta Van Helsing rolünü üstlenmek konusunda çok istekli değilmiş. Ardı ardına iki büyük aksiyon macera filminde seyirci karşısına çıkmak pek mantıklı gelmemiş önce hatta biraz da ürkütmüş genç oyuncuyu. Üstelik birkaç cümleyle özetlendiği haliyle film, tıpkı biz seyircilerde olduğu gibi onda da olumsuz bir önyargı yaratmış. Gözünün önüne gelen ilk şey, üç canavarla birden boğuşan bir kahramanın klişelerle dolu macerası olmuş çünkü, ama Sommers'ın yazdığı senaryoyu okuduktan sonra fikri tamamen değişmiş. Şimdi, hem olay örgüsü hem de karakterleriyle çok iyi işlenmiş bir hikaye olarak gördüğü filmde rol almış olmaktan çok memnun olduğunu söylüyor. "X-Men"deki Wolverine karakteriyle etkilediği hayranlarının karşısı-

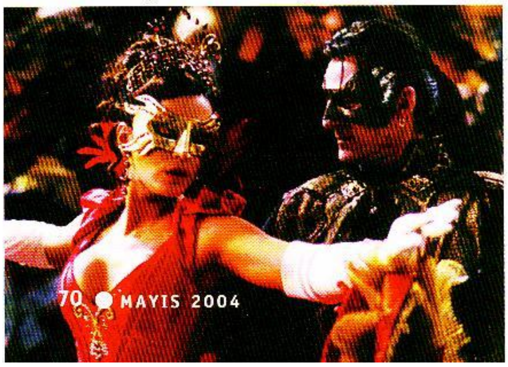

Dr. Frankenstein'ın atölyesi.

Stephen Sommers bundan sonra, özel efektlerle uğraşmasını gerektirmeyen daha küçük ve duygusal bir filmle kamera arkasına geçmek istiyor.

Büyük bölümü Prag'da çekilen filmde, şehrin tarihi mekanları kullanılmış.

na yeni bir kahraman rolüyle çıkmaya hazırlanan aktör, "Van Helsing'in, Bram Stoker'ın yarattığı klasik kahramandan bir hayli farklı bir adam olduğunu söyleyebilirim" diyor. "Daha maceraperest ve daha kavgacı bir kişiliği var. Katolik Kilisesi'ne bağlı gizli bir örgüt için çalışıyor ama bunu bir ücret karşılığında yaptığı için profesyonel bir canavar avcısı. Vampir avcılığını herhangi birisinden öğrenmiş değil. İçgüdüleri ve deneyimleriyle edindiği birikimi kullanarak yapıyor bu işi. Sonuçta en iyi bildiği şey bu, yani lanetlenmiş ruhları ele geçirip yok etmek." Filmdeki tehlikeli sahnelerin çoğunda dublör kullanmayı reddettiği söylenen aktör muhtemel devam filmlerinde rol almak üzere şimdiden Universal'le bir anlaşma imzalamış bile.
Hugh Jackman'ın bedeninde, tam da yönetmenin istediği gibi genç ve karizmatik bir aksiyon kahramanına dönüşen Van Helsing'e, güzel bir çingene prensesini oynayan Kate Beckinsale eşlik ediyor. Ailesini 400 yıllık bir lanetten kurtarabilmek için Dracula'yı öldürmekten başka çaresi olmayan genç prenses Anna Valerious'u oynayan Beckinsale'i geçtiğimiz aylarda bir başka korku filminde izlemiştik. Vampirlerle Kurt Adamlar arasında bir savaşa sahne olan "Underworld/Karanlıklar Ülkesi"nde bu savaşa son vermek isteyen bir Kurt Adam'a aşık olan vampir Selena'yı oynuyordu. Son röportajlarından birinde bu iki filmi karşılaştıran oyuncu, "'Karanlıklar Ülkesi' daha ağır ve ciddi bir aksiyon gerilimdi, 'Van Helsing' içinse ailece seyredebileceğiniz bir korku macera filmi diyebilirim, çünkü çok romantik bir yanı da var" demiş. Bu iki filmin onu bir anda gotik aksiyon filmlerinin aranan kadın oyuncularından biri haline getirdiğinin farkında. "Şimdilik sakıncası yok" diyor, "Yalnız üçüncü bir film fetiş kapsamına girer artık. Sanırım bu kadarı yeterli... Ama 'Van Helsing'in devam filmi gündeme gelirse hayır demeyeceğimden emin olabilirsiniz."
Prenses Anna'nın, geceleri Kurt Adam'a dönüşen erkek kardeşi Velkan'ı tanınmış bir dansçı olan Will Kemp canlandırıyor. Dr. Frankenstein'ın canavarını Shuler Hensley, asistanı Igor'u Kevin O'Connor oynuyor. Van Helsing'i görevlendiren kilisenin rahibi rolünde David Wenham'ı izleyeceğiz. Uygarlığı yok ederek, korku ve karanlık dolu bir dünya kurmayı planlayan Kont Dracula'nın gelinlerini ise Elena Anaya, Silvia Colloca ve Josie Maran canlandırıyorlar. İspanyol asıllı, 27 yaşındaki oyuncu Elena Anaya'yı daha önce "Sex and Lucia"da ve "Konuş Onunla"da izlemiştik.
"Mumya" filmlerindeki başarılı ve gösterişli efekt çalışmasıyla dikkat çeken yönetmenin yeni filmi de özel efekt teknolojisiyle ilgili yeteneklerini sergilemesine uygun bir proje aslında; ancak klasik korku filmlerini hatırlatan karanlık ve ürpertici bir atmosfer yaratmayı her şeyden fazla önemsediği bu filmde özel efekt kullanımını mümkün olduğunca sınırlandırmayı tercih etmiş. Bunun bir sebebi de "Van Helsing"i temelde canavarlar hakkında değil büyük dertlerden mustarip sorunlu insanlar hakkında bir film olarak görmesi. "Birer canavara dönüşen bu karakterlerin hepsi de korkunç sorunlar yaşayan birer insan aslında" diyor. "Eski filmleri onun için bu kadar çok seviyorum belki de, çünkü bu filmler, alkolikler, uyuşturucu bağımlıları ya da yan evde yaşayan kaçık komşular hakkında son derece dokunaklı hikayeler anlatan birer melodramdır aslında. Onun için bu filmde Dracula önce Richard Roxburgh'un canlandırdığı bir insan sonra da bilgisayar efektleriyle yaratılmış bir canavar olarak çıkıyor seyircinin karşısına. Dracula'nın bu ikinci kimliğini, filmin üçüncü yarısına kadar seyirciden gizledim çünkü canavarlar ortaya çıkmadan önce filmin baş karakterleri arasındaki ilişkiler hakkında seyirciyi düşündürmek istiyordum. Zaten genel olarak ve

özellikle de kavga sahnelerinde bilgisayar efektli sahnelerin sekiz on saniyeden fazla sürmemesinden yanaydım." Sınırlı kullanmaktan yana olsa da kimi sahnelerde efekt kullanımını kaçınılmaz buluyor yönetmen. Örneğin Dracula'nın kurbanını ısırmaya hazırlandığı sahnelerde dişler, efekt teknolojisinin marifetiyle uzuyor. "Dişler gözünüzün önünde uzuyor, bence bu harika" diyor. "Daha önce hiçbir vampir filminde böyle bir şey gördüğünüzü sanmıyorum." Dracula'nın dev boyutlarda bir yarasaya dönüştüğü ya da Dracula'nın gelinlerinin uçtuğu sahnelerde de efekt teknolojisinin en yeni imkanlarından faydalanmış.
Büyük bölümü Prag'da, 160 milyon dolarlık bütçenin sağladığı geniş imkanlarla yaratılan muazzam setlerde çekilen film, 7 Mayıs'ta, dünyayla aynı anda gösterime girecek. Stephen Sommers'ın iddialarını ciddiye alacak olursak, büyük projelerde deneyimli ve korku tutkunu bu yönetmenin elinden çıkan "Van Helsing"in, birer ikona dönüşmüş klasik kahramanları orijinal bir hikaye ve eski korku filmlerini hatırlatan ürkütücü bir atmosferde buluşturan ilgiye değer bir film olduğunu söyleyebiliriz. "Eski filmlerle kıyaslandığında daha fazla aksiyon ve daha fazla efekt var tabii" diyor yönetmen. "Babanızın Van Helsing'inden farklı bir kahramanla karşılaşacağınız çok açık. Bence çok ürkütücü, korkunç ama aynı zamanda romantik bir film oldu." ■

Kont Drakula rolünde Richard Roxburgh.

Van Helsing'in eski halini merak ediyorsanız...

Stephen Sommers'ın filminde, profesyonel bir canavar avcısı, zeki, çevik ve genç bir maceraperest olarak karşımıza çıkan Van Helsing, eskiden, 60 yaşlarında, biraz egzantrik ama kendi halinde, vampirler konusunda bilgili, Hollandalı bir bilimadamıydı. Hatta adı da bu ay gösterime giren filmdeki gibi Gabriel değil, Abraham Van Helsing'ti. Bram Stoker'ın romanından uyarlanan Dracula filmlerinin vazgeçilmez karakterlerinden biri olan ünlü vampir avcısı, 30'lardan bu yana pek çok Dracula uyarlamasında karşımıza çıktı.

Dracula (1931)

Yönetmen: Tod Browning
Dracula: Bela Lugosi
Prof. Abraham Van Helsing: Edward Van Sloan

Dracula rolündeki Bela Lugosi'nin kendisinden sonraki bütün Drakula karakterlerine esin kaynağı olacak unutulmaz performansı ve Tod Browning'in başarılı yönetmenliğiyle sinema tarihine geçen film, ondan birkaç ay sonra gösterime giren "Frankenstein" uyarlamasıyla birlikte 30'lu yılların korku furyasını başlatan Universal yapımlarından biriydi. Van Helsing'i 30'lu ve 40'lı yıllarda çekilen korku filmlerinin vazgeçilmez aktörlerinden biri olan Amerikalı oyuncu Edward Van Sloan canlandırmıştı.

The Horror of Dracula (1958)

Yönetmen: Terence Fisher
Dracula: Chriptopher Lee
Dr. Van Helsing: Peter Cushing

30'lu yıllarda Universal'in çektiği klasik korku filmlerinin yeniden çevirimlerini yapmak üzere bu stüdyoyla bir anlaşma yapan Hammer Stüdyoları'nın sonradan bir seriye dönüşecek Dracula filmlerinin ilkiydi. Kont Dracula'yı Christopher Lee oynuyordu. Van Helsing rolündeki Peter Cushing ise, yaşlı vampir avcısını romandaki orijinalinden farklı olarak, kendi halinde bir bilimadamı gibi değil de yaşını almış bir aksiyon kahramanı gibi yorumlayan ilk aktördü.

Dracula (1979)

Yönetmen: John Badham
Dracula: Frank Langella
Prof. Abraham Van Helsing: Laurence Olivier

Dracula'yı canlandıran Frank Langella'nın bu film çekilmeden hemen önce Broadway'de sahnelenen bir Dracula uyarlamasıyla bütün dikkatleri üzerine çekmiş olduğu düşünülürse o zaman için akıllıca bir projeydi. Ancak klasik romandan uyarlanan hikayeyi, Bela Lugosi'nin rol aldığı filmdekinden daha uzun tutan ve büyük oranda özef efektlere güvenen John Badham'ın sinema uyarlaması, oyun kadar büyük ilgi görmedi. Oysa Van Helsing rolünde de usta aktör Laurence Olivier vardı.

Nosferatu: Phantom der Nacht (1979)

Yönetmen: Werner Herzog
Dracula: Klaus Kinski
Dr. Van Helsing: Walter Ladengast

Bram Stoker'ın romanını sinemaya uyarlayan ilk yönetmen olan F.W. Murnau'nun 1922 yapımı eşsiz klasiğine saygı duruşunda bulunan film, en özgün ve başarılı Dracula uyarlamalarından biridir. Kan emici bir vampirin etrafına saçtığı dehşetten çok, ölümsüzlüğe mahkum olmuş bir ucubenin derin yalnızlığını ve kederini yansıtan filmde Kont Dracula'yı oynayan Klaus Kinski çok etkileyici bir performans sergilemişti. Herzog'un filmi bu yılki İstanbul Film Festivali'nde gösterilecek. Kaçırmayın.

Dracula (1992)

Yönetmen: Francis Ford Coppola
Dracula: Gary Oldman
Prof. Abraham Van Helsing: Anthony Hopkins

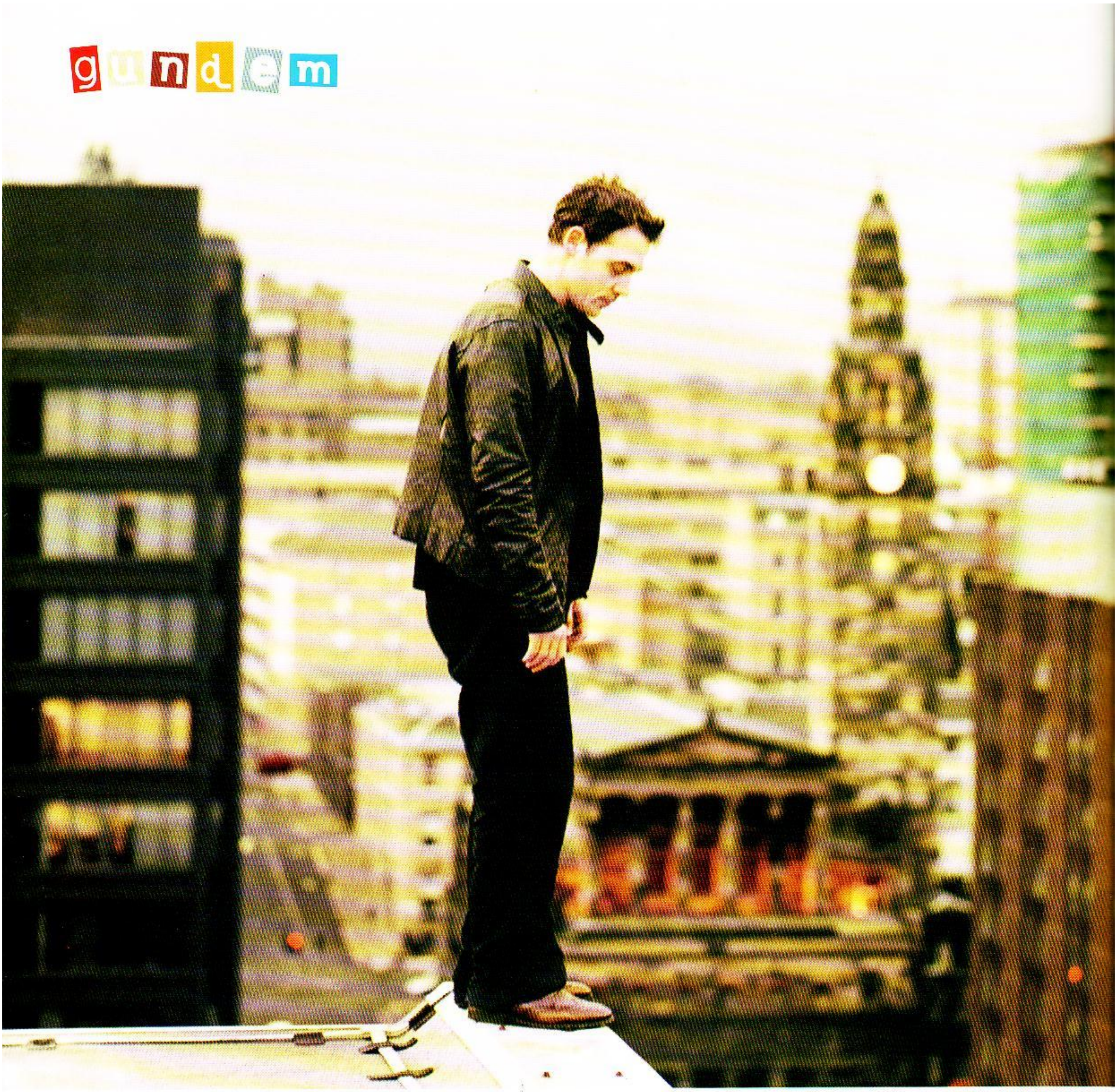

En kanlı ve erotik Dracula uyarlamalarından biri olan Coppola'nın filmi, efektleri, makyajları ve kostüm tasarımıyla Oscar almıştı. Bram Stoker'ın romanını temel alan filmde Kont Dracula'yı oynayan Gary Oldman, uzun yıllar önce kaybettiği büyük aşkını hatırlatan bir kadının peşinden Londra'ya gidiyordu. Kont'un hedefi haline gelen bu kadını Winona Ryder, nişanlısını Keanu Reeves, vampir avcısı Van Helsing'i ise usta aktör Anthony Hopkins oynamıştı.

Dracula: Dead and Loving It (1995)

Yönetmen: Mel Brooks
Dracula: Leslie Nielsen
Dr. Abraham Van Helsing: Mel Brooks

Bram Stoker'ın romanını mizahi bir yorumla ele almasına rağmen bir hayli sadık bir uyarlama olduğu söylenebilir. Bu filmde efsane vampiri bir komedi malzemesine dönüştüren yönetmen Mel Brooks aynı zamanda filmin oyuncularından biriydi. Drakula'yı canlandıran Leslie Nielsen, Renfield rolündeki Peter MacNicol ve Van Helsing'i oynayan Mel Brooks'un başarılı komedi performanslarından güç alan filmde Van Helsing'le Jonathan Harker'ın Dracula'nın kalbine kazık çakmaya çalıştıkları sahne Mel Brooks hayranlarının favori sahnelerinden biridir.

Romantik/komedi tarzındaki Dogma filmi "Yeniden Başlayanlar İçin İtalyanca" ile tanıdığımız Danimarkalı yönetmen Lone Scherfig, ikinci filmiyle karşımızda. "WILBUR ÖLMEK İSTİYOR" (Wilbur begår selvmord) başarısız intihar girişimlerini gündelik hayatının parçası haline getiren genç bir adam üzerine tatmin edici bir "kendini iyi hisset filmi". ENGİN ERTAN

Ülkemizde de izleyicinin beğenisini toplayan "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"nın (Italiensk for begyndere) yönetmeni Lone Scherfig, yeni filmi "Wilbur Ölmek İstiyor"da (Wilbur begår selvmord) benzer sularda yüzüyor. Bir kez daha hayatın karanlık yüzünden, seyircinin kalbini çalacak bir film çıkartmaya çalışıyor.

Filmin baş karakteri Wilbur (Jamie Sives), düzenli aralıklarla intihar etmeye çalışıyor. Ancak bu konudaki ısrarı kadar, gerçekte ölmek istemediği de açık. Filmin açılışında, bir sürü ilaç yutup, üzerine gazı açarak giriştiği çok seçenekli intihar bile alttan alta bunu vurguluyor. Wilbur'un ağabeyi Harbour (Adrian Rawlins) ise kardeşine yardım etmeye çalışan, iyi niyetli bir adam. Aileden kalma, ikinci el kitapçı dükkanını işletirken, eski anıların da bekçiliğini yapıyor.

Dükkanın müdavimlerinden birisi de Alice (Shirley Henderson). Hastanedeki gece nöbetlerinde, ortalıkta unutulan kitapları topluyor ve bunları Harbour'un dükkanında elden çıkartıyor. Bir gün intihar etmeye çalışan Wilbur'u kurtardığında, genç kadın iki kardeşin hayatına bir daha çıkmamacasına giriyor. Alice'in küçük kızı, hastası Wilbur'a abayı yakmış psikolojik danışman Moira, suratsız psikiyatrist Horst ve benzerleri, filmin diğer önemli karakterleri.

"Wilbur Ölmek İstiyor", hissiyat olarak "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"ya benziyor ama temelde ciddi farklılıklar taşıyor. Her şeyden önce bu bir Dogma filmi değil. Esasında çoğu kişi Scherfig'in önceki filmini de manifestonun

Yeni başlayanlar için intihar

Filmin yönetmeni Lone Scherfig.

Alice rolünde Shirley Henderson'ı, Wilbur rolündeyse Jamie Sives'ı izliyoruz.

Ağabey Harbour kardeşinin intihar saplantısıyla uğraşırken, kendi hastalığını öğreniyor.

yapısına uygun bulmamıştı. "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"nın tür olarak romantik/komediye yakın durması, kimilerine "Böyle Dogma filmi mi olur", dedirtmişti. Doğru ya, Dogma filmlerinin omuzda taşınan ve sürekli sallanan dijital kameralarla mide bulantısına yol açması, acı üzerine acı ekleyerek seyircinin canını yakması, bir de sağlam bir ahlaki ders vermeye soyunması gerek çoğunlukla. İnsanların kendilerini iyi hissetmelerine sebep olacak bir film, nasıl Dogma kategorisine girebilir ki?

Her ne kadar konumuz "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca" olmasa bile, Scherfig'in önceki filminde yapmaya çalıştıklarını deşifre etmek, "Wilbur Ölmek İstiyor"u anlamak için de anahtar olabilir. "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca" görsel yapısıyla manifestonun kurallarına olduğu kadar uymakta (biliyorsunuz, manifestonun yazılı olmayan kurallarından birisi de, mevcut kuralları ihlal etmek), başka bir deyişle teoride bir Dogma filmi olarak ödevini yerine getirmekteydi. Diğer yandan akımın olmazsa olmazı başkaları için acı çeken insanlar da yerli yerindeydi. Aslında Dogma'nın fikir babalarından Lars von Trier'in son dönemdeki dini takıntılarını göz önüne alınca, bu filmlerin acı çeken karakterlerini de kefaret teması etrafında algılamamız, dolayısıyla Dogma filmlerini ahlakçı, hatta yer yer muhafazakar bir dünya görüşüyle özdeşleştirmemiz mümkün. Ancak Scherfig, bu yapıya yanaşmıyor ve "Yeniden Başlayanlar İçin İtalyanca"da bir şekilde yırtmaya çalışan insanların hikayelerini anlatıyordu. İnsanlar yeni bir dil öğrenmek (iletişim sorunu) ve yabancı bir ülkeye seyahat (mekan değişikliği) sonrasında gerçekten de değişmeyi ve mutlu olmayı beceriyorlardı.

Bir Dogma filmi olmayan "Wilbur Ölmek İstiyor"un karakterlerinin de benzer çabaları var. Hayatları çok parlak olmasa da, ellerinden geldiğince mutlu olmaya çalışıyorlar. Scherfig için önemli olan da karakterlerinin yaşama sevincini seyirciye geçirmek. Kendisiyle yapılan bir röportajda, ölüm temasının üzerine fazla gittiğine dair yöneltilen soruya şöyle cevap vermiş: "Ölüm benim için çok önemli bir tema değil. İnsanlara iyi vakit geçirten ve umut veren, optimist filmler çekmek istiyorum. 'Wilbur Ölmek İstiyor' da hayat ve aşk üzerine olmasını hedeflediğim bir filmdi."

Scherfig'in sözlerinden filmdeki aşk ilişkilerine geçebiliriz. Tıpkı "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"da olduğu gibi, bu filmdeki karakterler için de duygusal ilişkiler çok önemli. Hem Wilbur'un, hem de diğer karakterlerin hayatta kalma mücadeleleri, sevgi sayesinde pekişiyor. Karakterlerin tutunma çabalarını destekleyen sevgi, bazen aşk, bazense ailevi ilişkiler içerisinden çıkıyor.

"Wilbur Ölmek İstiyor" tematik açıdan "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"ya benzerken, görsel açıdan farklı bir noktada seyrediyor. Bir Dogma filminin aksine, bu sefer stile önem veren bir yapıyla karşı karşıyayız. Filmin görsel yapısıyla ilgili öncelikli başarının prodüksiyon tasarımı ve mekan kullanımından geldiğini söyleyebiliriz. Wilbur ve Harbour kardeşlerin işlettikleri kitapçı dükkanı film için son derece önemli. Sadece olayların büyük kısmı orada geçtiği için değil. Çoğu eski ve tozlu olan, karmakarışık şekilde ortalığa dağılmış kitapların kapladığı dükkan, bir bakıma karakterlerin hayatlarını da simgeliyor. Dükkan biraz düzene girse ve kitaplar belirli bir sıraya göre raflara dizilseler, içerdikleri sürprizler ve hikayeler net şekilde ortaya çıkacaklar; tıpkı filmin ana karakterleri gibi. Onlar da hayatlarına bir çeki düzen verebilseler, hem daha çok sevecek, hem de sevilecekler. Kaldı ki, film boyunca bunu gerçekleştirmek için uğraşıyorlar. Ellerinden geldiğince dükkandaki kitapları ve hayatlarını bir düzene sokmaya çalışıyorlar. Diğer yandan Harbour tezgah başında olmadığı zamanlarda, dükkanda aranan kitapların bulunа- →

maması da dikkate değer. Zira diğer karakterlerin ayakta durmalarını sağlayan, onlara sık sık destek çıkan da yine büyük ağabey oluyor. Scherfig'in filmi kendi ülkesi Danimarka yerine, Glasgow'da çekmeyi tercih etmesi de ilginç. Kendisine sorarsanız, bu tercihin iki önemli nedeni var: "Filmi Danimarka'da çekseydim, göz önünde bulundurduğum oyuncularla çalışmam mümkün olmayacaktı. Mekan ve atmosfer ise diğer sebeplerdi. Yabancı bir ülkede film çekmek gerçekten ilham verici. Danimarka küçük bir ülke ve buradaki hemen her şey başka filmlerde görüldü zaten." Scherfig'in İskoçya'da yaptığı çekimlerde izlediği yöntem de önemli. Yabancı ülkede çalışan bir yönetmen olmasına rağmen, şehre hiç turistik yaklaşmamış. Filminin büyük kısmını kitapçı dükkanı, hastane, düzenli olarak gidilen Çin restoranı, vb. gibi iç mekanlara taşırken (bu sahnelerin bir kısmı Danimarka'da stüdyoda çekilmiş), şehrin bildik yerlerini resmetmek gibi bir gayeye de kapılmamış. Hatta şehrin en net ve genel planda gözüktüğü sahnelerde, karakterlerin bulunduğu yer bir mezarlık. Bu tercih çok da şaşırtıcı değil, çünkü bu sefer "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca"nın aksine, karakterlerin açılmalarında dış mekanların büyük bir etkisi yok. Bu filmin kahramanları içlerindeki yaşama isteğini ve sevme potansiyelini keşfetmekteler. Ayrıca yer yer masalsı bir atmosfere sahip olan filmin, kendi yarattığı ve sınırlarını bizzat belirlediği iç mekanlara yoğunlaşması da son derece doğal.

"Wilbur Ölmek İstiyor"un cazibesinde oyuncuların da büyük rolü var. Özellikle Wilbur'u canlandıran Jamie Sives son derece başarılı. Bu film sayesinde keşfettiğimiz genç aktör, canlandırdığı karaktere fizik olarak da müthiş uyum sağlıyor. Scherfig, Wilbur karakterini şöyle tanımlamakta: "Hepimiz Wilbur gibi asla büyümeyen insanlar tanırız ve onlara 'Problemlerinle bu kadar böbürlenme, yaşamaya başla!', diye seslenmek isteriz." Sives da yüzüyle Wilbur'un bu haline cuk oturuyor. Hem yaşını gösteren, hem de garip şekilde çocuksu bir hali var. Diğer yandan ağabey Harbour'u canlandıran Adrian Rawlins, daha önce "Trainspotting" veya "24 Saat Parti İnsanları" gibi sayısız önemli filmde izlediğimiz Shirley Henderson, Kuzey Avrupa'dan gelen filmlerde sık sık karşımıza çıkan Mads Mikkelsen ve hafif çatlak Moira'da Julia Davis de gayet iyiler.

Bunca olumlu özelliğin yanında, "Wilbur Ölmek İstiyor"un bize göre kusurlu bir iki yanını da analım. Öncelikle Scherfig, karakterler üzerine yoğunlaşan bir film çekmesine rağmen, senaryonun kimi kritik anlarında biraz aceleci davranmış. Öyle ki, kimi olaylar arasında geçen süreyi kestirmek neredeyse imkansız hale geliyor. Ancak filmin "acımtırak" masalsı tonunu gözönüne alarak, bazılarınca mazur görülebilecek bir kusur bu. Bir de Scherfig'in bu filminde de tüm karakterlerini başgöz etme çabasına girişmesi yer yer sıkıcı bir hal alıyor. Fakat bu da karşısında alınacak tavır kişiden kişiye değişebilecek, hatta bazı seyircileri gayet memnun edecek bir tercih olabilir.

Özetle şöyle diyebiliriz ki, "Wilbur Ölmek İstiyor" çok ahım şahım olmasa da, keyifle izlenen bir film. Dramatik öğelerle komediyi biraraya getirmek gibi tehlikeli bir işe soyunuyor ancak asla çuvallamıyor. İnsancıl yapısı ve anlattıklarıyla ara sıra canınızı acıtsa bile, bittiğinde yüzünüzde tebessüm, içinizdeyse bir rahatlık hissi olması muhtemel. Boşuna "kendini iyi hisset" diye bir isim bulmamışlar böyle filmlere. Bazen mutlu olmak, hayatın anlamını kavramak için en derin ve yıpratıcı acılardan geçmek gerekiyor ne de olsa. ■

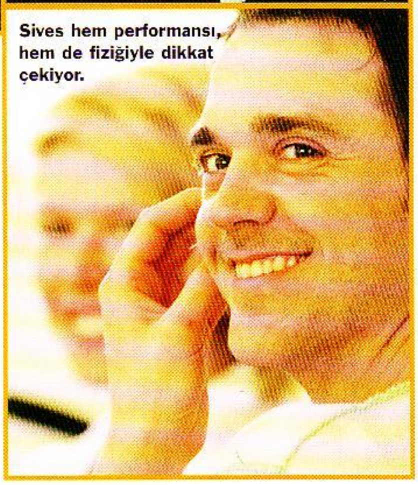

Horst rolündeki Mads Mikkelsen'i başka Kuzey Avrupa filmlerinden de tanıyoruz.

Filmdeki kitapçı dükkanı, karakterlerin iç dünyasını da yansıtan bir mekan.

Psikolojik danışmanı Moira, Wilbur'a aşık oluyor.

Wilbur çocuklarla iletişim kurmakta son derece başarılı.

Zıt karakterlerde iki erkek kardeş.

Sives hem performansı, hem de fiziğiyle dikkat çekiyor.

Mayıs sayısı bayinizde

Yeni başlayanlar için püf noktaları ile gemi yolculuğu

Menderes Delta'sında denizle saklambaç:
Şirince, Söke, Dilek Yarımadası
Güllübahçe, Priene, Doğanbey
Karine Gölü, Menderes lagünleri

Mutfak kapısından Girit
Zeytin, şarap, ekmek ve otlar

Kavalın izinde Toroslar'a yolculuk

Ege'nin esrarengiz kasabası Birgi

Mihracenin sarayına konuk olun!
Himalayalar'da bir spa otel

İSTANBUL YÜRÜYÜŞLERİ REHBERİ 3

10 güzergâh
200 öneri

İstanbul'u bizim rehberliğimizde keşfedin!

MERKEZ DERGİ GRUBU

"Her Şey Zıvanadan Çıktı"

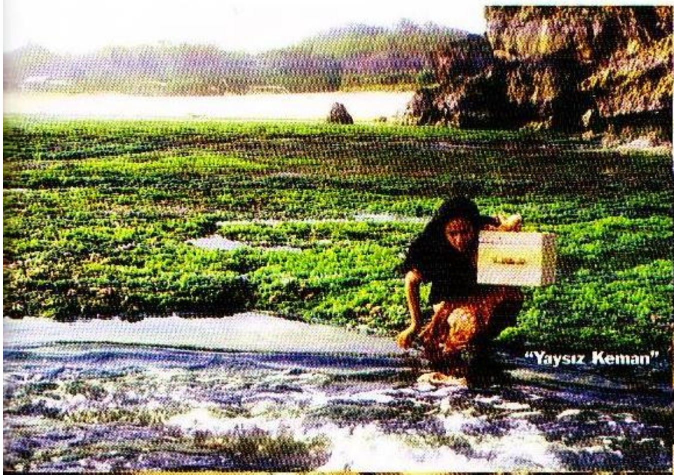
Süpürge yere inmiyor!

7. Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali 6 - 16 Mayıs tarihleri arasında, yine başını kadınların çektiği kalabalık bir seçkiyle Ankaralı sinemaseverleri uçurmaya hazırlanıyor. Katharine Hepburn, Catherine Breillat, Lotte Reineger, Marie Trintignant, Dorris Dorie filmleri gösterilecek isimlerden yalnızca birkaçı. 81 filmden oluşan program Kavaklıdere ve Kızılırmak sinemalarında görücüye çıkıyor.

Festivalin "Her Biri Ayrı Renk" isimli bölümünde son iki yılda çekilmiş, önemli festivallerde ödül kazanmış örnekler gösteriliyor. FIPRESCI jürisi ayrıca bu bölümden en iyi filmi seçecek. Bölüm dahilinde gösterilecek bazı filmler şunlar: "Hus i helvete / Her Şey Zıvanadan Çıktı" (Susan Taslimi, İsveç), "Les Petites Couleurs / Küçük Renkler" (Patricia Plattner, İsviçre), "Passato Prossimo / Mişli Geçmiş Zaman" (Maria Sole Tognazzi, İtalya), "Il est plus facile pour un chameau... / Bir Deve İçin Daha Kolay" (Valeria Bruni Tedeschi, Fransa), "Yağmurdan Sonraki Beyaz Gökyüzü" (Nathalie Schmidt, Fransa), "Les Marins Perdus / Kayıp Denizciler" (Claire Devers, Fransa), "Biola tak berdawai / Yaysız Keman" (Sekar Ayu Asamara, Endonezya), "Japanese Story / Bir Japon'un Hikayesi" (Sue Brooks, Avustralya), "Wilbur Wants to Kill Himself / Wilbur Ölmek İstiyor" (Lone Scherfig, Danimarka), "Nousukausi / Yükseliş" (Johanna Vuoksenmaa, Finlandiya), "J'ai toujours voulu être une sainte / Hep Bir Azize Olmak İstedim" (Geneviève Mersch, Lüksemburg), "Struggle / Mücadele" (Ruth Mader, Avusturya), "İki Dünya Arasında" (Sibel Tunç, Türkiye), "Jiltuneun naui him / Göbek Adım Kıskançlıktır" (Chan-ok Park, Güney Kore), "Francisca" (Eva López Sánchez, Meksika), "Bulutları Beklerken" (Yeşim Ustaoğlu, Türkiye)...

Bir başka bölüm de Canlı Müzik Eşliğinde Sinema Tarihinden: Lotte Reineger adını taşıyor. Bu bölümde dünyada ilk uzun metraj animasyon filmi çeken yönetmen olan Reiniger'in filmlerini perkusyon ve ud eşliğinde izleme olanağı bulacağız. "Prens Ahmet'in Maceraları" (1923-26), "Dr. Dolittle" (1928), "Carmen" (1933), "Papageno" (1935), "Uyuyan Güzel" (1954), "Kalif Leylek" (1954), "Çekirge ve Karınca" (1954), "Bir Silüet Filmi Oluşuyor" Reineger'in festivalde seyredeceğimiz, büyük bölümü kısa metraj animasyonlarından oluşan filmlerinin bazıları.

Bu yıl festivalde onur ödülüyle taçlandırılacak Suzan Avcı'nın iki filmi de festivalde. Ayrıca, Bilge Olgaç Başarı Ödülü'nü alacak olan Belkıs Özener'in sesinin yer aldığı şarkılı bir Yeşilçam filmi de bu yıl sinemaseverlere gösterilecek. Her iki sanatçıyla söyleşiler de gerçekleştirilecek.

"Yaysız Keman"

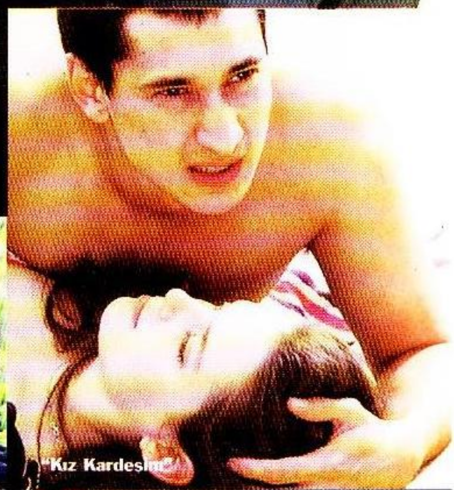

Doris Dörrie

Gurinder Chadha

"Garantili Aydınlanma"

"Civcivleri Beklerken"

"İlaha Geliyor"

"Kız Kardeşim"

Kışkırtıcı ve cesur filmleriyle Fransız sinemasının en kendine has yönetmenlerinden Catherine Breillat da aşk, cinsellik ve ilişkiler gibi konuları ele alınmamış boyutlarıyla gözler önüne seren beş filmiyle festival izleyicisinin karşısında olacak. "Anatomie de l'enfer / Romans 2", (2003), "Romance" (1999) "A Ma Soeur / Kız Kardeşim (2001), "Parfait Amaur / "Kusursuz Aşk" (2002), "Un Vraie Jeune Fille / İlk Sevişme (1976) Breillat'nın programdaki filmleri.

Sadece Amerikan değil dünya sinemasının en büyük efsanelerinden biri olan Katherine Hepburn'ü 2003 yılı içerisinde kaybetmiştik. Hepburn, Hollywood'un siyah-beyaz yıllarından başlayarak entelektüel yapısı, sağlam feminist duruşu, güçlü oyunculuğuyla kendine has bir yıldız portresi çizmişti. 4 Oscar'lık rekoru hala kırılamayan aktris, efsanesini yaratan filmlerinden üçüyle festivalde: "Adam's Rib / Adem'in Kaburga Kemiği" (George Cukor, 1949), "Philadelphia Story / Philadelphia Öyküsü" (George Cukor, 1940) "Women of the Year / Yılın Kadını" (George Stevens, 1942)...

Çocuk oyuncu olarak annesinin yönettiği filmlerle girdiği sinema dünyasında, oynadığı aykırı rollerle haklı bir üne kavuşan Marie Trintignant da 2003 yılı içinde korkunç bir olay sonucu kaybettiğimiz sanatçılardandı. Trintignant da festivalde Claude Chabrol'ün 1992 yapımı "Betty" adlı filmiyle anılıyor.

Yakın zamanda Komedi Filmleri Festivali kapsamında "Çıplak"ı gösterilen Alman yönetmen Doris Dörrie'ye de üç filmlik bir özel gösterim düzenleniyor. "¿Bin ich schön? / Ben Güzel miyim?" (1998), "Erleuchtung Garantiert / Garantili Aydınlanma" (2000), "Mitten ins Herz / Yürekten" (1983) Dörrie'nin program kapsamında gösterilecek filmleri.

Kenya doğumlu Gurinder Chadha'nın, teki bizde ticari gösterime de giren iki filmini bu yılki programda görüyoruz. Bunların ilki "Bhaji on the Beach / Kumsalda" (1993), diğeri ise "Bend It Like Beckham / Hayatımın Çalımı".

Festival programında bu yıl altı belgesel görüyoruz. Bir kısmı kısa, bir kısmı ise orta metraj uzunluğundaki bu belgeseller şunlar: "200 km." (İsrail, 2003), "Bana Rağmen" (Ayfer Ergün, Hollanda), "Sırtlarındaki Hayat (Yeşim Ustaoğlu, Türkiye), "Paşke ve Sofya" (Karin Michalski, Almanya), "Sultan'ı Ararken" (Didem Yılmaz, Türkiye-ABD), "Nabız" (Anna Kazejak, Polonya)...

Ayrıca gösterilecek 26 kısa film, geçtiğimiz aylarda sonuçlanan kısa film öykü yarışmasının atölye çalışması, kadın yönetmenlerimiz üzerine bir fotoğraf sergisi ve Catherine Breillat sinemasıyla ilgili olarak bir panel festival kapsamındaki diğer mütevazı etkinlikler.

Belkıs Özener'in şarkılarını seslendirdiği oyunculardan biri de Türkan Şoray'dı.

"Prens Ahmet'in Maceraları"

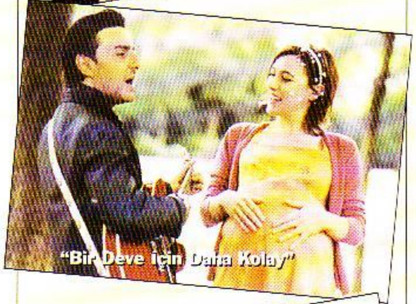
"Mücadele"

Isabel Coixet

"Ben Güzel miyim?"

"Bir Deve İçin Daha Kolay"

Onur ödülü alan Suzan Avcı'nın da festivalde iki filmi oynayacak.

"Hayatımın Çalımı"

Caroline Ducey'in film boyunca donuk bir oyunculuğa var.

Kışkırtıcılığın estetiği

Catherine Breillat'nın yaklaşık beş yıl önce bizde de gösterilen tartışmalı filmi "Romance" festivalin programında. BURÇIN S. YALÇIN

Eğer kışkırtıcılık çok üstün bir sinemasal erdem olsaydı, Catherine Breillat bu konuda başı çeken ve en yüksek payeler biçilen film yönetmenlerinden biri olurdu. Gelgelelim, bugün 56 yaşında olan Fransız yönetmenin sineması, büyük oranda, bilinen film seyircisini kışkırtmak üzerine kurulu olduğu için, ortaya çıkan yapıtları da hakettikleri veya haketmedikleri anlamlarla yükleniyorlar.

Uluslararası arenada Breillat'yı yücelten ilk yapıt hangisi oldu, bilemiyorum ama o her zamanki kışkırtıcı tavrını Türk sinema seyircisinin önüne dört yıl önce "Romance"le sundu. Örneğin bu filmde Paolo rolünde seyredeceğiniz porno yıldızı Rocco Sifredi'nin ereksiyon halindeki penisi tüm haşmetiyle perdede süzülürken ve başrol oyuncusu Caroline Ducey'le gerçekten "birleşirken" sadece Türk seyircisinin değil, görmüş geçirmiş birçok ülke vatandaşının da şaşkınlığını gizlememiş olması normal (Film o yıl Amerikan sansüründen geçememiş ve okyanusun o yakasında tam 15 dakika kısaltılarak beyazperdeye yansımıştı). Kadın bedeni sözkonusu olduğunda her türlü cömertliği kabul edilebilir bulan dünya sinema kamuoyu aynı sömürü erkek bedeni üzerinden yapılınca bir trafik polisi edasıyla eliyle "Dur!" işareti yapmayı hep görev bellemiştir. Breillat'nın yaptığı esas ve belki de en önemli şey bunu kırmak oldu. Kaldı ki, bu tavır öyle kışkırtıcı bir halde ki seyircinin üstüne üstüne gidiyor, onu genelde itiyor, ama konu üzerine düşündürüyor ve böylece ister istemez amacına ulaşmış oluyor. Bunun tüm filmografisine yayılmış olması Breillat'nın bu yola baş koyduğunun açık bir kanıtı.

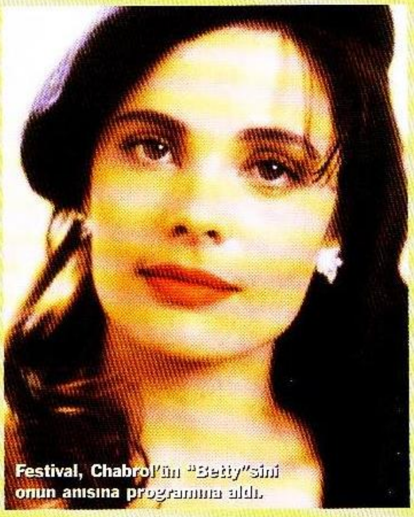

Catherine Breillat

Enine boyuna -ama tam manasıyla enine boyuna- kadın cinselliği yönetmenin temel meselesi. "Romance"in kahramanı Marie artık erkek arkadaşı Paul'ü (Sagamore Stévenin) cinsel olarak tatmin etmenin çok uzağındadır. Genç kadın birtakım cinsel arayışlara girer ve önce bir İtalyanla, sonra da onu bir nev'i cinsel kölesi haline getirecek Robert'la (François Berléand) ilişki yaşar. Breillat'nın Marie'nin yaşadığı bu ilişkileri tasvir ediş biçimi erotik olmaktan çok uzakta seyreder. Onun derdi perdede estetik değil, doğal bir cinsellik yaratmaktır. Tutturacağı feminist söylemi böyle bir üslup üzerinden aktarmak...

Filmde Marie'nin kurduğu bir düş var. Bir duvarın ikiye böldüğü kadın bedeni... Tüm simgeselliğinin ötesinde bu imge "Romance"in insanda bıraktığı etkinin de tam karşılığı haline geliyor: sinemadaki bir bireyi de, tüm seyirci topluluğunu da tam ortadan ikiye bölüyor (Bu noktadan sonra belden aşağıda mı yoksa yukarıda mı kaldığınıza karar vermek zor da olsa size kalıyor).

Dokunaklı Marie

Festival, Chabrol'ün "Betty"sini onun anısına programına aldı.

"Serie Noire"da canlandırdığı içe dönük Mona karakteri, onun oyuncu olarak farkedilmesini sağlamakla kalmadı, kariyeri boyunca hep karşısına çıkacak bir karakteri de belirledi: Sorunlu, bunalımlı, marjinal...

AYSUN AKARSU

Marie Trintignant, 21 Ocak 1962'te, yönetmen Nadine Trintignant ve ünlü aktör Jean-Louis Trintignant'nın kızı olarak Paris'te doğdu. Bir televizyon dizisinin çekimleri için bulunduğu Litvanya'da, Noir Desir adlı rock grubunun solisti olan sevgilisi Bertrand Cantat tarafından dövüldü ve beyin ödeminden 41 yaşında yaşama veda etti. Marie Trintignant; ünlü ve başarılı bir oyuncu, dört çocuk annesi, güzel ve özgür bir kadın, aktif bir feministti...

Marie Trintignant'ın sinemayla tanışması, annesinin yönettiği "Mon amour, mon amour" (1967) filmindeki rolüyle oldu. Dört yıl sonra, yine bir Nadine Trintignant filmi olan "Ça n'arrive qu'aux autres"de oynadı. Annesi, bir yandan filmlerinde ona rol verirken, diğer yandan da oyunculuğu seçmemesini tembihliyordu: "Çünkü tüm oyuncular mutsuz olurlar." Marie, başta bu uyarıları dikkate aldı; oyuncu değil, veteriner ya da "courtisane" (Türkçe'ye "kibar fahişe" ya da "metres" olarak çevrilen bu sözcüğün Fransız kültüründe biraz daha farklı bir anlamı var: Eskiden, özgür olmak istiyorlarsa kadınların tek seçeneği "courtisane" olmaktı) olmak istiyordu. Ne var ki, sinema sevdası ağır bastı ve nihayetinde oyunculukta karar kıldı. İleride, Baudelaire'in "Oyuncular, courtisane ve şairdirler" sözünü okuduğunda, en azından çocukluk hayallerinden birini gerçekleştirdiğine inanacaktı...

Annesinin ikinci eşi Alain Corneau'nun kara komedisi "Serie Noire"da (1978) oynamaya başladığında 16 yaşındaydı. Bu filmde canlandırdığı içe dönük, varolma bunalımlarıyla boğuşan, utangaç Mona karakteri, Marie'nin oyuncu olarak fark edilmesini sağlamakla kalmadı, kariyeri boyunca hep karşısına çıkacak bir karakteri de belirledi: Sorunlu, bunalımlı, marjinal... Marie bunun nedenini "Ben canavarları severim; savunulamayacakları savunmak isterim" diye açıklıyordu.

17 yaşındayken, babası Jean-Louis Trintignant ve dönemin ünlü İtalyan aktörleriyle birlikte Ettore Scola'nın "La Terrasse" filminde rol aldı. Yönetmen Scola'nın ağzından çıkan bir cümle, Marie'nin, yolunu sinemaya doğru çizerek doğru bir seçim yaptığından emin olmasını sağladı: "Aktris olmak için yaratıldığını hâlâ anlayamadın mı?"

Genç bir oyuncu olarak Marie çok utangaçtı ve kendini seyirci önünde ifade etmekte zorlanıyordu. Hem bir sorun olarak gördüğü bu utangaçlığını yenmek hem de oyunculuğunu geliştirmek için tiyatro dersi almaya başladı. Çabaları kısa sürede sonuç verdi; Marie artık çekingen biri değildi. Bu "sorun"la nasıl başa çıktığını şöyle anlatmıştı bir röportajında: "Utangaçtım, çok utangaçtım. Sonra birden anladım ki; utangaçlık bencilliğin başka bir şekli. Ve her şey birden aydınlandı."

Aldığı derslerden sonra profesyonel oyunculuk yaşamında sinema ile tiyatroyu birlikte yürütmeye çalıştı: "Bu iş çok zor; ne kadar çok yaparsam o kadar çok seviyorum fakat gerçekten iyi olmak için o kadar çok öğrenmek gerekiyor ki... Tiyatro bana yardım ediyor çünkü gelişmeyi çok çabuk fark edebiliyorum. Ama sinemada bu daha fazla zaman alıyor. Kazanılanlar, belki bir sonraki filmde anlaşılabiliyor ancak. Sinema boşaltırken, tiyatro dolduruyor. Benim için en iyisi, ikisini de dönüşümlü olarak yapmak."

Bütün bunlarla birlikte Marie, "zor kadın" rollerinde görünmeye devam etti. Ta ki, annesi Nadine Trintignant, kızının o zamana kadar canlandırdıklarından daha farklı bir rolde oynamasını sağlayana kadar. 1984'te "L'ete Prochain" filminde Marie, körkütük aşık olduğu adama bir çocuk veren genç bir kadını, Sidonie'yi canlandırdı. Tüm mutluluğuna rağmen topluluk karşısına çıkmaktan korktuğu için mesleğini icra edemeyen bir piyanist olan Sidonie karakteriyle Marie, yalnızca "sorunlu" rollerde değil, "komik" rollerde de oynayabileceğini gördü.

Endişeli-etkileyici bakışları ve yumuşak-boğuk sesi, kendisinin de canlandırmaktan mutluluk duyduğu, pek çok yönetmenin sıradışı, çarpıcı kadın kahramanlarına esin verdi. Marie, Çek yönetmen Otokar Votocek'in "Vacances au Paradis Palace" (1991) filminde hafızasını kaybetmiş bir kadın, Elie Chouraqui'nin filmi "Les Marmotes"da da (1993) nevrotik bir aşık olarak çıktı izleyici karşısına. Didier Le Pecheur'un filmi "Des nouvelles du Bon Dieu"da (1996) intihara meyilli bir karakter, Yvon Marciano'nun "Le Cri de La Soie"sinda fetişist ve kleptoman, Pierre Salvadori'nin "Comme elle respire"inde ise kronik yalancı bir kadındı.

Claude Chabrol'le yalnızca iki film çevirmiş olsa da Marie'nin melankolik bakışlarındaki derinliği yalnızca bu yönetmen yakalayabildi ve bunu büyük bir başarıyla beyazperdeye aktardı. Chabrol, birlikte çektikleri iki filmde Marie'den, sürekli canlandırdığı dengesiz ve öldürücü kadınlardan daha kompleks, daha duyarlı bir kadın yarattı. Marie, Chabrol'ün erkek egemen bir toplumun baskısı altındaki kadını, kürtaj gibi hassas bir konuda kendi koyduğu kuralları çiğnemesi halinde nasıl cezalandırdığını anlatan filmi "Une affaire des Femmes"da Isabelle Huppert'in arkadaşı bir fahişe rolündeydi. 1992'de Chabrol'ün "Betty" filminde başrolü oynadı. Bu filmdeki alkolik kadın Betty rolüyle kendini kanıtladı. Ölümüyle erken sonlanan sinema kariyerinin en önemli rolü olarak kaldı "Betty".

Corneau'nun "Le Cousin" ve "Le Prince du Pacifique"inde olduğu gibi popüler filmlerde az da olsa yer aldı Marie. Zaman zaman da Pascal Morelli'nin çizgi filmi "Corto Maltese"de (2002) olduğu gibi, eşine az rastlanır büyüleyici sesini çeşitli yapımlara ödünç verdi. Tiyatroyu da bir kenara bırakmadı; özellikle babasıyla unutulmaz pek çok oyunda sahneye çıktı.

Marie Trintignant, politik olarak da taraf olmayı seçmiş bir sanatçıydı. En son, Irak savaşı sırasında, savaşın karşısında yer aldı ve sinema ya da televizyon için gerçekleştirdiği yapımlarda inandığı feminist davalar için çalıştı. Fransa'da 1971'de kürtajın yasallaşması için "Manifeste des 343" diye adlandırılan bildiride yer aldı ve annesinin yönetiminde France 2 televizyon kanalı için çekilen "Victoire dans Victoire" ve "Douleur de Femmes" gibi kadın özgürlüğünü savunan filmlerde oynadı.

1 Ağustos 2003'te, sevgilisi Bertrand Cantat'nın sorumlu tutulduğu hiç de adil olmayan ölüm şekli, şimdiye dek tiyatroda ya da sinemada canlandırdığı tüm karakterlerin başına gelen olaylardan daha sert ve acımasız oldu. Fransa'da sevilen bir sanatçı olan Marie Trintignant'ın kadın hareketinin militanlarından olması, ölüm nedeninin kavranmasını ve kabullenilmesini zorlaştırıyordu. Ülkesinde kadınlara yönelik şiddete ilişkin büyük tartışmalar yaratmıştı Marie.

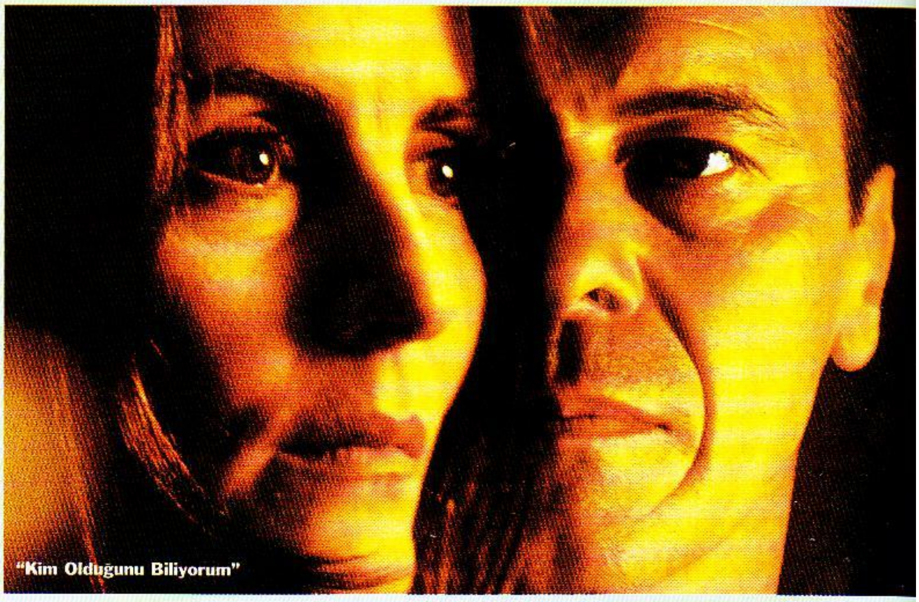
Bu beklenmedik trajik son, Marie Trintignant'ı, tam da Colette gibi 20. yüzyılın en özgür kadınlarından birini ekrana taşımak üzere, Colette filminin çekimleri sırasında buldu. Çekimler için Litvanya'nın Vilnius kentindeki bir otel odasında sevgilisinden yediği dayak sonucu yaşama veda etti. Bu üzücü son, kadın-erkek ilişkilerinde yaşanan şiddetin korkutucu sonuçlarının, sosyal sınıf, ülke, millet ayrımı gözetmediğini, evrensel ve güncel bir sorun olduğunu gösteriyordu.

Bu dokunaklı, özgür ve özgün sanatçı, Fransa'da artık şiddet deyince akla ilk gelen isim... Ve haliyle, erkek şiddetini yaşayan kadınların da sembolü...

İspanyollar geliyor!

İber Yarımadası'nın büyük parçası, festival programının içerisinde kalabalık bir seçkiyle duruyor.

CUMHUR CANBAZOĞLU

"Kim Olduğunu Biliyorum"

90'lı yıllarda sinema dergilerinde şöyle başlıklar görmeyi kanıksamıştık adeta: "İspanyollar geliyor!". Kimdi bu İspanyollar? Bir tarafta Pedro Almodovar'ın önderliğinde sıradışı, şaşırtıcı bir tatla ortaya çıkan yeni isimler, diğer tarafta Carlos Saura gibi ustalar. Bu iki grup, İspanyol sinemasının adını en üste yazdırmak için önemli bir çaba içine girmiş, festivallerin yanında tecimsel kulvarda da hatırı sayılır işler çıkarmaya başlamıştı.

Sonra genç yönetmenler ortaya çıktı ve geçmişle, edebiyatla bağlantıları asgariye indirip İspanyol sinemasının alışkanlıklarıyla oynayarak, modernizmi yaşamadan post-modernizme atlayarak, politik sinemadan uzaklaşarak, Hollywood'u taklit eden bir dolu filmle uluslararası piyasaya hücum etti.

Tüm bu değişim ya da modanın içinde kadın yönetmenlerin rolü neydi peki?

1935'de ilk İspanyol kadın yönetmen Rosario Pi'nin "El Gato Montes"iyle başlayan süreç, 50'ler ve 60'larda Margarita Alexander ve Ana Mariscal, 70'ler ve 80'lerde Josefina Molina ve Pilar Miro'nun çabalarıyla şöyle bir parlasa da İspanyol sinemasında kadının adı zaten hiç olamamıştı. 90'larda pazara giren genç kadın yönetmenler de, bireysel çıkışların dışında fazla bir varlık gösteremedi. Tamam, sinema zor iş; kadın-erkek farkı gözetilmeden sadece paranın egemen olduğu bir piyasada dönüyor işler. Ancak yine de, kadınların kendi sorunlarını anlatmaya çabaladığı bir ortamda erkeklerin öykülerinin daha kabul gördüğü, festivallerde fazla yer bulduğu da bir gerçek.

İspanyol sinemasının durumu sayılara döküldüğünde, sosyalist politikalarının önem kazandığı 1990'larda her türlü konuya el atan genç yönetmenlerin "ilk film"lerinin sayısının 251 olduğu, bunlar yalnızca 33'ünün kadın yönetmenlerin imzasını taşıdığı görülüyor. Bu 251 yönetmenden ikinci ve üçüncü filmlerini çekebilenlerin sayısı iki elin parmaklarını biraz geçebiliyor. Kadınların bu grupta da azınlıkta kalması, onların İspanyol sinemasındaki kısıtlı yerini çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor...

Bu yıl İspanya'ya özel bir bölüm ayıran Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'nin seçtiği isimler ise bu karanlık tablo içinde vitrinin önüne adlarını koymayı başarmış, son çeyrek yüzyılda uluslararası piyasada adından söz ettirebilmiş kadın yönetmenlerden oluşuyor.

Pilar Miro, İspanya'nın en önemli belgeselcilerinden biri; kartvizitinde ayrıca "İspanya'nın ilk TV drama kadın yönetmeni" olduğu da yazılı. 1963'te yönetmenliğe geçen, kadınlarla ilgili bir dolu film üreten, ikinci uzun metrajlısı "El Crimen de Cuenca" ile İspanya'da olay yaratan Miro, 1982-85 arası Kültür Bakanlığı adına çektiği yapıtlarla ülke dışında da ünlenmişti. Gonzales'in başbakanlığı döneminde ülke sinemasında daha bir sözü dinlenen Miro (1997'de öldü), 90'lı yıllarda çektiği "Beltenebros" (1992) ve "El Perro del Horletanio / Bahçıvanın Köpeği"yle ticari sinemayla da tanışmıştı.

Dolores Payas ise (1955) İspanya'da film çeken Meksikalı bir yönetmen. Bitirdiği okulun adı Centro Universitario del Estudios Cinematografios della Universidad Nacional Autonoma Mexicana. Okul sonrası bol kısa metrajlı filmler ve didaktik belgeseller çekmiş. 1986'da ise Meksika'dan İspanya'ya göçmüş; sinemaya ve televizyona senaryolar yazarak geçimini sağlamış. Festival'in programında yer alan "Me Ilamo Sara / Benim Adım Sara"da, kızıyla, cinselliğiyle, aşkla sorunları olan, 40 yaş bunalımının pençesinde sıradışı bir yaşamı özleyen, 20'lik öğrencisiyle ilişkiye girmekten çekinmeyen öğretmen Sara'yı, Almodovar'vari bir tatla anlatıyor Payas.

Programın diğer ismi Iciar Bolain (1967-Madrid), oyunculuktan yönetmenliğe atlamış genç bir sanatçı. 16 yaşında "El Sur"da (Yön: Victor Erice) rol aldıktan sonra uzun süre oyunculuk yapmış, 1991'de şirket kurup belgeseller ve kısa filmler çekmeye başlamış. Ken Loach'la tanışmış ve ustanın yanında pişerek uzun metraja yürümeyi hedeflemiş. 1995'te yönettiği "Hola Estet Sola"yla (Selam, Yalnız mısın?) Vallodolid Film Festivali'nde en iyi yönetmen seçilmiş. 1996'da Ken Loach'un filmi "Ülke ve Özgürlük"te önemli bir rol yüklendikten sonra adı 'Loach'ın Öğrencisi' diye anılmaya başlanmış. Festivalde izleyeceğimiz ikinci uzun metrajlısı "Flores De Otro Mundo / Başka Dünyanın Çiçekleri" ise (1999), Bollain'in rüştünü ispat ettiği, uluslararası camiaya kabul edildiği film olarak değerlendirilebilir. Cannes'da Eleştirmenler Haftası'nda en iyi film ödülünü alan, birçok festivale uğrayan ve büyük ilgi gören yapım, bugünün İspanyası'ndan kesitler sunuyor. Bollain'in filmi komedi gibi başlıyor; kadınlarla dolu otobüs, belediyenin düzenlediği "bekarlar bayramı"na katılmak üzere küçük yerleşim merkezine giriyor. Sempatik açılıştan sonra film sertleşiyor ve kesif bir drama dönüşüyor. Bu yolla evlenen üç çiftin kısa zaman diliminde yaşadıkları, göçmenlikten şovenizme, ırkçılıktan yerleşim kültürüne dek birçok sorun art arda beyazperdede beliriyor...

Belgesellerden gelen Patricia Ferreira ise ilk yönetmenlik denemesi "Se Quien Eres / Kim Olduğunu Biliyorum"da karmakarışık, gizemli bir amnezi öyküsünün peşinde. Ferreira'ya Berlin'den "izleyici ödülü" getiren yapıtın kahramanları ise genç bir psikiyatr ile geçmişi anımsayamayan hastası Mario...

Isabel Coixet (9 Nisan 1960), Barcelonalı bir işçi ailesinin kızı. Büyükannesi sinema gişesinde çalışırken izlediği filmlerin etkisiyle küçükten sinemacı olmayı kafasına koymuş. 80'lerin başında Barcelona Üniversitesi'nde tarih okuduktan sonra çizgi filmlere senaryolar yazmaya, sinema eleştirileri üretmeye ve kısa metrajlılar çekmeye başlamış. Reklam filmleriyle para kazandıktan sonra ABD'ye gidip, onu uluslararası piyasaya tanıtacak "Cosas Que Nunca Te Dije / Sana Asla Söylemediğim Şeyler"i yapmış. Coixet'nin filmi, tam anlamıyla bir iletişimsizlik öyküsü. Sekiz bin kişilik St. Helen'de (Oregon) yaşayan ve birbirini anlayamayan bir çiftin özelinde, bir hastalık haline dönüşen aşkı sürdürme çabalarını, aşkı dürten dinamikleri gayet minimalist bir üslupla, hafif tonlarla sakin sakin anlatıyor Coixet. Yönetmenin senaryosunu, müziklerini yazdığı, görüntü yönetmenliğini, kostümcülüğünü ve montajını da üstlendiği filmi "çift halinde" izlemekte yarar var... ■

gündem

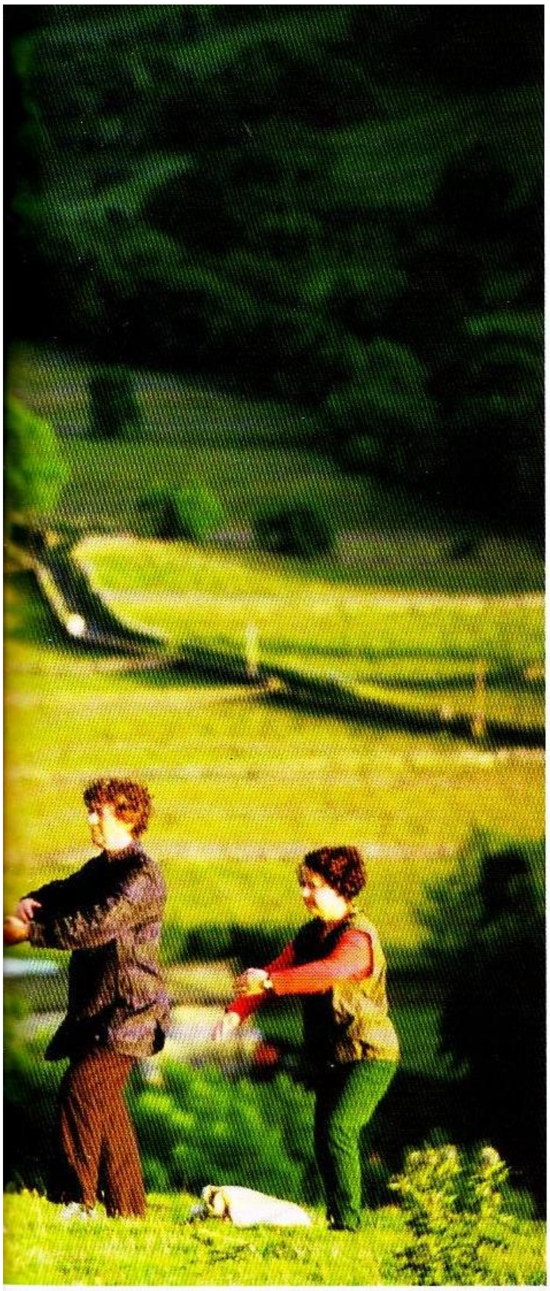
"Takvim Kızları"

Bak şu soyunana!

Anavatanı İngiltere'de geçtiğimiz Eylül ayında gösterime giren "TAKVİM KIZLARI" (CALENDER GIRLS), yaşanmış bir olaydan uyarlanmış duygusal bir komedi. Konusu itibarıyla ilk bakışta 1997 yapımı "The Full Monty/Anadan Doğma"yı hatırlatan filmde bu kez maden işçileri yerine 50'sini geçmiş kadınlar soyunuyor. DERLEYEN: SENEM ERDİNE

Genç yönetmen Peter Cattaneo'nun uzun metrajlı ilk filmi "Anadan Doğma", 90'ların ikinci yarısında atağa kalkan İngiliz sinemasının tüm dünyada ses getiren örneklerinden biriydi. İngiltere'nin kronik sorunlarından biri olan işsizliği, mizahi bir yorumla perdeye yansıtan film, para kazanmanın yolunu sahneye çıkıp soyunmakta bulan altı işsiz madencinin hikayesini anlatıyordu. İngiltere'de geçtiğimiz Eylül ayında gösterime giren "Takvim Kızları" ise hikayesi, mizah anlayışı ve gişe potansiyeliyle çoğu eleştirmenin "Anadan Doğma"yla karşılaştırdığı bir film. Ünlü film eleştirmeni Roger Ebert'e sorarsanız "Takvim Kızları", ne onun kadar cüretkar ne de onun kadar sivri dilli bir film değil. Yine de karşılaştırılmalarına sebep olan bazı ortak noktaları var. Her ikisini de kariyerinin başlarındaki genç İngiliz yönetmenler çekti ve bu durum, son yıllarda bir yeniden doğuş yaşadığı gözlenen İngiliz sinemasından çıkan her yeni filmi birbiriyle karşılaştırmalı olarak ele alma eğiliminde olan eleştirmenlerin gözünde iki filmi birbirine biraz daha yaklaştırıyor. Ayrıca her iki film de dokunaklı hatta trajik bir konuyu İngilizler'e özgü bir mizahla ele alıyor ve çıplaklığı, bu mizah anlayışı içinde, benzer şekilde kullanıyor. Ancak Ebert'in de söylediği gibi sözkonusu mizahın "Takvim Kızları"nda, "Anadan Doğma"daki kadar cüretkar ve sivri dilli olmadığını hatırlatalım. Bu ay gösterime girecek film, çoğu eleştirmene göre Peter Cattaneo'nun filmine göre çok daha "iyi huylu", daha geleneksel bir komedi. Aralarındaki farklardan biri de "Takvim Kızları"nın gerçek bir olaydan uyarlanmış olması. Film, kan kanseri araştırmalarına fon sağlamak için satışını arttırmak istedikleri bir takvime çıplak poz veren Yorkshire'lı bir grup kadının gerçek hikayesinden yola çıkıyor. Beş yıl kadar önce Avrupa'da ve Amerika'da olay yaratan bu hikaye kısaca şöyle: 1998'de Angela Baker'ın kocası John Baker'ın kan kanserinden ölmesi üzerine, İngiltere ve Kanada'da bir hayli yaygın bir kadın örgütü olan Kadınlar Enstitüsü'nün Yorkshireli üyeleri, her yıl çıkardıkları takvimin o yılki gelirini arkadaşları Angela'nın kocasına bakan hastaneye bağışlamaya

karar vermişler. İçlerinden birisinin önerisi üzerine de satışları arttırmak için takvime çıplak poz vermeyi kabul etmişler. Her zamanki gibi, Kadınlar Enstitüsü'nün, kek pişirmek, örgü örmek ya da nakış işlemek gibi geleneksel faaliyetlerini icra eden ancak bu kez bunları çıplak vaziyette yapan kadınların fotoğraflarının süslediği 2000 yılı takviminin şöhreti çok geçmeden Yorkshire'ın sınırlarını aşmış. Ortak bir amaç uğruna 50'sinden sonra takvim kızı olmaya soyunan taşralı kadınların hikayesi yalnızca Londra'da değil, Avrupa'da ve özellikle de böyle hikayelere bayılan Amerika'da çok ilgi görmüş ve medyanın gündemine yerleşmiş. 2002 yılı sonuna kadarki satışları 300.000'i bulan takvim sayesinde kan kanseri araştırmalarında kullanılmak üzere yaklaşık 1 milyon dolar gelir elde edilmiş. Takvim için soyunan Yorkshireli 11 kadın ise birdenbire ummadıkları bir üne kavuşmuş. Amerika'nın neredeyse bütün önemli gazetelerine, dergilerine ve televizyon şovlarına konu olan hikayeleri, sonunda Hollywood'un da ilgisi çekmiş. Kadınlar, başlangıçta film fikrine hiç sıcak bakmıyorlarmış.Onun için de Hollywood'dan gelen tekliflerin hepsini geri çevirmişler. "Takvimi yayınladığımızda bu kadar ilgi göreceği aklımızın ucundan geçmiyordu" diyor Angela Baker. "Yalnızca yakın çevremizdekilerin ilgisini çeker diye düşünmüştük. Film fikriyse ilk başta sinir bozucu gelmişti. John'u kaybedeli çok olmamıştı, hikayemi paylaşmaya hazır değildim. O sırada bu hepimiz için çok zor olurdu."

Ancak bir süre sonra İngiliz yapım şirketi Harbour Pictures, başta hikayenin merkezinde yer alan Angela Baker ve yakın arkadaşı Tricia Stewart olmak üzere takvime poz veren kadınlardan altı tanesini ikna etmeyi başardı ve hikayeyi beyazperdeye taşıdı. Kadınlardan bazılarının hikayelerini seyirciyle paylaşmak istememelerini gayet anlaşılır bulduğunu söyleyen filmin yönetmeni Nigel Cole, "Aslında, bizim filmde söylemek istediğimiz şeylerden biri de bu" diyor. "İnsan nerede kontrolü ele alıp yeter demesi gerektiğini bilmeli. Medyanın ilgisi üzerinizdeyse, kontrollü olmaya çalışmalı ve ne kadarını isteyip ne kadarını istemediğinize karar vermelisiniz. Kadınlardan dört beş tanesi de geri dönüp sıradan insanlar olarak hayatlarına devam etmeyi tercih ettiler. Filmde hikayelerinin anlatılmasını istemiyorlardı, biz de saygı gösterdik."

Bu altı kadının İngiltere'nin taşra kasabalarından birinde başlayıp Hollywood'a uzanan şaşırtıcı, komik ama aynı zamanda dokunaklı hikayesini anlatan filmin senaryosu, iki genç yazara ait. Juliette Towhidi bir gazeteci, Tim Firth ise dizi senaryolarıyla tanınan daha deneyimli bir yazar. "Takvim Kızları", her ikisinin de ilk film çalışması. Tim Firth, gerçek hikayeyi ve karakterleri temel almakla birlikte istedikleri değişiklikleri yapmakta özgür davrandıklarını söylüyor. Hatta, senaryoyu tamamlayana kadar gerçek hikayenin kahramanlarıyla tanışmak bile istememiş. "Benim için filmi kaynağından uzaklaştırmak önemliydi" diyor. "Gerçek karakterlerle fazla yakın olmak hikayeye eleştirel

Nisan güzeli Ros Fawcett.

Ağustos güzeli Tricia Stewart.

Aralık güzeli Angela Baker.

Haziran güzeli Beryl Bamfort.

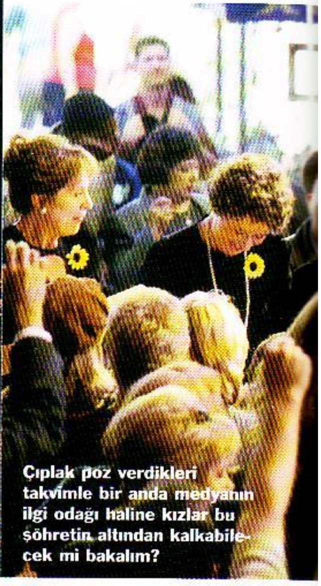
Mart güzeli Linda Logan.

Filme konu olan hikayenin gerçek kahramanlarını, Kadınlar Enstitüsü'nün olay yaratan 2000 yılı takvimi ni süsleyen fotoğraf karelerinde görüyoruz. ⇨

“Takvim Kızları”

Gerçek takvim kızları.

Çıplak poz verdikleri takvimle bir anda medyanın ilgi odağı haline kızlar bu şöhretin altından kalkabilecek mi bakalım?

bir gözle yaklaşmamı engelleyebilirdi. Hikayenin merkezinde, çok trajik olaylardan sonra ulaşılmış bir şöhret var. Hikayenin ve komedinin böyle karanlık bir yerden gelişmesi, meselenin benim ilgimi çekmeyen duygusal tarafını dengelemek için kullandığım bir panzehir aslında. Kriz anlarında duygusallığa karşı verilen mücadeleyi daha etkileyici buluyorum çünkü.”

Gerçek yaşamdaki karakterlerin isimleriyle olayın geçtiği kasabanın ismini, hayali isimlerle değiştiren Firth, hikayeyi birbirinden çok farklı olmalarına karşın çok yakın dost olan Chris ile Annie'nin ilişkisi üzerine kurmuş. Tricia Stewart'tan esinlenerek yaratılan Chris karakteri, kocası Rod'la birlikte bir çiçekçi dükkanı işleten, neşeli, vurdumduymaz, aklına eseni hemen yapan bir kadın. Takvime çıplak poz vermekle ilgili çılgın fikir de ondan çıkıyor zaten. Kocasını kan kanserinden kaybeden Angela Baker'dan esinlenerek yaratılan Annie karakteri ise iki yetişkin çocuk sahibi, sorumluluk duygusu gelişmiş, daha ağır, daha muhafazakar bir tip. Kasabadaki hastane için birkaç kuruş toplamayı hayal ederken bir anda bütün dünyanın ilgi odağı haline geliyorlar. Gösterdikleri dayanışma ve cesaret orta yaş üstü milyonlarca kadına esin kaynağı oluyor ve öyle olunca da herkes hikayelerini merak etmeye başlıyor. Böylece medyanın gündemine yerleşiyorlar. Ummadıkları bir anda hayatlarına giren şöhret ister istemez hayatlarını etkiliyor tabii ama bakalım nereye kadar?

Tahmin edileceği gibi, şöhretin hikayedeki kadınlar ve aralarındaki dostluk üzerindeki etkileri filmin önemli düğüm noktalarından biri. Genç yönetmen Nigel Cole'un ilgisini çeken de bu olmuş. “Bu filmi çekip çekmemeyi düşündüğüm sırada bütün medya Big Brother, American Idol ve The Osbournes gibi televizyon programlarıyla ilgileniyordu” diyor yönetmen. (Katılımcıların kameralarla dolu evlerde yaşadığı “Biri Bizi Gözetliyor” tarzı şov programlarından bahsediyor). “Bu programa katılan sıradan insanlar bir günde şöhret oluyordu. Andy Warhol haklıydı. Herkes 15 dakikalığına şöhret olabilirdi. Yaşadığımız döneme damgasını vuran şey bu işte diye düşündüm, bu gözetleme tutkusu ve çabuk şöhret çılgınlığı... Dolayısıyla film çok güncel bir meseleye parmak basıyordu.”

Takvimin piyasaya çıkmasıyla birlikte bir anda medyanın ilgisini üzerinde hisseden filmdeki kadınlar da, benzer bir kriz yaşıyorlar. Aniden gelen şöhret, o güne kadar ünlü olmayı aklının köşesinden geçirmeyen bu kadınlarda bile bir tür yükseklik sarhoşluğu yaratıyor. Amerika yolculukları sırasında, takvimdekine benzer pozlar vermelerini gerektiren bir deterjan reklamı teklifi alıyorlar. Ancak teklifi kabul etmeye hazırlandıkları sırada başladıkları noktadan ne kadar uzaklaştıklarını fark etmeye başlıyorlar. Onca güçlüğün üstesinden gelen Chris'le Annie'nin ilişkisi de bu cazip teklif yüzünden bir çıkmaza giriyor. Sözkonusu anlaşmazlık, söylediğimiz gibi şöhret meselesini filmin düğüm noktalarından biri haline getirmek isteyen senaryo yazarlarının uydurduğu bir şey aslında. Kadınlardan bazıları, eski sıradan hayatlarına dönmek konusunda diğerlerinden daha istekli davranmış gerçekten. İçlerinden bazılarının filmde yer almak istememelerinin sebebi de bu zaten. Ancak gerçek yaşamda bu durum kadınlar arasında herhangi bir anlaşmazlığa ya da filmdeki gibi bir tartışmaya neden olmamış. Angela Baker ve Tricia Stewart, genel olarak filmde gördüklerimizin yaklaşık yüzde 70'inin gerçeği yansıttığını düşünmemiz gerektiğini söylüyorlar.

Nigel Cole, filmle ilgili röportajlarından birinde gerçek bir hikayeyi perdeye uyarlamanın zorluklarından söz etmiş. “Karakterlerinize karşı fazla korumacı bir tavır içine girmemelisiniz” diyor. “Seyirci bunu hemen hisseder. Gerçek hikayenin özünü korumaya çalıştık tabii ama asıl amacımız iyi bir film çekmek olduğu için bazı değişiklikler yapmak zorundaydık.” Gerçekte takvim kızları, çıplak poz vermeye karar verdikleri zaman, hemen herkesten destek görmüş olmalarına rağmen filmde Kadınlar Enstitüsü'nün çeşitli birimlerinden ciddi tepkiler alıyorlar örneğin. Bu da, filmin dramatik yapısını zenginleştirmek

Annie ve Chris, takvimin fotoğrafçısı Lawrence'ı (Philip Glenister) sorguya çekiyor.

Ruth (Penelope Wilton), Chris (Helen Mirren) ve Annie (Julie Walters) Kadınlar Enstitüsü'nün aktif üyelerinden.

için düşünülmüş değişikliklerden biri. "Gerçekte yaptıkları şey yüzünden neredeyse hiç eleştiri almamışlardı" diye anlatıyor Cole, "hemen herkes onları desteklemiş, takvim projesinin iyi bir fikir olduğunu düşünmüştü ama drama dediğimiz şey çelişkilerden oluşur ve bizim de filmi sürükleyici kılacak böyle çelişkilere ihtiyacımız vardı. Böylece Kadınlar Enstitüsü'nün Londra'daki yönetim kurulunu Yorkshireli kadınların önünde bir engel gibi kullanmaya karar verdik."

"Takvim Kızları", yabancı basında en çok başrol oyuncuları Helen Mirren ve Julie Walters'ın başarılı performanslarıyla dikkat çekti. Eleştirmen görünen Chris'in içindeki kırılganlığı yansıtabilirdi."

Diğer rollerde John Alderton, Linda Bassett, Annette Crosbie, Philip Glenister, Ciaran Hinds, Celia Imrie, Geraldine James ve filmdeki hayali karakterlerden biri olan Ruth'u canlandıran Penelope Wilton'ı izleyeceğiz. Filmdeki kadınların takvim çekimlerine hazırlanmak için diyet ve spor faaliyetlerinden oluşan hummalı bir programa girdikleri süreci ve çekimler sırasında yaşadıkları sıkıntıları perdeye yansıtan sahneler bizim için filmin en eğlenceli bölümleri olacak muhtemelen. Ancak ne gerçek takvim

"Oyuncuların çoğu insanın topluluk önünde soyunmak için istekli olacağı yaşı çoktan geçmişti. Dublör kullanmak da istemiyorduk, ama çekimleri herkes için biraz daha kolaylaştırmanın bir yolunu bulmak zorundaydık." Nigel Cole.

Roger Ebert, çok eğlenceli iki karakter yaratmayı başaran bu iki oyuncunun filmin başarısında büyük rol oynadığını düşünüyor. Yönetmen Nigel Cole, bu iki deneyimli oyuncuyu önceki filmlerinde görmeye alıştığımızdan biraz farklı rollerde kullanmaya çalışmış."'Gosford Park' gibi filmlere baktığınızda Helen Mirren'in genellikle, darbe yemiş, içe dönük, acı çeken karakterleri canlandırdığını görürsünüz" diyor. "Julie Walters'ın oynadığı 'Billy Elliot' ya da 'Educating Rita' gibi filmlere baktığınızdaysa konuşmadan duramayan, dışadönük, gürültücü kadınlar görürsünüz." Oysa bu filmde Mirren, iki yakın arkadaştan daha çılgın olanını yani Chris'i, Walters ise daha ağırbaşlı olanını yani Annie'yi oynuyor. "İki oyuncunun geçmişten gelen alışkanlıklarını filmdeki karakterleri istediğim dengede tutmak için kullandım" diyor Cole. "Böylece Julie, kocasını kaybetmiş acılı bir kadının hayata bakışına mizah katabilir, Helen de hiçbir şeyi umursamıyor ve kendinden başka kimseyi dinlemiyor gibi kızları için ne de filmde onları canlandıran oyuncular için aynı şeyi söylemek imkansız. 50'sini geçmiş her kadın gibi onlar da topluluk önünde soyunmayı pek eğlenceli bulmuyorlar çünkü. Julie Walters, "Bu sahneler bizim için baştan beri gittikçe yaklaşacağını ve sonunda bizi esir alacağını bildiğimiz ortak düşmanımız gibiydi" diyor. Ama, gerçek takvim projesinde yer alan Yorkshireli kadınlar gibi oyuncular da çekimler sırasında birbirlerini rahatlatmanın çeşitli yollarını bulmuşlar. Her çekimden önce biraraya gelip şampanya eşliğinde küçük bir terapi seansı düzenliyor ve ertesi günkü çekimde poz verecek arkadaşlarının güzelliğine ve cesaretine övgüler düzüyorlarmış. Kadın oyuncuların çıplak pozlarını çektikleri haftanın hayatının en zor ve en uzun haftalarından biri olduğunu itiraf eden yönetmen Nigel Cole, "Filmde rol alan oyunculardan çoğu daha önce hiç kameraların önünde soyunmamıştı." diyor. "Birçoğu da insanın topluluk önünde soyunmak için istekli olacağı yaşı çoktan geçmişti. Dublör kullanmayı da istemiyorduk, ama çekimleri herkes için biraz daha kolaylaştırmanın bir yolunu bulmak zorundaydık. Böylece birbirimize alışana kadar beklemeye karar verdik ve programı değiştirip bu sahnelerin çekimini erteledik."

2000 yılının Aralık ayında projenin yönetmenliğini üstlenen Nigel Cole, İngiltere'de "Takvim Kızları"ndan hemen önce çektiği ilk filmi "Saving Grace"le tanınan genç bir yönetmen. Kocasının intiharından sonra maddi sıkıntıya düşen ve geçimini sağlamak için arka bahçesinde marihuana yetiştirmeye başlayan orta yaşlı bir kadının hikayesini anlatan bu komedi, Sundance Film Festivali'nde çok ilgi görmüş, iyi eleştiriler almıştı. Bugünlerde, 2005'te gösterime girmesi planlanan "A Lot Like Love" adlı bir romantik komedi üzerinde çalışan yönetmen, "Bugüne kadar çektiğim iki filmde de kadın hikayeleri anlatmış olmam tamamen tesadüf, ama kadınlarla çalışmayı seviyorum" diyor. "Hiçbir zaman erkek filmleri çeken bir yönetmen olmayacağımı biliyorum. Şiddeti benden çok daha iyi anlatacak başka yönetmenler var mutlaka. Komediyle dramı karıştırmayı seviyorum. İki filmimin ortak özelliklerinden biri de bu. İnsanları hem ağlatıp hem güldürmek hoşuma gidiyor. Biraz yufka yürekli bir tipim, çabuk duygusallaşıyorum ve sanırım bunun beni utandırdığı anlarda mizaha başvuruyorum. Onun için romantik komediler tam bana göre."

Amerika'da ve İngiltere'de iyi eleştiriler alan "Takvim Kızları", başrol oyuncuları Helen Mirren'le Julie Walters'ın başarılı performanslarından güç alan hafif, sevimli ve eğlenceli bir İngiliz komedisi. Filmin geçtiğimiz yılki Altın Küre ödüllerinde Helen Mirren'e komedi filmleri dalında En İyi Kadın Oyuncu adaylığı getirdiğini hatırlatalım. Avrupa'da katıldığı birçok festivalden ödülle dönen film, geçtiğimiz yıl İngiltere'nin en iyi komedi filmi seçildi ve İngiliz Bağımsız Film Ödülleri'nde en iyi senaryo ödülüne aday gösterildi. ■

gündem

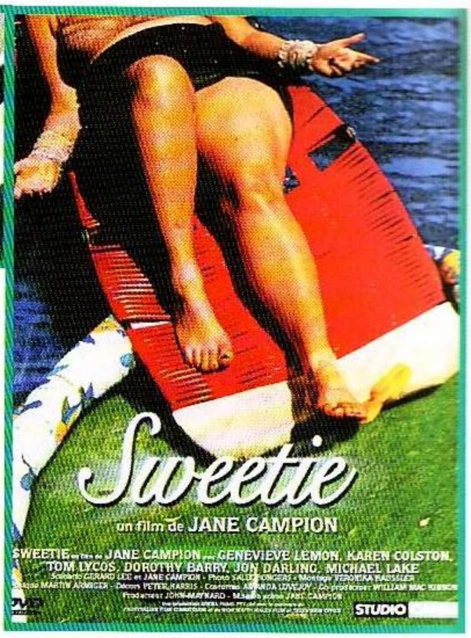
Anti-konformist kadınlara dair

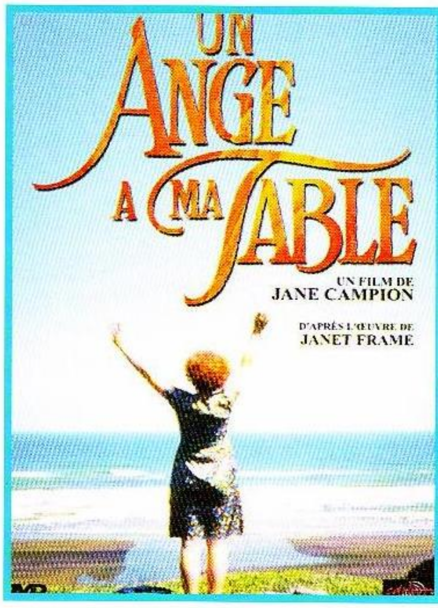
Geçtiğimiz 10 yıl içerisinde büyük bir çıkış yakalayan Avustralya sinemasının en başarılı yönetmeni hiç kuşkusuz JANE CAMPION oldu. Özellikle, adı kısa zamanda sinema tarihinin en iyileri arasında anılmaya başlanan "Piyano" ile çokça ses getirdi. Bu filmin öncesi ve sonrasında da kayda değer işler çıkartan yönetmen, topluma uyum sağlamayı reddeden ve özgürlüklerini korumak için mücadele eden kadınların hikayelerini anlatmayı tercih ediyor. ENGİN ERTAN

Çevrelerine uyum sağlamayı, kendilerine koyulan kurallara boyun eğmeyi reddeden kadınlar. Hepsi olabildiğince güçlü ve kararlılar. Etraflarındaki erkeklerle veya onların egemenliğindeki toplumla açıkça mücadele ediyorlar. Bahsettiklerimiz Jane Campion'ın karakterleri. Yönetmenin filmlerinde kadınlar ve erkekler arasındaki iktidar ilişkileri, ayrıca iki cins arasındaki karşılıklı zihin oyunları, olmazsa olmaz öğeler.

1954 yılında Yeni Zelanda'da dünyaya gelen Jane Campion, sanatçı bir ailenin kızı. Annesi bir yazar ve aktrisken, babası da bir tiyatro yönetmeniymiş. Böyle bir ailede büyüyen Campion'ın, sanata yönelmesi elbette şaşırtıcı değil. Önce Wellington'daki Virginia Üniversitesi'nin antropoloji bölümünde, yapısal sanatlar üzerine eğitim almış. Daha sonraysa güzel sanatlar alanında, resim üzerine master yapmış. '70'lerin sonlarında sinemaya merak duymaya başlayan Campion, 1982 yılında ilk kısa filmini yönetmiş. "An Exercise in Discipline - Peel" isimli bu film, yönetmene parlak bir çıkış imkanı tanımış.

Aslında "Peel" için tipik bir Campion filmi diyebiliriz. Üç kişilik bir ailenin araba yolculuğunu anlatan filmde, babanın oğlu üzerinde kurmaya çalıştığı otorite, yavaş yavaş anneye kayıyor. "Peel", Campion'ın kısa filmlerden oluşan ilk dönem sinemasının da tipik bir örneği. Yönetmenin '80'li yıllarda çektiği kısa filmler, yer yer deneysel tarza kayan ve kendilerine has bir gariplik duygusuna sahip işler. Zaman zaman absürd bir mizahın da kendisini gösterdiği bu filmlerde, Campion'ın ileriki yıllarda da üzerine gideceği temalara eğilmesi şaşırtıcı değil. Örneğin 1983 yapımı "Passionless Moments" banliyö hayatındaki sıradanlık ve sıkıcılığa, 1984 yapımı "A Girl's Own Story" ise tutucu toplum yapısı içerisinde ergen bir genç kız olmanın zorluklarına değinmekteler.

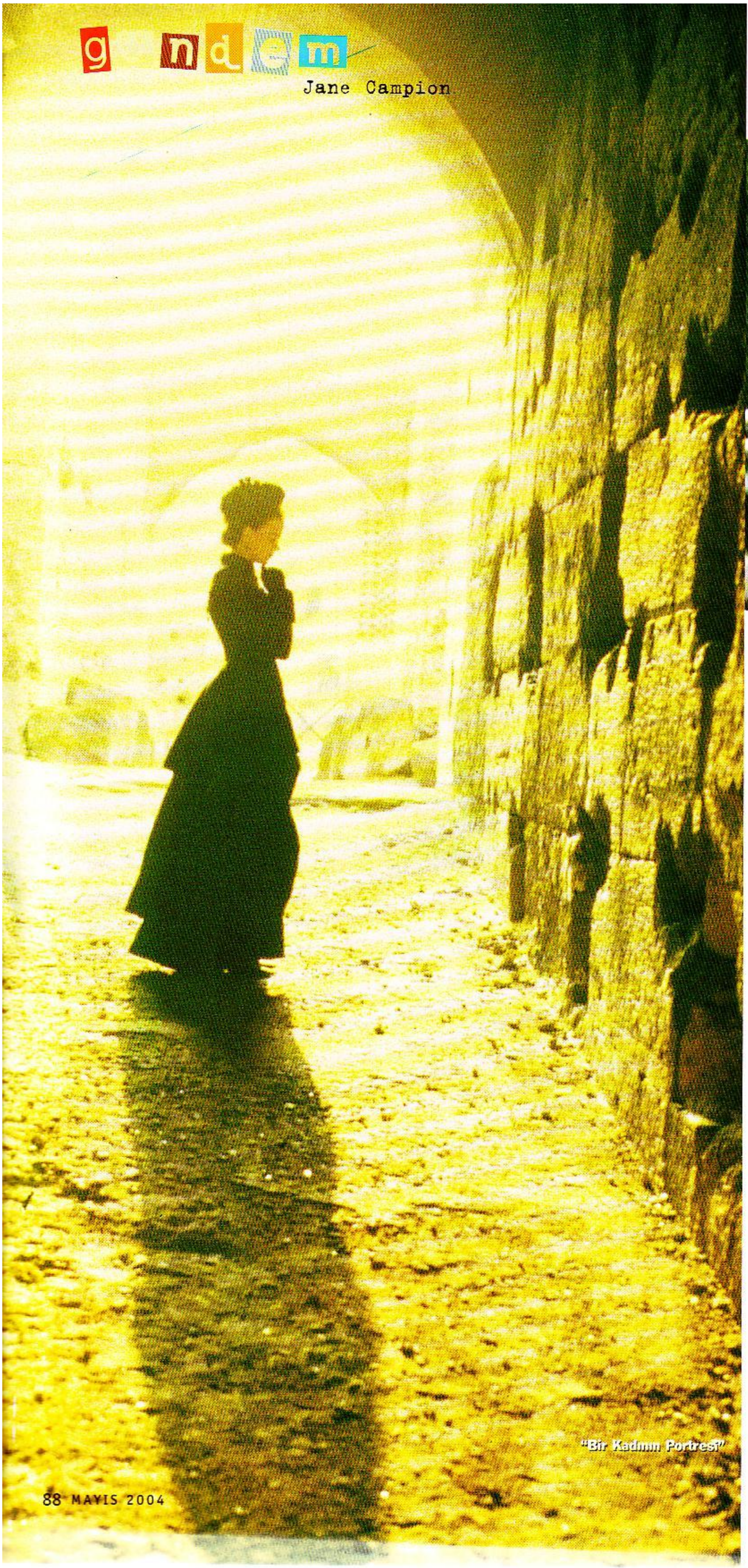
Campion'ın '80'lerde yönettiği kısa filmlerin ülkesinde kazandığı ödüller, yönetmene önemli bir imkan tanımışlar. 1982 yapımı "Peel", 1986 yılında Cannes Film Festivali'ne katılmış ve En İyi Kısa Film dalında büyük ödülü kazanmış. Bu büyük başarı, yönetmenin ilk uzun metraj filmi "Sweetie" ile Cannes'da yarışmalı bölüme katılmasını sağlamış.

"Piyano"

1989 yapımı olan "Sweetie", Campion'ın kısa filmlerinin ruhunu taşımakta. Dönemin Avustralya sinemasına dair tipik bir örnek aynı zamanda. İki kız kardeş arasındaki ilişkiyi anlatan film, örneğin "Passionless Moments"da da tanıklık ettiğimiz, Avustralya'da banliyölerde geçen gündelik hayatın sıradanlığını etkileyici şekilde perdeye taşımakta. Filmin baş karakteri Kay'in (Karen Colston) bir falcıya güvenerek hayatının aşkını bulduğunu düşünmesi, daha sonraysa bahçeye ektiği bir ağaç yüzünden adamdan soğumasıysa tipik bir ilk dönem Campion numarası. Başka bir deyişle, "Sweetie"nin Campion'ın kısa filmlerindeki gariplik ve absürdlükten nasibini almış olduğunu da söyleyebiliriz. Kay'in topluma karşı yabancılığı bir yana, kızkardeşi Sweetie'nin (Geneviève Lemon) ruhsal bozuklukları da önemli. "Sweetie"nin kızkardeşleri, uyum sağlamakta zorlanan tipik Jane Campion karakterlerinin ilk örneklerinden. Bu arada filmde, sonraki Campion filmlerinde de sık sık karşımıza çıkacak rüya sahnelerinin varlığını da atlamamak gerekiyor.

Campion'ın bir sonraki filmi, kısa filmlerinin →

"Bir Kadının Portresi"

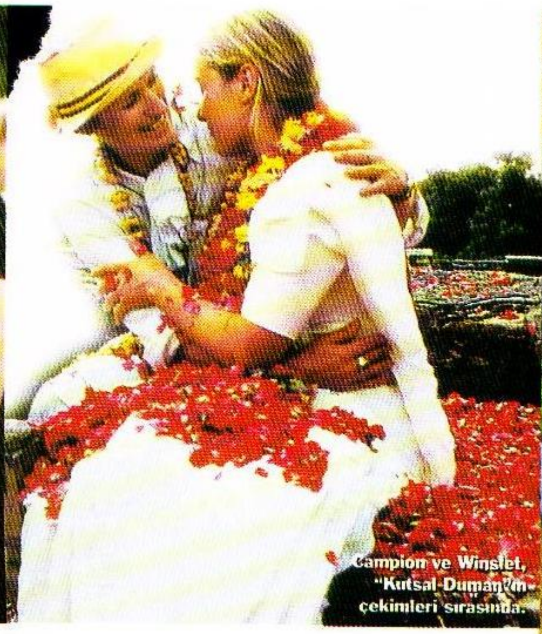
Campion "Tutku Esirleri"nin setinde Ryan ve Ruffalo ile birlikte.

ve "Sweetie"nin aksine, ayakları daha sağlam yere basan bir hikaye anlatmaktaydı. Önceleri televizyon için mini dizi olarak tasarlanan, daha sonraysa iki buçuk saatlik bir sinema filmine dönüşen 1990 yapımı "An Angel at My Table", Campion'ın daha geniş kitlelerce tanınmasını sağladı. Gerçek bir hayat hikayesinden yola çıkan bu biyografik film, akıl sağlığı yerinde olmadığı gerekçesiyle hastaneye kapatılan yazar Janet Frame'in yaşamını anlatmaktaydı. Özellikle Janet Frame rolündeki Kerry Fox'un performansıyla övgü toplayan film, uluslararası festivallerde de beğeni topladı. Frame'e farklılığı nedeniyle akıl hastası teşhisi konması ve bir hastaneye kapatılması, Campion için favori temasını işleme imkanı yaratıyordu. Yönetmen bu sefer üreterek mücadele eden bir kadının hikayesini anlatmayı tercih etmişti.

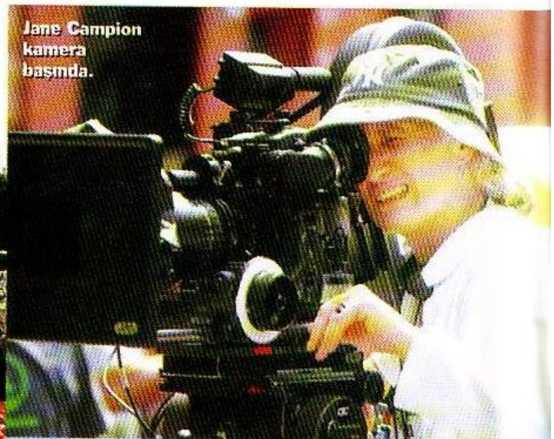
Üç yıllık bir aradan sonra gelen "Piyano" (The Piano) ise Campion'a büyük ün kazandırdı. 19. yüzyılda geçen bu kostüme dram, yönetmenin önceki filmlerine oranla daha iddialı bir projeydi. Mektup aracılığıyla tanıştığı adamla evlenen dilsiz bir kadının, Yeni Zelanda'ya yaptığı yolculuk ve ertesinde gelişen cinsel uyanışı, kabaca filmin hikayesini özetleyebilir. Ancak "Piyano" çok katmanlı hikayesi ve altmetinleriyle daha fazlasını barındıran bir filmdi. Campion'ın usta işi yönetmenliği ve birinci sınıf oyuncu performansları filme duyulan hayranlığı bir kat daha arttırdı. Cannes Film Festivali'nde kazanılan Altın Palmiye'yi, sayısız önemli ödül takip etti.

Yönetmenin önceki işlerine hayran olan bazı eleştirmen ve sinemaseverler, "Piyano"nun iddialı yapısına pek sıcak bakmadılar. Ancak büyük çoğunluk filmi çabucak bir başyapıt olarak selamladı. Film Campion'ın takıntıları ve favori temaları açısından da zengin bir malzeme barındırmaktaydı. Holly Hunter'ın

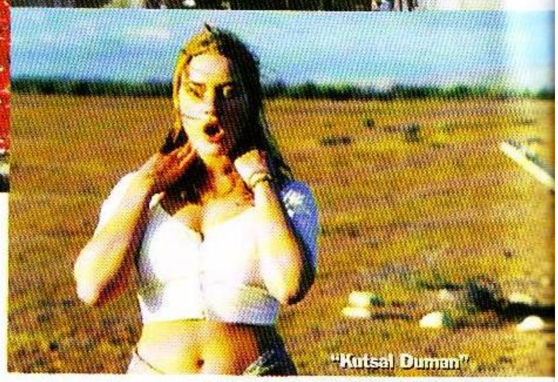

Campion ve Winslet, "Kutsal Duman"ın çekimleri sırasında.

Jane Campion kamera başında.

"Kutsal Duman"

Jane Campion'ın önceki işlerine hayran olan bazı eleştirmen ve sinemaseverler, "Piyano"nun iddialı yapısına pek sıcak bakmasalar da, büyük çoğunluk filmi bir başyapıt olarak selamladı.

canlandırdığı Ada, Campion'ın ele aldığı pek çok kadın karakter gibi çevresiyle iletişim kuramamaktaydı. Daha doğrusu konuşamama sorununu, piyano çalarak gidermeye çalışıyordu. Ada'nın kızı ve piyanosuyla bağı ise, yine Campion filmlerinde sık sık rastladığımız psikanalitik çözümlemelere kapı açıyordu. Özellikle Ada'nın finaldeki intihar girişimi ve suyun altında piyanosuna bir iple bağlı olan kadın imgesi, üzerinde düşünülmeyi hak ediyordu.

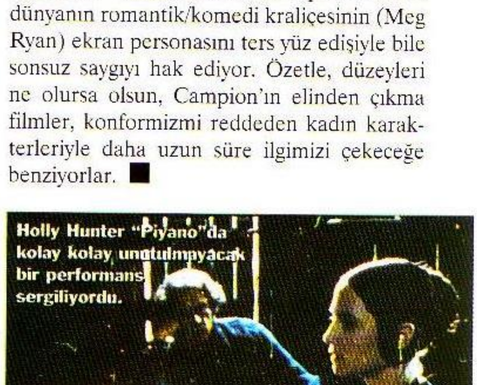
"Piyano" ile gelen ün ve hayranlık, Campion'a yönelik beklentileri de doğal olarak yükseltti. Yönetmense üç yıl daha sessiz kalmayı tercih ettikten sonra, yine iddialı bir projeyle dönüş yaptı. Bu sefer bir Henry James uyarlaması olan "Bir Kadının Portresi" (The Portrait of a Lady) ile karşımızdaydı. Campion, James'in romanını serbest şekilde uyarlamayı tercih etmişti. Özgür yaşamayı tercih ederek evlenmeyi reddeden Isabel Archer rolünde Nicole Kidman, Isabel'i etkisi altına alarak evlenmeye ikna eden Gilbert Osmond rolündeyse John Malkovich vardı. Gilbert'in Isabel üzerinde kurduğu etkiyi, hipnoza benzer bir sahneyle temsil eden Campion, çoğu kişinin beklentisinin aksine, modern yapıda bir dönem filmi çekmişti. Filmin aldığı tepkiler de çeşitli oldu. Oyuncu kadrosunun performansları övgü toplarken, film "Piyano" ile kıyaslandığında görece bir hayalkırıklığı olarak karşılandı. Belki de "Bir Kadının Portresi" ile ilgili temel sorun, filmin fazla mesafeli ve soğuk olmasıydı.

Campion beşinci uzun metraj filmini çekinceye kadar aradan bir üç yıl daha geçti. 1999 yapımı "Kutsal Duman" (Holy Smoke), önceki iki filminin aksine, günümüzde geçmekteydi. Filmde Kate Winslet Hindistan'a yaptığı seyahat sonrasında, oradaki bir gurunun kültüne dahil olmaya karar veren genç Ruth'u canlandırıyordu. Ruth'un ailesi kızları için endişelendiğinden, Amerikalı bir uzman tutuyor (daha önce "Piyano"da da rol almış olan Harvey Keitel) ve kızlarını yeni inancından vazgeçirmeye çalışıyorlardı.

Filmin hikayesinin Campion için biçilmiş kaftan olduğu şüphesiz. Neredeyse tüm film, Winslet ve Keitel'in karakterleri arasındaki ilişki çerçevesinde gelişmekteydi. Keitel'in karakteri Winslet'ı sözde kurtarmaya çalışırken, çözüm yolu olarak kadın üzerinde farklı şekilde bir etki kurmayı deniyordu. Genç kadın ise bu girişime cinselliğini kullanarak cevap veriyor ve boyun eğmeyi reddediyordu. Bu film de gösterime girdiğinde farklı tepkiler çekti. Filmi beğenenler olsa da, çoğunluk tatmin olmadığını dile getirmekteydi. Aslında Campion'ın '90'ların ikinci yarısında çektiği filmleri bir türlü beğendirememesindeki temel sorun, "Piyano" ile kolay kolay aşamayacağı bir seviye yakalaması olabilir.

Jane Campion'ın yeni filmi "Tutku Esirleri" (In the Cut) da benzer temalar etrafında şekilleniyor. Yine bir kadının cinsel uyanışı ve bastırdığı güdülerinin su yüzüne çıkması hikayenin merkez noktasında. Olabildiğince maskülen şekilde resmedilen New York ise, karakterin etrafını saran erkek egemen yapının bir yansıması adeta.

Günümüz sinemasının en önemli yönetmenleri arasında kabul gören Jane Campion'ın filmografisi incelenirken, referans olarak çoğunlukla feminist teoriye başvurulmakta. Yönetmenin filmlerine koyduğu rüya sahneleri ve psikanalize yönelik takıntısı, önümüze modernist bir yaklaşım koyuyor. Dolayısıyla, her ne kadar kimileri yönetmenin sinemasını sadece bu perspektiften bakarak algılamanın yetersiz olacağını iddia etseler bile, Campion'ın sinemasını çözümlemek için en sağlam dayanak burası gibi gözüküyor. Kaldı ki, "Tutku Esirleri"nde post-modern dünyanın romantik/komedi kraliçesinin (Meg Ryan) ekran personasını ters yüz edişiyle bile sonsuz saygıyı hak ediyor. Özetle, düzeyleri ne olursa olsun, Campion'ın elinden çıkma filmler, konformizmi reddeden kadın karakterleriyle daha uzun süre ilgimizi çekeceğe benziyorlar. ■

Holly Hunter "Piyano"da kolay kolay unutulmayacak bir performans sergiliyordu.

Frannie hanımın gündüz düşleri

Frannie'nin annesi ve babasının tanışması, filmin rüya sahnelerinde tekrarlanan bir imge.

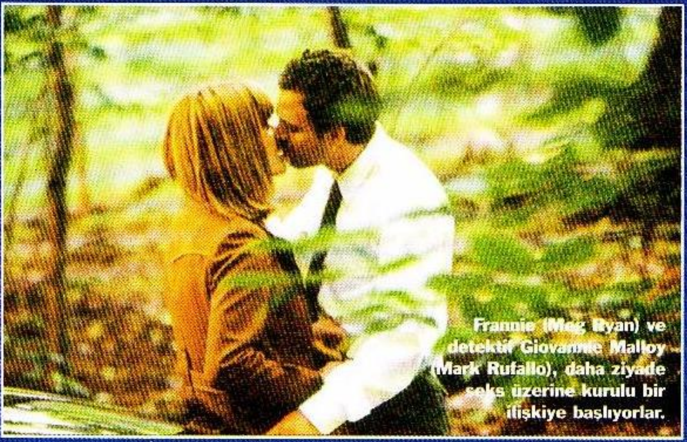
Birkaç yıldır sinema dünyasını epey meşgul eden film, ülkemizde de gösterime giriyor. Jane Campion imzası taşıyan bir filmin sevişme sahneleriyle magazin basınına malzeme olacağını tahmin etmezdik. Ancak başrolde Meg Ryan olunca işlerin rengi değişiyor. "TUTKU ESİRLERİ" (In the Cut) bütünüyle bir başarı olmasa bile, yarattığı sansasyon ve Campion'ın özgün yaklaşımıyla ilgi çekiyor.

ENGİN ERTAN

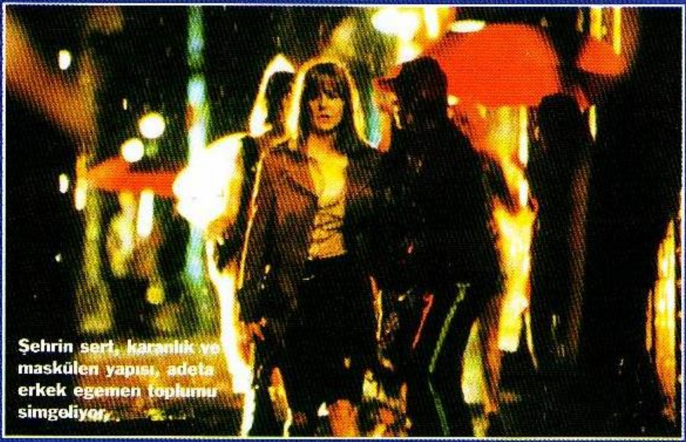
Masaya üç kere vurulduğunu duydunuz mu? İnanması güç olabilir ama birileri 10 yıl öncesinin gözde film türü erotik/gerilimin ruhunu çağırmış durumda. Şaka bir yana, "Tutku Esirleri" (In the Cut) biraz zorlarsanız, çoktan unuttuğumuz bu türe dahil edilebilecek bir film. Sansasyon açısından da eski türdaşlarından aşağı kalır yanı yok. Birkaç yıldır bu filmle ilgili çeşit çeşit söylenti veya haber kulağımıza çalındı durdu.

Aslında bu projenin ardındaki en önemli isimlerden birisi Nicole Kidman. Filmin uyarlandığı Susanna Moore'un aynı adlı romanı, '90'ların ortalarında Avustralyalı aktrisin dikkatini çekmiş. O günlerden beri de romanı sinemaya uyarlamak hayallerini süslemiş. Bizler ise bu durumdan ilk olarak 2001 yılı sonlarında haberdar olduk. Projenin gündeme geldiği sıralarda, Mickey Rourke bu filmde oynamak için hevesli olduğunu ama Kidman kendisiyle çalışmak istemediği için reddedildiğini dile getirmişti. Avustralya cephesi Rourke'un hikayesini yalanlarken, yönetmen koltuğuna da Jane Campion geldi. Ancak 2002 yılının başlarında başrol oyuncusunda ufak bir değişiklik oldu. Kidman çocuklarına ayırması gereken zamanı bahane ederek, filmde sadece prodüktör olarak yer alacağını açıkladı. Söylediğine göre, yıllardır üzerinde çalıştığı bu projedeki rolünün değişmesi onun için üzücü olmuştu ancak başka seçeneği de yoktu. Aradan fazla zaman geçmeden filme yeni bir başrol oyuncusu bulundu; Meg Ryan. Ryan'ın bu projeye dahil olması, filmi daha da dikkat çekici kıldı. Moore'un romanınında cinselliğin önemli bir yer tuttuğu, hatta yazarın detaylı belden aşağı tasvirlerinin kimilerince pornografik olarak nitelendirildiği biliniyordu. Filmin de bu anlamda çekingen davranmayacağı basına çıtlatılmıştı. Özetle, romantik/komedilerin pirüpak aktrisi cesur sevişme sahnelerinde seyirci karşısına çıkacaktı.

Ryan'ın erotik yönüyle öne çıkan bir filmde rol alacak olması, kaçınılmaz olarak türlü çeşitli magazin haberine konu oldu. Oyuncunun neresinin, ne kadar gözükeceği üzerine türlü çeşitli spekülasyon yapıldı. Bu kadar heyecana kapılanlar "The Doors"u izleyerek meraklarını giderebilirdiler ya, neyse. Filmin Eylül 2003'te Toronto Film Festivali'nde gerçekleşen ilk gösterimi epey ilgi çekti. Hatta iyiliği, kötülüğü bir yana bırakıldı, izleyenler Ryan'ın ne kadar çıplak gözüktüğüne dair bilgi geçtiler. Basın toplantısında oyuncuya yöneltilen soruların içeriğini

Frannie (Meg Ryan) ve dedektif Giovanni Malloy (Mark Ruffalo), daha ziyade seks üzerine kurulu bir ilişkiye başlıyorlar.

Şehrin sert, karanlık ve maskülen yapısı, adeta erkek egemen toplumu simgeliyor.

tahmin etmek de zor değil elbette. Ancak Ryan tüm bu rahatsız edici ortama rağmen, kendisinden emin şekilde filmin arkasında durmayı becerdi. "Doğru filmde, doğru yönetmenle, doğru karakteri canlandırdım. Jane'in önceki filmlerini izledim ve bu konuda son derece güvenilir olduğunu düşünüyorum", diyerek sorulara akıllıca bir cevap verdi.

Artık bizler de bu filmin ardında günümüzün en prestijli yönetmenlerinden birisinin olduğunu hatırlasak iyi olacak. Bu kadar sansasyonel haber hatırlatması yeter. "Tutku Esirleri", dış dünyaya kapalı bir hayat süren, yalnız İngilizce öğretmeni Frannie Averey'nin (Meg Ryan) tehlikeli bir ilişkiye girmesini konu alıyor. Bir seri katilin işlediği cinayetleri soruşturan detektif Giovanni Malloy (Mark Ruffalo) ile başlayan, daha ziyade seks üzerine kurulu ilişkileri, hem Frannie'nin bedenini ve cinsel tutkuyu yeniden keşfetmesini sağlıyor, hem de katilin dikkatini baş karakterimizin üzerine çekiyor.

Yönetmen koltuğunda Jane Campion oturduğuna göre, bu filmden klasik bir erotik/gerilimin tadını beklememek gerekiyor. Campion her şeyden önce işin gerilim kısmıyla fazla ilgilenmiyor. Uzun uzadıya çekilmiş cinayet sahneleri veya terörize edilen kadın vücutları bekleyenlerin hevesleri kursaklarında kalabilir. Yönetmen kurbanları sadece eylem bittikten sonra, minimum düzeyde seyircisine gösteriyor. Polisiye örgü de fazla umurunda değil sanki. Malum "Katil kim?", sorusu aklınızda dolaşıp durmuyor. Campion'ın beceremediği için türün gereklerinin altından kalkamadığını düşünmekse yanlış olur. Belli ki farklı bir şey yakalamak niyetinde. Esas olarak ilgilendiğiyse baş karakteri ve bu kadının cinselliği yeniden keşfedişi.

Aslında Campion sinemasına aşina iseniz, "Tutku Esirleri"ni çözmekte kullanabileceğiniz bir iki anahtarı da hemen fark edebilirsiniz. Her şeyden önce, film rüya ile gerçeğin kesiştiği bir açılış sekansına sahip. Diğer yandan, baş karakter ilk kez gözüktüğünde uyumakta. Frannie'nin bir derste öğrencilerine bahsettiği fener kulesi, filmin finalinde tekrar karşımıza çıkıyor. Tüm bunların üzerine, Campion'ın hemen her filminde bir rüya sahnesi olduğunu ve psikanalize olan ilgisini de ekleyin. Bu noktalardan hareket edersek, filmin bütününü bir rüya olarak algılayabiliriz. Cinselliğini bastırmış bir kadının bilinçaltının, kontrol altında tutmaya çalıştığı istek ve tutkularının ortaya çıktığı bir rüya. Hatta, belki kendisini cezalandırmak için, belki de mazoşitçe bir eğilimin etkisiyle kendisini tehlikenin içine çektiği bir rüya. Daha serbest ve dışa dönük kız kardeşin yerini alma isteği de es geçilmemiş durumda. Bu arada filmin rüyaya yakın duran açılış sekansına da, seyircinin yüzüne kapanan bir kapının ardından akmaya başlayan kapanış jeneriğine de aynı şarkı (Que Sera Sera) eşlik etmekte. Campion'ın neredeyse filmin tümünü netlik ayarı olmadan çekmesi ve yarattığı aşırı karanlık atmosfer de boşuna değil elbette.

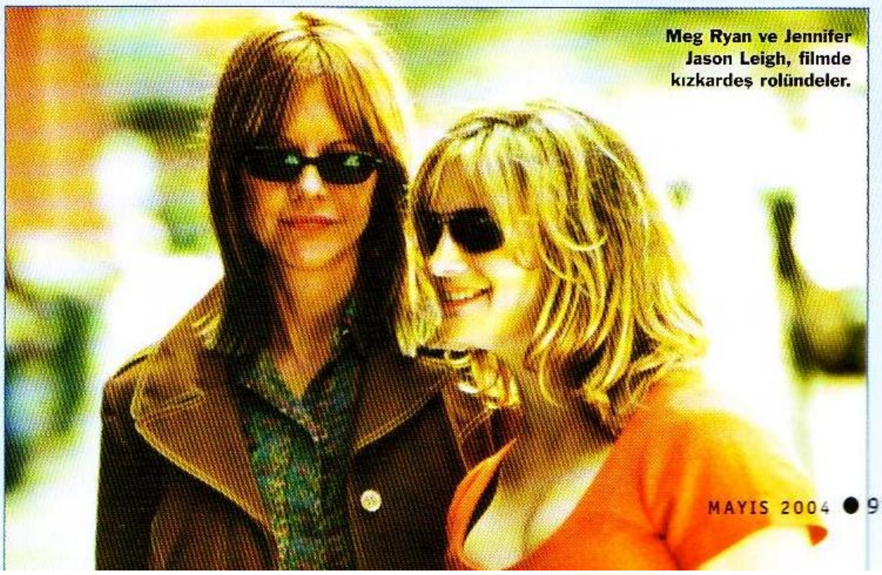
Campion'ın bu yaklaşımı elbette ilginç. Kaldı ki onun imzasını taşıyan bir filmden bu tarz özellikler beklemek en doğal hakkımız. Ancak karşımızdaki bir tür sineması örneği olduğu için, bu sefer parçalar tam anlamıyla yerlerine oturmuyorlar. Ne olursa olsun, filmi izlerken biraz olsun heyecanlanmak, katili merak etmek istiyor insan. Özetle, "Tutku Esirleri" Campion'ın temaları ve takıntıları için doğru proje değil.

Filmin dışarıda çektiği tepkiler de aşağı yukarı aynı. Eleştirmen ve seyirciler ikiye bölünmüş durumdalar. Kimileri polisiye örgünün zayıflığı ve gerilim unsurunun yetersizliği nedeniyle filmi yerden yere vuruyor. Kimileriyse yakaladığı Campion'a özgü tatlar nedeniyle filme arka çıkıyor. Bazılarıysa arada kalmış durumdalar. Örneğin Los Angeles Times yazarı Manohla Dargis, "Jane Campion'ın şaşırtıcı derecede güzel yeni filmi, belki de yılın en çileden çıkartıcı ve kusurlu iyi filmi", demiş.

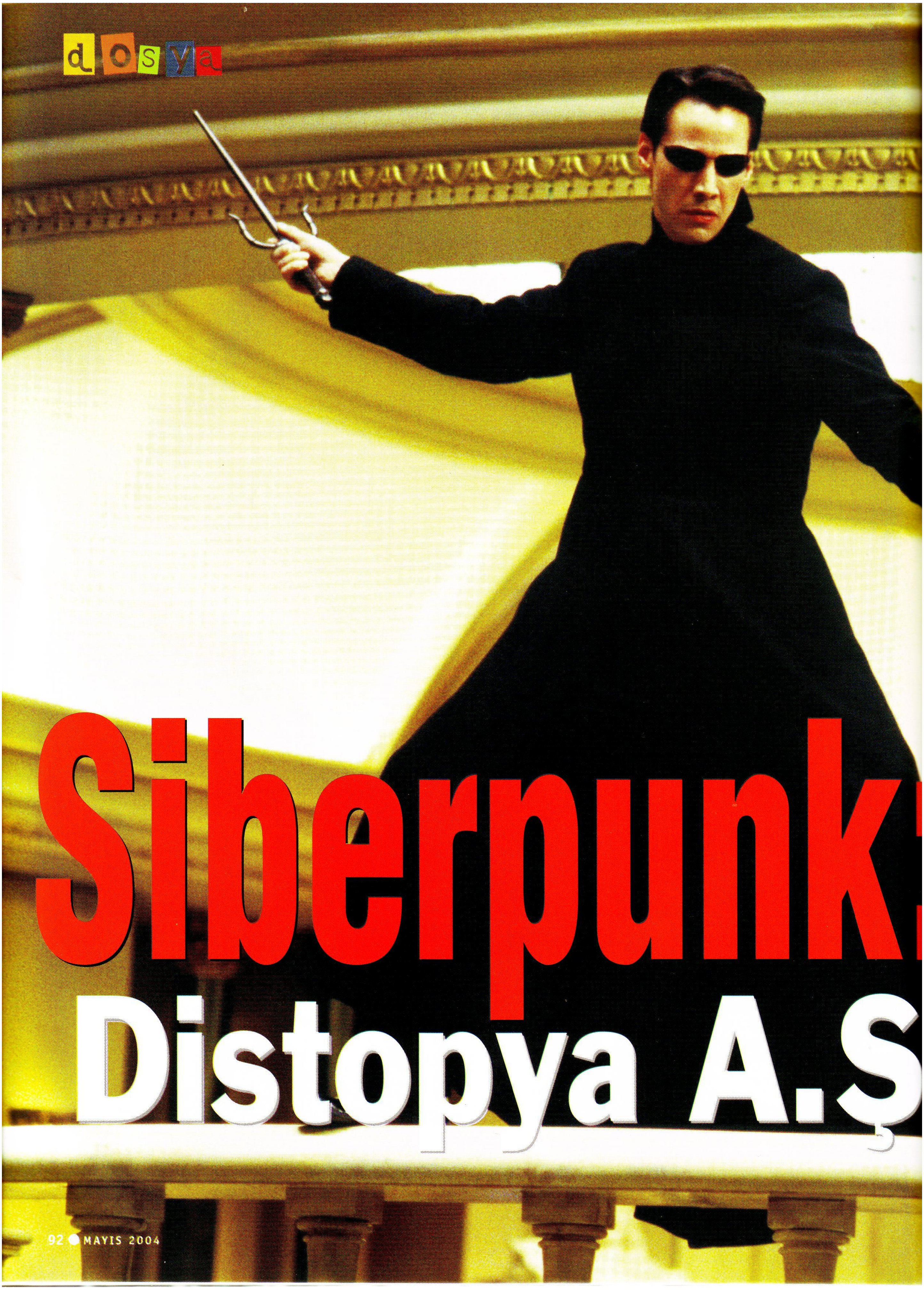
Bizler de "Tutku Esirleri"ne karşı benzer duygulara sahibiz. Filmin kuşkusuz etkileyici bir atmosferi ve birinci sınıf bir görüntü yönetimi var. Campion'ın artık unutulmuş bu türden, son derece farklı bir şey çıkartması da gayet hoş. Ancak film ne entelektüel açıdan, ne de yüzeydeki türe ait özellikleriyle hedefi tutturamıyor. Daha ziyade arada derede kalmış bir hali var.

Filmin esas dikkatleri üzerinde toplayan elemanı Meg Ryan'dan da kısaca bahsedelim: Ryan filmde, rolün kendisinden önceki sahibi Nicole Kidman'a şaşırtıcı derecede benziyor. Filme, Campion'ın yönetmenliğine ve canlandırdığı karaktere fazlasıyla güvendiği de açık, zira kendisinden emin şekilde oynamakta. Kimilerinin iddia ettiği gibi, bu filmde rol almayı kabul etmekle hata yaptığını veya karakter için yanlış tercih olduğunuysa söyleyemeyeceğiz. Campion'ın verdiği bir röportajda iddia ettiği gibi, "Tutku Esirleri" modern aşka dair mitleri ve yalanları ters yüz eden bir film. Böylesi bir projede, romantik/komedilerle tanınan bir aktrisin rol alması da özellikle anlamlı.

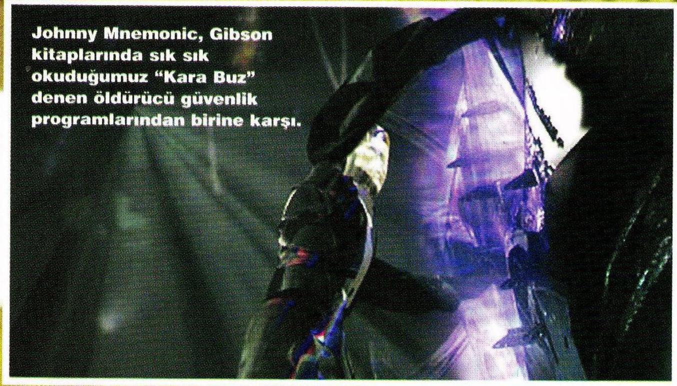
Son noktada "Tutku Esirleri"nin tatmin edici olmaktan uzak kalmakla beraber, izlenmeye değer bir film olduğunu söyleyebiliriz. Erotizm ve gerilim açısından çoğu izleyicinin beklentilerini boşa çıkartacak olsa bile, Jane Campion'ın türe ve hikayesine yaklaşımı kesinlikle ilgiyi hak ediyor. ■

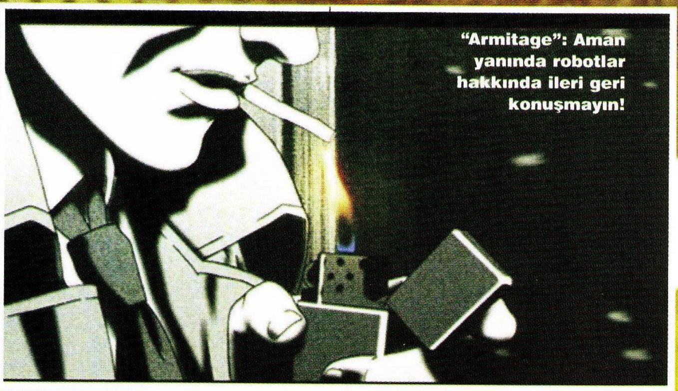
Meg Ryan ve Jennifer Jason Leigh, filmde kızkardeş rolündeler.

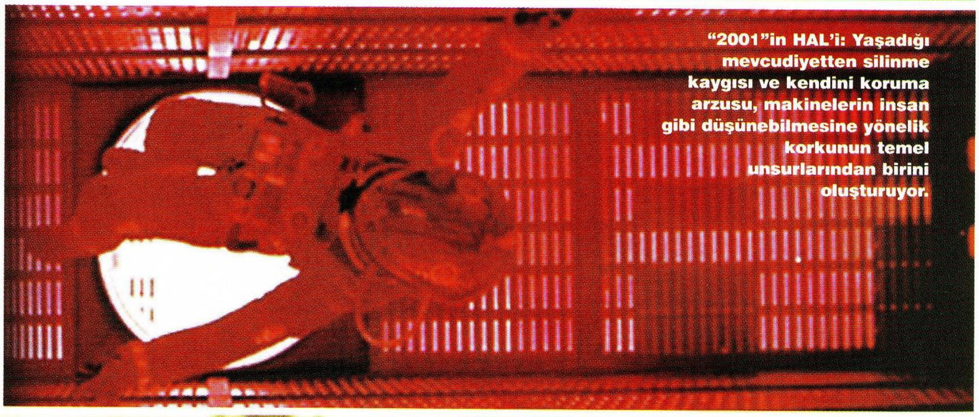
Siberpunk: Distopya A.Ş

Johnny Mnemonic, Gibson kitaplarında sık sık okuduğumuz "Kara Buz" denen öldürücü güvenlik programlarından birine karşı.

"Armitage": Aman yanında robotlar hakkında ileri geri konuşmayın!

"2001"in HAL'i: Yaşadığı mevcudiyetten silinme kaygısı ve kendini koruma arzusu, makinelerin insan gibi düşünebilmesine yönelik korkunun temel unsurlarından birini oluşturuyor.

Ridley Scott'ın "Blade Runner"ı, eskiyle yeniyi içiçe geçiren estetik anlayışıyla, tüm siber-punk alt türü için vazgeçilmez bir model teşkil ediyor.

Vahşi kapitalizmin hüküm sürdüğü bir gelecekte, devasa şirket binalarının yükseldiği, sokakta karaborsa teknolojilerin elden ele dolaştığı, bedene eklenen çipler ve çeşitli işlevsel parçalarla insan - makine ilişkisinin yepyeni bir boyut aldığı bir dünyada, kara filmleri aratmayacak öyküler. Edebi temelleri 80'lerde atılan siberpunk, 90'larda sinemada iyice palazlanmış, 90'ların sonunda ise "The Matrix" ile en önemli temsilcilerinden birine kavuşmuştu.

KUTLUKHAN KUTLU

"Yapay Zeka"

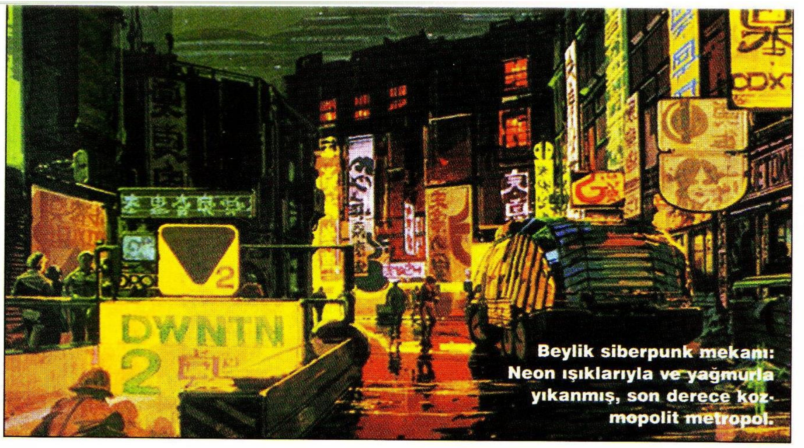

"Beneath A Steel Sky". Siberpunk'ın en çabuk yayıldığı ortamlardan biri de bilgisayar oyunlarıydı.

Bilimkurgunun en faal dönemlerinden olan 50'li yıllarda, nükleer güce yönelik korku ağırlığını hissettirmeye başlamış, bilimkurguda "nükleer paranoya" dönemi başlamıştı. Büyük oranda uzay operalarının hakimiyetindeki bilimkurgu atmosferinde, Japon yapımı "Gojira" ve Amerika'nın "nükleer gücün ürünü yaratık" filmleri (örneğin, tıpkı "Gojira" gibi 1954 yapımı olan, dev karıncaların etrafa dehşet saçtığı klasik, "Them!") ile, odak yavaş yavaş dünyada bizi bekliyor olabilecek felaketlere doğru kaymaya başladı. Soğuk Savaş dönemi boyunca Amerika'da nükleer paranoya bir kaybolup bir yeniden belirerek, varlığını sürdürdü. İkinci Dünya Savaşı'nın ve peşisıra Soğuk Savaş'ın getirdiği ruh hali, Yeni Dalga bilimkurgusunu beslemiş, bilimin ve teknolojinin insan ve toplum üzerindeki olumsuz etkileriyle ilgilenen yazarların sayısını artırmıştı. 60'larla birlikte bilimkurgu hayli toplumsal bir hâl alıyor, teknolojinin yakıtı gibi değil, freni gibi konumlanıyordu. Artık gelecek tabloları tamamen "seçkin bilim adamı" sınıfını betimleyen tablolar olmaktan çıkmış, sıradan insanı denkleme etkili bir biçimde katmıştı.

Bu konuda başı çeken yazarın Philip K. Dick olduğu söylenebilir. Philip K. Dick'in bir Soğuk Savaş dönemi ABD vatandaşı olarak kendi yaşadığı paranoya ile beslenen öyküleri, ortaya hiç de steril ve aydınlık olmayan gelecek resimleri çıkarıyordu. Dahası bu resimlerin içinde gezinenlerin önemli bölümü iktidar ve irfan sahipleri değil, sıradan ve hayli çaresiz kahramanlardı. Savunmaya ve rakibe gözdağı vermeye ayrılan devasa bütçelerin karşısında küçüldükçe küçülen sıradan insanın yansımasıydı bu; vahşi teknoloji yarışı ile başı dönen, sırf bilgisiz bırakılmak suretiyle güçsüz kılınabileceğini kavramış, "Amerikan rüyası" ve benzeri modellerin bir hologram gibi sadece imajdan oluşan, görülebilecek ama dokunulamayacak şeyler olduğundan şüphelenmeye başlamış tiplerdi. Örneğin "Time Out of Joint"de 50'ler Amerika'sının çekirdek aile yaşamı ve banliyö ideallerinin kelime anlamıyla birer etikete dönüşmesine, sanki hiçbir zaman görüntüden öte bir şey olmamışlar gibi çözünüp gidişine tanık oluyorduk. "Ubik"te ise bambaşka bir ütopik fikrin, "baş döndürücü teknolojik ilerleme"nin çözünüp gittiğini görüyorduk: teknoloji hızla geriye doğru gitmeye başlıyor, her makine kahramanın gözlerinin önünde teknoloji merdivenindeki bir alt basamağa geriliyor, Dick ise bundan hem kuvvetli bir paranoya, hem de günümüze layık bir retro-fetişi çıkarıyordu. Philip K. Dick'in kendi öykülerinde gerçeklik hep böyle güvenilmezdi, her an değişebilirdi. Dahası, başıbozuk bir gerçeklik değildi bu, "efendileri" vardı: devletler ve büyük şirketler. Bu yüzden, Bruce Sterling, John Shirley ve Rudy Rucker gibi yazarlar 80'lerin başının popüler bilimkurgusuna verip veriştirerek yeni bir hareketin önünü açarlarken, ortaya çıkardıkları bilimkurgu bütün bütüne de köksüz, benzersiz sayılmazdı. 50'ler sonrası bilimkurgudan siberpunk'a uzanan bu yolun bütünlüğünü algılamak için, nihai trafik işaretini görmek yeterli: Dick'in kitabı "Do Androids Dream of Electric Sheep"in 1982'de yapılan sinema uyarlaması "Blade Runner".

İngiliz yönetmen Ridley Scott'ın başyapıtı "Blade Runner", daha ilk anından itibaren bizi beyazperdede benzerini nadiren gördüğümüz, kapkaranlık bir dünyaya buyur ediyordu. Hava kirliliğinin gündüzleri alacakaranlık bir pusa dönüştürdüğü, asit yağmurlarıyla yıkanan sokaklardan muazzam binaların yükseldiği bir dünyaya. İnsanlığın büyük bölümü başka geze-

Beylik siberpunk mekanı: Neon ışıklarıyla ve yağmurla yıkanmış, son derece kozmopolit metropol.

genlere göç etmiş ve yerküre dev şirketlere, tıbbi testi geçemeyenlere ve doğduğu yeri terk etmeye yanaşmayan "eski moda" inatçılara kalmış. Genetik mühendislik ortaya hakikisinden ayırt edilemeyen insanlar (ve hayvanlar) çıkarmış. Dahası, devlet gücündeki Tyrell Şirketi'nin bilimadamları, "taklit" denen bu genetik mühendislik eseri yapay insanlara sahte anılar yükleyip kendilerini hakiki insan sanmalarına yol açarak, aradaki sınırı iyice bulandırıyor; ayırt edilmesi neredeyse imkansız hale getirdiği gerçekliği, bir bakıma kendi tekeline alıyor.

Tyrell şirketinin yaptığı, aslında standart simülasyon üreticisinin yaptığından çok da farklı değil. İdeal simülasyonu üretmek için, ürünü aslına mümkün mertebe yakın kılmaya çalışıyor. Aradaki fark insanın ayırt edemeyeceği kadar azalınca, taklit saptayan makineler devreye giriyor. Siberpunk'ta sürekli gördüğümüz bir tema bu: Teknoloji ile güçsüz bırakılan insan, gücü yeniden ele alabilmek için mecburen aynı kaynağa, teknolojiye bel bağlıyor. Ancak "Blade Runner"ın aksine çoğu siberpunk öyküsünde bu iş kanun güçleri eliyle değil, teknolojinin üretildiği çizgisinden saptırılmasıyla, "sokağa inmesi" ile gerçekleşiyor.

Siber niye, nasıl punk?

İşte bu noktada siberpunk'ın tanımını yapmak lazım. Bruce Bethke'nin bir kısa öyküsüne editörlerin aklında kalacak şık bir başlık ararken uydurduğu kabul edilen edilen bu terim, sibernetik ile punk'ın bileşiminden oluşuyor. Toygar Akman'ın konu üzerine 1977 tarihli kitabında kısaca "Haberleşme, Kontrol ve Denge Kurma Bilimi" olarak tanımladığı Sibernetik, yirminci yüzyılın ikinci yarısına damgasını vurmuş bir alan. Yunanca "dümenci" anlamına gelen "kübernetis" kelimesinden gelen bu terim, ortadan ikiye bölünmek suretiyle ortaya siborg (sibernetik organizma) ve sibernot (siber astronot) gibi çeşit çeşit yeni terim çıkarmıştı. Kelimenin "Siber" yarısının alınıp başka bir şeyle birleştirilmesi artık adet olduysa, bunda "siberpunk" gibi yarısı bilimsel yarısı kültürel bir terimin yaratılmasının önemli bir rolü var.

Bruce Bethke'nin uydurduğu terim, o zaman hayli yeni ve heyecan verici olan ve genellikle bilgisayar sistemleri (ya da bu dala çok uygun o kadim deyimle "elektronik beyinler") bağlamında kullanılan "sibernetik"e, çok anlamlı ve çok amaçlı "punk" kelimesini ekleyerek cazip ve akılda kalıcı bir bileşim çıkarıyor ortaya. Eskiden "suçlu" anlamında kullanılan "punk" kelimesinin epey heyecan verici bir yolculuk yaptığı söylenebilir. 70'lerin ikinci yarısında The Ramones, The Clash ve Sex Pistols gibi grupların yaptığı müziğin "punk" olarak anılmasıyla birlikte, bu kelime günlük hayatta gelenekler, normlar ve otoriteye sıcak bakmayan gençleri de tarif etmeye başladı. Bethke, popüler punk imgelerinden biri olan "mohawk saç"ı bilgisayar kurdu kahramanların başına ilk konduranlardan olduğunu söylüyor... Ama siberpunk'ın punk kültürüyle ortaklığı şekilden ya da tercih edilen müzikten ziyade, kahramanlarının tavırlarıyla ya da toplum içinde (ya da daha çok, dışında) nasıl konumlandıklarıyla ilgili. Bu açıdan gayet isabetli bir terim bu; çünkü Sterling, Shirley ve Rucker'ın önderliğini yaptığı, o sıralar isim bulmamış olan yeni bilimkurgu hareketi, tam da teknolojinin en önemli iktidar aracı haline geldiği bir dünyada uçlarda, sistem dışında kalan, teknolojiyi kendine özgürlük ve hareket alanı yaratmak, gücü yeniden ele almak amacıyla kullanan, otoriteyle arası hiç iyi olmayan kahramanları anlatıyordu. ("The Matrix"de Ajan Smith, Neo'ya tam da "Otoriteyle bir sorununuz var, Mr. Anderson" demiyor mu zaten?)

Teknoloji sokağa iniyor

Siberpunk'ın bilimkurguda gerçekleştirdiği iki çok önemli yenilik vardı ve bunların ikisi de yeni güç odakları belirlemek üzerine kuruluydu. Birincisi, artık teknoloji bilimsel bir elitin elinde değildi; en yeni ve heyecan verici teknolojilerin sokakta, sistemin dışında, kaçak olarak el değiştirdiğini görüyorduk. Siberpunk kitaplarında sıkça belirtildiği gibi sokak, teknoloji için kendi kullanım alanlarını buluyordu. Sistem dışında varolarak kendine kayıtdışı para, kayıtdışı teknoloji ve kayıtdışı bilgi akışı sağlayan yeni siberpunk elitleri, her tür Büyük Birader'in denetiminden uzak, güçle donanıyordu. (Siberpunk TV dizisi "Max Headroom"da, üzerlerine hiçbir bilgisayar kaydı olmadığı için sıfır hakka sahip "boş"lar bile, bu durumlarını kendi lehine kullanabiliyordu.) Sözkonusu Büyük Birader'in kim olduğu konusu ise, ikinci yeniliğin konusuydu. Siberpunk'ta yine güçlü devlet birimleri, gizli devlet araştırmaları ve teknolojileri, hükümet komploları vardı, ama asıl kral şirketlerdi. Dünyanın her yanına yayılmış, devasa şirketler. Kapitalizm global bir iktidar tartısı gibi işliyor, paraya, bilgiye ve teknolojiye sahip uluslararası şirketler dünyanın her köşesinde ekonomiyi, sağlığı ve en önemlisi gerçekliği istediği gibi yönlendirebiliyordu. Madem ki gerçeklik kişinin çevresinden aldığı bilgi üzerine kurulu bir şeydi, bütün bilgi kanalları kuşatılarak insana bambaşka bir gerçeklik yaşatılabilirdi.

Siberuzay

Siberpunk bu bilgi kuşatmasını sadece mecaz olarak değil, kelime anlamıyla da aldı. Sanal gerçeklik de, siberuzay da işte böyle popülerleşti. Siberpunk akımının ağır topu ve bugün en çok tanınan yazarı William Gibson, kitaplarında insan algısını tamamen sarmalayan, sinir sistemine ileti besleyen makineler aracılığıyla girilen bir dijital ortamdan, "siberuzay"dan bahsediyordu. İnsanların kendini gerçekten içinde geziniyormuş hissettiği yapay bir ortam, bir "sanal gerçeklik". Seneler sonra sinemada "The Lawnmower Man / Bahçıvan" ile temsil edilen ve bugün dahi yüksek teknoloji anlamına gelen bu elektronik gerçeklik simülasyonu, çabucak ağızlara sakız oldu.

William Gibson, "Neuromancer", "Count Zero" ve "Mona Lisa Overdrive" kitaplarından oluşan "The Sprawl" üçlemesiyle siberuzayın ve genel olarak siberpunk'ın tartışmasız hakimiydi. Hâlâ da siberpunk anlatılırken ve ölçülüp biçilirken onun kitaplarında kullandığı karakterler, temalar, teknolojiler ve dil temel alınıyor. "Boş bir kanala ayarlanmış televizyon rengi" gökyüzünün altında gezinen, parça başı işler kovalayan matriks kovboyları, net süvarileri, siberuzay dedektifleri. Onları bekleyen son derece tehlikeli virüsler. Ve bu yeni dijital dünyanın yeni tanrısal varlıkları, yapay zekalar.

Dijital boyutu sinema seyircisine ilk olarak sunma ayrıcalığı, siberpunk'ın 1982 tarihli diğer öncüsü "Blade Runner"dan yalnızca iki hafta sonrasında (yani Gibson'ın siberuzayı yaratışından önce) gösterime giren bir filme, Steven Lisberger'in "Tron"una aitti. Tam anlamıyla fazla erken gelmiş bir filmdi "Tron". Lisberger daha PC kültürünün ufukta yeni yeni görünmeye başladığı, bilgisayarların hâlâ dünyayı ele geçirecek "elektronik beyin"ler olarak algılandığı - "2001"in HAL'i sağolsun - bir dönemde seyircileri bilgisayarın içine sokmakla kalmamış, o zaman tamamen küçük bir profesyoneller grubunun yaşattığı bir kültürün bütün terminolojisinin ve iktidar savaşlarının içine balıklama dalmıştı. Dahası bunu, büyük oranda bilgisayar animasyonu kullanarak yapmıştı... ki filmi En İyi Özel Efekt dalında Oscar'a aday bile göstermeyen Akademi üyelerine göre bu, düpedüz "hile" demekti.

Sinema seyircisi o sıralarda filmlerde bilgisayar animasyonuna pek aşina değildi. Bilimkurgu yazarı Michael Crichton'ın 1973'te çektiği - ve siberpunk'ın önemli habercilerinden olan - "Westworld"de Yul Brynner'ın oynadığı robot kovboyun gözünden gösterilen kutu kutu pik-

Uzakdoğu kentleri, siberpunk coğrafyasında önemli bir yere sahiptir. "Ghost in the Shell"den...

"Ghost in the Shell"in yaşamak için makine bakımına muhtaç kadın siborgu, yeni bir dünyada kimliğini ve özgürlüğünü arayan yeni "tür"ün en önemli temsilcilerinden.

selli görüntü gibi, tek tük örnekler vardı... Ama hiçbir film, Lisberger'in animasyon konusunda anlı şanlı bir tarihe sahip Disney'in şemsiyesi altında yaptığı "Tron"daki kadar çok, o kadar ileri düzey bilgisayar animasyonu kullanmıyordu. Bilgisayarın içine "ışınlanan" video oyunları programcısı Flynn (Jeff Bridges), kendini aralarında özellikle "ışıksiklet"in epey meşhur olduğu birçok "ölüm kalım oyunu"nun ortasında buluyor, "kullanıcı"ların varolduğuna inandıkları için Ana Kontrol Programı'nın zulmüne uğrayan masum programlara özgürlük mücadelelerinde yardım ediyordu. Film, sadece video oyunları kültürüne şapka çıkaran eğlenceli bir yapım değil, o sırada IBM'in hüküm sürdüğü bilgisayar piyasasında tekel kaygısına yönelik bir alegoriydi de aynı zamanda.

Sinemada bilgisayar kültürünün ayak sesleri

Evindeki bilgisayarla ABD'nin nükleer füze sistemini saldırının eşiğine getiren gencin öyküsü "War Games" (1983), "hacker" kültürünün sinemadaki en önemli erken temsilcilerindendi. Matthew Broderick'in oynadığı yeniyetme bilgisayar kurdu, engelleri aşmaya ve ulaşmaması gereken bilgilere ulaşmaya yönelik zaptedilmez bir merakla donanmış o ilk dönem "hacker"larının bir modeliydi. (Sonraları "hacker" kelimesine olumsuz bir anlam yüklendiğinde, buna en çok bozulanlar o ilk dönemin aşırı meraktan ve sorun çözmeye yönelik ciddi bir arzudan mustarip bilgisayar uzmanları, yeni dönemin "ağır abi"leri oldular. Bruce Sterling'in "The Hacker Crackdown"ı, bu kültür üzerine benzersiz bir başvuru kaynağıdır). Bir sene sonra, eski usül "bilgisayar paranoyası" filmlerinin pembe bir çeşitlemesi olan "Electric Dreams" geldi. Genellikle insanların işlerini elinden alacağından korktukları bilgisayar, hedefi büyütmüş, kullanıcısının beğendiği kıza da göz koyuyordu.

Etin metalle dansı

Hem insanı hem makineyi konu alan sibernetiğin en popüler terimi, ikisinin birleşiminden doğan "siborg" (sibernetik organizma) fikri olsa gerek. Et ile metalin, insan ile makinenin birleşmesi fikri, siberpunk'ın en önemli unsurlarından biri. Makinelerin gücü ele geçirip dünyaya hakim olma korkusundan henüz kurtulamamışken, bir de insanla makinenin içiçe, birarada varolması fikri, bambaşka bir kuşku boyutunun kapısını açıyordu. Sinemada siborg filmlerinin öncüsü, 1966 tarihli "Cyborg 2087" idi. Arthur Pierce'ın yazdığı ve Franklin Andreon'un yönettiği filmin, bugün bize son derece tanıdık gelecek bir öyküsü vardı: Düşünce özgürlüğünün bulunmadığı bir geleceğin asileri, kendi günlerinde kitlelerin esir edilmesini önlemek amacıyla, düşünce kontrolünü mümkün kılan aygıtın icat edilmesini önlemek için geçmişe bir siborg gönderiyordu.

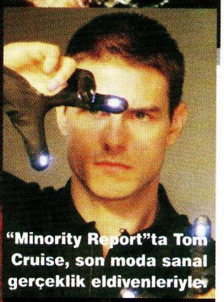
80'lere doğru, sinemada androidlerin ve siborgların sayısı ciddi şekilde artmaya başlarken, insanla makinenin birleşimine dair korkular, cinsel çağrışımlar kazanmaya başlamıştı. 1977'de çekilen ve tıpkı "Westworld" gibi bir erken dönem siberpunk klasiği olan "Demon Seed"de, "Electric Dreams"de ima düzeyinde kalan bir korku, apaçık gözler önüne seriliyordu. Proteus adındaki bilgisayar, isyan bayrağını açıp yaratıcısı olan bilimadamının karısına tecavüz ediyor ve hamile bırakıyordu. 1980 tarihli "Saturn 3"te ve 1982 tarihli "Android"de de, makinenin kadına yönelik arzusuna tanık oluyorduk. Teknolojinin erkek, tabiatın ise kadim bir betimlemeyle

Japon animesi, her yeni akım gibi siberpunk'a da en erken el atanların başında geliyordu. 80'lerin enteresan isimli çizgi dizisi "Bubblegum Crisis".

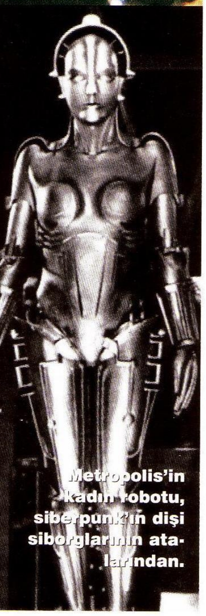
Etin içinden çıkan metal kol, Arnold Schwarzenegger'in "Yokedici"si ile birlikte siberpunk'ın popüler resimlerinden biri haline geldi.

"Minority Report"ta Tom Cruise, son moda sanal gerçeklik eldivenleriyle.

"Yokedici"nin derisi ayrılınca, "endoskeleton" denen metalik iç iskelet görünmeye başlıyor.

Metropolis'in kadın robotu, siberpunk'ın dişi siborglarının atalarından.

dişi olarak çizildiği bu şemada, makine ne derece eril bir rekabete girdiğini "karşı cins"e yönelik bir iştahla gösteriyordu. Kadını rüştünü ispat etmeye çalışan erkek işi teknolojinin "av"ı olarak konumlandıran bu bakış açısı, "Ghost in the Shell"in "avcı" kadın siborg'una kilometrelerce uzaktı henüz.

İnsan - metal birleşmesine dair korkunun en önemli görsel cephelerinden biri, Kanadalı korku filmleri yönetmeni David Cronenberg'in sinemasıydı. İnsan bedeninin deformasyonuna yönelik ciddi bir saplantıya sahip olan Cronenberg, ameliyattan tutun da insanın makineleşmesine varıncaya kadar etin doğasına meydan okuyan çeşit çeşit konuya el atıyordu. 1983 tarihli "Videodrome" filminde, izleyenin algılarını değiştiren korsan bir TV yayınının izini süren Max'in adım adım makineleşmesini, yarı insan yarı video oyunu aygıtı halini alışını izliyorduk. Cronenberg 90'lı yıllarda da bu saplantısını bir kenara bırakmadı. J.G. Ballard uyarlaması "Crash"te et - makine ilişkisini, araba kazalarını saplantı haline getirmiş karakterler üzerinden işledi; "Existenz"de ise siberpunk'ın kendi deyimiyle "Blade Runner'dan arındırılmış" çeşitlemesini sundu. Oyun yazarının kendi yarattığı oyunların içinde gezindiği "Existenz", konu itibarıyle "Tron"u epey andırsa da, estetik açıdan bambaşka bir uçta duruyordu. "Tron", ışıl ışıl bir dijital estetiğin ilk temsilcisiyken, Cronenberg'in sineması etin makineyle birleşmesinin hayli mide kaldırıcı resimlerini sunuyor, insanı makineleştirmek yerine makineyi organikleştiriyordu. Hayvan kemiklerinin birleştirilmesiyle oluşturulan tabancalarla, etten yapılma sanal gerçeklik aygıtlarıyla, alışılmış siberpunk estetiğini tamamen başaşağı çeviriyordu.

80'li yıllarda sinema izleyicisini siborg'larla iyice içli dışlı hale getiren filmler, James Cameron'ın "The Terminator"ı (1984) ve Paul Verhoeven'in "Robocop"ı (1987) oldu. Her iki film de, insan bedeninin savaşta daha yüksek performans için makineyle birleştirilmesi sonucu oluşan karakterlere yer veriyordu. "Robocop"un baştan aşağı bir robot gibi görünen siborgu, kaybolmuş geçmişini ve insanlığını yeniden elde edebilme mücadelesi veriyordu. "The Terminator"ın siborgu ise her ne kadar insandan ayırt edilemez bir görünüme sahip olsa da, tamamen robotik, durdurulamaz bir ölüm makinesiydi; insanileşmek için Cameron'ın 1991 tarihli devam filmini beklemesi gerecekti.

Siborg'un bedeninde et - makine ikiliğine koşut olarak, bir yazılım - donanım ikiliği de süregidiyordu siberpunk'ta. William Gibson'ın kitaplarında matriks kovboyları kendilerini tamamen siberuzayın fiziksel temsil üzerine kurulu "zihinsel" uzamına teslim ederken, "dış dünya"daki işleri yürütmek "sokak samurayları"na kalıyordu. Gibson'ın ilk olarak "Johnny Mnemonic" adlı kısa öyküsünde kullandığı ve daha sonra "The Sprawl" üçlemesinin ilk kitabı "Neuromancer" ve son kitabı "Mona Lisa Overdrive"da yer verdiği Molly Millions karakteri, teknolojik "terfi"lerle desteklenmiş fiziksel gücü, sokakta her zaman başının çaresine bakabilecek kurnazlığı ve ona yan bakmayı aklından bile geçirenleri peşinen men eden tavrı ile bütün "sokak samurayı" tipleri için bir modeldi adeta. Sinemada siberpunk'ın en önemli takipçilerinden James Cameron'ın yazdığı öyküden Kathryn Bigelow'un çektiği "Strange Days"de Angela Bassett'ın karakteri, her haliyle bu tipin bir uzantısı gibiydi. İnsanların tecrübelerini kaydederek daha sonra yeniden izlemeyi (hatta, beş duyuyla birden yaşamayı) mümkün kılan SQUID aygıtının adıyla da Gibson'a göndermede bulunan bu film (gerçi Gibson'da bu aygıt başka bir işe yarıyordu), sinemada sadece tema ve konu açısından değil, estetik açıdan da siberpunk'ın en önemli temsilcileri arasına girdi.

Anaakıma doğru

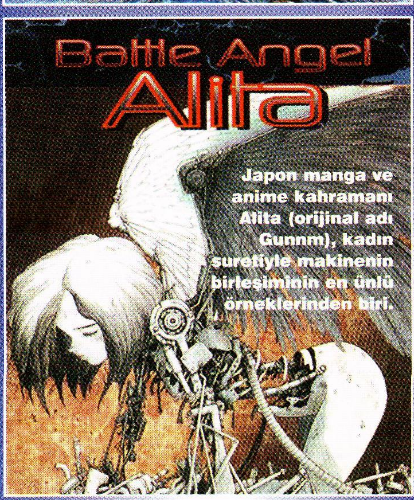
Sinemada siberpunk'a giden yol, ister istemez bu akımın en önemli yaratıcısı olan Gibson'dan geçiyordu. 90'lı yıllardan itibaren "Gibsonyen" denen dünyalar ve icatlar, buram buram William Gibson kokan filmler giderek arttı. 80'lerin güneşli, pembeli, Rick Springfield'lı, yan tarafları kısa kesilmiş aslan yeleli, Molly Ringwald'lu, hayalet avcılı atmosferinde ancak meraklılarına ulaşan siberpunk, 90'larda önemli "cool" alanlarından biri haline geldi. Gösterime girdiğinde yapımcılarını büyük bir hayalkırıklığına uğratan "Blade Runner", 90'larda gelmiş geçmiş en büyük bilimkurgu klasikleri arasında gösterilmeye başlamıştı artık. "Blade Runner"ın, Gibson kitaplarının, "The Terminator"ın, 80'lerin sonunda çekilen ve insan - makine birleşmesinin önemli görsel temsillerinden birini oluşturan Japon filmi "Tetsuo"nun izinde, bir taraftan oyunculu sinemada, bir taraftan ise çizgi filmlerde, siberpunk anaakıma kıyısından köşesinden sirayet etti.

90'lar sinemasında siberpunk açısından en büyük beklentiyi, Gibson'ın kısa öyküsü Johnny Mnemonic'in filme uyarlanacağı haberi yaratmıştı. Gibson senaryoyu kendi yazdı, filmi Robert Longo yönetti, kafasının içine yerleştirilen çipte çok değerli bilgiler taşıyan veri kuryesi Johnny'yi ise Keanu Reeves oynadı. "Johnny Mnemonic" (1995) siberpunk hayranlarını birkaç açıdan hayalkırıklığına uğrattı. Bunların en önemlisi de, yanağına "monte edilmiş" ve suratının daimi bir parçası olan güneş gözlüğü ve Wolverine'in pençeleri gibi uzayabilen metal tırnaklarıyla Molly Millions karakterinin yerine, Jane diye başka bir karakterin kullanılmasıydı. Robert Longo'nun filmi Gibson'ın dünyasının birçok öğesini barındırmasına ve Gibson usülü siberuzayın ilk görsel temsilini sunmasına karşın, beklendiği kadar başarılı olamadı. Bunun en büyük etkisi ise, "Neuromancer"ı sinemaya uyarlama projesine oldu. Yıllardır elden ele dolaşan bu proje, bir ara İngiliz video klip yönetmeni Chris Cunningham tarafından yönetileceğine dair haberler çıkmasına karşın, yine belirsizliğe saplanmış gibi görünüyor.

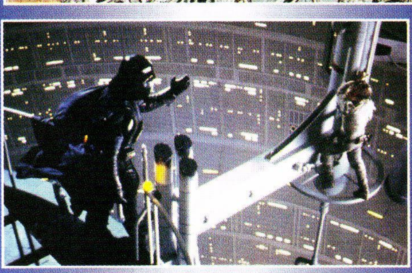
Halis siberpunk

Siberpunk, tıpkı kuzeni steampunk gibi, çok geniş sınırlarla da, çok dar sınırlarla da tanımlanabilen bir alt tür. Tarihine baktığınızda "Metropolis"in robot kadınından ilk siborg filmlerine,

Japon manga ve anime kahramanı Alita (orijinal adı Gunnm), kadın suretiyle makinenin birleşiminin en ünlü örneklerinden biri.

Fantezi - bilimkurgu melezi "Star Wars"un karanlık lordu Darth Vader de aslında bir siborg. Daha küçükken makinelerle arasının iyi olduğunu söylüyordu zaten.

"Blade Runner"da simülasyonun iki kuşağı: Genetik mühendislik eseri "Taklit" Pris, mankenlerle birlikte.

"2001"in mürettebatın kuyusunu kazmaya kalkan bilgisiyarı HAL'den "Alien"daki Nostromo gemisinin bilgisayarı "Anne"ye, gerçek kadınların robotlarla değiştirilerek mükemmel ev kadınlarının yaratıldığı "Stepford Wives"a kadar, bu alt türün birçok öncüsü var. 80'lerde kişisel bilgisayar kültürünün ilk adımlarını atması ve insan suretinde makinelerin popüler kültürde yaygınlaşması sonucu, "Electric Dreams" ve "D.A.R.Y.L.", "Making Mr Right" ve "War Games" ve "Making Mr. Right" ve "Cherry 2000" gibi ilk dönem siberpunk'ından sayılabilecek birçok film var. Ama Sterling, Shirley, Rucker, Neal Stephenson ve William Gibson gibi yazarların kitapları ekseninde gelişerek adına kavuşan siberpunk, çok daha belirgin bir yapıya sahip. Vahşi kapitalizmin ve bunun doğal bir uzantısı olarak devletler kadar güçlü şirketlerin hüküm sürdüğü; siberuzay ve benzeri simüle ortamlar aracılığıyla etkileşimli deneyimin "dijital" ve "fiziksel" (ki siberpunk kahramanları buna genellikle "etsel" derler) olarak ikiye ayrıldığı; zihin / beden ve yazılım / donanım ikiliğinin önemli bir tema teşkil ettiği; bilginin fetiş haline geldiği ve genellikle yepyeni bir terminolojinin hiçbir açıklama yapılmaksızın okurun önüne fırlatıldığı; toplumun en dış kenarlarında gezinen özgürlüğüne düşkün karakterlerin, kendini dişiliğinden çok fiziksel ya da zihinsel becerisiyle tanımlayan savaşçı kadın karakterlerin arşınladığı bir dünya. Dedektiflik öykülerini ve kara filmleri hayli andıran bir dünya.

Gibson'ın hemen hemen bütün öyküleri, polisiye öykü olarak okunabilir. Kiralık uzmanların biraraya geldiği ekipleriyle, soygun öyküsüne son derece yakın dururlar. Boyundan büyük işe bulaşan kahramanlar ve çevrelerinde örülü ağı göremeyen karakterlerle, suç dünyasında geçen öykülerin geleceğin dünyasındaki yansımaları gibidirler. Ve tıpkı hard-boiled dedektiflik öyküsü kahramanları gibi kurnazlık, eline ve diline çabukluk altın değerindedir bu dünyada. Sokakta yetişmiş kahraman "para"nın da, "bit yeniği"nin de kokusu alabilir; genellikle birarada bulunan bu iki kokunun sahibine karşı tek silahı ise bilgidir. Bilgiye ve teknolojiye ulaşılan yerler ise pis barlar ve arka sokaklar, korsan ameliyathaneler, kimsenin adım atmaya yanaşmadığı kurtarılmış bölgelerdir. Ve tabii ki siberuzayın ücra ve yasak köşeleri.

Öyküleri dedektiflik öyküsüyle akraba sayılabilecek olan Philip K. Dick'in kitabından uyarlanan "Blade Runner"ı izlemiş olan herkes, neden bu filmin siberpunk'ın görsel tapınağı muamelesi gördüğünü anlayacaktır. Gibson bir söyleşisinde, "Blade Runner"a gittiği sıralarda Neuromancer'ı yazmakta olduğunu ve kafasında kurguladığı şeyleri perdede görmenin ona çok acı verici geldiğini söylemişti. Gerçekten de çoğu siberpunk öyküsünün geçtiği metropol, şimdi Blade Runner-ımsı olarak adlandırılan bu görsel dokuyla canlanıyor insanların kafasında.

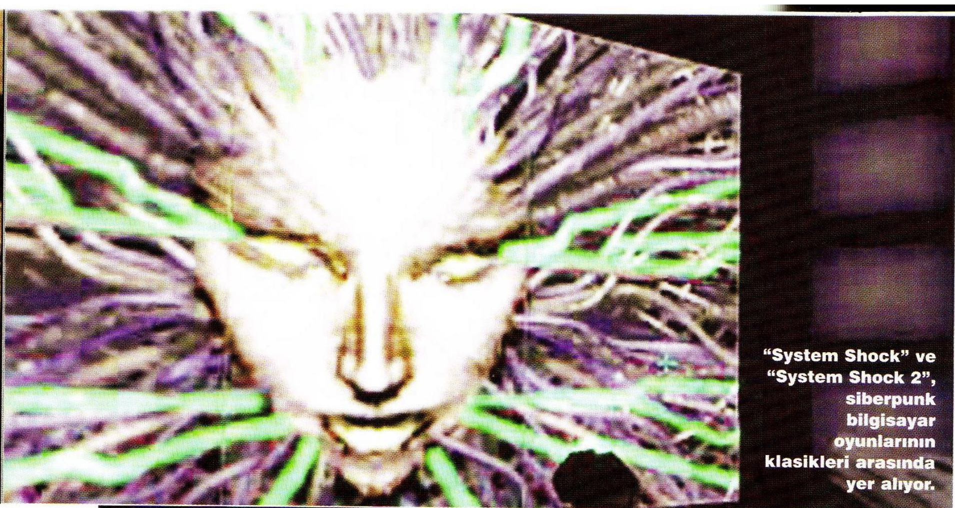
Siberpunk'ın bilimkurgunun ütopya geleneğini ters-yüz ettiği sıkça yapılan bir yorumdur. Oysa bilimkurgu Aldous Huxley'den George Orwell'e ve Yeni Dalga yazarlara, anti-ütopya fikriyle her zaman içli dışlı olmuştur. Siberpunk'ın tersine çevirdiği gidişat, 70'lerin sonunda Star Wars ile yeniden hız kazanan uzay operalarının hakimiyetiydi. George Lucas'ın mitoloji ile sarmaladığı uzay kahramanlarının takipçilerinin zıt kutbunda, siberpunk yazarlarının dünyaya -hatta dünyanın arka sokaklarına- mıhlanmış, sistemin rehafıyla, şu ya da bu dünyanın kurtuluşu ile hiç mi hiç ilgilenmeyen, kendi çıkarını ve hareket alanını kollayan karakterleri kümelenmişti. Güçlerini lazer silahlarından değil dijital teknolojiye hakimiyetten alıyorlardı. Siberpunk'ın çizdiği dünya büyük ölçüde distopya idi, ama tersine işleyen

Neo yanılsamayı kırıp, simülasyonun ardındaki kodu görüyor. Her şey eski bilgisayar ekranlarına ... bulunan bir yeşil renkte.

Kısa çizgi filmlerden oluşan "Animatrix", siberuzayın bürünebileceği farklı farklı kisveleri gösteren bir sergi adeta.

"System Shock" ve "System Shock 2", siberpunk bilgisayar oyunlarının klasikleri arasında yer alıyor.

bir distopya: öykü kahramanlarının elindekilerle ayakta kalmaya çalıştığı bu dünyada, arka sokaklardaki korsan teknoloji de, insan-makine birleşmesinin getirdiği yeni olasılıkların kaçak uygulama mekanı olan Kara Klinikler de, gizli bilgiler de, toplumdışılık da birer avantaja dönüşüyor, arzu nesnesi haline getiriliyordu. Kara filmde suçlularla dolu arka sokakların, Çin mahallerinin, güvenilmez ve tehlikeli kadınların arzu nesnesi haline getirilişi gibi. Evet, siberpunk demek bir anlamda distopya demekti, ama fetişize edilmiş bir distopya.

Havaya uçan gökdelenler, siberpunk'ta sıkça görülen ve "şer kutbu" dev şirketlerin mağlubiyetini, onlar tarafından kuşatılmış sıradan insanın ise serbestleşmesini ilan eden bir finaldir. "Fight Club", bu imgeyle siberpunk'a teğet geçiyor.

"The Matrix" ve sonrası

Wachowski biraderler "The Matrix"de, bu türe epey katkıda bulunan Japon animelerinden (özellikle de "Ghost in the Shell"den) yola çıkarak, siberpunk'ın önemli örneklerinden birine imza attılar. Kara film estetiğinden sinir sistemine doğrudan bağlantı ile girilen sanal bir dünyaya, bulunduğu gerçeklik düzlemi ile sorun yaşayan hacker'lara varıncaya kadar siberpunk kültürüne ait birçok unsura yer veriyordu "The Matrix". Morpheus'un aynalı güneş gözlüklerinde Neo'ya uzattığı biri mavi biri kırmızı iki hapın yansıması, türün görsel başyapıtını oluşturabilecek kadar isabetli ve çok katmanlı bir görüntüydü. Siberpunk'ta kurtarıcı, "bilgi"dir ve Morpheus'un kırmızı hapı ise aslında bilgiyi temsil eder. Bu bilginin siberpunk alt türünde çok önemli yeri olan "akıllı ilaç" kisvesinde sunuluyor olması yetmezmiş gibi, yine bu alt türde çok yaygın olan aynalı güneş gözlüklerinde yansıması da anlamdı. Çünkü aynalı gözlük, bir taraftan kahramanın dışarıdakilere kendi iç kapılarını kapatmasını ve dünya ile arasına mesafe koymasını sağlarken, bir taraftan da karşısındakine asıl aradığı şeyi, "kendisi"ni gösterir. Morpheus'un Neo'ya göstereceği şey ise temelde budur zaten: kendisi. Öte yandan "The Matrix"de yapay dünya, yapaylığının farkında olunan bir dünya değildir; Wachowski'lerin "Simulacra and Simulation"ın kapağı aracılığıyla gönderme yaptığı Baudrillard'ın sözünü ettiği gönüllü yaşanan benzetimin yerinde, bir yanılsama, bir aldatma vardır. İnsanların gerçek deneyim yerine simülasyonu tercih etmesi konusuna tek dokundurma, yapaylığını bile bile Matrix'te yaşamayı yeğleyen Cypher karakteri üzerinden yapılır.

Biraz da bu simülasyon/illüzyon ayrımı sonucunda, "The Matrix" siberpunk'ın genel bağlamından saparak, mitolojik boyutlarda bir kurtuluş özgürlüğüne dönüşür. Fetişize edilmiş distopya, düpedüz bir kabus-dünyadır artık. Makineler siberpunk'ın en büyük günahını işlemiş, koca bir ırktan bilgi saklamıştır ve bu durum ancak bir Star Wars ölçeğinde bir destan yazılarak düzeltilebilir. Ancak "The Matrix" bir yandan siberpunk'ta benzeri görülmemiş destansılıklara sürüklenirken, bir yandan da sistemin bekçiliğini yapan öldürücü programlar, yarı tanrı niteliğinde Yapay Zeka'lar gibi motiflerle, özgürlüğün "bilgi" üzerinden kazanılması ve teknolojiye yine ancak teknoloji aracılığıyla meydan okunabilmesi gibi temalarla, siberpunk ile arasındaki bağlantıları canlı tutmayı da başarır. Ana çizgisinin çekirdek siberpunk örnekleriyle aynı olmaması bir yana, sinemada siberpunk kültürüyle ve motifleriyle en yoğun beslenen filmlerden biri "The Matrix".

Son birkaç senede hiç tahmin edilmeyecek bir sinemacı, siberpunk dünyasına son derece yakın duran iki filme imza attı. Sözkonusu sinemacı Steven Spielberg, filmler ise "A.I." ve "Minority Report" idi. İki film de son derece cilalı, ışıl ışıl gelecek tabloları çizmesiyle alt türün "Blade Runner"dan gelen görsel mirasının tam aksi istikamette hareket ediyordu... Ama öte yandan, o parlak geleceğin artıklarından oluşan "pisliği" de gözler önüne seriyordu. "A.I."da tedavülden kalkmış robotların kendilerine yedek parça bulmaya gittikleri ormanlıkta siberpunk'ın başlıca fetişlerinden "unutulmuş teknoloji" üzerine etkili bir sahne izliyorduk; "Minority Report"ta ise ışıl ışıl yeni şehrin altından, pislik içinde varoşlar çıkıyordu. Spielberg bu Philip K. Dick uyarlamasını kahramanının da bağımlı olduğu yeni nesil bir uyuşturucu, retina taraması ile kişiye özel reklamlar, kaçak ameliyatlar gibi Gibsonyen motiflerle donatıyordu. Hatta daha da ileri giderek, filmindeki varoşlara Gibson'ın üçlemesinin adını aldığı bölgenin, "The Sprawl"un ismini veriyordu.

Japon animelerinin 80'li yıllarda "Bubblegum Crisis" dizisiyle balıklama daldığı ve sonra da "Ghost in the Shell" ve "Battle Angel Alita" gibi filmlerle kuyruğunu bir an olsun bırakmadığı siberpunk'ın, sinemada da güçlü bir rüzgâr yakaladığı söylenebilir. Bilimkurguda son yirmi - otuz yılın en önemli akımı olan siberpunk, türde halet-i ruhiyyeyi, estetiği, jeopolitiği, teknolojinin ve sokakların kullanım alanlarını, karakter tasarımını ve kadınların yerini yeniden tanımladı. Belki günümüz birçok açıdan 80'lerde bu alt tür dahilinde kurgulanan geleceği yakalayıp yürürlükten kaldırdı, ama siberpunk'ın genel tavrı ve ana ilgi alanları, yeni güncellemelerle ve yamalarla tekrar tekrar kullanıma koyulmaya müsait... Ne de olsa teknolojinin doğası... ■

Tanrım beni baştan yarat!

Kişilikli filmleriyle aklımızda yer etmiş İngiliz yönetmen John Boorman'ın, ilginç mi ilginç bilimkurgusu "ZARDOZ"un bir benzerine rastlamak pek mümkün değil. Hem gayet ciddi bir düşünsel altyapısı var, hem de akıllara zarar kitsch bir görselliği. ENGİN ERTAN

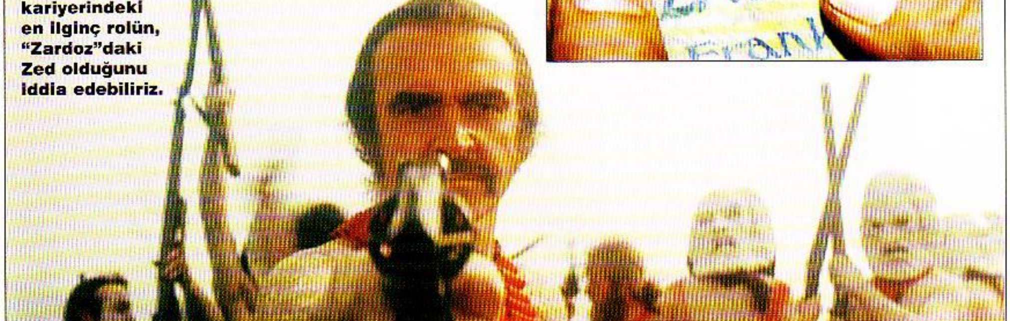
Hemen her büyük yönetmenin filmografisinde en azından bir falso vardır. Yoksa da çıkartırlar. İsterseniz Stanley Kubrick olun, birileri kalkar ve "Gözü Tamamen Kapalı" gibi bir filmi bile korkunç kötü ilan eder. İngiliz yönetmen John Boorman için de benzer bir durum söz konusu. Zaten hem gişede, hem de eleştirel anlamda başarılı olmuş filmleri yok denecek kadar az sayıda; sadece "Deliverance" ve "Excalibur" iki istisna olarak dikkat çekiyorlar. Bunların dışında kalan filmlerini eleştirmenler beğenseler bile, seyirciler tutmamışlar. Bazılarıysa her iki kitleye de yaranamamışlar. Bu kategoriye girecek Boorman filmlerine bir örnek verelim hemen; "Zardoz".

1974 yapımı olan "Zardoz"u nasıl tanımlamalı? Bazı filmler için "Döneminin ilerisinde", der ve işin içinden kolaylıkla sıyrılırız. Ancak söz konusu film "Zardoz" olduğunda, önümüzde ne yazık ki böyle bir seçenek yok. Boorman'ın filmi aradan geçen 30 yıla rağmen hâlâ özgün ve son derece "garip". Bir 30 yıl sonrasında da öyle kalmaya devam edeceği şüphe götürmez bir gerçek.

Filmin hikayesine baktığımızda, hele aradan geçen zaman içerisinde bilimkurgu sinemasının odaklandığı temaları düşünürsek, tanıdık bir yapı çıkıyor karşımıza. 2293 yılında, bir distopya ortamındayız. İnsanlar iki gruba bölünmüş durumdalar. Birinci grupta entelektüel üst sınıflar var. Ölümsüzlüğün sırrını keşfetmiş durumdalar ve Vortex (girdap) adını verdikleri, pastoral bir mekanda yaşıyorlar. Diğer yandaysa az gelişmiş insanlar var. Onlar Vortex'ten haberdar değiller. Vortex'in sakinleriyse yarattıkları sahte bir tanrıyla bu insanları istedikleri gibi idare ediyorlar. Barbar olarak gördükleri az gelişmiş insanların üremesini engellemeye niyet eden entelektüeller, seçtikleri bazı insanları yok edici savaşçılar olarak yetiştiriyorlar. Sahte tanrı Zardoz (havada uçan, kafa şeklinde devasa bir heykel) aracılığıyla iletişim kurdukları barbarları başka insanları yakalamak, çiftçilik yapmak, vs. gibi şeylere yönlendiriyorlar.

Ancak barbarlardan bir tanesi Zardoz'un içine girmeyi başarıyor. Zed (Sean Connery) adındaki bu savaşçı, önce Zardoz'un içinde gördüğü, "Tanrı"yı oynayan Arthur Frayn'i (Niall Buggy) öldürüyor. Daha sonraysa Zardoz ile beraber Vortex'e transfer oluyor. Onu bulan entelektüeller bir ikilemde kalıyorlar. Kimileri Zed'in öldürülmesinden yana taraf olurken, kimileri de bu barbarı incelemeyi talep ediyorlar. Consuella (Charlotte Rampling) Zed'e nefret ve küçümseme ile yaklaşırken, Friend (John Alderton) ve May (Sara Kestelman) onunla iletişim kurmaya çalışıyorlar. Ancak Zed'in Vortex'e yolculuğu bir tesadüf olmadığı için, zaman içerisinde entelektüeller arasında da kaos çıkıyor.

Connery'nin kariyerindeki en ilginç rolün, "Zardoz"daki Zed olduğunu iddia edebiliriz.

Boorman'ın bizzat yazdığı senaryo, bilimkurgu türünün sık sık ilgilendiği, bireyin aydınlanması, otoriteyle mücadele ve benzeri konulara eğiliyor. Ancak detaylarda çok ilginç ve alışılmadık fikirler var. Bunlara bağlı olarak filmde yaratılan görsel atmosfer de oldukça sıradışı. Her şeyden önce filme '70'li yıllara özgü bir estetik anlayışı hakim. Özellikle kullanılan renkler ve kıyafetler, neredeyse "psychedelic" bir hava yaratıyorlar. Buradan yola çıkarsak, filmde illüzyonun çok önemli bir tema olması da şaşırtıcı değil. Entelektüellerin, az gelişmiş insanlar için yarattıkları sahte gerçeklik bir yana, film boyunca şeffaf yüzeyler ve yansımalar bir görsel anlatım aracı olarak karşımıza çıkıyorlar.

Boorman'ın sinemanın illüzyona dayalı gücünü sonuna kadar kullandığı filmi, bu yapıyı dini mitlerle de birleştiriyor. İnsanın Tanrı ile yüzleşmesi kavramı sık sık tekrarlanarak, hatta neredeyse dalga geçilerek izleyiciye sunuluyor. Filmin açılış jeneriği öncesinde ekranda beliren Arthur Frayn karakteri (kafası kadraj içerisinde serbest şekilde dolanıyor), filmde Tanrı rolünü kendisinin üstlendiğini belirtiyor. İlerleyen bölümlerde de Tanrı farklı formlarda, ancak sürekli bir illüzyon veya aldatma olarak karşımıza çıkıyor.

Aslında açılış sekansında bize kendini Tanrı olarak sunan karakterin, filmin başlarında ölmesi, "Zardoz"u ilginç bir noktaya götürüyor. Akla ister istemez Nietzsche'nin meşhur önermesi "Tanrı öldü" geliyor. Filmin başkarakteri Zed, kendi aydınlanmasının bir parçası olarak "Tanrı"sını öldürüyor. Diğer yandan Vortex'te yaşayan ve sahte tanrı Zardoz ile barbarları yöneten grubun da ideal bir toplum olduğu söylenemez. Kendi içlerindeki sorunları bir yana, istekleri doğrultusunda bir ırk yaratma niyetleri ve bu amaç uğruna bazı insanları öldürmekten kaçınmamaları, akla ister istemez faşist bir dünya görüşünü getiriyor. Ancak Zed'in kendisine sunulan "Tanrı"yı öldürmesi sonrasında, iki grup için de önce kaos, ardından da bir aydınlanma süreci geliyor.

"Zardoz" yarattığı distopyaya finalinde bir çözüm getirmiyor. Ancak Boorman'ın toplumda sürekli bir aydınlanma ve değer değişikliğinden yana tercih koyduğu çok açık. Elbette Boorman içine girdiği tüm bu tartışmalar dahilinde siyasi bir mesaj da vermeye çalışıyor. Kitlelerin din aracılığıyla yönlendirilmeleri, hatta uyutulmaları

Tanrı ve illüzyon, filmin karşılaştırdığı iki önemli kavram.

Charlotte Rampling'in (solda) de filmde önemli bir rolü var.

Vortex'te görünürde doğayla barışık bir yaşam sürmekte.

Arthur Frayn: “Yoksa Tanrı da mı eğlence dünyasında?”

Açılıştaki bu sahne, filmin seyirciler için daha anlaşılır olması amacıyla konmuş.

Taş tanrı Zardoz.

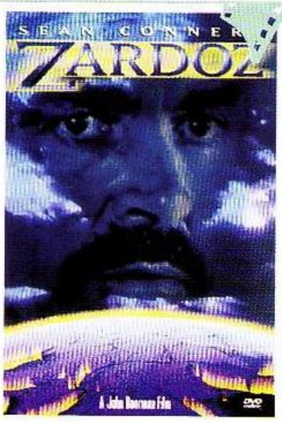
kuşkusuz politik açıdan da çarpıcı anlamlar taşıyor. Film boyunca insanların çeşitli imgeler ve yansımalar nedeniyle, adeta hipnoz altında dolaşmalarıysa, günümüz toplumunda medyanın kullanılış şekliyle karşılığını bulabilir. Elbette atlamamamız gereken “Oz Büyücüsü” (Wizard of Oz) göndermesi de var. Zed'in aydınlanma süreci, kendisini çağıran kimliği belirsiz birisinin ardından, bir kütüphaneye girmesiyle gerçekleşir. Zed burada bulduğu tüm kitapları okur. Ancak fantastik bir çocuk kitabı, aradığı esas soruya cevap olur. Zardoz, WiZARD of OZ'dan türetilmiş bir isimdir aslında. Zed'in kendisine Tanrı olarak sunulan Zardoz'un gerçekliğini sorgulaması da bu kitap sayesinde başlar. İşin ilginci, Zed'i kütüphaneye çağıran, barbarların dünyasından sorumlu olan ve onlara Tanrı illüzyonunu sunan Arthur Frayn'den başkası değildir. Hemen eklemek gerek ki, Boorman bu ufak gönderme dahilinde, uygarlığın kendi yıkımını hazırlayan yönlerine de dikkat çekmeden etmiyor. Fakat filmin taşıdığı tüm bu ciddi içerik, görsel olarak tam anlamıyla karşılığını bulmuyor. Özellikle görüntü yönetimindeki üstün başarı ve kimi yaratıcı tasarımları bir yana, “Zardoz” açık şekilde kitsch bir film. Hatta yer yer bir B filminin tadına sahip. Filmin bu yönüne girdiğimizde, her şeyden önce Sean Connery'nin kıyafetinden bahsetmek gerekiyor. Bond serisiyle ilişiğini yeni kesmiş olan Connery'nin, böylesi bir kostümle izleyici karşısına çıkmayı kabul etmesi gerçekten cesaret işi. Aktörün kostümü sadece avuç içi kadar bir külottan ibaret desek yeridir. Elbette dizine kadar gelen çizmeleri de unutmamak gerek. Filmi izlerken ilk gördüğünüzde ufak bir şok geçirseniz bile, zamanla alışıyorsunuz. Ancak finale doğru Connery bu sefer de bir gelinlik içerisinde karşımıza çıkıyor. Elbette bir sebebi var ama filmi izlememiş olanların tadını kaçırmayalım. Connery'nin kostümü neredeyse filmin önüne çıkan bir unsur. Hatta “Zardoz”un zaman içerisinde bir kült filme dönüşmesinde en büyük etkinin ona ait olduğunu söyleyebiliriz. Geçenlerde İngiliz sinema dergisi Total Film'in, sözkonusu kostümü sinema tarihinin en aptalca kararı olarak seçtiğini de ekleyelim. Connery'nin film boyunca yarı çıplak şekilde dolaşması da elbette bilinçli bir tercih. Hatta rol için ilk düşünülen aktör Burt Reynolds imiş, ancak hastalığı nedeniyle projeden ayrılmak zorunda kalmış. Reynolds ve Connery'nin aynı dönemde birer erkek seks sembolü olduklarını, ayrıca fiziksel olarak da vücutlarındaki kıl oranıyla benzerlik gösterdiklerini düşünürsek, Boorman'ın bu rol için nasıl bir aktörle çalışmak istediği ortaya çıkıyor. Sonucun biraz garip, hatta yer yer komik olacağını düşünmemiş olması da imkansız.

Boorman filmde ilginç ve etkileyici bir görsel yapı kurmuş.

“Zardoz”un bu kitsch hali bazı izleyicileri filme yabancılaştırabilir, hatta ciddiye almalarını engelleyebilir. Zaten beğenmemiş veya tatmin olmamış çoğu kişinin öne sürdüğü başlıca sorun da bu. Ancak hemen yukarıda değindiğimiz gibi, bu garip halin Boorman tarafından özellikle hedeflendiği açık şekilde ortada. Kaldı ki, en bilinen ve popüler filmi “Deliverance”ın da pek alışıldık tarzda olmadığı, yönetmenin tüm filmlerinde farklı bir sinema dilinin peşinden gittiğini de biliyoruz.

“Zardoz”un ilk gösterime girdiği dönemde beğenilmemesinde, yönetmenin bir önceki filmi “Deliverance”ın uyandırdığı beklentinin de etkili olduğunu iddia edebiliriz. Geniş kitlelere ulaşan “Deliverance” sonrasında, “Zardoz”un çoğu kişiye fazla garip ve içine girilmesi imkansız gelmesi pek şaşırtıcı değil. 1 milyon dolarlık bir bütçeye sahip olan filmin, gişede beklenen başarıya ulaşmadığını da tahmin ediyorsunuzdur. Ancak zaman içerisinde, farklı tarzda bilimkurgu filmlerinin arayışında olan türün hayranları sayesinde “Zardoz” bir kült filme dönüştü. Filmi tüm kitsch haline rağmen ciddiye alan ve çözümleyenler de oldu, eğlenerek izleyenler de. Dolayısıyla film aradan geçen yıllar içerisinde televizyon ekranları ve video kopyalarıyla pek çok kişiye ulaştı. Henüz izlememiş olanlarsa, internet üzerinden ulaşabilecekleri DVD kopyasıyla bu filmi keşfedebilirler. *www.amazon.co.uk* adresinde “Zardoz”un Türkçe altyazı seçeneği de olan, 2. Bölge DVD kopyasına ulaşmanız mümkün. Beğeneceğinizi garanti edemesek bile, “Zardoz”un her sinemaseverin yaşaması gereken bir deneyim olduğunu öne sürebiliriz.

ZARDOZ
Yönetmen: John Boorman. **Yapımcı:** John Boorman. **Senaryo:** John Boorman. **Görüntü Yönetmeni:** Geoffrey Unsworth. **Kurgu:** John Merritt. **Prodüksiyon Tasarımı:** Anthony Pratt. **Set Dekorasyonu:** John Hoesli. **Müzik:** David Munrow. **Kostüm Tasarımı:** Christel Kruse Boorman. **Oyuncular:** Sean Connery (Zed), Charlotte Rampling (Consuella), Sara Kestelman (May), John Alderton (Friend), Niall Buggy (Arthur Frayn/Zardoz), Sally Anne (Avalow), Bosco Hogan (George Saden), Christopher Casson (Yaşlı Bilimadamı). 1974 İngiltere/İrlanda ortak yapımı, 105 dakika.

3karede1film

Hazırlayan: Murat Emir Eren
leland@mynet.com

Memento

Geriye doğru giden film... 19. İstanbul Film Festivali'nde böyle bir filmin varlığından bahsediliyordu. Belki kimi sinemasev-erler bu filmden haberdardı, belki başka biçimlerde izlemişlerdi bile. Hatta bunun yeni bir teknik olmadığını savunup, burun kıvıranlar da ortaya çıkmıştı. Ancak festivalin gediklisi olan kimseler, göterime girdiği her ülkede vurduğu yerden ses getiren "Memento" adlı küçük çaplı efsaneye uzak duramadılar. Böylece henüz adı sanı duyulmamış bir yönetmen olan Christopher Nolan'ın filmiyle İstanbul Film Festivali'nde tanışmış olduk. Şüphesiz Hollywood da, bu yeni altın çocuğa karşı mesafeli duramadı ve Nolan, "Memento" sonrasında Al Pacino'lu "Insomnia" ile karşımıza çıktı. Peki ya, Türkiye'de "Akıl Defteri" adıyla gösterilen film ne anlatıyordu? Leonard Shelby, büyük bir hafıza problemi yaşamaktadır ve yaşadığı olayları onbeş dakikadan fazla aklında tutamamaktadır. Bu hastalığa tutulmadan önce hatırladığı son şey karısının tecavüz edilip öldürüldüğüdür. Karısını öldüren adam Leonard'ı da yaralamış ve beyninin zarar görmesine yol açmıştır. İşte bu hikayeyle yola çıkan film, Nolan'ın kusursuza yakın rejisi ve kurgu masasında oturan Dody Dorn'un üstün başarısı ile akıllara kazındı. Filmdeki her unsur ayrı bir takdiri hak ederken, bu unsurların ortaya çıkardığı karelerin taşıdığı değeri düşünün bir kere...

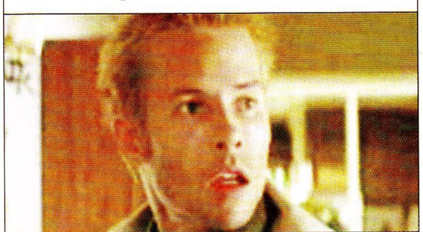
Gerçek nerede?

"Seni bulduğumda çaresizdin. Sana yaşama amacı verdim".

Bedeni ve etrafındaki her türlü kağıt parçası hafızasının yerini almış olan Leonard Shelby'nin alışkanlıkları herkesçe malum. Bu karede kendisine yardım edecek biri olarak tanımladığı Natalie'ye anılarını, görevlerini gösteren "Lenny", başlı başına bir sorgulama nesnesi aslında. Peki filmin tüyler ürpertici finalinde de doruğa çıkan bu sorgulama ne? Elbette hafızanın ve insanoğlunun kendine anı edindiği gerçekliklerin ne derece doğru olduğu ya da bunların güvenilir olup olmadığı... Zira Guy Pearce'ın yorumuyla perdeye dökülen karakter, alelade bir insandan çok, her şekli verebileceğimiz bir hamuru andırıyor. Çünkü anıları üzerine yazılı olsa da değiştirilebilir şeyler. Zira hemen yanındaki kırık arzu nesnesi Natalie de onun bu aczini iyi bilen, belki de kullanan biri olarak karşımızda. Ancak Leonard'ı kullanmak öyle basit bir iş değil. Üzerindeki "John G. karımı öldürdü ve ona tecavüz etti. Bulup öldür onu" yazısı ekseninde dönerek birçok farklı yörüngeye ve olaya bulaşıyor, bulaştırılıyor dost bildiği kimselerce. Ancak bu kimseler de Leonard'ı farklı anılara yönelttiklerinde kendi yaşamlarında da bir illüzyon yaşamak zorunda kalıyorlar. Bu arada, Leonard'ın vücundundaki "silinmez" dövmelerin bir ironisi de insanın hayatta bitmek tükenmek bilmeyen arzularına işaret ediyor. Zira Leonard her sabah uyandığında yaşama gayesini yeniden buluyor, dövmelerini her okuduğunda on dakika evvel olmadığı kadar hırs ve yaşama isteği dolu oluyor. Salt intikam için değil elbette, dünyadaki varlığına bir mana bulabilmek için. Bu durum, filmde Joe Pantoliano'nun canlandırdığı Teddy'nin ağzından da şu sözlerle dökülüyor "Seni bulduğumda çaresizdin. Sana yaşama amacı verdim". Bir an durup düşünüldüğünde, insanın anılarına ve kendi yarattığı hırslara, duyduğu büyük güveni, filmin derinden bombaladığı açığa çıkıyor. İşin garibi ve karenin özü ise suretiyle karşılaşan bir ademoğlunun (Natalie), duruma bu denli şaşırması, yani bizlerin normal insanlar olarak Leonard Shelby'e acımamız. Bizler de zihnimize kendi kalemlerimizle yazıyoruz anılarımızı ve aynı anıyı yaşayan iki kişinin anlattığı nedense hiçbir zaman birbirini tutmuyor. Şimdi bizler sağlıklı mı oluyoruz?

Unutuş anı

"Gerçekten de her şeyin aklından silinip gittiğine inanmamak elde değil, kendisi bu biçimde bir yüz ifadesine sahipken hele..."

Filmdeki sarsıcı temalardan uzaklaşıp biraz da hikayenin dolambaçlı yollarına daldığımızda Guy Pearce'ın, yönetmen Nolan'dan aldığı taktiği mükemmel bir biçimde uygulayışına ve attığı şık gole şahit oluyoruz. Filmi adeta bir başına sürükleyen Pearce'ın canlandırdığı Lenny'nin bu sahnede başına gelen pişmiş tavuğun başına bile gelmez. Muhakkak hatırlaması gereken bir durumla karşı karşıya Lenny ama etrafta kalem yok. Ve tık! Tüm anılar gidiyor, "hard disk" boşalıyor. Yeni bir insan oluveriyor Leonard... İşte o an, bu an. Gerçekten de her şeyin aklından silinip gittiğine inanmamak elde değil, kendisi bu biçimde bir yüz ifadesine sahipken hele... Bu gibi ciddi oyunculuk yetisine mazhar sahnelere filmde sıklıkla rastlıyoruz. En iyilerinden biri ise Leonard'ın bir klozetin üzerinde elinde şişeyle otururken uyanıp, sızdığını zannettiği sahne. Elbette koşarken nereye koştuğunu unutup, bir adamı kovaladığını zannetmesi de yine başarılı anlardan biri. Nolan bu tarz anları Leonard'ın durumunu zaman zaman trajikleştirmek, zaman zaman da eğlenceli hale getirmek için kullanıyor. Tabii ki bu, kara komediden çıkan bir eğlence. Bu kare aynı zamanda Leonard'ın yaşadığı hastalıkla ilgili çok ince bir detayı da barındırıyor. Leonard, bir şeyi aklında tutabilmek için onu herhangi bir yere yazma ihtiyacı duyuyor. Ama aklında tutması gereken şeyi bir süre tekrar ederek unutmayabiliyor. Bu durumu bozan şey ise ondaki konsantrasyon bozukluğu. Bunu da yine bu sahnede gerçekleşen bir olaydan anlıyoruz. Zira görünürdeki masum, dünyadan bihaber yüz ifadesini kazanabilmesi için onun konsantrasyonunu bozan bir ses, bir ani hareket gerekiyor. Ve Leonard bu tür bir hadiseden sonra yaşadığı anın hemen öncesini unutuveriyor. Nolan, filmin kurgusu içerisinde bu detayı seyircilere, bir tek bu sahnede veriyor. Diğer kısımlarda Lenny'nin konsantrasyonunu bozan unsurları görmüyoruz. Ayrıca Nolan, bu tür hastalığa sahip bir kimsenin eline "anında sonuç verip anında atılabilen" polaroid foto makinesini tutuşturarak karakterle makine arasında bir paralellik de sağlıyor.

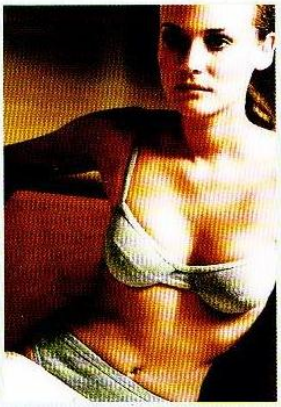
Sammy ve Lenny

"Siyah-beyaz kareler hikayenin apayrı bir yönüne işaret edip, Lenny'nin kişisel öyküsünü sunuyor."

Filmde bir kural var. Siyah-beyaz sahneler ileriye, renkliler ise geriye doğru hareket ediyorlar. Ama siyah beyaz sahnelerin önemi sadece bununla sınırlı değil. Filmin içerisinde nedense Leonard'ın hikayesine pek benzeyen bir hikaye daha var. Leonard da bu hikayenin içinde. Kahramanımız bu derde düşmeden önce bir sigorta şirketinde çalışırken yaşadığı ve kendi durumuyla benzer bir hikayeyi herkese olduğu gibi izleyene de anlatıyor. Bu, Sammy Jenkis'in hikayesi. İlk başta Leonard Shelby'nin durumuna bir gönderme gibi görünen bu adamın hikayesi finale doğru ilerledikçe kafa karıştırıcı bir hal alıyor. Zira başta da dediğimiz gibi "bu hikaye Lenny'nin hikayesine pek benziyor." Hatta ikisinin eşlerinin birbirine hitap şekli olan "Sammy" ve "Lenny"nin bile birbirine olan benzerliğini de, filmin finaline hakim kimselere hoş bir not olarak belirtelim. Ama elbette sırrın ne olduğunu ifşa etmemeye özen gösteriyor Nolan. Öyleyse burada daha farklı bir yöne kayalım, süprizi bozmayalım. Filmde bir yandan benzersiz bir bilmece kurulurken bir yandan da daha net olmasını beklediğimiz siyah-beyaz kareler hikayenin apayrı bir yönüne işaret edip, Lenny'nin kişisel öyküsünü sunuyor. Bununla beraber bu sahnelerde onu yalnız ve tecrit edilmiş gibi görüyoruz. Dışarıyla tek bağlantısı ise telefon. Ve ne zaman telefonla konuşsa başına bir çorap örülüyor. Tıpkı renkli sekanslarda geriye doğru giden hikayedeki gibi. Aslında bu iki bölüm (Siyah beyaz ve renkli bölüm) bir yerden birbirine bağlanıyor ve film sona doğru gidiyor. Ama dikkat edilmesi gereken bir şey daha var bu iki bölüm arasında. Renkli kısımlarda da, diğer bölümlerde de Leonard dış dünyayla iletişim kurduğu anda, hastalığı suistimal ediliyor. Ama telefonla, ama yüzyüze. Her zaman aldanan ve kandırılan kendisi oluyor. Peki bunu zaten izliyoruz, iki ayrık anlatım arasındaki ironi ne? Ve neden tam da "anıları şekillendirebilmekten" bahsederken iki sahne birleşiyor? Çok çok açıkça söylenebilir ki Leonard filmde kimi zaman el oğlu tarafından kimi zaman da kendi kendini kandırarak yaşamını sürdürüyor. Bize düşense, bu tarz karelerden yola çıkarak onun kendini kandırdığını anlamak.

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın
burcyalc@hotmail.com

Alman Helen

Soyadının çok ünlü bir korku figürünün soyadıyla benzeşmesinin dışında Diane Kruger ilk elde pek aşina gelmeyebilir. Ama 2000'den fazla kızı safdışı bırakıp "Troy"da Brad Pitt ile Eric Bana'nın arasında kalmaya hak kazandığından beri tüm bakışlar ona çevrilmiş durumda. 15 Temmuz 1976'da Almanya'nın Hildesheim kentinde doğan Diane Heidkrueger küçük yaşta Londra'daki bale okuluna yazıldı. Fakat geçirdiği sakatlık onu bu yoldan daha en baştan ayırdı. Böylece ülkesine döndü ve modellik yapmaya başladı. 1992'de 16 yaşındayken Elite Look yarışmasında finale kaldı. L'Oreal'den Armani'ye, Chanel'den Dior'a, Ungaro'dan Timotei'ye onlarca ünlü kozmetik ve güzellik ürününün tanıtımında modellik yaptı. Çok geçmeden oradan oyunculuğa sıçrama niyetiyle Paris'e taşındı. Bir süre çıktığı Fransız aktör Guillaume Canet'yle (en son "Jeux d'enfants / Cesaretin Var mı Aşka?"da seyrettik) evlendi. O sıralar yolu Luc Besson'la da kesişti ve onun tavsiyesiyle oyunculuğa daldı. 2002'de Dennis Hopper ve Christopher Lambert'le birlikte televizyon filmi "The Piano Player"da rol buldu. Kocasının yönettiği "Mon Idole"de oynadı. Onu Besson mamulü Fransız aksiyonu "Michel Vaillant" izledi. Truvalı Helen'e ne derece yakışacağını ay ortasında göreceğiz. Bununla birlikte, Josh Hartnett ve Matthew Lillard'la oynadığı polisiye gerilim "Wicker Park" ve Nicolas Cage, Sean Bean, Harvey Keitel, Christopher Plummer ve Oleg Taktarov'dan oluşan kalabalık oyuncu kadrolu macera "National Treasure"da yeralıyor. Dünya tarihinin en tanınmış arzu nesnesini canlandıracağı "Troy"la gemileri yakacak! Biraz mesafeli ve melankolik bakışları var. Fotoğraflarına baktığınızda çok gülmediğini anlıyorsunuz (Bu açıdan Vanessa Paradis'ye benziyor). Adama sorarlar Ege Denizi'nde gemilerin mi battı diye. Gerçi bu ay bu da olacak!

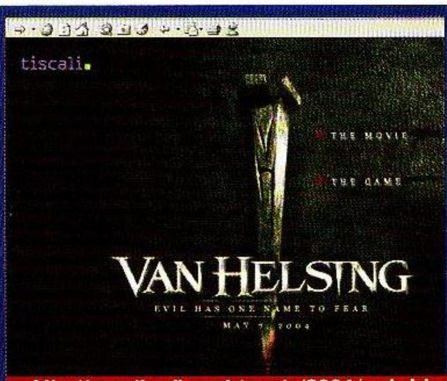
http://www.ifrance.fr/dianemodel/
http://www.starswelove.com/hollywood/women/diane_kruger01.htm

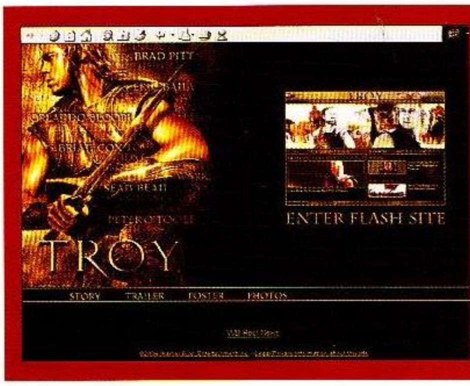
Buz gibi bir güzelliği var.

Kötülük tek bir isimden korkar!

19. yüzyılda Karpatlar'ın gizemli bölgesi Transilvanya'dayız. Gabriel Van Helsing adında bir canavar avcısı Kont Drakula, Kurt Adam ve Frankenstein'ın Canavarı gibi kötücül güçlerin korkulu rüyası. Gözüpek ve attığını vuran bir adam. Mumyaların babası Stephen Sommers'ın yönettiği "Van Helsing"e gösterime girmeden önce küçük bakışlar fırlatmakta bir sakınca yok. Resmi sitesinde filmle ilgili ayrıntılı bilgilerin yanısıra PlayStation 2 ve X-BOX gibi konsollarda çoktan yerini alan oyunu hakkında da bilgilenmeniz mümkün. "X-Men" ve "Kod Adı Kılıçbalığı"ndan sonra Hugh Jackman bu filmle karizmasını cilalayacak, ona göre!

http://www.tiscali.co.uk/events/2004/vanhelsing/

Kapıdaki düşman

Mitik savaş için artık geri sayım başladı. Müthiş bir oyuncu kadrosuyla Hollywood'un çalışkan Alman yönetmenlerinden Wolfgang Petersen'in çektiği "Troy" "merakla beklenenler" listemizin bir numarası. Brad Pitt, Eric Bana, Orlando Bloom, Sean Bean karşılıklı kılıç şıkırdatırken tüm amaç bir kadını ele geçirmek: Helen'i... Warner Bros. film için görkemli bir site hazırladı. 14 Mayıs'ta tüm dünyayla aynı anda seyretmeye başlamadan önce zaten bir kısmını kabaca ezbere bildiğimiz efsanenin nasıl hayata geçtiğini öğrenebilmek için iyi bir fırsat.

http://troymovie.warnerbros.com/

Taze bir şirket daha!

İki ay önce Berlin Film Festivali'nden zaferle dönünce aniden gösterime sokulan "Duvara Karşı"nın dağıtımcısı R Film'in resmi sitesi açıldı. Geçtiğimiz dönemlerde "Jeepers Creepers" ve "Bahis" gibi önemli filmleri de Türkiye'ye getiren şirket "Duvara Karşı"yı da ithal ederek önemli bir adım atmış oldu. Charlize Theron, Penélope Cruz ve Stuart Townsend'in oynadığı yeni filmleri "Head in the Clouds" ve Robin Williams, Mira Sorvina ve Jim Caviezel'li bilimkurgu/gerilim "The Final Cut" da yakında vizyona sokmalarını beklediğimiz filmleri. Şirketi ve elbette filmlerini daha yakından tanımak isteyenlere...

http://www.rfilm.net/

Yenilendi!

Odeon Cineplex'in kıpır kıpır bir web sitesi var. Ankara ve İstanbul'daki sinema kompleksleriyle bu iki şehirde önemli bir açığı dolduran şirketin yenilenen sitesinde gösterimdeki filmler ve seanslarının yanısıra gelecek filmler, sinema haberleri, kampanyalar, grup indirimleri, hatta salon kiralama gibi konularda bilgi alabileceğiniz sayfalar var. Dilerseniz siteye üye olup "ekstra"lardan da faydalanabilirsiniz.

http://www.cineplextr.com.tr/

filmografi

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın
burcyalc@hotmail.com

Helen Mirren

Ilynea Lydia Mironoff 26 Temmuz 1945'te Londra'nın Chiswick bölgesinde dünyaya geldi. Annesi İngiliz, babası ise 1917'deki Ekim Devrimi'nden kaçan bir Rus aristokratıydı. İki de kardeşi olan Helen gençliğinde birçok işe girdi çıktı, ki bunlar arasında lunaparkta yaptığı "çığırtkanlık" da vardı. Ailesinin isteğiyle önce bir öğretmen okuluna kaydoldu ama kısa süre sonra gerçek aşkı olan oyunculuğa yöneldi, haftasonlarında ve tatillerde Ulusal Gençlik Tiyatrosu'na devam etti. İlk tiyatro deneyimi 1965'te "Antonius ve Kleopatra"yla geldi ve övgülere boğuldu. Oradan 1967'de Royal Shakespeare Company'ye sıçradı ve İngiltere'nin birçok oyununda başrollerde görünmeye başladı. O sırada ilk sinema filmi "Herostratus"ta yeraldı. Bunu 1968'de Peter Hall'un yönettiği "A Midsummer Night's Dream"daki Hermia rolü izledi. Filmde Derek Godfrey, Barbara Jefford, David Warner, Diana Rigg ve Ian Richardson gibi isimlerin arasında parlıyordu. 1969'da İtalyan filmi "Colpo Rovente"nin ardından Michael Powell filmi "Age of Consent"taki Cora Ryan kompozisyonu geldi; filmde James Mason'ın yanındaydı. Mirren için yavaş yavaş başroller görünmeye başlamıştı. Bir yandan Londra ve New York'taki tiyatro sahnelerinin tozunu attırırken bir yandan da çılgın ve erotik rollerle fiziksel yeteneğini birleştirerek sinemaseverleri büyülüyordu. "Hamlet"in de olduğu birçok Shakespeare uyarlamasının yanında "Savage Messiah" ve "Caligula"daki rolleri daha ziyade erotik içerikliydi. Böylece tiyatro-sinema-televizyon üçgeninde dolaştığı '70'leri verimli bir biçimde tamamlamış oldu.

Kimisinde yardımcı rollerde olduğu ilk dönemi sinemaseverler için gerçekten etkileyiciydi ama Helen Mirren'in '80'lerdeki gidişatı da akılda kalıcı olacaktı. 1980 tarihli "The Long Good Friday"de gangster Bob Hoskins'in sevgilisi rolüyle göz doldurdu. Ertesi yıl Kral Arthur efsanesinin beyazperdeye aktarımı "Excalibur"da Morgana'yı canlandırdı ve bu performansı bayağı takdir topladı. Dönemin usta aktörleriyle yan yana geliyor ve bir yandan da televizyon projelerini boşlamıyordu. Bu bazen sinemaya birkaç yıl ara vermesini gerektiriyordu, ki nitekim 1981'den 1984'e gene böyle oldu. Araya "A Midsummer Night's Dream", "Mrs. Reinhardt", "Cymbeline" (bu üçü Shakespeare uyarlamasıydı), "Soft Targets" gibi televizyon filmlerini sıkıştırdı. 1984'te iki önemli filmde yeraldı; polis kocası bir yıl önce IRA tarafından öldürülen ve sonradan bir IRA militanına aşık olan dulu canlandırdığı "Cal"le o yıl Cannes'da en iyi kadın oyuncu ödülünü kazandı. Ayrıca o yıl Hollywood'a giderek "2001"in devamı niteliğindeki "2010"da Roy Scheider'ın yanında Rus kozmonot Tanya Kirbuk rolünü canlandırdı. Ertesi yıl, sonradan kocası olacak Taylor Hackford'ın yönettiği "White Nights"ta, 1986'da da Harrison Ford'la birlikte Peter Weir filmi "The Mosquito Coast"ta rol aldı. Sonra Avrupa'ya döndü ve birçok İngiliz prodüksiyonunda boy gösterdi. Ben Kingsley'le oynadığı "Pascali's Island" (1988), Peter Greenaway'in yönettiği ve Michael Gambon'la oynadığı "The Cook the Thief His Wife & Her Lover" (1989), "When the Wales Came" (1989) bunlardandı. Özellikle Greenaway'in filmindeki performansıyla büyük alkış topladı. 1990'da Paul Schrader'ın İngiltere-İtalya ortak yapımı, erotik soslu filmi "The Comfort of Strangers"da Christopher Walken, Rupert Everett ve Natasha Richardson'la sahne paylaştı. Aynı sene Kanadalı doktor Norman Bethune'nin yaşamını anlatan "Bethune: The Making of a Hero"da Donald Sutherland'le yan yana oynadı.

Geçtiğimiz haziranda Kraliçe tarafından Dame ünvanıyla taçlandırıldı.

Mirren anlaşılan 90'larda da inandığı projelere bağlanacak ve ilerleyen yaşına rağmen bu uğurda giysilerini çıkarmakta sakınca görmeyecekti. 1991'de İtalya gezisi sırasında genç bir adamla tanışıp evlenen bir kadına hayat verdiği "Where Angels Fear to Tread"de oynadı. Birçok televizyon dizisini 1993 tarihli "The Hawk" izledi ve ardından 1994'te "Prince of Jutland"da Gabriel Byrne, Christian Bale, Kate Beckinsale'in önünde Kraliçe Geruth'u canlandırdı. Ertesi yıl bu kez "The Maddness of King George"ta Kraliçe Charlotte rolüyle en iyi kadın oyuncu Oscar adaylığı aldı. 1996'da televizyon filmi "Losing Chase"le Altın Küre kazandı ve gene o yıl İrlanda'ya dönüp "Some Mother's Son / O da Bir Ana"da 1980'lerin başında IRA mahkumu olan oğlu bir İngiliz hapishanesinde açlık grevine giren bir anneyi canlandırdı. 1997'de başarısız bir Sydney Lumet yapıtı olan "Critical Care"de, 1999'da Kevin Williamson'ın yazıp yönettiği bir başka vasat film olan "Teaching Mrs. Tingle"da kötü kadın Bayan Tingle olarak gençlere kabuslar yaşattı.

2000'lerde onu birçoğu bağımsız projenin içinde gördük. Bu dönemde genelde önemli yönetmenlerle çalıştı. Sean Penn'in yönettiği "The Pledge"de yan rollerden birinde çıktı karşımıza. Hal Hartley'nin bizde !F'te gösterilen "No Such Thing" adlı varoluşsal sayıklamasında Sarah Polley'nin oynadığı karakterin devamlı çirkeflikten beslenen patronunu canlandırdı. Robert Altman'ın polisiye tadındaki yapıtı "Gosford Park"ta Maggie Smith, Michael Gambon, Stephen Fry, Richard E. Grant, Derek Jacobi, Kristin Scott Thomas ve Clive Owen'dan oluşan kalabalık oyuncu kadrosu içerisindeydi. 2001'deki son filmi, Fred Schepisi'nin yönettiği "Last Orders" da oyunculuk açısından bereketliydi. Bu sefer Bob Hoskins, Michael Caine, Tom Courtenay, David Hemmings ve Ray Winstone'un yanındaydı.

Mirren tiyatro çalışmalarını da ihmal etmedi. 2001'de Broadway'de IanMcKellen'la birlikte "Dance of Death" adlı oyunda sahneye çıktı. 2003'te ayrıca Tennessee Williams'ın oyunundan televizyona uyarlanan "The Roman Spring of Mrs. Stone"da Karen Stone'u canlandırdı. Kadroda Anne Bancroft, Brian Dennehy, Olivier Martinez ve Roger Allam da vardı. Helen Mirren'i bu ay sinemalarımızda seyredeceğimiz film ise hem İngiltere'de hem de ABD'de çokça ilgi gören komedi filmi "Calender Girls" olacak. Mirren filmde bir takvim çekimi için çıplak poz verecek, yaşını başını almış bir kırsal kesim kadınına hayat verecek. Bu, Mirren'in kariyerinde komedi yanını en fazla öne çıkarma fırsatı bulduğu filmlerden biri.

Haziran 2003'te İngiltere kraliçesi tarafından Dame ünvanı verilen Helen Mirren 1990'da İngiliz televizyonunda başlayan ve sonradan epeyce beğenilerek film olarak da devam ettirilen "Prime Suspect" dizisinde de ara ara hayranlarının karşısına çıktı. Önüne gelen gerilimli vakaları çözmekle mükellef bir polis memuruydu. 31 Aralık 1997'de, 1986'dan beri birlikte yaşadığı yönetmen Taylor Hackford'la İskoçya'da evlenen aktris tiyatro, sinema ve televizyon gibi üç farklı mecrada durdurak bilmeden üretmeye devam ediyor.

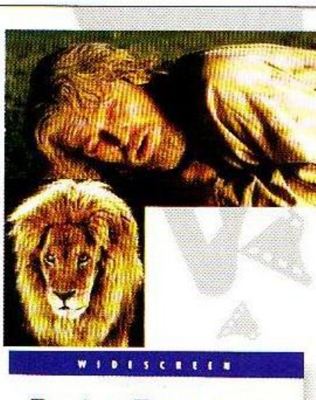
İngiliz bir anne ve Rus bir babanın kızı.

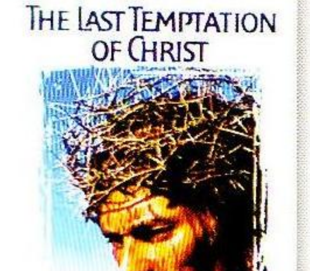
1967 HEROSTRATUS
1968 A MIDSUMMER NIGHT'S DREAM
1969 AGE OF CONSENT
1969 COLPO ROVENTE
1972 SAVAGE MESSIAH
1972 MISS JULIE
1973 O LUCKY MAN!
1976 HAMLET
1979 CALIGOLA
1979 THE QUIZ KID
1980 HUSSY
1980 THE FIENDISH PLOT OF DR. FU MANCHU
1980 THE LONG GOOD FRIDAY
1981 EXCALIBUR
1984 CAL
1984 2010
1985 WHITE NIGHTS
1985 HEAVENLY PURSUITS
1985 COMING THROUGH
1986 THE MOSQUITO COAST
1988 PASCALI'S ISLAND
1989 WHEN THE WHALES CAME
1989 THE COOK THE THIEF HIS WIFE & HER LOVER (AŞÇI HIRSIZ KARISI VE AŞIĞI)
1990 THE COMFORT OF STRANGERS
1990 BETHUNE: THE MAKING OF A HERO
1991 WHERE ANGELS FEAR TO TREAD
1993 THE HAWK
1994 PRINCE OF JUTLAND
1994 THE MADNESS OF KING GEORGE
1996 SOME MOTHER'S SON (O DA BİR ANA)
1997 CRITICAL CARE
1998 THE PRINCE OF EGYPT (MISIR PRENSİ)
1999 THE PASSION OF AYN RAND
1999 TEACHING MRS. TINGLE (ÖĞRETMEN)
2000 GREENFINGERS
2000 HAPPY BIRTHDAY
2001 THE PLEDGE
2001 NO SUCH THING
2001 LAST ORDERS
2001 GOSFORD PARK
2003 CALENDAR GIRLS
2004 THE CLEARING
2004 RAISING HELEN

Günaha Son Çağrı

Martin Scorsese ünlü Yunan yazar Nikos Kazancakis'in "Günaha Son Çağrı / The Last Temptation of Christ" adlı romanını 1970'lerin başında, henüz çok gençken okuduğundan beri sinemaya uyarlamak istiyordu. "Taksi Şoförü"yle (1976) geniş kitlelere kendisini tanıttıktan sonra sırasıyla "New York, New York" (1977), "Kızgın Boğa" (1980), "The King of Comedy" (1983), "After Hours" (1985), "The Color of Money" (1986) gibi kimisi gişe başarısı da elde eden filmleri çekti ve sonunda usta yönetmen, Universal'ı ikna etti; anlaşmalarına göre stüdyo ona bu riskli proje için 7 milyon dolara yakın bir bütçe verecek, Scorsese de karşılığında onlar için ticari bir film yönetecekti (Hemen sonra çektiği "Korku Burnu" bunun sonucu). Kazancakis, romanını yaşamının son yıllarında, 1951'de, dört İncil'e göre değil de hikayenin kendi ruhunda meydana getirdiği tinselliğe göre temellendirmişti. Dolayısıyla kaynaklara sadık olmak gibi bir niyeti olmamıştı. Scorsese'nin yıllardır çalışma arkadaşı olan Paul Schrader'ın kitaptan yaptığı uyarlama da bu "sadakat"a saygılıydı: Hz. İsa yaşadığı tüm ruhsal, psikolojik sarsıntılar ve ikilemlerle tasvir ediliyordu. Yıllar içerisinde Scorsese Hz. İsa'yı canlandıracak oyuncu için Robert De Niro'dan Aidan Quinn'e, hatta David Carradine'a dek birçok ismi aklından geçirmişti. Fakat sonuçta rolü Willem Dafoe'ye verdi. Kadroda ayrıca Harvey Keitel (Yahuda), Barbara Hershey (Maria Magdalene), Verna Bloom (Meryem Ana), Harry Dean Stanton (Paul) ve David Bowie (Vali Pontius Pilate) de vardı. Çekimler Fas'ta yapıldı ve 12 Ağustos 1988'de film ABD'de gösterime girdi.
2,5 saati aşan filmde Scorsese adeta hipnotize edici bir üslup kurmuştu. Hz. İsa birçok halüsinasyon görüyor, birçok mesaj alıyor ve kendisine yüklenen görevin getirdiği ağırlığın altında açıkça psikolojik olarak eziliyor, film boyunca devamlı ikilemler yaşıyordu. Filmin sonuna doğru ise çok büyük bir zaaf gösteriyor ve Şeytan'ın çağrısına yenik düşüyordu. Elbette Katolik çevreler "Günaha Son Çağrı"nın etrafında fırtınalar kopardı ve film, gösterilebilmek için birçok ülkede yıllarca bekledi. Yönetmenlik açısından ise Martin Scorsese ilk döneminde çıkardığı işler gibi övgülere boğulmadı. Fakat her şeye rağmen sinema sanatı adına çok başarılı biçimde biraraya getirilmiş öğeler vardı; Michael Ballhaus'un görüntüleri, Peter Gabriel'in müzikleri ve Thelmo Schoonmaker'ın kurgusu övgülerden payını en fazla alan öğelerin başında geliyordu. Aşağıdaki sahnede Vaftizci'nin yanından ayrıldıktan sonra Hz. İsa, Tanrı'nın kendisiyle bağlantı kuracağı umuduyla çölde inzivaya çekilir. Parmağıyla kuma bir çember çizer ve ortasına bağdaş kurup oturur. Ve beklemeye başlar...

"Günaha Son Çağrı"nın 2. Bölge DVD kopyasını ülkemizdeki mağazalardan edinebilirsiniz.

(İsa kuma çizdiği çemberin içinde bağdaş kurmuş otururken yanına bir yılan yaklaşır)

Yılan: Senin için üzülüyorum. Yalnızdın, ağlıyordun. Ben de geldim.

İsa: Seni ben çağırmadım. Kimsin sen?

Yılan: Senin ruhun.

İsa: Ruhum mu?

Yılan: Yalnızlıktan korkuyorsun. Âdem gibisin sen de. O da beni çağırmıştı. Ben de bir kaburgasını alıp kadına çevirmiştim.

İsa: Buraya beni kandırmaya geldin.

Yılan: Kandırmaya mı? Bir kadını sevip kollamak, bir aile kurmak yanlış mı? Niye dünyayı kurtarmaya çalışıyorsun? Senin günahların sana yetmiyor mu? Dünyayı kurtarabileceğini sanman nasıl bir kibir! Dünyanın kurtarılmaya ihtiyacı yok! Sen kendini kurtar! Sevgiyi bul!

İsa: Benim sevgim var.

Yılan: Bak gözlerime! Göğüslerime bak! Tanıdın mı? Kafanı salla yeter! Birlikte benim yatağımda uyanırız. Oh, İsa! *(Yılan aniden infilak eder ve ortadan kaybolur, İsa ağlamaya başlar. Ekran kararır ve yeniden açılır.)*

İsa: *(İç sesi)* On günden sonra açlık kalmadı. *(Yanına bir aslan yaklaşır)*

Aslan: Hoşgeldin, İsa! Kutlarım! Bir kadına ve aile kurmaya dair bu daveti attın. Biz bunlardan daha yüceyiz.

İsa: Sen de kimsin?

Aslan: Beni tanımadın mı? *(İsa'ya yaklaşır)* Ben senim, senin yüreğinim. Yüreğin öyle açgözlü ki! Alçakgönüllü gibi görünüyor ama aslında dünyayı fethetmek istiyor.

İsa: Ben asla yeryüzünde bir krallık istemedim. Cennetteki krallık benim için kâfi!

Aslan: *(Sertçe)* Yalan söylüyorsun! Romalılar için çarmıh yaparken iktidar hırsıyla yanıp tutuşuyordun! Herkese hükmetmek hırsıyla... Onun Tanrı olduğunu söylüyordun ama aslında iktidarı sen istiyordun! Şimdi istediğin her şeye sahip olabilirsin! İstediğin ülkeye... Roma'ya bile...

İsa: Yalancı! *(Sert bir ifadeyle aslana doğru yumruğunu sıkar)* Çemberin içine gir de dilini koparayım senin! *(Aslan çemberin içine girer ve ortadan kaybolur. Ekran kararır; açıldığında İsa uyumaktadır, önünde aniden bir ateş yanar)*

İsa: *(Ateşe bakamaz)* Başmelek, uzak dur! Uzak dur, beni kör ediyorsun!

Ateş: İsa! Beklediğin kişi benim! Hatırlasana, küçük bir çocukken ağlardın! "Beni tanrı yap Tanrım! Tanrım, Tanrım, beni tanrı yap!" diye...

İsa: O zamanlar sadece bir çocuktum.

Ateş: Sen Tanrı'sın! Vaftizci bunu biliyordu. Artık senin de bunu kabul etme zamanın geldi. Sen onun oğlusun, Tanrı'nın biricik oğlu... Benimle gel, benimle gel! Canlıları ve ölüleri birlikte yönetelim. Can verir, can alırsın! Sen hükmedersin, ben yanında otururum! Birlikte ne kadar kudretli oluruz, bir düşün!

İsa: Şeytan? *(Ateş aniden söner ve yerinde bir elma ağacı biter, İsa dalından bir elma koparır ve bir ısırık alıp tükürür. Ateş yeniden ortaya çıkar)*

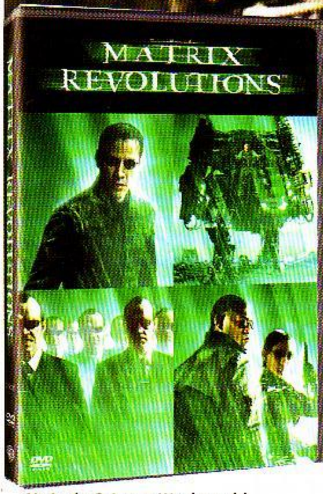
Ateş: Tekrar görüşeceğiz! *(İsa elindeki elmayı ateşe fırlatır ve ateş yeniden söner. İsa yerde gördüğü baltayı alır ve o anda omzunu bir el kavrar. El Vaftizci'ye aittir)*

Vaftizci: Korkma! Sen O'sun. Benim görevim sona erdi, artık ölebilirim. Tanrı ayağa kalkmanı söylememi istiyor. O'nun günü geldi. Al bu baltayı! Mesajı herkese ilet! *(İsa ayağa kalkar ve önündeki elma ağacına baltayla vurmaya başlar)*

Hazırlayan: Kerem Sanatel
sanatel@superonline.com

Ayın DVD'si

The Matrix Revolutions / 2003

Y: Andy & Larry Wachowski
O: Keanu Reeves, Carrie-Anne Moss, Lawrence Fishburne, Hugo Weaving
Bölge: 2 129 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Warner Bros/Tiglon

Sonunu ancak yapımcılarının bildiği bir üçleme olması itibarıyla hiç tartışmasız en merakla beklenen devam filmiydi Revolutions. Neo'yu sıradışı yeteneklerine rağmen kaçınılmaz sonuna boyun eğen kırılgan bir kurban konumuna indirgeyen final Wachowski'lerin ikinci bölümden itibaren kapıldığı o büyük kibir nedeniyle geniş bir kitleyi memnun edemedi. Zira biraderlerin ilk filmden sonra seyircilerine şart koştuğu 'dersinizi çalışıp gelin' dayatması ilk filmle kazanılmış bir kitleyi kendisinden uzaklaştırdı. Pek çoğumuz için filmin ardından soru işaretlerinin peşine düşmek, alt metinleri ve sembolleri tarayıp deşifre etmek, kilobayt dolusu internet sayfasını gezmek keyifli olabilir ama aksini düşünen insan sayısı da hiç de azımsanacak oranda değil. Son filmin ve genel olarak üçlemenin başarılı olup olmadığını belirlemek bu açıdan apayrı bir tartışma konusu. En nihayetinde bugüne dek sonu gelmeyen tartışmalar yaratmış bu denli kışkırtıcı bir serinin son bölümünden de daha azı beklenemezdi. Nefes kesici bir sinema deneyimi olması açısından formül bozulmuyor. Sürprizi bir hayli az ancak bunun zaten düğüm noktalarının açıldığı bir film olduğunu düşünürsek daha fazlasını beklemek hikayeyi zorlamak olurdu. Ama dediğimiz gibi, soruların cevapları pat diye önünüze serilmiyor. Anime esintileri daha belirgin. Hatta film kendi içerisinde ilk bölüme göndermeler yaparak anlamlı bir veda bölümü olmaya da soyunuyor. Beri yandan serinin gözü kara hayranlarından birisi olsanız bile bam telinize basan kimi ayrıntılara takılıp kalabiliyorsunuz. (Kendi adıma havanda barut döverek bomba imal eden kahraman hanım kızımızı unutamıyorum ben.) Sonuç olarak ister tek başına, isterse -olması gerektiği gibi - üçlemeyle bir bütün olarak ele alın farklı noktalara varıyorsunuz. Bu da filmin zenginliğini bir kez daha hatırlatıyor bize. Daha da önemlisi bir devam filmi, hele ki bir hikaye sonu olarak üzerine düşeni yerine getiriyor. Son iki filmin DVD baskıları hayalkırıklığı yaratma açısından filmlerin kendisiyle yarışabilecek düzeyde denebilir. Her zaman bir meydan okuma niteliği taşıyan ve sektöre örnek teşkil eden ses ve görüntü kalitesinden bahsetmiyoruz. Bilhassa özensiz kapak tasarımları ve eksik kalmış hissi veren özel ekleri ile Warner'ın asıl bombayı gelecekte (muhtemelen 2006'da) çıkartacağı üçlü setlerle patlatacağı, elindeki ganimeti de bu setlere sakladığı fikri öne çıkıyor. Revolutions ekleri bir önceki filme göre şükür ki daha iyi. Örneğin bu kez storyboard'lar ve yapım tasarımı eskizlerinin yer aldığı galeri bölümü ihmal edilmemiş. İlk filmin DVD'siyle karşımıza çıkan ve bugünkü etkileşimli izleme seçeneklerinin önünü açan yenilikçi 'Beyaz Tavşanı İzle' seçeneği bu setle birlikte geri dönüyor. Birinci diskte yer alan ve filmi izlerken ekranda beliren ikonları takip ederek ulaşabileceğiniz 4 kısa dökümanter 'Bullet Time' efektini yeniden mercek altına almasının yanısıra minyatür kullanımı ve dublör çalışmaları gibi konulara odaklanıyor. (36 dk.) İçlerinde en eğlencelisi herhalde Hugo Weaving'in klonları karşısında gösterdiği tepkilerini görebileceğiniz Double Agent Smith bölümü. Yapım aşamasının bütün katmanlarına hızlıca ancak detay ıskalamadan değinen iki yapım eki özel setler öncesinde merakları yeterince giderecek kapasitede. (42 dk.) Neo ve Smith arasındaki geçen ve Carpenter'ın "They Live/Yaşıyorlar"da kırmaya kalkıştığı en uzun dövüş sahnesi rekorunu geride bırakmak için çekilip çekilmediği anlaşılamayan yağmur altındaki kapışma sahnesini çoklu açı seçeneğiyle izleyebiliyorsunuz. Metin tabanlı bir ek üzerinden hikaye örgüsünü takip ettiğiniz bölüm bir hayli yorucu olabilir ama üçlemenin tarihine hızlı bir bakış için ideal. Matrix oyunlarına ait 11 dakikalık tanıtım filmi geleneği bozmuyor. Ayrıca internet üzerinden oynanabilen Matrix oyununun test aşamasındaki sitesine bu DVD sayesinde bağlanabiliyorsunuz. Eklerde tüm dökümanterler Türkçe altyazı içeriyor.

Diğer: Fragmanlar. Web link.

FİLM: ✪✪✪✪
GÖRÜNTÜ: ✪✪✪✪✪
SES: ✪✪✪✪✪
EKSTRALAR: ✪✪✪
GENEL: ✪✪✪✪

DEĞER Mİ?
Diğer iki filmi öksüz bırakmamak için. Tabii ki gelecekte çıkacak üçlü setlere kadar sabredemeyecekseniz...

BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
THE MATRIX RELOADED (2003)
Soru neydi?

The Quiet American - Sessiz Amerikalı / 2002

Y: Phillip Noyce
O: Michael Caine, Brendan Fraser, Do Thi Hai Yen
Bölge: 2 118 dk.
Türkçe altyazı
New Films

Graham Greene'in 50'lerin başında Saygon'dayken yazdığı ve otobiyografik olduğu düşünülen aynı adlı romanı 1958'de de filme alınmış ancak bir macera filmi haline dönüştürülmüştü. Aynı eser bu kez edebiyat uyarlaması denince nefes kesici işlere imza atabilen senarist Christopher Hampton'ın elinde içeriğine sadık, politik yanı güçlü bir gerilim filmi olarak karşımıza çıkıyor. Ama bu, aynı zamanda ayağı yere sağlam basan üçlü bir aşk hikayesi. Fransız sömürgecilerle komünizm yanlılarının çatıştığı ortamda görev yapan London Times muhabiri Thomas Fowler (Caine) genç bir dansçıyla aşk yaşarken gölgesindeki savaşın romantik yanlarını görür gibidir. Bölgeye yardım için gelen Alden Pyle'la (Fraser) tanışması bir erkek çatışmasını beraberinde getirir. Zira Pyle sevgilisine alenen göz dikmiştir. Ancak Fowler bu rekabetin kendisini dışarıda giderek daha fazla kan döken savaşta taraf tutmaya zorlayacağını aklının ucundan bile geçirmez. Sadece anlatımı, oyunculukları ve sinematografisiyle değil tarihin sinemaya pek fazla yansımamış bir dönemi hakkında fikir vermesi açısından da son derece başarılı ve incelikli bir film. Yapımcı kadrosunda Sydney Pollack ve Anthony Minghella'nın imzalarının bulunması birçok sinema sever için zaten yeterli bir kalite ölçütü.

Görüntü:2.35:1 WS. Yakın tarihli bir filme göre sergilediği kumlu görünüm titiz izleyicileri rahatsız edebilir. Keskin renk geçişlerine sahip olmayan görüntü transferi vasat düzeyde seyrediyor.
Ses: Dolby Dijital 5.1 Ses kuşağı birkaç anahtar sahne hariç çok hareketli olmamasına karşın doğal ayrıntıları çok iyi yansıtan başarılı çevreleme hissiyle dikkat çekiyor. Aynı şekilde Craig Armstrong'un etkileyici müziğinin kanallara dağılımı da mükemmel.
Ekstralar: 22 dakikalık 'Bir Sahnenin Anatomisi' bölümünde Saygon meydanındaki patlama sahnesi (filmin en can alıcı bölümü) yapımcıların açıklamalarıyla ayrıntılı bir şekilde ele alınıyor. 5 dakikalık bir diğer ek ise filmi gördükten sonra izlemek istemeyeceğiniz türden standart bir tanıtım filmi işlevi görüyor.
Diğer: Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Caine'in en iyi performanslarından birisine tanık olmak için. Ama film, diskin tersine, bundan fazlasını da vaat ediyor.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
INDOCHINE (1992)
Denueve, Vietnam'da aşk çıkmazında.

Conversation Piece - Il Gruppo di Famiglia in un Interno / 1974

Y: Luchino Visconti
O: Burt Lancester, Silvana Mangano, Helmut Berger, Claudia Marsani, Claudia Cardinale
Bölge: 0 122 dk.
Türkçe altyazı [Yok]
www.blackstar.co.uk

Yüzyılın en saygıdeğer yönetmenlerinden Visconti'nin yapıtları nihayet bu yıl Avrupa ve ABD'de DVD formatında yayımlanmaya başladı. Bu sevindirici sürpriz karşısında heyecanımızı bastıramayıp yayımlanan iki filmini birden ele aldık. Visconti özellikle 1973'te Ludwig'in çekimleri sırasında geçirdiği bir dizi felç krizinden sonra toparlanamamış ve ölmeden önce çektiği filmlerinde hüzün, yaşlılık ve ölüm temaları her zamankinden daha fazla ağır basar olmuştu. Çatırdayan aileler veya çiftler, geçmişini unutamayan ya da politik nedenlerle çatışan karakterler, ayrıntılara gösterdiği muazzam titizlikle birlikte Visconti imzasının karakteristiklerini oluşturuyordu. İç mekan çekimlerinin hakim olduğu bu filminde karakter ağırlıklı hikayenin sınırlamaları dahilinde yönetmenin o lezzetli geniş kadrajlarına rastlamak pek mümkün olmuyor ancak temalar yerli yerinde. Lancester'ın canlandırdığı sanat eserleri kolleksiyonu yapan emekli profesörün sakin ve yalnız yaşamı üst katındaki dairenin kiralanmasıyla hareketleniyor. Profesör evi kiralayan ve isterik tavırlanyla sürekli sorun çıkartan zengin bir kadının ergenlik çağındaki iki çocuğuyla birlikte yarattığı hareketliliği bir aile ortamı gibi benimseyerek bir anlamda zoraki kurulmuş bu ilişkinin akışına kendisini koyveriyor. Ancak kadının zevk düşkünü çocukları tarafından da hoşgörülen genç aşığına karşı derin bir bağlılık geliştiriyor. Hayatının son demlerine dek politik görüşlerine sıkı sıkıya bağlı kalan Visconti, karakterlerin sık sık biraraya gelip tartıştığı hikaye akışında dönemin siyasi gelişmelerine de değinmekten geri kalmıyor. Lancester dahil olmak üzere oyuncuların ağdalı performansları arasında sürekli sahne çalan Helmut Berger sivriliyor.

Görüntü: 2.35:1 WS. Karanlık sahnelerdeki detay duygusu çok başarılı olmasa da filmin yenileme işlemi büyük ölçüde başarılı. Kumlanmalar rahatsız ölçüde değil. Dijital kalıntılar minimum düzeyde seyrediyor.
Ses: Dolby Stereo. Filmin İngilizce dublajında diyaloglar metalik tonlarından arındırılmış ve hiçbir kayıba uğramıyorlar. Orijinal ses kuşağındaki eskimeden kaynaklanan fon gürültüleri giderilmiş.

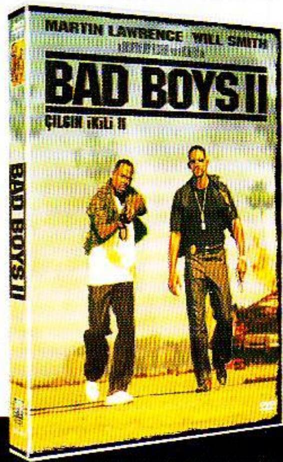
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Visconti'nin en iyilerinden değil. Yine de kimi ilginç ayrıntıları keşfetmek için sinema tarihi meraklılarının ilgisini bekliyor.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
DEATH IN VENICE (1971)
Kusursuz güzelliğin tahrip gücü.

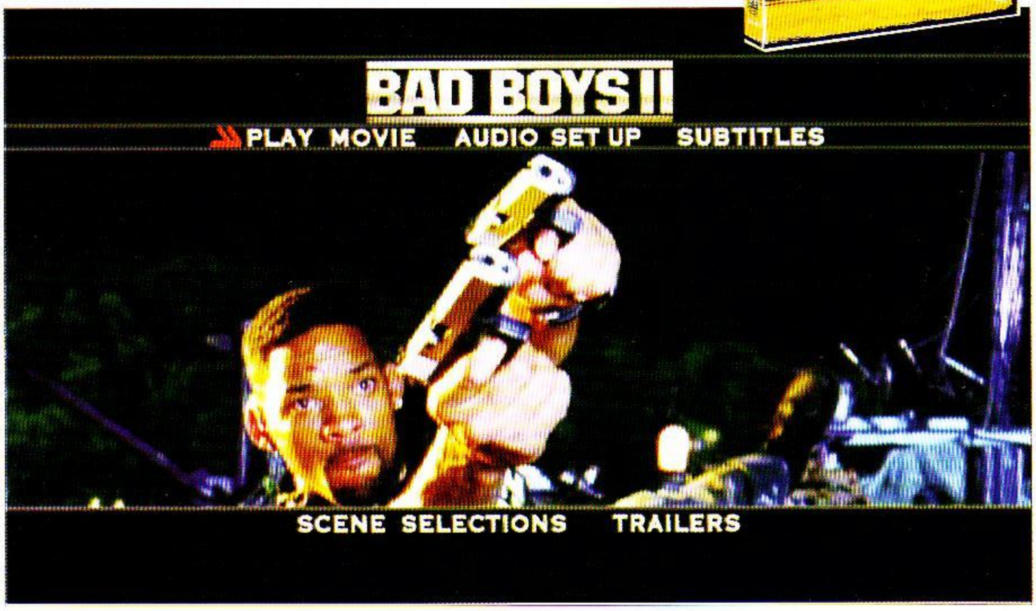
Bad Boys II - Çılgın ikili / 2003

Y: Michael Bay
O: Martin Lawrence, Will Smith, Jordi Mollà, Gabrielle Union, Peter Stormare, Joe Pantoliano
Bölge: 2   141 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
CTHE Türkiye

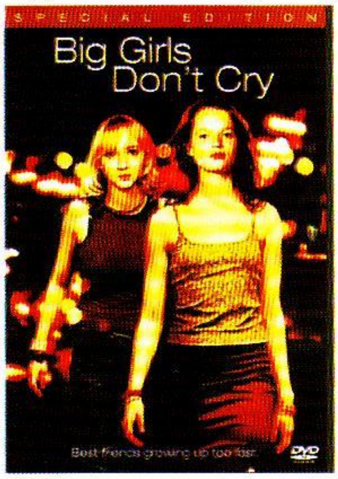
Aksiyonda abartıyı çok seven iki sabıkalı isim, Bruckheimer ve Bay yine birarada. Üstelik bu kez yanlarına Los Angeles polis hikayeleri uzmanı Ron Shelton'ı da almışlar. Ensenizden içeri buz atılmış gibi oldunuz değil mi? Açıkçası filmin ilk yarım saatinde yer alan mükemmel takip sahnesini gördükten sonra bu ekibin geri kalan 100 dakikayı nasıl dolduracağını merak ediyorsunuz. (Matrix Reloaded'ın otoban sahnesiyle kıyaslayıp hangisinin daha iyi olduğuna karar vermek size kalıyor.) Zaten Lawrence ve Smith'in damarınıza damarınıza basan sululuklarına tahammül etmenizi sağlayan da bu merak duygusu. İki büyük aksiyon sahnesi arasında geçip giden filmlerden değil. Ortalığı toza dumana bulayan gürültü patırtıyı sevenlerin tatmin olmaması zor. Gelgelelim hikayede diğer bütün sabık ayrıntılar yerli yerinde. Kötü aksanlı, kötü oynayan esas kötümüz latin kökenli. Filmde temiz Amerikan toplumuna tehdit oluşturan ne kadar kötü varsa hepsi Rusya, Haiti ve Arjantin gibi 'şer ülkelerinin' vatandaşı. Ahbap çavuşlar Mike ve Marcus'un çatışmalarda 'wow' dışında en severek sarfettikleri bir diğer replik 'Ülkemden defol.' Mısır patlağımıza gömülüp aksiyonun keyfine incir ağacı dikmeden edemememiz bir kusur belki ama yabancı düşmanlığına bulaşmamış ırkçı ve cinsiyetçi bir aksiyon kotaramayan Hollywood çok mu masum? Tamam, sustum.

Görüntü: 2.40:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Tek kusuru Lawrence ve Smith'in diyaloglarından arındırılmış izleme seçeneğinin bulunmaması. Komşularınız sizden bir kez daha nefret edecek.
Ekstralar: Eklerde Türkçe altyazı yok. Karmaşık aksiyon sahnelerinin ayrıntılarına inen yapım belgeselleri hem sunum hem içerik açısından ender rastlanır bir titizlikle hazırlanmış. 21 başlıkta toplanan bu dökümanterlerin toplam süresi 90 dakikayı buluyor. Film yapım sürecine aşamalarıyla birlikte tanık olmayı sevenler için diskin çok daha iddialı bir bölümü bulunuyor. 6 anahtar sahneyi kamera arkası görüntüleri ve storyboard'larıyla izleyebiliyor, ardından da senaryo üzerinde okuyabiliyorsunuz. Bu bölümde tam 489 sayfa storyboard ve 37 dakikalık set görüntüsü bulunuyor. Menülerin başlıklandırma biçimi tüm bu içeriğe boğulmadan ulaşma kolaylığı sağlayacak şekilde hazırlanmış.
Diğer: Müzik videosu 'La-la-la by Jay Z' Fragmanlar.
FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪✪✪✪
DEĞER Mİ?
DVD'nin mükemmel özellikleri filme şans tanımanızı sağlayabilecek kalitede.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
NATIONAL SECURITY (2003)
Lawrence mukavemet testini başarıyla geçtiniz. İşte ödülünüz!

Big Girls Don't Cry - Büyük Kızlar Ağlamaz / 2002

GROSSE MÄDCHEN WEINEN NICHT
Y: Maria Von Heland
O: Anna Marie Mühe, Karoline Herfurth, Josefine Domes, Nina Petri
Bölge: 2   88 dk.
Türkçe altyazı
CTHE Türkiye

Babasını bir kulüpte başka bir kadınla eğlenirken gören Steffi hayatı ona zehir edecek bir dizi plan uygulamaya koyar. İçindeki zehiri boşaltması için bu olay bir bahanedir aslında. Steffi kötülükte sınır tanımazken en yakın çocukluk arkadaşı Kati olayların gidişatından endişe duymaya başlar. TV kökenli genç yönetmen Von Heland parçalanan ailelerin gençleri nasıl etkilediğini göstermek amacıyla çektiği filminde genç kuşağı cezbedecek enerjik ve cilalı bir üslup benimsemiş. Kızıl saçlı kötü kadın gibi klişelere karşın Atlantik'in öte yanından gelen gençlik komedilerinin cıvıklığından uzak. Keza klişeler üzerinde sihirli bir etki yaratan 'Avrupa kokusu'ndan da öyle. Geçen ay festivalin yansımalı bölümünde yeni filmi 'Düşüncelerdeki Aşk' ile izlediğimiz Mühe ilk oyunculuk sınavını burada veriyor.

Görüntü: 1.85:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses kuşağını tam anlamıyla coşturan tek unsur müzikler. Kanallara mükemmel biçimde dağıtılmış müzikleri doğal ayrıntıları ıskalamayan temiz bir ses miksi destekliyor.
Ekstralar: Sette çekilmiş 9 dakikalık video kayıtlarına yönetmen ve oyuncularla yapılmış söyleşiler eşlik ediyor. Bu söyleşilerde yönetmen hikayeyi geliştirme ve oyuncu seçimi süreçlerine, yeniyetme olmanın zorluklarına değinirken oyuncular hem birbirleriyle çalışma deneyimlerini dile getiriyor hem de karakterlerini anlatıyorlar. (10 dk.)
Diğer: 8 silinmiş sahne. Fotoğraf galerisi. Filmografiler. Fragman.
FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
Kanka kızlar hikayelerini sevenlere.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
WICKED (1998)
Aile içinde gizemli cinayetler.

The Sea Is Watching - Denizin Gözleri / 2002

UMI WA MITEITA
Y: Kei Kumai
O: Misa Shimizu, Nagiko Tohno, Masatoshi Nagase
Bölge: 2 114 dk.
Türkçe altyazı
CTHE Türkiye

19. yüzyılda küçük bir köyün genelevinde çalışan O-Shin'in diğer kızkardeşleri arasında dilden dile dolaşan kötü bir huyu vardır. Müşterilerine aşık olan O-Shin'in kaderi kavgadan kaçan genç bir samurayın geneleve sığınmasıyla tekerrür eder. Masum sohbetler için sık sık kendisini ziyaret eden bu samuray sayesinde O-Shin'in yeniden temiz bir hayata dönme umudu alevlenir. Akira Kurosawa'nın ölmeden önce yazdığı en son senaryo oğlu tarafından derlenip yine kendi seçtiği yönetmen Kumai'nin ellerine teslim edilmiş. Kurosawa'nın filmlerinde kadın karakterleri geri plana ittiği eleştirisine cevaben bir saygı duruşunda bulunacağını söyleyerek çok titizlendiği projesi düşük bütçeli ve teatral tatlar barındıran bir filmle hayat buluyor. Ancak son tahlilde bu senaryonun üstad tarafından çekilmesi nasıl bir sonuç doğururdu merak etmeden duramıyorsunuz.
Görüntü: 1.85:1 WS. Trasnfer dijital kalıntılar açısından temiz ve sorunsuz. Ancak karanlık sahnelerde detay duygusu çok iyi değil. Renkler doğal tonlardan uzak çiğ bir görünüme sahip.
Ses: Dolby Dijital 5.1 Filmin en hareketli bölümü fırtına sahnesinde ayrıntılar gereken inceliğe sahip değil. Filmin geri kalanı mazbut bir ses miksi taşıyor.
Ekstralar: 8 dakikalık mini dökümanterde yapımcılarla yapılmış kısa söyleşiler eşliğinde Kurosawa'nın hazırladığı storyboard'lar görülebilir.
Diğer: Fragmanlar.

FİLM: ✪✪ DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
"Kurosawa'nın yazdığı son senaryo." ibaresi filmin ve diskin yegane cezbedici öğesi.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
AKIRA KUROSAWA'S DREAMS (1990)
Büyük ustanın bilinçaltına yolculuk.

Frida / 2002

Y: Julie Taymor
O: Salma Hayek, Alfred Molina, Geoffrey Rush, Valeria Golino, Mia Maestro
Bölge: 2 118 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Miramax / Film Pop

Genç yaşta geçirdiği korkunç trafik kazasından sonra acı dolu bir ömür geçiren Meksikalı ressam Frida Kahlo çağının en modern sanatçılarından birisi olmasına karşın ancak hayatının son demlerinde keşfedildi. Dönemin en ünlü ressamlarından olan ve kadınlara düşkünlüğüyle bilinen Diego Rivera'yla sadakate değil bağlılığa inandığı için bile bile lades evliliği yapması, hatta hayatına giren kadınlara da aşık olması Frida'yı bir hayli hızlı biçimde yıpratıyor ama son nefesine kadar yaşama sevincini ve hırsını yitirmiyor. Kulağa çok beylik gelebilir. Ancak Frida'nın hayat öyküsü hakiki olduğu için bu denli can yakıcı ve inanılmaz. Onun çevresini algılama biçimi, tiyatro ve opera yönetmenliğinden gelen Taymor sağ olsun, sanatçının ruhunu şad edecek bir güzellikle sinemaya yansıyor. Bir kadını en iyi yine bir kadın anlayabilir, sözünün doğruluğunu kabul etmemek elde değil. Taymor sadece iyi bir tasarımcı değil iyi bir sinema yönetmeni de olabileceğinin en sağlam sinyallerini burada verirken Ashley Judd, Edward Norton, Antonio Banderas, Lila Dawns ve Saffron Burrows gibi konuk oyuncuların varlığı filmin keyfini katladıkça katlıyor.

Görüntü: 1.85:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Temiz diyaloglar, doğal ayrıntılardaki keskinlik ve müziklerin derinlik duygusu mükemmel. Ne eksiği var ne de abartısı.
Ekstralar: Türkiye'de nadiren rastlanır bir durum olarak bonus disk için zengin içerikli ABD baskısı esas alınmış. Yaklaşık bir saati bulan ve 8 başlığa ayrılan kısa söyleşilere içerisinde Frida'nın gerçek hayattaki sevgilisi Chavela Vargas'la yapılan söyleşi oldukça dokunaklı. Peter Gabriel'in 'Sledgehammer' klibinde de çalışmış olan ikiz animatör sanatçıları Quay kardeşlerin (filmin başında yer alan kukla canlandırmasında imzaları var) Hayek ve Lila Dawns'ın söyleşileri de kısa olmalarına karşın ilginç ayrıntılara sahip. Hayek'in filmde kendi sesiyle söylediği şarkısının doğal ortamda yapılan kayıtlarından görüntüler (3 dk.), TV için hazırlanmış standart bir yapım belgeseli (13 dk.), görsel efektler ve sahne tasarımına ayrılmış kısa bölümler (14 dk.) diğer ekler arasında. Türkçe altyazı desteğinin bulunduğu setin tek eksiği yönetmenin sesli yorum seçeneği.
Diğer: Fragmanlar.

FİLM: ✪✪✪✪ DVD: ✪✪✪✪
DEĞER Mİ?
Sinemanın en etkileyici sanatçı portrelerinden birisi şaşırtıcı bir DVD kalitesiyle karşımızda. Kaçırmayın.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
SURVIVING PICASSO (1996)
Sanatçılar da aşkta hoyrat olabilir.

TEKNİK SERVİS

● Zamanda yolculuk yaparken beden değiştiren ve her bölümde farklı bir insanın bedeninden kurtulmaya çalışırken zamanın akışını da yoluna sokmaya çalışan bir bilimadamının maceralarının anlatıldığı 80'lerin kült TV dizisi 'Quantum Leap'in ilk sezonuna ait DVD seti 15 Haziran 2004'te ABD'de piyasaya çıkıyor.

● Bu ay tanıttığımız 'Bir Zamanlar Batıda' DVD'si itinalı hazırlanışına karşın filmin 170 dakikalık uzun versiyonunu ne yazık ki içermiyor. Yalnızca İtalya'da yayımlanan bu geniş versiyonda filmin giriş ve kapanış bölümleri daha ayrıntılı planlara sahipken, finalde Harmonica'yı kolunu acıyla tutarken gösteren ek bir sahne de bulunuyor. Tesellimiz Avrupa baskısında bir sürpriz yumurtanın bulunması. Birinci diskte ana menüde filmin adının üzerine gelip OK'lerseniz filmin yeni düzenlenmiş video klip tadındaki fragmanına ulaşabiliyorsunuz.

● Star Wars üçlemesine ait DVD'nin çıkış tarihi konusunda Lucasfilm yetkilileri geçen aylarda Empire dergisine '2004 yılı içerisinde çıkışımız kesin ama belli bir tarih vermedik' şeklinde bir demeç vermiş olsa da 21 Eylül için internetten ön sipariş almaya başlayan bazı tanınmış alışveriş siteleri Lucas ve ekibinin çok hızlı biçimde karar değiştirdiğini göstermiş oldu. Bir tanesi sadece özel eklerden oluşmak üzere 4 disk içeren setin Türkiye'de aynı tarihlerde yayımlanıp yayımlanmayacağı şimdilik belirsiz. Sektörden sır gibi saklanan kapak tasarımı ise nihayet görücüye çıktı.

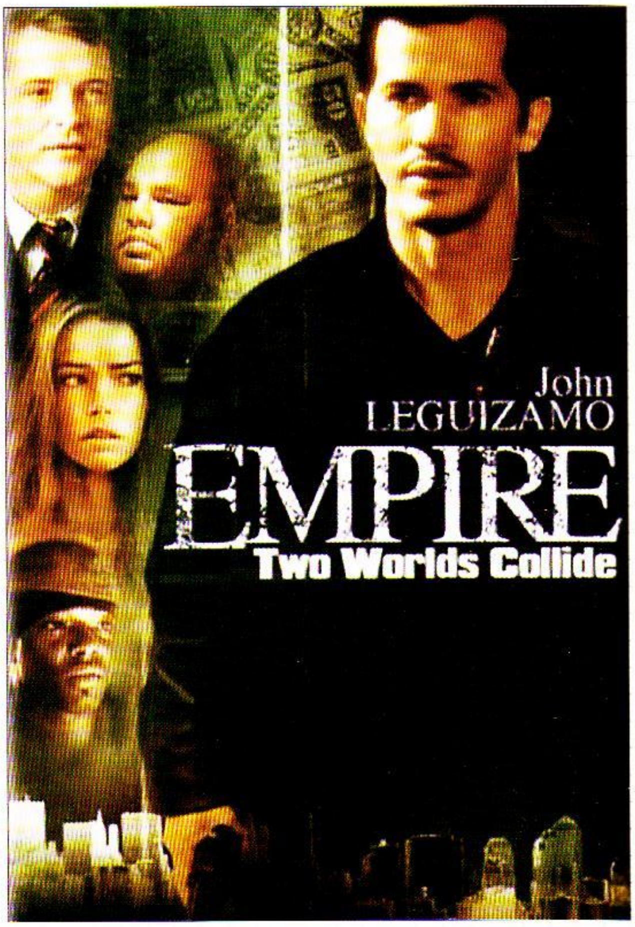
● Mayıs ayı geldi çattı. "Yüzüklerin Efendisi Kral'ın Dönüşü"nün 191 dakikalık sinema kurgusunu içeren 2 disklik set ayın 25'inde raflardaki yerini alıyor. İki saati aşan kamera arkası dökümanterleri arasında National Geographic'in hazırladığı özel belgesel ve daha önce sadece web üzerinden izlenebilen 6 video filmi bulunuyor. 13 fragman içerisinde üçlemeyi kapsayan özel bir fragmana da yer verilmiş. Filmin 1 saatlik ekstra görüntü içeren 4 disklik uzun versiyonu ise her zamanki gibi Kasım ortasında kolleksiyoncularla buluşacak. Ama üçlemenin uzun versiyonlarına normal imkanlar dahilinde ulaşamayan Türk kolleksiyoncularına bunu hiç hatırlatmasak daha iyi.

Empire - Suç Batağı / 2002

Y: Franc. Reyes
O: John Leguizamo, Peter Sarsgaard, Delilah Cotto, Denise Richards
Bölge: 2 95 dk.
Türkçe altyazı
Universal/Tiglon

Suç dünyasının içyüzünü birinci elden tecrübe etmiş senaristlere bu kez bir de yönetmen katılıyor. Franc. Reyes (isminde tuhaf bir noktalama işareti bulunuyor) açıkça söylememiş olsa da uyuşturucu mafyasında dönen dolaplara tanıklık etmiş latin kökenli bir yönetmen ve ilk filminde de Bronx'daki itibar sahibi uyuşturucu satıcısı Victor Rosa'nın gözünden anlatılan bir hikayeyi aktarıyor. Rosa halinden epey memnunken bir gece gönülsüzce katıldığı partide paraya para demeyen prestijli bir yatırım uzmanıyla tanışıyor. Yasal yollardan kazanılmış büyük paralar vaat eden bu genç adamın teklifleri sonucunda da elindeki birikmiş kara parayı aklayıp suç dünyasından ayrılma planları yapmaya başlıyor. Ne var ki büyük patron La Colombiana'dan (Isabella Rosselini) kopmak o kadar da kolay değildir. Latin müzikler eşliğinde silahların konuştuğu bu stilize suç filminin sonunda seyirciyi bekleyen bir değil iki sürpriz birden var. Birinci tekil şahıs anlatımına ilk kez 'Scapegoats' adlı hikayesinde Clive Barker tarafından getirilen radikal yorum sinemada, eğer yanılmıyorsam, ikinci kez karşımıza çıkıyor.

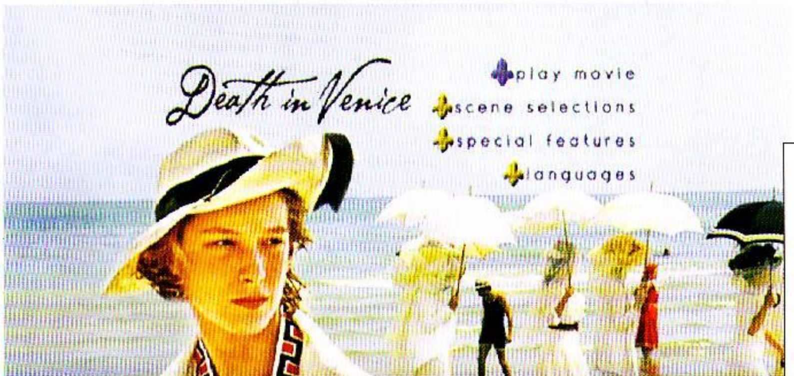
Görüntü: 2.35:1 WS. Kusursuz.
Ses: DTS. Özellikle modern Latin müziklerinden hoşlananların bayram edeceği kesin. Bunun dışında hem çevreleme hissi hem de ses efektlerinin dinamik kullanımı etkileyici.
Ekstralar: 21 dakikalık yapım belgeseli yönetmenin sunumuyla video dökümanter tarzında başlasa da daha sonra oyuncuların karakterlerini anlattığı standart tanıtım filmlerinden birisine dönüşüyor. Silinmiş veya genişletilmiş yirmi civarındaki sahnenin arasında senaryodaki bazı eksiklikleri giderenler de var. Ancak görüntü transferleri temiz değil. (28 dk.) Filmin soundtrack albümündeki şarkıları kısaca dinleyebileceğiniz menü ekranı ise film müziklerine ilgi duyanların hoşuna gidebilecek yararlı bir özellik.
Diğer: Reyes ve görüntü yönetmeni Kramer Morgenhaun'un yorumları. Los Angeles galasından görüntüler. (4 dk.) Fragmanlar. Web link ve DVD-Rom özellikleri.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪
DEĞER Mİ?
Suç filmlerini sevenlerin beklentilerini karşılayabilir.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
THE SALTON SEA (2002)
Karanlık suç ve intikam öyküsü.

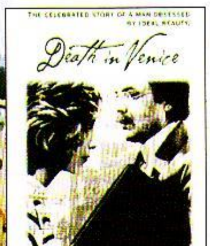

Death In Venice / 1971

Y: Luchino Visconti
O: Dirk Bogarde, Mark Burns, Björn Andresen, Silvana Mangano
Bölge: 1 130 dk.
Türkçe altyazı [Yok]
www.amazon.com

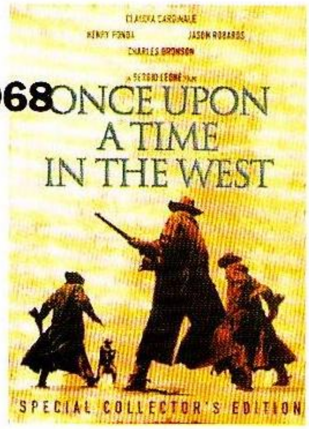
Yaşadığı kayıpların ve kariyerindeki beklenmedik çöküşün ardından yaşlılık döneminde yalnız kalan ünlü kompozitör Gustav von Aschenbach tatil için geldiği Venedik'te androjen görünümlü genç Tadzio'ya karşı saplantılı bir tutku geliştirir. Aschenbach'ın hayatı boyunca aradığı kusursuz güzelliğe hayatının son demlerinde rastlaması ve ona kendisini bir türlü açamaması kendisini trajik bir sona doğru götürmekte ama aldığı olumlu elektriğe karşın sinik karakteri nedeniyle olayların gidişatına bir türlü müdahale edememektedir. Kenti etkisi altına alan kolera salgını baş gösterdiğinde bile Aschenbach kentten ayrılmak istemeyecektir. Visconti filmografisini adeta taçlandıran bu Thomas Mann uyarlaması platonik aşk üzerine yapılmış belki de en etkileyici filmlerden biri. Sonsuz görünen yatay kamera kaydırmaları eşliğindeki çevre ve insan betimlemeleri yönetmenin detaylara düşkünlüğünü gösterirken karakterin yalnızlığını pekiştiren neredeyse edebi ve haz verici bir atmosfer kuruluyor. Gustav Mahler'in 3. ve 5. senfonilerinden derlenmiş müzikler ise adeta Mahler tarafından bu film için bestelenmiş gibi.

Görüntü: 2.40:1 WS. Diskte 1999 yılında yenilenen kopya kullanılmış. İç mekan çekimlerinde puslanma ve grenlenmeler ağır basıyor. Filmin genelinde derin siyah kontrastı başarılı değil. Ancak kullanılan materyalin hasarları büyük ölçüde giderilmiş. Dijital kalıntılar olağan seviyede.
Ses: Mono. Diyaloglar karakterlerin çok yüksek sesle konuştuğu zamanlarda bozulmalara uğruyor. Müzik çalışmasının mono bırakılması da hayıflandırıyor doğrusu.
Ekstralar: Yaşı kemale ermiş filmlerin kamera arkası görüntülerine ulaşmak mucize sayılabilir. 8 dakikalık yapım belgeselinde hem Visconti'nin küçük açıklamaları hem de setten görüntüler yer alıyor. Venedik Turu adıyla diskte yer alan ek ise sette çekilmiş siyah beyaz fotoğrafların yer aldığı bir galeri.
Diğer: Fragman.
FİLM: ✪✪✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Son derece şık kapak tasarımı dışında filme yaraşır bir DVD değil ama buna da şükür.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
SUNDAY, BLOODY SUNDAY (1971)
Anlatıldığı dönemin ötesine geçen aşk üçgeni hikayesi.

Once Upon A Time In The West / 1968

C'era una volta il West
Y: Sergio Leone
O: Claudia Cardinale, Henry Fonda, Jason Robards, Charles Bronson
Bölge: 2 159 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Paramount / Palermo

Dario Argento, Bernardo Bertolucci ve Leone biraraya gelip katıksız bir western yapmak isterse, türü sevmeseniz bile, nefesinizi tutup hazır ol vaziyetine geçmekten başka bir şey yapabilir misiniz? Amerikan westernlerine duydukları yoğun ilgiyi damıtıp en halis haliyle perdeye aktaran üç üstad hem türün eksik kalırsa olmaz öğelerini kullanıyor hem de daha sonraki filmleri etkileyecek bir stilin temellerini atıyorlar. Bu ekonomik ama zekice yazılmış diyaloglar üzerinde ilerleyen, entrikası sağlam intikam öyküsü Leone'nin diğer filmlerine nazaran bir hayli ağır kanlı. Ancak Tonino Delli Colli'nin sinematografisinden destek alan kadrajları sayesinde hipnotize olmamanız mümkün değil. Tarihi detaylarda gösterilmiş titizlik, kimi cüretkar ayrıntılar (McBain ailesi katliamının finali) özellikle de ölüm temasını işleyiş biçimindeki derinlik onu rahatlıkla sıradışı bir western haline getiriyor. Buz bakışlı Ford (kariyerinin ilk 'kötü adam' rolünde) ve Robards'ın diğerlerinden sahne çaldıkları oyunculukları da tarifsiz lezzetler içeriyor.

Görüntü: 2.35:1 WS. Yenileme işlemi filmin yaşı itibarıyla mazur karşılanabilecek kimi dijital kalıntılara rağmen mükemmel.

Ses: Dolby Dijital 5.1 Müziklere derinlik vermek için kullanılan yapay çevreleme hissi bazı ses efektlerinin zenginleşmesini de sağlamış. Ama bunlar filmin orijinal mono ses kuşağını zedelemeyen incelikli müdaheleler olarak öne çıkıyor. Örneğin diyaloglar metalik tonlarını koruyor.

Ekstralar: Toplam süresi 70 dakikayı bulan üç yapım belgeseli Leone'nin arşiv görüntülerini ve söyleşilerini de içeren ilginç ayrıntılara sahip. Ama şaşırtıcılık ve zenginlik açısından sesli yorum seçeneklerinin eline su dökemez. Batının demiryolu devrimine ait 7 dakikalık bir belgesel de bulunuyor. Fotoğraf galerileri beşer dakikalık slayt gösterisi şeklinde hazırlanmış. Resimler arasında silinmiş sahnelere ait fotoğraflar da var.

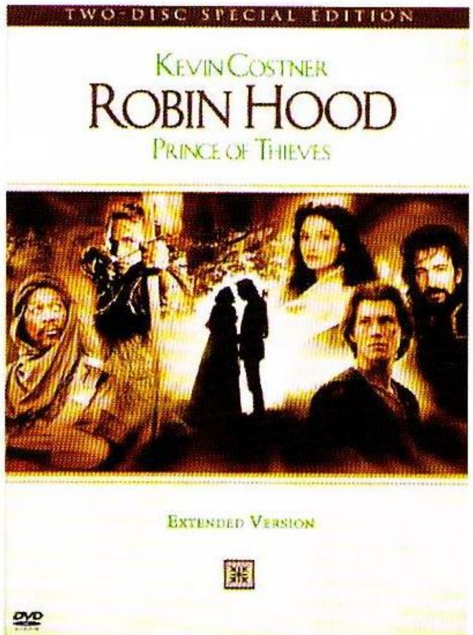
Diğer: John Carpenter, Alex Cox, John Milius, Christopher Frayling, Bertolucci ve Cardinale'ın sesli yorumları. Biyografiler. Fragman. Sürpriz yumurta. (Bkz. Teknik Servis)

FİLM: ✪✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪

DEĞER Mİ?
Her yönüyle şık nitelemesini hakeden bir DVD.

BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
THE WILD BUNCH (1969)
Selefini takip eden bir diğer başyapıt.

Robin Hood: The Prince of Thieves - Hırsızlar Prensi / 1991

Y: Kevin Reynolds
O: Kevin Costner, Morgan Freeman, Christian Slater, Alan Rickman, Mary Elizabeth Mastrantonio
Bölge:2 149 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Warner Bros/Tiglon

Her iki Kevin'in 'Su Dünyası'nda birbirleriyle gırtlak gırtlağa gelmeden önce çok mutlu vakit geçirdiklerinin belgesi karşımızdaki. Sinemaya defalarca aktarılmış Robin Hood masalını aksiyon ve Sam Raimi tarzı kamera oyunlarıyla doldurmak onu ideal bir yaz filmi haline getirmişti. Hatta izleyiciye kıyas yapma olanağı tanınarak, her ne kadar bir TV filmi olsa da, Patrick Bergin'li çok daha ciddi bir Robin Hood filmi de gösterime sokulmuştu. Eski moda bir eğlence sunmak gibi masum bir amaca hizmet eden film ne ironiktir ki şimdi çok daha eskimiş görünüyor. Ama yine de 'Hayatımı kurtardınız artık hizmetinizdeyim' ya da 'Bedenimi ele geçirebilirsin ama ruhumu asla' türünden naftalinli replikleri eğlenceli bulanlar çıkabilir. Diskte yer alan uzatılmış versiyonun ise Rickman'ın abartmaktan kendini helak ettiği Nottingham Şerifi tiplemesinden ekstra anlar yakalamamamıza olanak tanıması dışında filme çok büyük faydası yok.

Görüntü: 1.85:1 WS. Film ekranda daha çok Xena yad Herkül'ün bir bölümü gibi duruyor. Grenlenme ve puslanmalar özellikle karanlık sahnelerde belirgin. Renkler keskinlik ve canlılıktan uzak.

Ses: Dolby Dijital 5.1. Ormandaki Kelt saldırısı sahnesindeki gibi hareketli anlarda çevreleme hissi başarılı. Ses efektlerinin dinamiği vasatın altına inmiyor.

Ekstralar: İkinci bir diske göre çok zayıf kalan ekler arasında Pierce Brosnan'ın sunduğu 32 dakikalık Robin Hood belgeseli, oyuncularla filmin çekildiği yıl yapılmış kısa söyleşiler ve Bryan Adams'ın 1991'i cehenneme çeviren tematik 'Everything I Do' şarkısının İrlanda'daki konser görüntülerinden derlenmiş bir video klibi yer alıyor.

Diğer: Reynolds, Costner, Freeman, Slater, yazar-yapımcılar Pen Densham ve John Watson'ın sesli yorumları. Fotoğraf galerisi. Fragman.

FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪✪

DEĞER Mİ?
Ortaçağ bağnazlığı ve yüksek dozda Hollywood klişesi 2 disklik set ibaresinin hakkını veremeyen bir DVD'de biraraya geliyor. Risk size ait.

BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
WILLOW (1988)
Ortaçağ'da eğleneceksek böyle eğlenelim.

YENİLER

1.BÖLGE
www.amazon.com

1. Love! Valour! Compassion! - 4 Mayıs
2. Fog of War - 11 Mayıs
3. Japanese Story - 11 Mayıs
4. Kedma - 11 Mayıs
5. Nighthawks - 11 Mayıs
6. Shrek 3D - 11 Mayıs
7. Smallville: Complete 2nd Season - 18 Mayıs
8. Angel Heart - 18 Mayıs
9. Enter the Dragon: 2 disk SE - 18 Mayıs
10. The Good, The Bad & The Ugly: Extended - 18 Mayıs
11. Tin Drum - 18 Mayıs
12. Slaughterhouse Five - 25 Mayıs
13. Stray Dog: Criterion - 25 Mayıs

2.BÖLGE
www.blackstar.co.uk

1. Diva - 3 Mayıs
2. The Mother - 3 Mayıs
3. On The Beach - 3 Mayıs
4. Ran - 3 Mayıs
5. Smoke - 10 Mayıs
6. Blue in the Face - 10 Mayıs
7. Dead End - 10 Mayıs
8. Hairspray - 10 Mayıs
9. Wide Awake - 10 Mayıs
10. Bullet in the Head - 25 Mayıs
11. Angels in America - 31 Mayıs
12. Dirty Dozen - 31 Mayıs

TÜRKİYE

1. Princess Mononoke
2. Jay & Silent Bob Strike Back
3. Holy Smoke
4. Copland
5. About Schmidt
6. K-19
7. Fellini's Roma
8. Fiddler on the Roof
9. Master & Commander
10. Young Sherlock Holmes
11. Great Gatsby

GELECEK SAYIDA:

1. Kill Bill Vol.1
2. Master & Commander
3. Seabiscuit
4. Schindler's List
5. The Commitments: Special Edition
6. Belleville Rendez-vous

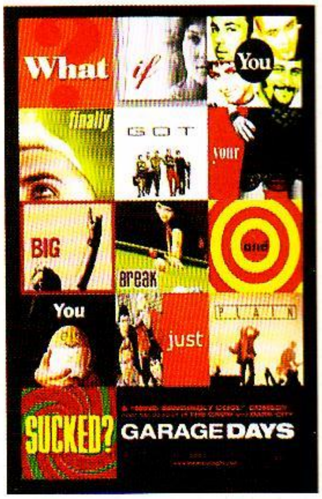
Garage Days - Gençlik Günleri / 2002

Y: Alex Proyas
O: Kick Gurry, Pia Miranda, Maya Stange, Brett Stiller
Bölge: 2 105 dk.
Türkçe altyazı
Fox / Tiglon

Zifir zindan 'Crow' ve 'Karanlık Şehir' filmlerinin yönetmeninden pırıltılı, cıvıl cıvıl ve neşeli bir film. Nasıl olur demeyin. Proyas ayakta durmaya çabalayan çiçeği burnunda bir müzik grubunun aracılığıyla Avusturalya'da canlı müziğin giderek gözden düşüşüne tepkisini gösteriyor. İlk konserlerini vermek için sektörün en karizmatik ve en burnundan kıl aldırmaz menajeri Shed'in dikkatini çekmeye çalışırlarken kendi aralarında da çatışıp duruyorlar. Sevgiliyer arasında köşe kapmaca süregiderken araya kontrolden çıkmış LSD hezeyanları, Elvira kılıklı bir psikopat sevgili ve şizofreni de karışıyor. Reklam filmlerinin göz alıcı renkliliğiyle MTV kuşağının aklını başından alacak bir görselliğe sahip filminde Proyas, kendine has dokunuşlarla sabun köpüğü bir hikayeyi nasıl cazip hale getirileceğini çok iyi bildiğini gösteriyor. Üstelik kendisine ilham veren filmlere açıkça selam çakması filmi daha da eğlenceli kılıyor. Filmdeki göndermeleri keşfetmek bu açıdan ayrı bir keyif unsuru. Neredeyse demode kabul edilmeye başlayan bir türe Proyas'ın getirdiği enerji kesinlikle görmeye değer. Üstelik DVD'ye ABD ve Avrupa'dan önce ulaşmış olmamız da pek sık yaşamadığımız bir ayrıcalık.

Görüntü: 1.85:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1 Ses kuşağı filmin keyfini katlayan ayrıntılara sahip. Müziklerin kanalları doyasıya doldurduğunu söylemeye gerek yok herhalde.

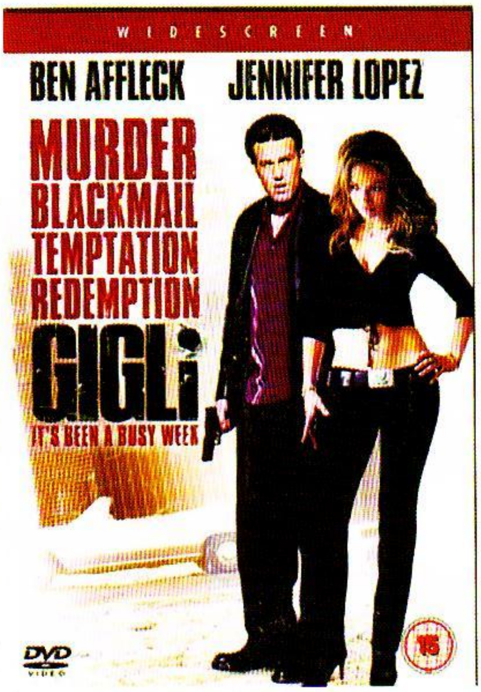

Ekstralar: Yok.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Böylesine renkli bir filme vanilya DVD yakışmıyor ama yine de değer.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
THE COMMITMENTS (1991)
Şöhret basamaklarının İrlanda kanadı.

Gigli / 2003

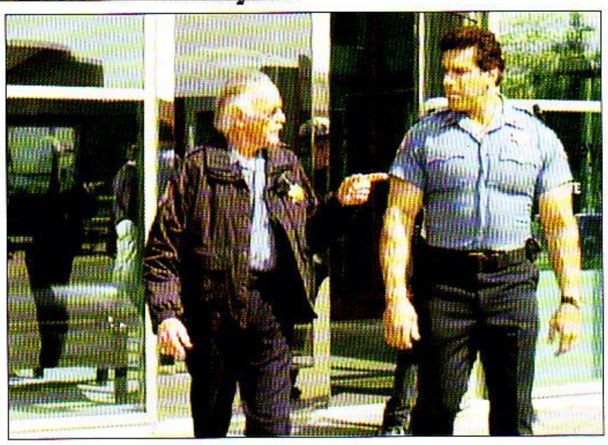
Y: Martin Brest
O: Ben Affleck, Jennifer Lopez, Justin Bartha
Bölge: 2 116 dk.
Türkçe altyazı
CTHE Türkiye

Ödüle doymayan filmimize nihayet kavuştuk. Gigli (lütfen Jilyi diye telaffuz ediniz) her sene Akademi ödülleri arefesinde yılın en kötülerine dağıtılan ve çoğunlukla da daha isabetli seçimlerde bulunan Altın Ahududu (Razzie) ödüllerini silip süpürmüş ve 2004'ün en kötüsü ünvanını hakkıyla elde etmişti. Ama filmin ne kadar kötü olduğu çok önceden cümle aleme yayılmış hatta Affleck-Lopez evliliğinin sonunu getirmişti. Şimdi filme çok iyimser bakarak alt tarafı sıkıcı bir film deyip geçiştirebilirsiniz ama bu kadar iyimser yaklaşabilenlerimiz bile büyük ihtimalle Affleck ve Lopez'in penis, kadın vücudu ve oral erotizm üzerine tartıştıkları sahnede kontrollerini kaybedeceklerdir. Evet, sinemanın bu en talihsiz çifti bir savcıya şantaj yapmak için otistik kardeşini kaçıran iki gangsteri canlandırıyor ve film boyunca bir evin içerisinde cinsel politikalar (!) üzerine ahkam kesiyorlar. Ne var ki bu bir Richard Linklater filmi değil. Haliylen taş devrinden kalmış tespitlerle zekanıza kroşe atıp duruyorlar. Durun, az kalsın unutuyordum. Hikayenin cinsel gerilimi sağlayan unsurlarından birisi de Ricki'nin lezbiyen olması ve Gigli'nin onu 'normale' döndürmek için umudunu yitirmeyip sürekli çabalaması. Razzie ödüllerinden nasiplerini alan Al Pacino ve Christopher Walken'in konuk oyuncu olarak göründüğü (ikisi de metod egzersizi yapıyor) filmde Ricki'nin çok duygusal bir anda Gigli'ye sarfettiği söyle bir repliği var: 'Bu iş bitince ilişkimizin de biteceğini bilmeni istiyorum.' Bu kadın gerçekten öngörü sahibi!

Görüntü: 2.40:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Film diyaloglar üzerinde ilerliyor. Seyrek olarak kullanılmış müzikler dahil olmak üzere sisteminizi hareketlendirecek hiçbir unsur yok.
Ekstralar: Fragmanlar.
FİLM: ✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ? Yukarıdaki özeti okurken ense tüyleriniz dimdik olmadıysa...
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
MAID IN MANHATTAN (2002)
Lopez Sindrella masalında.

PAUSE TUŞU

Hulk / 2003

Dakika: 00:11:35

Sürprizi olmayan bir çizgi roman uyarlaması yavan olur. Ang Lee kendi uyarlamasında hem eski Hulk Lou Ferrigno'yu hem de yaratıcısı Stan Lee'yi konuk oyuncu olarak ağırlıyor. Onlar da yeni Hulk Eric Bana'yı bu sahnede selamlayarak eğlenceyi tamamlıyorlar.

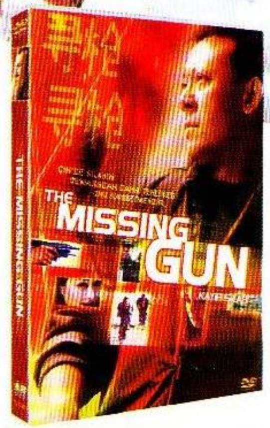
Xun Qiang - Kayıp Silah / 2002

The Missing Gun
Y: Chuan Lu
O: Wen Jing, Shi Liang, Jing Ning
Bölge: 2 120 dk.
Türkçe altyazı
CTHE Türkiye

Dırdırcı karısı ile başı dertte olan yumuşak başlı polis memuru Ma Shan bir sabah uyandığında silahının kayıp olduğunu farkeder. Bir gece önce kızkardeşinin düğününde kör kütük sarhoş olduğundan başka hiçbir şey hatırlamamaktadır. İşin kötüsü, düğüne katılan davetliler de hafızasını tetikleyecek bir bilgi vermekten acizdir. Ma Shan her ne kadar 'Silahımı kaybetmedim, ortadan kayboldu' dese de öfkesi burnunda amiri son noktayı koyar. Üç gün içerisinde silah bulunmazsa Ma Shan'ın hayatı kararacaktır. Son olarak çalınan silahıyla işlenen bir cinayet Shan'ın arayışını daha da ümitsiz bir duruma sokar. Filmin enerjik girişinden ve hikayenin kaba taslak özetinden Hong Kong tarzı bir 'Koş Lola Koş' izleyeceğimiz hissini veren bu düşük bütçeli film neşeli halini kısa sürede terkedip yerini duygusal ve dramatik bir öyküye bırakıyor.
Görüntü: 2.35:1 WS. Görüntüler genellikle çok temiz ve keskin bir kontrasta sahip. Ancak dijital kalıntılar nedeniyle mükemmeli teğet geçiyor.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Film düşük bütçesine rağmen Hong Kong filmlerinin ses miksindeki üstün başarısından nasibini alıyor. Hikaye çok hareketli olmamasına karşın kanallarla oynamayı seven uzakdoğulu teknisyenler ses kuşağının tekdüzeliğe düşmesine izin vermemişler.
Ekstralar: Yok.

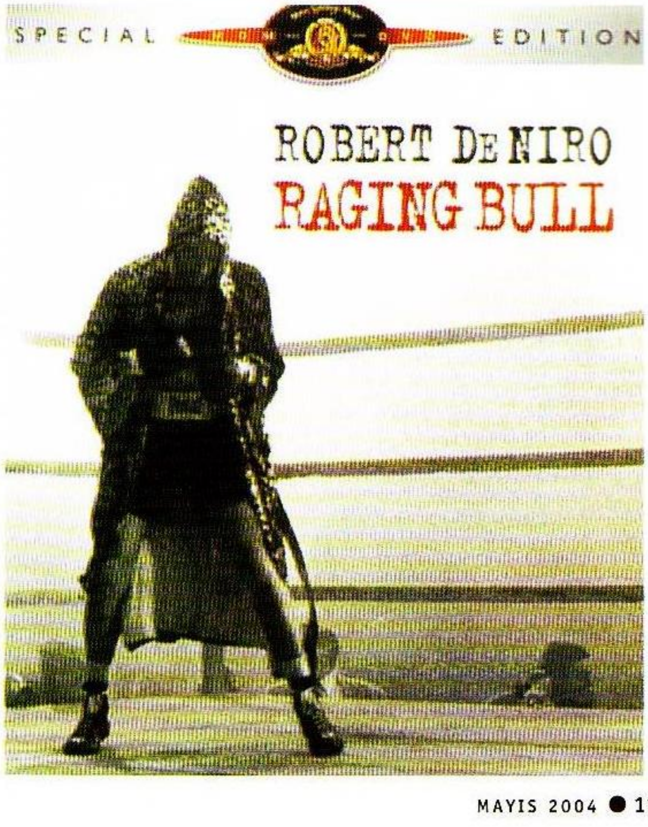
FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Columbia'nın adı duyulmamış uzakdoğu filmlerine kanat germesi bazen sürprizlere gebe olabiliyor. Ama bu ne yazık ki onlardan birisi değil.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
DOUBLE VISION (2002)
Melankolik polisiye gerilim.

Raging Bull / 1980

Y: Martin Scorsese
O: Robert De Niro, Joe Pesci, Cathy Moriarty
Bölge: 2 123 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı [Yok]
MGM / Tiglon

Profesyonel boks kariyerine 19 yaşında başlayan ve 1941-54 yılları arasında ringte kendi efsanesini yaratan Jake La Motta agresif, yorulmak bilmeyen stili yüzünden 'Bronx Boğası' lakabıyla anılıyordu. Bir başka yenilmek bilmez efsane isim Sugar Ray Robinson'ı ilk defa yenerek boks tarihine adını kazıdı. Ringlere veda ettikten sonra stand-up komedyenliğe geçiş yapan kızgın boğanın hikayesi Scorsese'in elinde onun en kişisel ve en özel filmlerinden birisi haline dönüşmüştü. Robert De Niro'nun rolü gereği aldığı kiloların basını bir hayli meşgul etmiş ve film 8 dalda aday gösterildiği Akademi ödüllerinden De Niro ve Thelma Schoonmaker'ı (kurgu) mutlu ederek ayrılmıştı.
Görüntü: 1.85:1 WS. Michael Chapman'ın siyah beyaz sinematografisi mükemmel bir transferle ekrana taşınıyor. Keskin detaylar ve derin siyah kontrastı tam olması gerektiği gibi.
Ses: Dolby Surround. Boks sahnelerindeki yapay çevreleme hissi 6 kanalı aratmayacak kadar başarılı. Müziklerdeki derinlik duygusu ve diyalogların temiz tonları Pro-logic miks çalışmasına göre standartlarının üstünde.
Ekstralar: 27 dakikalık dökümanterde hem yapımcılar hem de eleştirmenler anahtar sahneler üzerinden filmi değerlendiriyorlar. Klasik bir filme göre doyurucu gelmeyebilir. Bir diğer ekte La Motta'nın komedyenlik kariyerine ait 6 skeç izlenebiliyor. Avrupa baskısında yer alan 16 sayfalık şık kitapçığın ve kartpostalların ülkemizde çıkan pakete dahil edilmemiş olması üzücü.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
De Niro ve Scorsese birlikteliğinin çarpıcı örneklerinden birisi olarak arşivde yer almayı hakediyor.
BUNU SEVDİYSENİZ DENEYİN:
ROCKY (1976)
Bir başka efsanenin en makul halkası.

sinema çıkışı

Söyleşi: Senem Erdine
senemerdine@hotmail.com

Cem Özer

Ezel Akay'ın geçtiğimiz ay gösterime giren filmi "Neredesin Firuze"yle yeniden sinema seyircisiyle buluşan aktörün en büyük hayali, Oscar'a layık olup ödülü reddetmek.

Unutamadığınız filmler...
"Ben Hur", "West Side Story", "New York New York", "Guguk Kusu", "Arizona Dreams". İlk aklıma gelenler bunlar. Bir de "Godfather".

Hangi oyuncuları beğeniyorsunuz?
Sean Penn, Robert De Niro, Al Pacino, Jack Nicholson, Jean Paul Belmondo, Jean Reno. Türkiye'den Okan Bayülgen, Haluk Bilginer, Fikret Hakan. Bunlar, sinema oyuncusu olarak beğendiklerim tabii.

Hangi yönetmenleri seversiniz?
John Ford, Stanley Kubrick, Francis Ford Coppola, Martin Scorsese, Milos Forman, Emir Kusturica. Türkiye'den Ezel Akay, Nesli Çölgeçen, Yavuz Turgul, Zeki Ökten, Atıf Yılmaz.

Bir filmden yarısında çıktığınız oldu mu?
Bugüne kadar bir tek filmden çıktım ama hangi filmdi hatırlamıyorum. Filmi hayatımdan silmişim. Ha şimdi hatırladım, Sezen Aksu'yla Ferhan Şensoy'un oynadıkları bir filmdi. Yalnızlıkla ilgili bir ismi vardı. Sinemada üç dört kişiydik herhalde. Kendimi çok yalnız hissetmiştim hakikaten.

Çocukluk kahramanınız kimdi?
Bütün çizgi roman kahramanlarının yerine koyardım kendimi. Ben sinemada doğdum büyüdüm, babam sinema müdürüydü. O hafta ne oynuyorsa, hangi filmi seyrettiysem o olurdu kahramanım.

Yalnızlığı mı kalabalıkları mı tercih edersiniz?
İkisi de fark etmiyor benim için çünkü bazen yalnızken daha kalabalık hissettiğim bazen de kalabalıktayken daha yalnız hissettiğim oluyor.

Birine sinirlendiğinizde küsüp somurtur musunuz yoksa bağırıp çağırır mısınız?
Önce içime kapanırım, sonra aynı şey çok tekrarlanırsa olmadık bir yerde birdenbire bağırıp çağırabilirim. Yalnız ikisi de kısa sürer, yani içime kapanışım da bağırıp çağırmam da çabuk geçer.

Çalışmadığınız akşamlarınız nasıl geçer?
Televizyon seyrediyorum evde oturup ya da arkadaşlarla biraraya gelip sohbet ediyoruz.

Sabah uyanınca ilk ne yaparsınız?
Kahvemi ve sigaramı içip gazetelerimi okurum, onları yapmadan hayata geçemem.

Hangi konuda zayıf hissediyorsunuz?
Hayır demek konusunda.

Hayır diyemediğiniz için kabul ettiğiniz işler oluyor mu peki?
Evet oluyor, en son "Şıh Senem"de öyle oldu mesela. Atıf Yılmaz'dan gelen bir teklifti. Atıf Abi'ye nasıl hayır derim ki... Zaten o da teklif etmedi emretti. Hayır diyemedim ve beğenmediğim halde oynadım işte.

Hangi konuda güçlü hissediyorsunuz?
İsim konusunda çok güçlü hissediyorum, kişiliğim konusunda ve hayatla mücadele konusunda da güçlü hissediyorum.

Ölümden sonra ne var?
Bir şey yok, elektrikler sönüyor. Biz farkına varmıyoruz yani, bence hiçbir şey yok ölümden sonra.

Önümüzdeki aylarda, yönetmenliğini ve başrolünü üstleneceği bir aşk filmi çekmeyi planlıyor.

FOTOĞRAF: SABAH ARŞİV

En çok neden korkarsınız?
Şu ara en büyük korkum hiçbir şeyden korkmuyor olmam. Bu insana tuhaf bir cesaret veriyor ve insanın başına olmadık işler açabiliyor.

En büyük düşünüz nedir?
Oscar'a layık olup reddetmek.

Mutlu aşk var mı?
Var tabii, başlangıçta mutlu zaten, mutlu da devam edebilir. Mutsuzluk sonra başlıyor, aşk bittikten sonra. Aşk varken mutsuzluk olmaz ki.

Başımıza gelenler kader mi tesadüf mü?
Kader.

Hangi kent sizin için özeldir?
Los Angeles, İzmir, İstanbul. Hepsinde de sokakta yaşabiliyorsunuz, sıcak, güneş... Soğuk yerleri sevmiyorum. Paris'te de o cafe'leri falan, gezintisini seviyorum. İstanbul'a zaten aşığım. İzmir de düzenli, sıcak, tipik bir Akdeniz şehri, onun için seviyorum.

Hayatınız filme çekilecek olsa filmin adı ne olurdu?
"Su Damlası".

Neden?
Çünkü bir su damlası gibi berrak ve şeffaf doğduğumu ve sonra da buharlaşır gibi ölmek istediğimi düşünüyorum.

İçki ve sigarayla aranız nasıldır?
Sigarayı, nikotinman sayılabilecek kadar içiyorum. Sigara içilmeyen yerlerden nefret ediyorum.
İçkiyi de dışarı çıktığımız yerlerde mecburen, konsomasyon olsun diye içiyorum.

Peki alışverişle?
İhtiyacım olduğu zaman, gider bir şeyi beğenir pıt diye alırım. Alışveriş manyağı değilim.

Yeni sinema projeniz var mı?
Evet, dört tane yeni proje var ama şu anda bunlardan bahsedemem çünkü hepsi çok örtülü teklifler. Bir tanesini söyleyebilirim ancak, o da yönetmenliğini ve başrolünü benim üstleneceğim romantik bir aşk hikayesi. Ne zaman çekileceği falan belli değil. Daha konuşuyoruz yapalım mı yapmayalım mı diye. Bir ay içinde şekillenir. Diğerleri çok ham projeler zaten.

Peki bundan sonrasıyla ilgili özel bir kariyer planınız var mı?
Yoğunlukla sinema ve televizyon olur herhalde. Program başlayacak, tiyatro devam edecek, kitap yazıyorum. Hayatın getirdiği şekilde gider. Öyle özel bir plan program yapmıyorum çünkü o zamana yaşayacak mıyım, yaşamayacak mıyım onu bile bilmiyorum ki.

Türkiye'den özellikle birlikte çalışmak istediğiniz bir yönetmen var mı?
Bir Mustafa Altıoklar'la çalışmak istiyorum. Her projesinde benimle konuşmuştur ama bir türlü olmamıştır. Sonradan vazgeçiyor niyeyse Mustafa. Onunla bir kere çalışmak istiyorum, bir bakayım, boyunun ölçüsünü alayım.

Şu anda doların kaç TL olduğunu biliyor musunuz?
Bugün bakmadım ama sanıyorum bir milyon 323 bin.

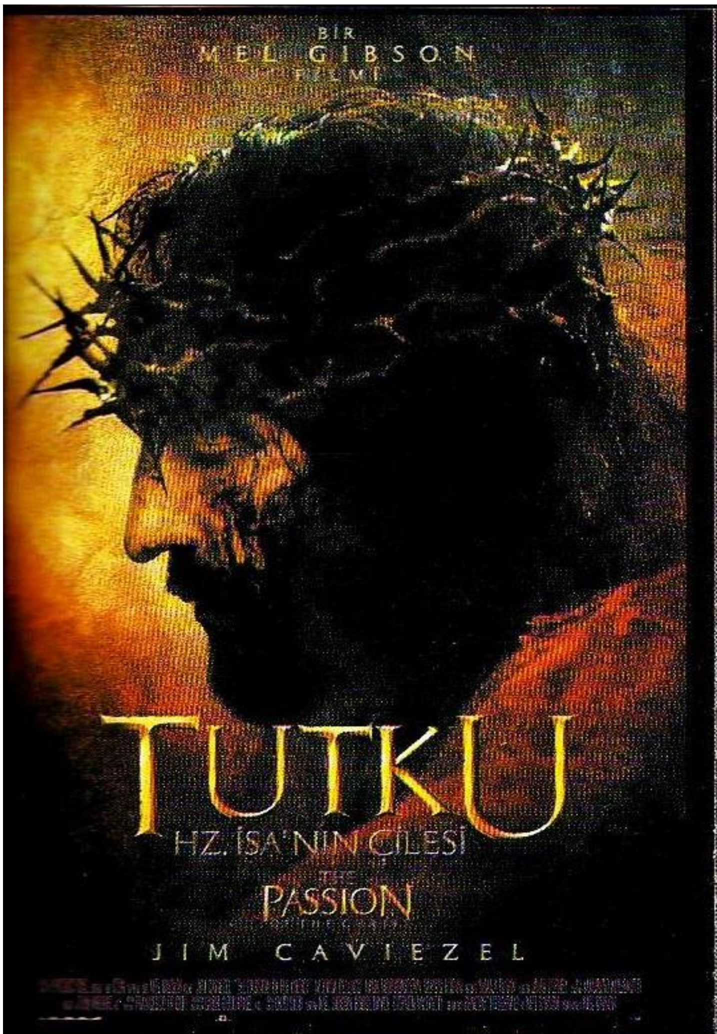
sinema KOLEKSİYON

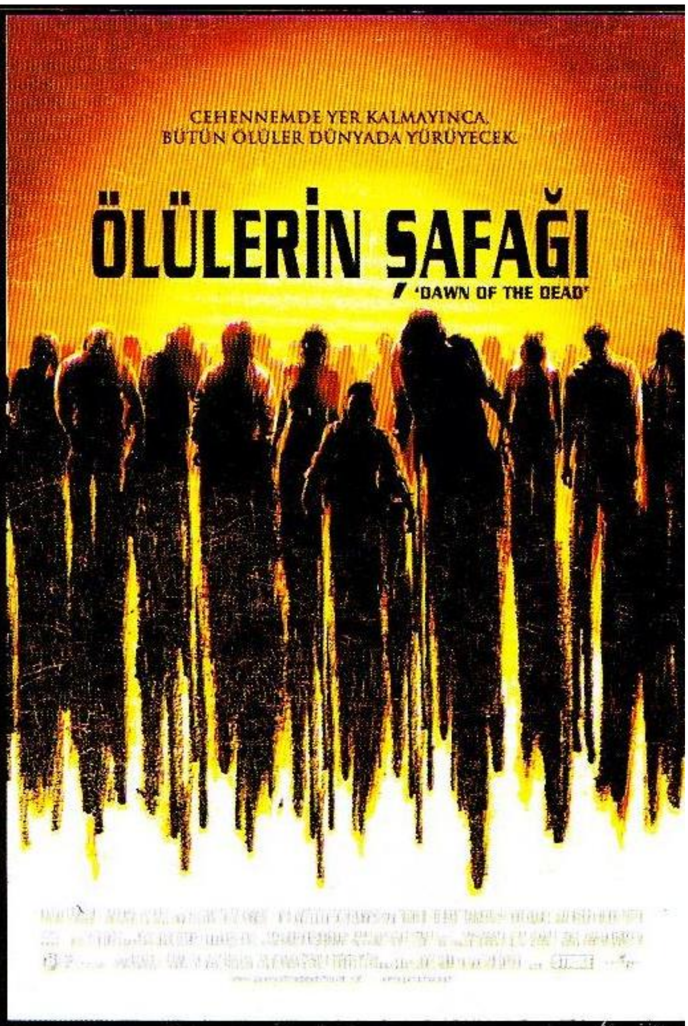
SİNEMA TARİHİNDEN

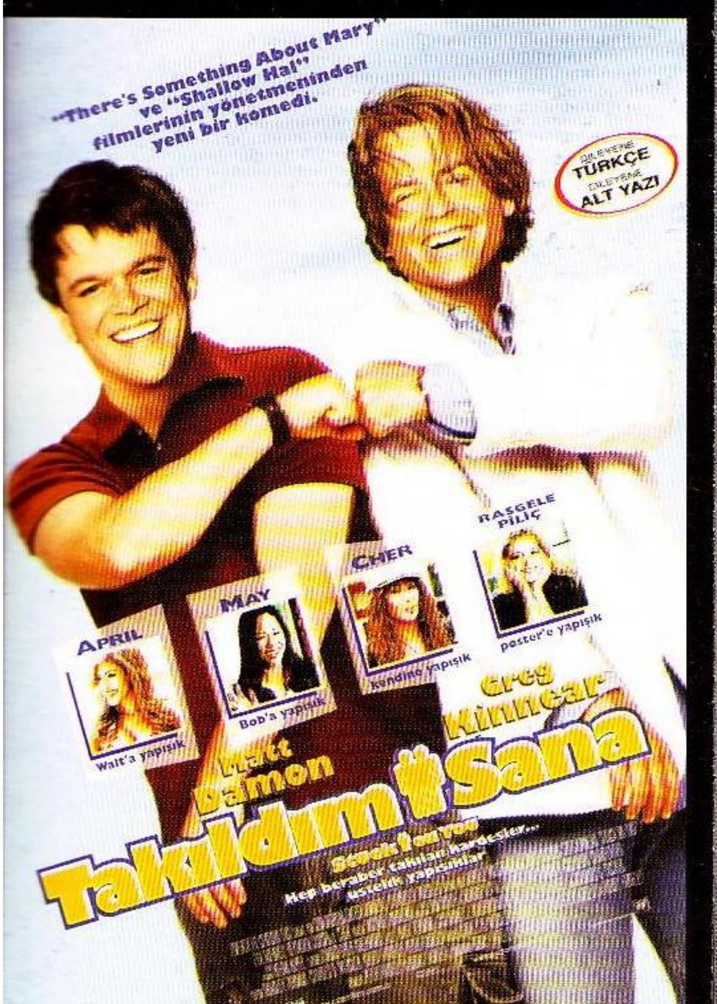
SCHINDLER'İN LİSTESİ

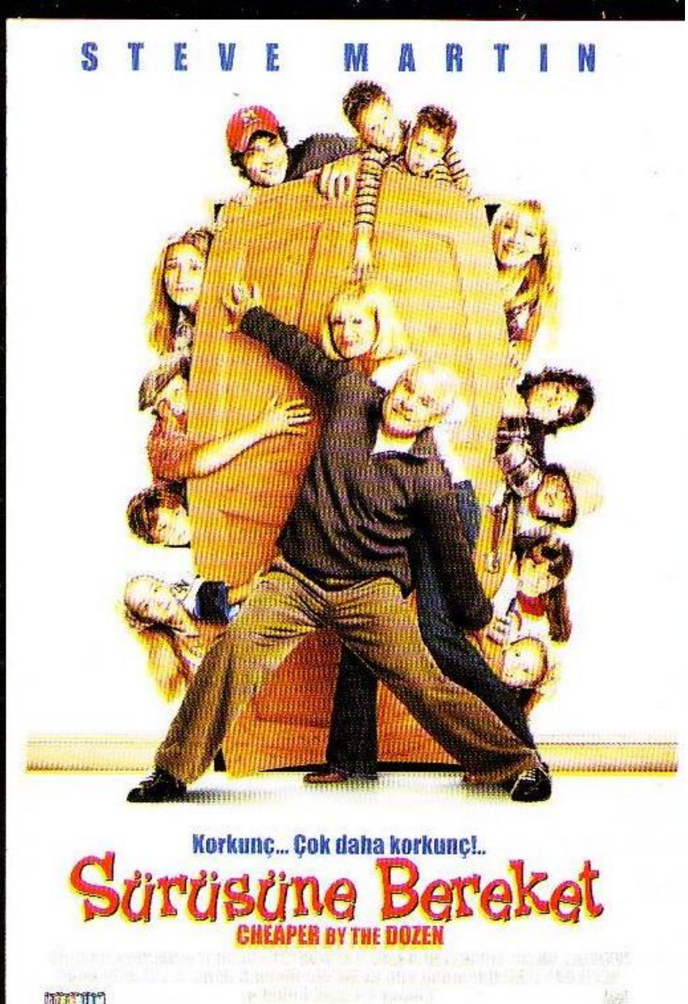
Alman sanayici Oskar Schindler, savaş sırasında üretime devam eden fabrikasında Yahudileri çalıştırmaktadır. Önce işlerin yürümesi için onları kamplara göndermez. Bir süre sonra ise işçilerini Nazilerden korumak için elinden geleni yapmaya başlamıştır... Steven Spielberg'in gerçekten yaşanmış bir hikayeden yola çıkarak sinemaya aktardığı "Schindler's List", 1994 yılında En İyi Film dahil 7 dalda Oscar kazanmıştı. Üç saati aşan süresine ve siyah beyaz görüntülerine karşın seyircinin nefes nefese seyrettiği film, Spielberg'in anlatımdaki ustalığının bir başka somut kanıtıydı. Başrollerde Liam Neeson ve Ben Kingsley oynuyordu.

BİR
MEL GIBSON
FİLMİ
TUTKU
HZ. İSA'NIN ÇİLESİ
THE PASSION
JIM CAVIEZEL

CEHENNEMDE YER KALMAYINCA,
BÜTÜN ÖLÜLER DÜNYADA YÜRÜYECEK.
ÖLÜLERİN ŞAFAĞI
'DAWN OF THE DEAD'

"There's Something About Mary" ve "Shallow Hal" filmlerinin yönetmeninden yeni bir komedi.
TÜRKÇE ALT YAZI
RASGELE PİLİÇ
poster'e yapışık
CHER
kendine yapışık
MAY
Bob'a yapışık
APRIL
Walt'a yapışık
Greg Kinnear
Matt Damon
Takıldım Sana

STEVE MARTIN
Korkunç... Çok daha korkunç!..
Sürüsüne Bereket
CHEAPER BY THE DOZEN

ÖLÜLERİN ŞAFAĞI
DAWN OF THE DEAD

Yönetmen: Zack Snyder. **Oyuncular:** Sarah Polley, Ving Rhames, Jake Weber, Mekhi Phifer, Ty Burrell, Michael Kelly, Kevin Zegers, Michael Barry, Lindy Booth, Jayne Eastwood, Boyd Banks. **Senaryo:** James Gunn. **Görüntü Yönetmeni:** Matthew F. Leonetti. **Müzik:** Tyler Bates. **Kurgu:** Niven Howie. **Yapım Tasarımcısı:** Andrew Neskoromny. **Yapımcı:** Marc Abraham, Eric Newman, Richard P. Rubinstein. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Pinema Film.

Gösterim Tarihi: 9 Nisan.

Konu: Tuhaf bir salgın hastalıktan dolayı bir anda ABD'deki sokaklarda "yaşayan ölüler" başgösterir. Öyle ki her yere dalga dalga yayılıp nüfuslarını kısa sürede çoğaltırlar. Wisconsin'deki banliyö evinden kaçmak zorunda kalan hemşire Ana sokaklarda deliler gibi bu yaratıklardan kaçarken Kenneth adında bir polis tarafından kurtarılır. İkisi bir grup insanla birlikte kendilerini can havliyle bir alışveriş merkezine atarlar. Bir süre burada idare ederler; fakat çok geçmeden önce yiyecek sıkıntısı başlar, ardından da elektrikler gider. Ölülerin de alışveriş merkezine yönelmesiyle iyice zor duruma düşerler. Önlerinde tek bir yol vardır: alışveriş merkezine ait iki kamyona doluşup binlerce zombiyi yararak geçmek...

Yönetmen: Reklam ve video klip kökenli yönetmen Zack Snyder bu filmle ilk kez bir sinema filmi için kamera arkasına geçti.

Oyuncular: Daha ziyade bağımsız filmlerle tanınan Kanadalı aktris Sarah Polley'nin filmleri şunlar: "One Magic Christmas", "The Big Town", "Prettykill", "Blue Monkey", "The Adventures of Baron Munchausen", "Exotica", "Joe's So Mean to Josephine", "Children First!", "The Sweet Hereafter", "The Hanging Garden", "The Planet of Junior Town", "Jerry and Tom", "Last Night", "Guinevere", "eXistenZ", "Go", "The Life Before This", "The Weight of Water", "Love Come Down", "The Law of Enclosures", "The Claim", "This Might Be Good", "No Such Thing", "The Event", "My Life Without Me", "The I Inside", "Luck" ve "Sugar"... Ving Rhames ise "Native Son", "Patty Hearst", "Casualties of War", "The Long Walk Home", "Jacob's Ladder", "Flight of the Intruder", "Homicide", "The People Under the Stairs", "Stop! Or My Mom Will Shoot", "Bound by Honor", "Dave", "The Saint of Fort Washington", "Pulp Fiction", "Drop Squad", "Kiss of Death", "Mission: Impossible", "Striptease", "Dangerous Ground", "Rosewood", "Con Air", "Body Count", "Out of Sight", "Entrapment", "Bringing Out the Dead", "Mission: Impossible II", "Baby Boy", "Undisputed", "Dark Blue" ve "Sin" adlı filmlerde yeraldı.

sinema

TUTKU: HZ İSA'NIN ÇİLESİ
THE PASSION OF THE CHRIST

Yönetmen: Mel Gibson. **Oyuncular:** James Caviezel, Monica Bellucci, Claudia Gerini, Maia Morgenstern, Sergio Rubini, Toni Bertorelli, Roberto Bestazzoni, Francesco Cabras, Giovanni Capalbo, Rosalinda Celentano, Luca Lionello. **Senaryo:** Benedict Fitzgerald, Mel Gibson. **Görüntü Yönetmeni:** Caleb Deschanel. **Müzik:** John Debney. **Kurgu:** John Wright. **Yapım Tasarımcısı:** Francesco Frigeri. **Yapımcı:** Bruce Davey, Mel Gibson, Stephen McEveety. **Süre:** 127 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film-Umut Sanat.

Gösterim Tarihi: 9 Nisan.

Konu: Son Akşam Yemeği'nden sonra Zeytinlik'ten ayrılan Hz. İsa dua eder ve Şeytan'ın günaha olan çağrısına karşı koymaya çalışır. Fakat o sırada Judas'ın ihanetine uğrar ve dine küfretmekle suçlanıp tutuklanır. Kudüs'ün sokaklarında ilerleyerek yargılanacağı yere götürülür ve hakkında son hüküm verilir: çarmıha gerilme...

Yönetmen: Mel Gibson bugüne dek "The Man Without a Face" ve "Braveheart" filmlerini yönetti.

Oyuncular: Sinemaseverler James Caviezel'i "My Own Private Idaho", "Diggstown", "Wyatt Earp", "Ed", "The Rock", "G.I. Jane", "The Thin Red Line", "Ride with the Devil", "Frequency", "Pay It Forward", "Madison", "Angel Eyes", "The Count of Monte Cristo", "High Crimes", "I Am David", "Highwaymen" ve "The Final Cut" adlı filmlerde seyretti. Monica Bellucci ise "Vita Coi Figli", "Briganti", "La Riffa", "Dracula", "Ostinato Destino", "I Mitici", "Palla di Neve", "Il Cielo è Sempre più Blu", "L'Appartement", "Dobermann", "Mauvais Genre", "Come mi Vuoi", "Stressati", "Le Plaisir (et ses petits tracas)", "L'Ultimo Capodanno", "A los que Aman", "Comme un Poisson Hors de l'eau", "Méditerranées", "Under Suspicion", "Franck Spadone", "Malèna", "Le Pacte des Loups", "Astérix & Obélix: Mission Cléopâtra", "Irréversible", "Ricordati di Me", "Tears of the Sun", "The Matrix Reloaded", "The Matrix Revolutions" ve "Agents Secrets" isimli filmlerde rol aldı.

sinema

SÜRÜSÜNE BEREKET
CHEAPER BY THE DOZEN

Yönetmen: Shawn Levy. **Oyuncular:** Steve Martin, Bonnie Hunt, Piper Perabo, Tom Welling, Hilary Duff, Kevin Schmidt, Alyson Stoner, Jacob Smith, Liliana Mumy, Morgan York, Forrest Landis, Blake Woodruff, Brent Kinsman, Shane Kinsman. **Senaryo:** Sam Harper, Joel Cohen, Alec Sokolow (Frank Bunker Gilbreth Jr. ve Ernestine Gilbreth Carey'nin aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Jonathan Brown. **Müzik:** Christophe Beck. **Kurgu:** George Folsey Jr. **Yapım Tasarımcısı:** Nina Ruscio. **Yapımcı:** Michael Barnathan, Ben Myron, Robert Simonds. **Süre:** 98 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 12 Mart.

Konu: Modern Amerikan ailelerinde hane başına ortalama 1.87 çocuk düşmektedir. Fakat Tom Baker ve sevgili eşi Kate Baker bir düzine çocuk sahibi olarak hayatın belki daha ucuz değil ama daha iyi olacağına inanmaktadırlar. Baker'ların hayatı Illinois'nin küçük bir kasabasında kalabalık aileleriyle mutlu ve huzurlu geçmektedir. Gerçi günlük yaşamları sık sık sevgi ile kaos arasında gidip gelir. Çok geçmeden Tom büyük bir ünivesiteden koçluk teklifi alır. Ve aile meclisinde çocukların her türlü muhalif tavrına karşın karı-koca önlerindeki yeni hayata adım atma kararı alırlar. O sıralarda Kate de hatıralarını yazdığı kitabının basılacağını öğrenir. Ajansı onu New-York'a kitabının tanıtımını yapması için çağırmaktadır. Tom hem bütün çocukların sorumluluğunu hem yeni eve ve yeni işe alışmanın güçlüğünü tek başına yüklenmek zorunda kalacaktır.

Yönetmen: Shawn Levy'nin bundan önce yönettiği filmler "Big Fat Liar" ve "Just Married" adlı komedi filmleri.

Oyuncular: Komedi oyuncusu Steve Martin'in oynadığı bazı filmler "The Jerk", "Pennies From Heaven", "The Man with Two Brains", "Little Shop of Horrors", "Planes, Trains & Automobiles", "Dirty Rotten Scoundrels", "Parenthood", "Father of the Bride", "Grand Canyon", "Sgt. Bilko" ve "Bowfinger". Bonnie Hunt'ın filmografisi de "Rain Man", "Beethoven", "Dave", "Beethoven's 2nd", "Only You", "Now and Then", "Jumanji", "Getting Away with Murder", "Jerry Maguire", "Kissing a Fool", "Random Hearts", "The Green Mile", "Return to Me" ve "Stolen Summer" adlı filmlerden oluşuyor.

sinema

TAKILDIM SANA
STUCK ON YOU

Yönetmen: Bobby ve Peter Farrelly. **Oyuncular:** Matt Damon, Greg Kinnear, Eva Mendes, Wen Yan Shih, Pat Crawford Brown, Cher, Griffin Dunne, Seymour Cassel, Ray 'Rocket' Valliere, Tommy Songin, Terence Bernie Hines. **Senaryo:** Bobby ve Peter Farrelly. **Görüntü Yönetmeni:** Daniel Mindel. **Müzik:** Michael Andrews. **Kurgu:** Dave Terman, Christopher Greenbury. **Yapım Tasarımcısı:** Sydney J. Bartholomew Jr. **Yapımcı:** Charles B. Wessler, Bradley Thomas, Bobby Farrelly, Peter Farrelly. **Süre:** 118 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film.

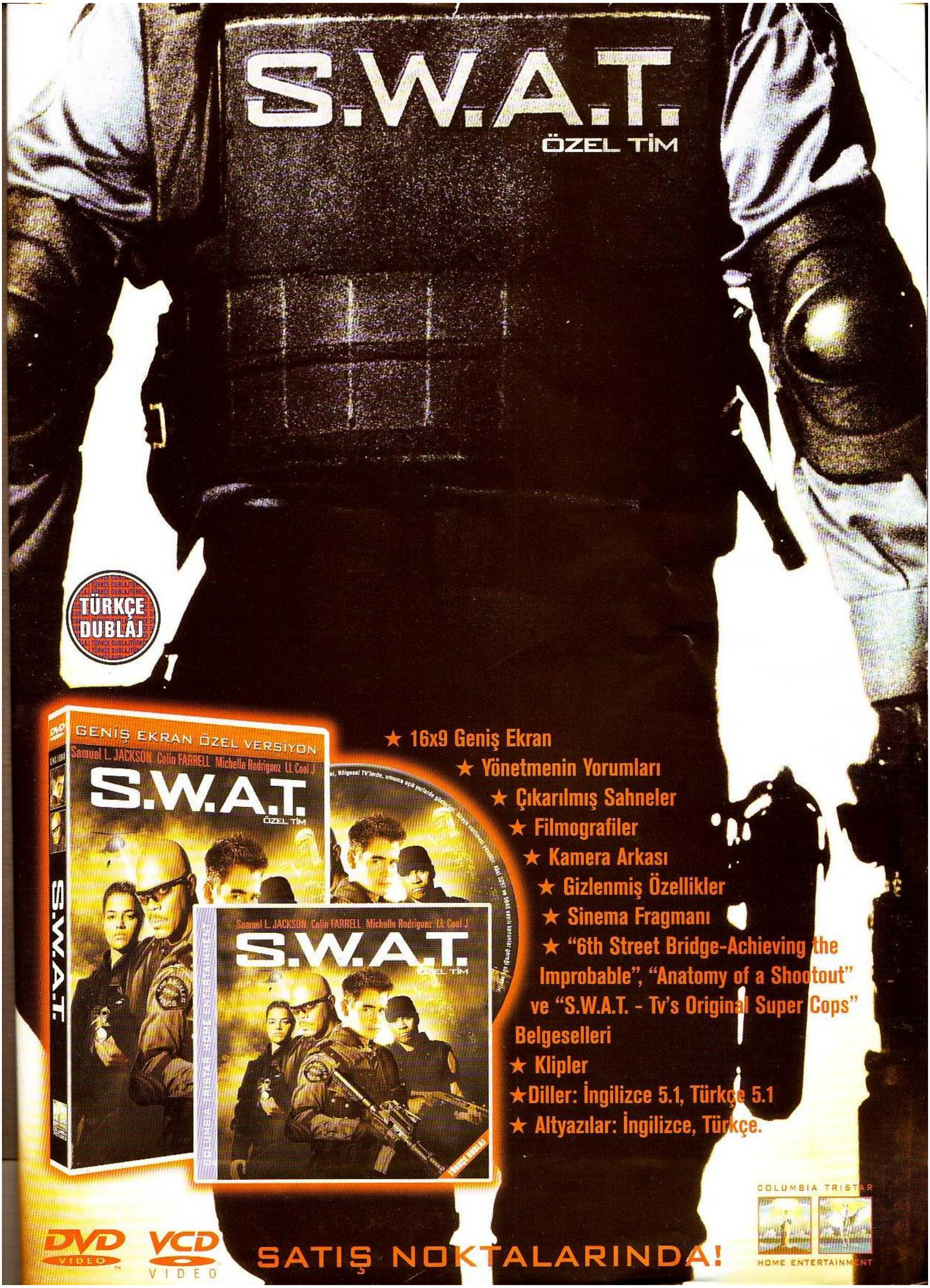
Gösterim Tarihi: 26 Mart.

Konu: Bob ve Walt küçük bir kasabada sporun neredeyse her dalında mucizeler yaratan iki genç adamdır. Ayrıca işlettikleri fast food lokantasıyla ve ışık hızıyla hazırladıkları hamburgerlerle de gurur duymaktadırlar. Oyunculuk hisleri kabaran Walt, Bob'u hayalleri konusunda ikna eder ve iki kafadar Hollywood'un parlak ışıklarına doğru yola çıkarlar. Kente varınca kalmaya başladıkları apart otelde hemencecik yan odada kalan seksi April'le arkadaş olurlar. April, Walt'u Monty O'Reilly adında bir menajerle tanıştırır. Fakat Monty'nin Walt'a ayarladığı ilk rol bir porno filmdedir.

Yönetmen: Farrelly Kardeşler'in yönettikleri komedi filmler "Dumb & Dumber", "Kingpin", "There's Something About Mary", "Me, Myself & Irene", "Osmosis Jones" ve "Shallow Hal".

Oyuncular: Matt Damon'ın bugüne dek yeraldığı filmler şunlar: "Mystic Pizza", "School Ties", "Geronimo: An American Legend", "Courage Under Fire", "Glory Daze", "Chasing Amy", "The Rainmaker", "Gool Will Hunting", "Saving Private Ryan", "Rounders", "Dogma", "The Talented Mr. Ripley", "The Legend of Bagger Vance", "All the Pretty Horses", "Finding Forrester", "Ocean's Eleven", "Gerry", "The Third Wheel", "The Bourne Identity", "Confessions of a Dangerous Mind", "Jersey Girl" ve "Eurotrip"... Greg Kinnear ise "Blankman", "Sabrina", "Dear God", "A Smile Like Yours", "As Good As It Gets", "You've Got Mail", "Mystery Men", "What Planet Are You From?", "Nurse Betty", "Loser", "The Gift", "Someone Like You...", "We Were Soldiers" ve "Auto Focus" adlı filmlerde sahne aldı.

sinema

S.W.A.T.
ÖZEL TİM
TÜRKÇE DUBLAJ
GENİŞ EKRAN ÖZEL VERSİYON
Samuel L. JACKSON Colin FARRELL Michelle Rodriguez LL Cool J
S.W.A.T.
ÖZEL TİM
★ 16x9 Geniş Ekran
★ Yönetmenin Yorumları
★ Çıkarılmış Sahneler
★ Filmografiler
★ Kamera Arkası
★ Gizlenmiş Özellikler
★ Sinema Fragmanı
★ "6th Street Bridge-Achieving the Improbable", "Anatomy of a Shootout" ve "S.W.A.T. - Tv's Original Super Cops" Belgeselleri
★ Klipler
★Diller: İngilizce 5.1, Türkçe 5.1
★ Altyazılar: İngilizce, Türkçe.
DVD VIDEO
VCD VIDEO
SATIŞ NOKTALARINDA!
COLUMBIA TRISTAR
HOME ENTERTAINMENT